W. DEEPING

Christine Hazzard

W. DEEPING

CHRISTOPHE HAZZARD

ROMAN

CAPITOLUL I

1

Ușa între deschisă a vecinului atrăgea privirile tinerei fete. Era neobișnuit din partea lui Hazzard de a nu-și închide ușa. Avea obiceiul de a o închide încet, cu multă grijă, fiindcă la fel ca celelalte uși din pasajul Cordier, cunoscuse și ea zile mai bune, dar acum... balamalele erau stricate și broasca era șubredă. Hazzard cunoștea toanele ușii sale : dacă nu aveai grijă s-o tragi bine, ea se întorcea încet pînă în mijlocul odăii, alunecînd și scîrțîind ușor. Era necredincioasă și în stare să-l trădeze atît pe el cît și secretele lui ; ori, el avea destule motive să-și știe ușa bine închisă.

Ruth Avery era mirată. Trecuse o lună de cînd locuia la Nr. 7 din pasajul Cordier ; ocupa una din cele două odăi de la etaj, pe aceea care dădea spre stradă, iar chiriașul mansardei dinspre curte era tot atît de misterios ca și ușa lui. Ea îl auzea urcînd și coborînd scara. Piciorul lui țeapăn dădea mersului lui neregulat, același ritm sacadat ca bătăile inimii : lop-dop, lop-dop. Îl întîlnise odată pe scară, iar el se dăduse în lături făcîndu-i loc să treacă. Era un tînăr palid cu capul mare, cu părul negru zbîrlit și care avea ceva straniu în ochi. El n-o privise și nu-i vorbise niciodată. Atitudinea dușmănoasă pe care și-o impunea era ca o apărare contra dușmăniei celorlalți.

În fața acestei uși întredeschise, ea rămase pe gînduri : nu îndrăznea să intre și totuși curiozitatea ei de femeie o împinse să treacă pragul. Ea înaintă în vîrful pi-

cioarelor pe linoleum-ul învechit. Odaia fiind goală, ea intră. Nu erau decît cîteva mobile, care întăreau și mai mult impresia de sărăcie. Văzu un pat de fier, acoperit cu o plapumă de bumbac albastră, o masă care pe vremuri fusese neagră, și, rezemat de perete, un spălător care mai păstra urmele unei vopseli galbene. Într-un colț, o rogojină roșie, două lăzi de macaroane suprapuse, deasupra lor o scîndură de brad, legată cu sfoară la margini și încărcată cu cărți zdrențuite. Mobilierul era completat de două scaune, dintre care unul cu spătarul rupt. Îndărătul ușii, un dulap cu provizii ce nu putea fi văzut. Două obiecte îi atraseră îndeosebi atenția, un borcan de dulceață, plin cu trandafiri roșii, care se afla pe masa neagră și o vioară atîrnată într-un cui. Tînăra fată era surprinsă să vadă trandafiri în această odaie, căci trandafirii sînt foarte costisitori la Londra. Ea se aștepta și mai puțin să găsească în acest decor o vioară, căci nu-l auzise niciodată pe misteriosul său vecin cîntînd. Trandafirii o fermecară. Deși copilărise la țară, își dădea seama că fusese prea mică atunci ca să iubească florile, cu aceeași pasiune cum le iubea astăzi. Se îndreptă grăbit spre masă, ridică borcanul cu amîndouă mîinile, atinse cu buzele fiecare trandafir și aspiră parfumul.

Aduceri aminte ale copilăriei îi năvăliră în suflet. Erau cu siguranță trandafiri de grădină, flori de la țară ; nu puteau fi flori de seră. Ea își amintea trandafirii și fînul, mirosul cîmpului în luna Mai, liliacul, parfumul zambilelor în pădurile de fagi... Deodată, aproape să-i cadă borcanul din mîini, simți că cineva se află în spatele ei.

— Oh ! domnule... te rog să mă ierți, ușa dumitale era deschisă și din întîmplare am văzut trandafirii...

Așeză la loc borcanul cu dulceață și roșind toată, încercă să explice :

— Mi-e tare rușine, dar n-am putut rezista dorinței de a privi florile.

El o privi cu ochii lui întunecați și liniștiți, cu ochii lui stranii. Ea observă că tînărul era în ciorapi, fără pantofi, și se întreba de ce ?

— Nu face nimic ! Am coborît un moment să cer fetei doamnei Bunce, să-mi ducă pantofii la reparat... Dacă vreți, puteți lua florile !

Tonul lui era tăios și nemulțumit. Însăși mărturisirea reparatului pantofilor era o sfidare. Nu avea decît o pereche de pantofi și ea putea să știe acest lucru, îi era complet indiferent Ruth era speriată de privirea lui severă și rece. Viața i se păru dintr-odată nenorocită și tristă.

— Nu, într-adevăr, nu îndrăznesc !

Atunci, el trecu repede pe lîngă ea, șchiopătînd, ridică borcanul și i-l întinse cu un gest brutal, ca și cînd ar fi vrut să-i spună „Ia-le odată și pleacă, am mult de lucru“. Dar el îi spuse atît :

— Mama mea mi le-a trimis, ele vor ține încă o zi sau două, dar aș vrea să-mi dai înapoi borcanul !

Ea le luă, protestînd totuși cu privirea și ieși pe coridorul îngust. Cînd el închise ușa odăii, ea rămăsese buimăcită locului, cu florile în mînă.

2

Christophe Hazzard își scoase vesta. Era într-o seară de Iunie și era cald. Dar dacă își scotea vesta, nu era numai din cauza căldurii, ci mai cu seamă fiindcă hainele erau scumpe și fiindcă trebuia să-și pregătească masa, care era în același timp și ceaiul și cina. Deschizînd capacele lăzilor de macaroane, el scoase o mașină de gaz, o cratiță, un codru de pîine, o bucată de brînză, un castron alb, două farfurii albastre, un ceainic de culoare cafenie, o linguriță și un cuțit cu mînerul negru. Mișcările lui erau repezi, precise, aproape metodice. Se părea că toate acestea făceau parte din disciplina pe care și-o impunea : maximum de cîștig cu minimum de mijloace.

Se auzeau pași pe scară. Cineva bătu în ușă.

— Ce este ?

— Bătrînul Bibs mai cere zece cenți.

— De ce ?

— Spune că are mai mult de lucru decît credea.

— Foarte bine.

Fata doamnei Bunce deschise ușa. Ea avea șaptesprezece ani. Obrazul îi era palid și bolnăvicios, părul și buzele decolorate. Avea gura deschisă și mîinile înguste de copil, al cărui gît ar fi trebuit să fie îngrijit. Hazzard își umplu cratița cu apă și tînăra fată îl privi îndelung, cu ochii ei albastri, umbriți de pleoape obosite. Capul negru și agresiv al lui Hazzard se profila în odaie ; de altfel, numai capul și mîinile lui mari, îndemînatice, erau expresive. Era un omuleț plăpînd, cu umerii înguști.

— Spui că mai vrea zece cenți ?

— Da, Domnule !

După ce așează cratița pe mașină și puse la locul ei cana de apă, se scotoci prin buzunare și scoase cîteva monede.

— Nu pot să ies fără pantofi, Phélia !

Ea ridică spre el privirea obosită :

— Peste cîteva clipe se servește masa jos. Dacă ați vrea...

El însă numără monedele și îi răspunse fără s-o privească :

— Îți mulțumesc mult, Phélia, voi izbuti să mă descurc și singur ! Ține zece cenți, dar cere o chitanță bătrînului. Nu poți avea încredere în nimeni.

— Doar nu sînt toți hoți !

El îi aruncă o privire ironică.

— Din păcate, Phélia, așa este... mulțumesc !

După ce tînăra față ieși, își aprinse mașina de gaz.

Ea deschise ușa încetișor, încurcată și nedumerită.

Dacă Hazzard era o ființă ciudată în pasajul Cordier, apoi el nu era singurul. Mai erau niște personaje ciudate, indivizi murdari, necunoscuți, misterioși și nenorociți. Se puteau împărți în două tabere distincte : cei care nu mîncau în deajuns și cei care beau prea mult. În pasajul Cordier, un penny valora un shilling. Hazzard plătea pentru camera lui, trei shillingi și jumătate pe săptămînă și îi plătea regulat. Camera nu avea sobă, fusese de mult astupată. De altminteri încălzitul era un lux pe care Hazzard nu putea să și-l plătească. În timpul iernii, el stătea în cameră îmbrăcat cu haina, cu picioarele înghețate, lucru ușor de înțeles.

Vederea pe care o aveai de la fereastra mansardei lui Hazzard era de o frumusețe stranie, poate tocmai din cauza variatelor și numeroaselor detalii pe care le puteai observa. Nici unul din aceste detalii nu-i scăpa lui Hazzard, studentul în medicină. El vedea fațadele caselor negre de funingine, coșuri de toate mărimile, curți îngrămădite, străduțe înguste și mici terenuri, intitulate pompos „grădini". Într-una din aceste „grădini" se găsea un plop ; frunzele lui, în continuă mișcare, evocau verdeața în mijlocul acestor clădiri cenușii și murdare de fum. Lui Hazzard îi plăcea să privească jocul frunzelor ; îl odihneau de priveliștea coșurilor strîmbe, care îl făceau să se gîndească la un copil scrofulos, avînd o deviație a coloanei vertebrale.

De îndată ce luă masa, el spălă vasele, le șterse cu grijă, curăță mașina de gaz, iar după ce le puse pe toate la loc, închise dulapul din lăzile de macaroane. Nu fuma, neputînd să-și cumpere tutun. Dar nu era de plîns, pentru că nu e nici o nenorocire să te lipsești de un lucru care nu-ți este absolut necesar. Fericirea lui Hazzard era munca. Pentru munca lui trăia, pentru munca lui se lipsea de mîncare. De aceea, era disprețuit și îndepărtat de către tinerii din mica burghezie, care nu trăiesc decît pentru bucuriile trupului.

Luă o carte, dintr-un sertar scoase un caiet și începu să învețe. Putea să citească ceasuri întregi fără întrerupere. Avea o memorie extraordinară, fiindcă nimic din ce citea nu-l lăsa nepăsător. La Facultate, îl urau toți colegii, pentru că era „muncitor", pentru că nu lua niciodată parte la manifestațiile sportive, dar mai ales pentru că era de origină joasă. El știa prea bine că nu era iubit.

Lucra în tăcere, dar zgomotul mașinii de scris a vecinei sale Ruth Avery, se furișa și umplea odaia. Ea era dactilografă într-un birou din centrul orașului și își mărea salariul, scriind seara diverse lucrări ce i se încredințau. Hazzard remarcase cartea de vizită, pe care locatarii o depuneau în prăvălia de ziare a d-nei Bunce : „Domnișoara Avery — lucrări de dactilografie".

El ascultă. Zgomotul mașinii de scris nu-l supăra în nici un fel. Curînd zăngănitul mașinii se opri. El auzea

cum tînăra fată deschidea ușa și pleca. Nu-i trecea de fel prin minte să-și pună întrebarea de ce pleca de acasă Citea înainte, citea mereu.

În seara aceea trebuia să rămînă acasă, fiindcă pantofii îi erau la cizmar.

3

Cu toate că Hazzard nu era romantic, era sensibil și iubea tot ce era frumos. Își petrecuse copilăria în departamentul Wilfshire, într-una din acele văi înverzite înconjurată de taina spațiilor nesfîrșite. Fusese un copil singuratic, un infirm persecutat, una din acele făpturi predestinate a fi bătaia de joc a tuturora.

Maria Hazzard, mama lui, ținuse pe vremuri o prăvălie la Melfont. În apropierea ei, copilul găsea tot ce restul lumii refuza. Acuma era bătrînă și prăvălia trecuse în alte mîini. Maria Hazzard s-a retras într-o căsuță mică și albă, cu acoperișul de paie, la marginea satului. Rîul Avon împrejmuia grădina, iar ferestrele dădeau spre cîmp.

Era o femeie tăcută și melancolică. Cu toată vîrsta ei înaintată, părul ei nu albise de fel, iar obrazul ei păstra o paloare fragilă. Pentru copilul șchiop, ea fusese mai mult decît o mamă. Spre dînsa alerga copilul, ori de cîte ori era cuprins de teamă și rușine, silindu-se să-și ascundă spaima. Ea auzea pe ceilalți copii, cum îl huiduiau și îl urmăreau pînă în pragul casei : „Ehei ! fetița... ehei fricosul... șchiopul, priviți-i vă rog piciorul !

Christophe nu era ca ceilalți copii, și a fi astfel înseamnă să trezești neîncrederea și răutatea mulțimii, bărbați sau copii. Maria Hazzard era și ea ciudată. Probabil din cauza asta își înțelegea atît de bine copilul. Își pusese tot orgoliul ei în acest copil. Își dăduse seama de timpuriu că era o ființă excepțională, în parte din cauza piciorului paralizat, dar mai cu seamă grație inteligenței sale remarcabile. Nu era făcut să fie plugar, fierar sau dulgher ; după cum nu și-l putea imagina în spatele tejghelei unei băcănii din sat. De aceea ea strînsese ban

cu ban ca să-l poată trimite la liceu. Astfel se pomenise cu renumele de avară. În sat, ea nu era iubită, pentru că trăia retrasă și se ferea de bîrfeli ; vecinii ei o găseau prea mîndră. — Această familie Hazzard !

Da, această familie Hazzard, mama și fiul, erau ființe curioase. Maria prin experiența ei, cunoștea lumea ; ea știa că sînt rare ființele în care poți avea încredere și că e o mare greșeală să acorzi o valoare fiecăreia dintre ele. Christophe mergea la școală ; la fiecare sfîrșit de an, aducea acasă medalii și premii. Mamă-sa le rînduia pe un raft din odaia ei de culcare. Era un copil tot atît de întunecat și retras ca și mama lui, dar în apropierea ei era cu desăvîrșire schimbat. Era foarte timid, dar nu cu ea. În timpul vacanței, cea mai mare fericire a lui era să urce pe dealuri cu ciobanii și turmele lor, sau să studieze păsările, sau să ia o carte și să se întindă la umbra unui copac bătrîn. Era însetat de toate. Ochii lui erau pătrunzători, în același timp liniștiți și foarte strălucitori. Între mamă și fiu, era o înțelegere adîncă și o mare sinceritate.

— Dragul meu copil, îți cer să nu mă decepționezi niciodată.

— Ți-o jur, mamă !

Erau două orgolii care se uneau, unul stimulînd pe celălalt. Mamă-sa sfidase lumea cînd sfidase josnicia oamenilor din Melfont.

— „Ea speră să facă un domn din băiatul ei !“... rînjeau ei, adăugînd în bătaie de joc : „Ar vrea să ajungă doctor !...“ Christophe, persecutat din cea mai fragedă copilărie, înțelegea ambiția, năzuința mamei lui. El nu vroia ca ea să treacă drept vrăjitoare — clarvăzătoare — și satul întreg să-și bată joc de ea. Christophe, strîngînd pumnii, își promisese și îi jurase mamei sale că va izbuti și că va reveni într-o zi la Melfont, învingător.

4

Cînd Maria Hazzard a trebuit să plătească înscrierea băiatului ei la Facultatea de medicină, ea își impusese sacrificiile cele mai grele. Nu numai că plătise, dar își

organiză în așa fel bugetul încît îi trimitea zece shillingi pe săptămînă, strînși cu prețul unor numeroase renunțări. E nevoie de cinci ani înainte ca un medic să poată cîștigă cea mai mică sumă ; cu toate acestea, copilul ei trebuia să mănînce, să aibă un locșor de dormit, cărțile costă scump și lumea cere să porți un guler curat !

Trecuse un an și Hazzard își dădu seama că mama lui devenise o femeie foarte bătrînă și că obrazul ei se îngălbenise într-un chip îngrijorător. Ochii ei însă nu se schimbaseră deloc ; dar cînd o privea, își simțea inima strînsă și avea un sentiment de compătimire și de orgoliu. I se părea că, asemeni pelicanului din mitologie, ea îl hrănise cu propriul sînge. El nu știa, dar putea să și-o închipuie, că de ani de zile, ea nu era hrănită îndeajuns. Acuma, cînd prăvălia era vîndută, tot ce-i dădea era cu atît mai prețios ! În lupta pe care Christophe o ducea contra lumii, trebuia să iasă victorios, pentru a putea ajuta, la rîndul său, pe mama lui.

CAPITOLUL II

1

La orele șase, Hazzard își luă vioara și arcușul, le înfășură într-o pînză neagră, asemănătoare celor pe care le întrebuințează croitorii ca să-și livreze lucrul, își puse pălăria, închise ușa și coborî.

Ruth Avery, care visa rezemată de fereastră, îl auzi coborînd scara și aplecîndu-se, îl văzu apărînd pe stradă.

Ora șase devenise pentru ea clipa unei întîlniri tainice ; ea aștepta apariția acestei siluete întunecate și plăpînde, care se îndepărta șchiopătînd. În unele seri, ținea sub braț acest pachet negru și ciudat, în timp ce în alte seri, purta un pardesiu negru și un fular alb. Ea bănuia că pardesiul cumpărat la un telal din Red Lion Street, ascundea ceva. Căutînd să-și închipuie ce anume putea

să ascundă pînza neagră, ea își aminti atunci de vioara pe care o văzuse atîrnată de perete.

Își petrecea oare o parte din serile lui cîntînd în vreo orchestră ?

Pasajul Cordier nu avea trotuar. Era un pasaj larg și asfaltat, împrejmuit cu prăvălioare sărăcăcioase, unde se vindeau fructe și coloniale, pește și ceasornice vechi, ziare, articole de librărie și cărți de ocazie. La orele șase, pasajul era populat de copiii care se jucau și țipau, dar Hazzard nu lua nimic în seamă. De cîte ori auzea copiii țipind, își amintea de lucruri prea triste. El mergea repede, cu privirile ridicate spre copacii înverziți. Pasajul Cordier era destul de favorizat, fiindcă era umbrit de cîțiva copaci.

Ca să se ducă la cabaretul „La ciorchinele de struguri“ care se afla în St. John Street, Hazzard nu lua niciodată același drum. Cînd ajungea la cabaret, intra printr-o ușă dosnică, trecea printr-un coridor întunecos și ajungea într-o mare odaie goală, ce se găsea în spatele barului. Acolo, pe o mică platformă, se mai afla un bărbat cu fața roșie, care cînta din chitară și un cocoșat, care era flautist. Ei trei compuneau orchestra cabaretului „La ciorchinele de struguri“.

Bărbatul cu chitara conducea orchestra. Fața lui era atît de roșie că părea gata să crape. Vorbea cu o voce groasă și tărăgănată ; o mustață groasă îi cădea peste gură. Repertoriul lui se compunea din cuplete de music-hall și din melodii sentimentale ; iar cînd publicul era încălzit de băutură, trecea la cîntece mai deochiate. Începea întotdeauna prin a bate podeaua de trei ori cu piciorul drept, apoi își dregea glasul și anunța cu fraza de rigoare : „Și acum... înainte muzica“. Nimeni nu-l văzuse vreodată pe cocoșatul flautist, zîmbind. Se micșora și mai mult pe scaun, părea o maimuță zbîrcită și sufla cu tristețe în flautul său. Hazzard, scîrbit de mirosul tutunului, al berei, al transpirației, privea toate astea cu o seriozitate uneori ironică. Chitaristul se numea Baugs. Mișcările lui erau lipicioase ca și vocea ; avea un surîs permanent și o voie bună gălăgioasă, exagerată. Publicul îl iubea mult, îl cerea totdeauna : „Haide, dă-ne ceva vesel, domnule Baugs !“ Iar domnul Baugs, răsucindu-și

mustața, se executa pe dată. În momentul psihologic, el scotea cîteva note sugestive. Avea o îndemînare șireată să atingă coardele chitarei, cînd vroia să strecoare ceva. „Ding !...“ sau „Atunci am cerut o cabină de baie pentru doi“. Rîsetele mulțimii ajungeau pînă la Hazzard, cu respirări calde încărcate de băutură. Cu vioara pe genunchi, el privea aceste chipuri brutale. Gardner, flautistul, închidea ochii și se legăna încetișor pe scaun. S-ar fi crezut că era pe cale să cadă într-o adîncă cugetare. Dar la sfîrșitul unei anecdote povestită de Baugs, sau în mijlocul rîsetelor, își revenea din visare și șușura printre dinții strînși : „brutelor !“ Cîteodată se dansa. Atitudinea perechilor înlănțuite și mișcările lor intenționat curioase dezgustau adînc pe Hazzard. Cîștiga în acest local o jumătate de coroană și un pahar cu bere pe seară. Cînd se întorcea acasă, își clătea gura, își băga capul în apă rece și începea să învețe, pînă la miezul nopții.

Pentru celelalte seri, el găsise o slujbă mai burgheză și mai convenabilă. La hotelul Daudo, în Fleet Street, el servea micilor burghezi, supa de roșii, friptura, legumele și plăcinta cu mere. Hotelul era vizitat de membrii diverselor cluburi și societăți, pentru mesele lor săptămînale, lunare sau anuale. Erau reuniuni foarte întinse și cu multe discursuri. Hazzard, care-și obișnuise stomacul cu regim de ascet, se întreba de fiecare dată cum se poate ca acești oameni care erau departe de a fi flămînzi, puteau să înghită atît ? Imaginația lui bogată îl făcea să vadă în fiecare client, o pulpă de vacă sau de berbec în ținută de seară. În serile acelea, avea mult de lucru. Erau mereu strigăte : „chelner“ pe aici, „chelner“ pe dincoace, „chelner, dezmorțește-ți picioarele !“ Sala era prost aerisită. El transpira. Deseori se reîntorcea acasă transpirat pînă la piele, cu dureri de cap, dar și cu cîteva monede în buzunar. Un coleg chelner îl învățase cum să capete bacșișuri de la clienți.

— Nu te grăbi niciodată, băiete ! Așteaptă pînă ce vinul își face efectul. Atunci, te apleci spre client și îi șoptești la ureche : „Nădăjduiesc, domnule, că serviciile mele v-au satisfăcut“.

Scopul și pasiunea pentru care muncea Hazzard nu-i îngăduiau să fie mîndru. De aceea se apleca la mesele

clienților și le șoptea : „Nădăjduiesc, domnule, că serviciul meu v-a dat satisfacție". Astfel își obținea bacșișul, pe care-l lua cu un aer grav și solemn, nu însă fără o nuanță de ironie. Poate că nici un client nu-l bănuise niciodată de ironie, nici de a fi ceea ce era, sau mai de grabă, ceea ce ar fi voit să fie.

2

În acea Sîmbătă, Hazzard își împachetă cîteva obiecte într-un săculeț vechi și negru. În momentul cînd cobora scara, se întîlni cu Ruth Avery. Ea își pierduse aproape respirația, căci urcase scările fugind. Dîndu-se în lături, pentru a-i face loc să treacă, el observă roșeața de pe obraji și respirația ei neregulată. Nu-și adresaseră nici un cuvînt de cînd cu incidentul cu trandafirii. Ea îl privi, apoi coborî privirile intimidată. Abia atunci zări geanta neagră.

— Pleci undeva ?

Întrebarea fusese pusă în chip tot atît de spontan ca și surîsul, dar acum surîsul se strîmba, semăna a plîns. Era o micuță oacheșă, care te făcea să te gîndești la un trandafir îmbobocit. Foarte sensibilă și foarte timidă, ea se înroșea pentru cel mai mic lucru. Cînd nu surîdea, chipul ei avea o expresie de tristețe tăcută și îngrijorătoare. La cea mai mică mișcare, părea istovită ; era întotdeauna emoționată, ca o păsărică.

Hazzard se simțea în fața ei tot atît de timid pe cît era ea în fața lui, dar el își manifesta în alt chip timiditatea. Cînd era jenat, el își privea interlocutorul adînc în ochi și nu scotea nici un cuvînt, sau dîndu-și capul pe spate, reușea să spună cîteva banalități. El învățase să se apere prin tăcere, sau să se servească de tăcere ca de o armă, de o amenințare. El răspunse tinerei fete :

— Plec la țară pînă mîine seară. Din cînd în cînd, trebuie să plec din Londra.

Ea se aplecă peste scară. El o dezmierda, o intimida.

— Și mie mi-ar plăcea să plec undeva, din păcate, nu pot să-mi permit luxul de a merge mai departe decît la Regent's Park.

— Ar putea fi și mai rău. E bine și așa !

El îi aruncă o privire, care nu era nici dușmănoasă, nici prietenoasă, o privire rece și indiferentă, o privire care nu dădea nimic și nu cerea nimic. El continuă să coboare, în timp ce ea rămase sprijinită de scară, urmărindu-l cu privirea. Reacțiile ei erau ca ale unui copil sensibil ; sălbăticia, răceala și sfiala dușmănoasă o îndurerau profund.

Înainte de a părăsi casa. Hazzard deschise ușa cu geamuri care despărțea prăvălia doamnei Bunce de pasajul Cordier. Doamna Bunce, înfășurată într-un șal roșu, număra ziarele de seară. Ea purta ochelari, obrazul și corpul ei erau de o rotunjime impresionantă. Părul și pielea, deopotrivă de albe, se confundau. Nu era văzută niciodată fără o broboadă pe umeri, dar o schimba mereu ; avea o colecție de broboade, de toate culorile. Hazzard îi spuse :

— Mă întorc mîine seară, cu ultimul tren, nu închideți, vă rog, ușa de la intrare.

Ochelarii doamnei Bunce se îndreptară spre el. Cînd vorbea cu cineva, vorbea încetișor, ca și cînd s-ar fi spovedit.

— Foarte bine ! Nădăjduiesc că veți găsi pe mama d-vs. sănătoasă și fericită. Aerul o să vă facă bine... da... da... o zi întreagă la țară. Oh ! Doamne, iar nu mi-au dat destule jurnale. O să le număr încă o dată... ca să fiu mai sigură. Da... da... voi lăsa ușa deschisă. Veți avea grijă să urcați scara încetișor... nu ? Bătrînul Crapp se supără grozav cînd se face zgomot după ora zece. Iar trebuie să număr ziarele, unu-doi-trei...

Hazzard o lăsă la numărătoarea ei. În pasajul Cordier era mai important să știi să numeri, decît să știi să citești sau să scrii. Nevoia este cel mai bun profesor : ea te face să înveți orice, fără ajutorul exercițiilor, pe tabla neagră.

Hazzard se îndepărtă, cu privirile spre copacii din pasaj. În această zi de Iunie, piciorul lui paralizat avea ceva victorios în mers. El nu vedea făpturile ce mișunau în Londra, aceste numere umane ; el nu vedea trăsurile și camioanele, ce treceau pe lîngă el. Se gîndea la mama lui, la ceea ce îi va povesti și vedea cum îl ascultă cu ochii strălucitori.

Christophe scria mamei sale săptămînal ; în schimb, vizitele la Melfont erau mai rare, căci drumul costa prea mult. Trebuia să pună deoparte ban cu ban ca să-şi poată plăti din cînd în cînd un bilet de clasa III-a. Preţul călătoriei era tot atît de mare ca acela al cărţilor lui de medicină, cumpărate de ocazie.

Hazzard îşi iubea satul ; această regiune minunată din Wilfshire avea o sobrietate ciudată şi tainică, de care erau legate amintirile copilăriei lui singuratice, de mama lui, de nopţi înstelate şi însorite petrecute pe cîmp, în fînul sălbatic. Era o privelişte atît de senină şi în acelaşi timp atît de misterioasă. Acolo, cerul părea mai imens decît în altă parte şi pajiştile mai verzi. Acest ţinut de ciobani, deschis tuturor vînturilor, cu văile înverzite şi copacii bătrîni şi cenuşii, zvîrliţi ici colo, pe cîmp, reprezentau începutul vieţii lui. Erau locuri ascunse ce păreau vizitate de fantome, sau de spiritele unor oameni sălbatici, ascunşi în umbra copacilor şi a norilor. În mintea lui Hazzard, ţinutul acesta se confunda cu singurătatea şi ascetismul lui, cu un măr pe care-l mînca sub umbra unui copac, cu un pahar cu apă rece de la izvor, cu florile din glastra de la fereastra casei, cu bujorii roşii, cu trandafiri sau gheorghine, cu obrazul delicat al mamei lui.

De îndată ce zărea stîncile de var, se simţea alt om. Amintirea Londrei, acest cuptor fumegînd, se îndepărta sub cerul cenuşiu, pe cînd sub privirile lui însetate, se succedau cîmpiile scăldate de soare. Sisbury... Avebury... Stoneheuge. Lumina argintie, albastrul cerului înainte de furtună, cîmpiile galbene şi aurite şi pădurile nesfîrşite de ulmi strălucitori, totul era atît de vechi — bătrîn şi părea cu toate astea, atît de nou — tînăr. De-a lungul secolelor, oamenii priveau soarele cum se ridică la orizont, roşu şi aur. La Londra însă, nu era răsărit de soare.

Cînd Christophe era copil şi se întindea pe iarba din vîrful dealurilor, cînd asculta vîntul şuierînd printre copacii bătrîni, i se părea că strămoşii lui erau aproape de el. Şi-i închipuia mici, negricioşi, şi tăcuţi ; asemănători lui însuşi. De ce nu ? Nu era oare cu putinţă să coboare din rasa acelor oameni care au luptat să cucerească acest

ținut, pe vremea cînd Londra nu era decît o mlaștină ? Da, și el era unul din acei omuleți neobosiți care se jucau cu praștia, care scoteau varul cu topoarele și își uneau puterile pentru a ridica ulmii tăiați.

Maria Hazzard purta rochia ei neagră de mătase, pe care era prinsă o broșă de ametiste, legate în aur.

Ea cobora cărarea ce ducea la grădina de zarzavaturi din spatele casei, purtînd un coș cu ouă. Un felinar își proiecta umbra pe peretele alb, alături de poarta verde, prin care se puteau zări lespezile roșii ale bucătăriei. Pe dulap se afla un castron cu ouă. Cu o săptămînă înainte de sosirea băiatului, ea punea deoparte toate ouăle pe care le strîngea de la găini, pentru ca băiatul să se întoarcă la Londra încărcat cu ouă, cu cozonac și cu un buchet de trandafiri și mixandre, cu parfum îmbătător.

Ea se ducea în grădina de flori, care era în același timp și livada ei. Se așeza într-un chaise-longue, la umbra unui măr și aștepta momentul solemn. Trenul sosea la ora cinci în gara Barrowbourne. Christophe trebuia să meargă pe jos o distanță de cinci kilometri pînă la Melfont, căci trăsura care făcea curse de la gară în sat înainta într-un ritm de marș funebru. Pe vremea aceea, mașinile nu erau încă la modă.

Maria Hazzard îndrăgea clipele acestea de așteptare, cu toate bătăile dezordonate ale inimii sale. Era una din acele femei tăcute, gînditoare și demne. Ochii mari și triști se odihneau liniștiți pe plante și flori. Mulțimea grosolană, incultă, zgomotoasă, egoistă și rea, nu putea să priceapă tăcerea și discreția acestei femei. Sufletul ei era ca o floare singuratică, ce parfumează un lăcaș ascuns.

În timpul verii, ea își aștepta întotdeauna fiul în grădină, mereu pe același loc. Iarna își punea scaunul lîngă fereastră, de unde putea vedea poarta. O cărare ce pornea din șoseaua mare își făcea drum de-a lungul cîmpului pînă la casa ei. Lîngă gardul grădinii, creștea un prun.

Deodată îl zări pe Christophe deschizînd poarta. De fiecare dată se petrecea aceeași minune : fiul ei părăsea cealaltă lume pe care ea nu o cunoștea, pentru a reveni în lumea ei mică. Ea se ridică de pe scaun și rămase în

picioare sub copac. Avea această demnitate, pe care o întîlnești la unele țărănci, dar care este atît de rară la orășeni.

— Oh !... copilul meu... dragul meu copil !

Chipurile lor străluceau de fericire. El venea spre dînsa ca un copil.

— Am o veste mare pentru tine, mamă !

O îmbrățișă, dar nu cum ceilalți copii își îmbrățișează mamele. Sărutul lui era conștient. Cînd o săruta, i se părea că sărută dealurile și copacii, izvoarele limpezi, florile și pămîntul.

— Nu mi-ai adus niciodată vești rele, dragul meu copil !

Mîinile ei se odihneau pe umerii băiatului, al cărui chip nu mai păstra nici o urmă din seriozitatea crispată a Londrei.

— Am obținut premiul Angus-Sandeman, măicuță. Cincizeci de lire și o medalie.

— Oh, dragule... dar asta e minunat !

— În toamna asta vei veni la Londra, vei lua parte la sărbătoarea Bennet și la împărțirea premiilor.

— Da, copilule, am să vin. Gîndește-te, n-am fost decît o singură dată la Londra.

El privi pîrîul printre ierburile înalte.

— Londra și cu tine... nu prea vă potriviți...

Se gîndea la orașul cu înfățișare învechită, murdar și zdrențuit, iar mama lui i se părea tînără, cu privirea atît de limpede și tenul ei proaspăt. Cu toate acestea știa că are șaizeci și cinci de ani. Pentru el însă, ea era singura femeie pe lume.

CAPITOLUL III

1

În rafturile unui anticar, Hazzard descoperise o comoară : un exemplar de ocazie, „Bacteriologia“ de Schiller. Prețul era marcat cincisprezece shillingi și jumătate ;

în stare bună ar fi costat treizeci. Hazzard, exaltat de descoperirea lui, ţinea volumul cu amîndouă mîinile şi îl frunzărea, cînd un vînzător bătrînel se furişă lîngă el. El cunoştea pe aceşti maniaci ai cărţilor, care ştiau să le strecoare cu multă îndemînare sub haină. Privirile lui Hazzard erau privirile unui bărbat care priveşte cu extaz pe o femeie iubită.

— Este ultima ediţie, cu douăsprezece clişee noi.

Hazzard observă neliniştea vînzătorului ; el întrebă :

— Cincisprezece shillingi şi şase cenţi ?

— La preţul acesta... e foarte ieftin !

— Îţi dau doisprezece shillingi !

— Dar noi nu vindem în pierdere, domnul meu !

Hazzard depuse cartea pe raft şi îşi căută portofelul. Ştia cu precizie cît conţinea. Putea să cumpere „Bacteriologia“ lui Schiller, dar va plăti cu o săptămînă întreagă de post ; va fi nevoit să se hrănească cu pîine, cu margarină şi apă, dar îşi aminti că-i mai rămăseseră trei ouă dăruite de mama lui.

— Bine, îl iau !

— Să vi-l împachetez, domnule ?

— Nu, nu este nevoie.

Hazzard se îndepărtă în direcţia străzii Oxford. Era o zi înnăbuşitoare de Iunie. Din fabrici se răspîndea un miros de oţet, acru-călduţ. Erau şi alte mirosuri, care exasperau nările studentului în medicină. Miros de friptură, de ceapă prăjită, de peşte fript. Pentru un tînăr care nu mînca niciodată după pofta inimii, aceste arome culinare echivalau cu un strigăt dureros. Nările îi palpitau, dar el mergea înainte, strîngînd cu patimă volumul cumpărat. Nu mai avea decît o monedă de şase cenţi şi una de trei, şi perspectiva unor zile de post şi a nopţilor lungi cînd trebuie să bei apă, ca să înşeli cerinţele şi neliniştea stomacului.

Spitalul Bennet se afla la extremitatea străzii Bennet. Era o clădire mare, cenuşie, murdară de funingine, a cărei construcţie avea forma unui H. O curte mică asfaltată, închisă cu grilaje de fier, dădea spre stradă. Pe frontonul edificiului, un ceas alb şi negru, ca ochiul unei păsări de pradă. Construcţia ferestrelor în formă de eşa-

fod, mărea și mai mult simetria „georgiană“ a construcției, al cărui cenușiu părea în tonul cerului din Londra.

Studenții puteau pătrunde în spital, fie prin poarta principală trecînd pe la cabina portarului, fie prin intrarea Universității. Aceste două posibilități constituiau pentru Hazzard o nedumerire permanentă.

Tînărul plăpînd, sensibil și timid, se furișa de obicei, prin poarta Universității, mai ales în după amiezile cînd, medicii și chirurgii spitalului, externii, internii și studenții se strîngeau în curtea principală, drept în fața intrării, așteptînd sosirea profesorilor. Hazzard scrîșnea din dinți și strîngea pumnii, ori de cîte ori era constrîns să dea ochii cu acest tineret, această mulțime dușmănoasă, ironică, rea și de o cruzime inconștientă. Era silit s-o desfide, să parcurgă spațiul gol și trist de la poartă la intrare, îngrozitor de singur, în acest spațiu cenușiu, în fața acestor chipuri în așteptare. Se simțea urmărit de priviri dușmănoase și totuși era silit să înainteze spre chipurile batjocoritoare. Trebuia să facă apel la ultima fărîmă de voință și curaj, și așa destul de încercate, ca să poată înfrunta atîta ură.

Acest spital din Londra era pentru el, un al doilea Melfont, studenții luînd locul liceenilor. Era aceeași repulsie a mulțimii pentru ceea ce este neobișnuit, aceeași batjocură dușmănoasă, gata să te răstignească, și care dovedește cît de mult înțelege burghezia engleză să se ferească de artiști, și în general, de tot ce nu se exprimă și nu se realizează prin acțiune, într-o formă sportivă ; ea urăște tot ce o neliniștește, o supără, tot ce-i inspiră un sentiment excepțional. Pentru cei mai mulți din acești tineri, Hazzard era „avortonul“ și el cunoștea această poreclă. Cu „Bacteriologia“ de Schiller, sub braț, el trecu prin curtea însorită și intră în penumbra vestibulului. Cunoștea pe toată lumea care se afla acolo, dar nu avea printre ei nici un prieten. Studenții se plimbau în hol sau stăteau în grupuri. În linie generală, nimeni nu-i acorda o privire și nimeni nu-i adresa vreun cuvînt. Toate chipurile colegilor se confundau în mintea lui, poate pentru că nu le privea niciodată și pentru că încerca întotdeauna să fugă de mulțime. De obicei căuta un refugiu în apropierea lui Julien Moorhouse, care stă-

tea totdeauna deoparte, rezemat de zid, alături de ușa de brad a camerei internilor, demn, cu privirea pierdută în gol. Moorhouse era singurul la spital care-l privea pe Hazzard ca pe o ființă umană. Înalt, cu chipul ars de soare și părul blond, cu ascendență țărănească, ieșit de pe băncile școlilor Winchester și Trinity, el nu avea nimic comun cu acești pierde-vară, înfumurați și mîndri de cîteva noțiuni de medicină, și pentru care nimic nu e sfînt, femeile mai puțin ca orice. E cu putință ca Moorhouse să-i fi displăcut, mai cu seamă pentru ura lor față de Hazzard. Erau în această mulțime, chipuri care îi inspirau lui Hazzard teamă și ură în același timp ; capul roșu al lui Bullard, cu ochii lui mici și răi și cu nasul lui ca trompa unui elefant, chipul palid și crispat al lui Parker Steels, cu ochii lui verzi, cu străluciri de fiară sălbatică, și ironicul craniu de capră al lui Ardron.

Hazzard se îndreptă spre sala internilor, dar cineva îl apucă viguros de braț.

— Ei, băiete, unde-ți este cotizația ?

Se afla în fața lui Bullard.

— Tu ești singurul care n-ai plătit-o pînă acum.

Bullard era un animal nătîng și superficial ; vitalitatea lui grosolană se lăfăia pe coama de păr roșu, gras de ulei și pe fața lui sanguină ; era tipul după care se conduceau ceilalți, căpitan al echipei de fotbal al spitalului și secretarul clubului.

Hazzard, strîns ca în clește, nu clinti.

— Eu nu fac nici un sport, Bullard, o știi prea bine.

— Asta nu e un motiv, băiete ! Facem cu toții parte din asociația Bennet, nu !

Cu vîrful degetelor luă volumul pe care Hazzard îl strîngea sub braț, și îl ținu departe de el, ca și cum ar fi ținut un pansament contagios și plin cu puroi.

— Dacă îți dă mîna să cumperi asemenea cărți și să te plimbi cu ele... Ei, băieți, ce părere aveți ?

Urmă o clipă de încordare. Erau față în față în arenă ; studenții, strînși în cerc, îi priveau, Hazzard, foarte calm, își reclamă cartea. Bullard izbucni atunci într-un hohot de rîs batjocoritor.

Christophe purta o pălărie tare, care-l făcea și mai caraghios în fața acestor tineri eleganți, îmbrăcați după ultima modă. Cu mîna lui grea de sportiv, Bullard, sparse pălăria pe capul lui Hazzard și i-o înfipse pînă peste ochi.

— Ei „avortonule“ !

„Bacteriologia“ de Schiller se învîrti în aer cîteva clipe și căzu, ca o pasăre rănită, la picioarele lui Moorhause. Acesta se aplecă și o ridică.

— Lăsați-l în pace, brutelor !

Hazzard nu putea să-și scoată pălăria din cap. O duzină de mîini se năpustiră pe capul lui, stricînd-o definitiv. Atunci Moorhouse interveni în chip serios și le spuse sever :

— Încetați odată batjocura, sosește Dighton.

Liberîndu-l pe Christophe de pălăria ruptă, el citi pe chipul lui o umilință dureroasă. În acest timp, sosise profesorul Dighton Faushawe, cu joben și redingotă, mîndru ca un vultur bătrîn. Imediat se strînseră în jurul lui o mulțime de studenți respectuoși, iar Ardron, primul asistent, alergă în întîmpinarea lui, emoționat și devotat.

2

Ura pe care Hazzard o inspira și persecuțiile pe care le stîrnea constituiau elementul tragic al vieții sale.

Își iubea spitalul și învățătura, cu acea pasiune, acel devotament, de care o ființă normală își bate joc. Viața avea pentru el privirile unei femei frumoase și disprețuitoare. Dar el nu cerea nimănui nimic, nu cerea decît să rămînă singur. Nu era un locșor în spital care să-i fi rămas necunoscut și pe care să nu-l fi îndrăgit în sufletul lui : laboratorul de fiziologie, unde lucrase în fața microscopului său, sticluțele colorate, cutiile și preparațiile microscopice. Hematoxilina, fuxina, albastrul de metilen erau pentru dînsul, mai mult decît niște simple culori, iar mirosul balsamului de Canada, un parfum prețios. Însăși sala de disecție avea o intimitate ciudată, iar cadavrele atîrnate sau tăiate, o semnificație mistică.

În atîtea rînduri a trebuit să lupte cu greața și amețeala, cînd scotea cîte un braț sau cîte un picior din bazinul care împrăștia un miros de spirt și de cadavre conservate.

Îi plăceau serile de gardă și activitatea în policlinică, acest du-te vino al omenirii bolnave, îndrăgise sentimentul luptei cu moartea, învățătura, studiul descoperirilor științifice, aventurile diagnosticului și toate problemele celei mai nobile dintre profesiuni. Se simțea atras către orbi și infirmi, dar inima lui sîngera pentru copiii bolnavi sau schilozi. Și el fusese un copil schilod. Știa ce însemnătate avea pentru un tînăr un picior paralizat, o coloană vertebrală deviată, sau o tuberculoză osoasă. Dacă invidia o slujbă de spital, aceea era o clinică de copii. Un copil bolnav îi impresiona întotdeauna.

Dar tocmai din cauza inteligenței lui, din cauza calităților pe care le avea, pentru că aceste calități și daruri erau distruse de un corp ridicul, de aceea era disprețuit de mulțime. Tinerețea este nedreaptă și crudă. Acești tineri fără experiență, care, printr-un miracol, vor deveni medici cu stare, blînzi și înțelegători, bărbați, capi de familie, nu vedeau în Hazzard, decît un țap ispășitor, o maimuță scîrboasă, care muncea înverșunat. Purta mereu aceeași haină de culoare închisă, lucioasă și uzată. Curățenia lui era pusă la îndoială, cu toate că era mai îngrijit decît mulți dintre ei. Nu era un individ sociabil, și nu-i era îngăduit să fie sociabil. Cînd cineva povestea o anecdotă grosolană, el rămînea rece, dar se îngălbenea. Viața și cariera de medic însemnau pentru el, lipsuri și răbdare. Dar tinerii din jurul lui nu-l înțelegeau și nici nu încercau să-l înțeleagă.

Cînd Ardron și cei patru asistenți ai lui își începeau vizita prin spital, urmînd pe profesorul Dighton, Christophe se afla întotdeauna la sfîrșitul procesiunii... Dar în ziua incidentului cu pălăria, Moorhouse, care era unul din cei patru asistenți, rămase în urmă, ca să-i țină tovărășie lui Christophe. Urcară scările unul alături de celălalt, Moorhouse potrivindu-și pașii mari după mersul șchiopătînd al lui Christophe. Aceste două ființe atît de diferite păreau să confirme legenda prieteniei dulăului cu

micuțul pekinez. Moorhouse era tot cè Hazzard nu era și nu putea fi : stăpînit în vorbă, de o mare frumusețe virilă ; ochii lui albaștri reflectau o demnitate liniștită. Strămoșii lui fuseseră țărani. Cînd îl priveai din depărtare, el îți amintea lanurile de grîu aurite, o pajiște însorită, brațele și pieptul unui tînăr atlet, jucînd tenis pe o zi de arșiță. Cît au urcat scara, nici unul din ei n-a scos o vorbă. Moorhouse nu era guraliv. Adoptase o atitudine sobră, departe de manifestări gălăgioase.

Profesorul Dighton Faushawe se opri locului pentru a privi cu mai multă atenție cîteva specimene ce se aflau pe masă, între ușile cu geamuri ale salonului și primul pat de bolnav. Trecînd pe lîngă o soră de caritate, se înclină ușor. În stînga lui se aflau alte două infirmiere, care stăteau drepte ca două coloane. O rază de soare se prinse de părul alb al bătrînului profesor.

— Ce este cu numărul 17 ?

Ardron, cu o sîrguință grăbită, întinse eprubeta.

— Poftim, domnule profesor !

Profesorul Dighton, care făcea totul cu aceeași distincție, cu același surîs fin și pătrunzător, se întoarse către asistenții lui : — Domnilor, examinați vă rog această urină !

Vocea și gesturile lui transformau substanța cea mai vulgară în aurul cel mai fin. Avea obiceiul, cînd se adresa asistenților lui, să-i numească „domnilor“. Intru cîtva îi transforma astfel și pe ei, acordîndu-le o favoare pe care mulți din ei n-o aveau. Adesea se adresa unui favorit cu o prietenie de părinte : „Moorhouse, vrei să consulți inima asta ?“ Pentru el, „Moorhouse“ era „Moorhouse“. Îi spunea „domnule“ lui Ardron, în realitate Ardron era un domn și nu semăna de fel a student. Cînd voia să întrebe cîte ceva pe un student, îl indica doar cu privirea, iar dacă tînărul îi era pe plac, îl onora, aducîndu-și aminte de numele lui.

— Ce vezi în urina asta, Moorhouse ?

— Uree, domnule profesor !

Bătrînul Dighton îi aruncă o privire ironică, deși indulgentă, care însemna : „Copilul meu, nu te pripi, gîn-

deşte-te mai mult la ce afirmi !“, dar Moorhouse păstra o tăcere senină, cu toate că Hazzard, care era alături, de el, îl ciupea de braţ şi îi sufla : „Puroi, Moorhouse, puroi“. Un surîs stupid lumină faţa lui Soames, unul din cei patru asistenţi. Deşi Moorhouse putea fi studentul cel mai sîrguitor şi mai sigur în diagnostice, avea totuşi reacţiile încete şi leneşe. Privirea profesorului se plimbă peste chipurile atente ale studenţilor şi se opri asupra lui Hazzard. Nu-l chemă, dar îl sfidă cu privirea.

— Uree, domnule profesor !

Chipul bătrînului Dighton se încruntă. El trecu sticla lui Soames, iar Soames, placid şi stupid, trase concluzia că dacă acest animal de Hazzard spune că era uree, cu siguranţă că ştie ce spune şi răspunse candid :

— Uree, domnule profesor !

Profesorul tăcu. Renunţă la interogatoriu.

— Puroi, domnilor, puroi !

Privirea lui se opri un moment pe chipul lui Hazzard, ca şi cînd ar fi văzut şi în corpul acela plăpînd cum curge puroiul, apoi adresîndu-se lui Ardron :

— Studenţii d-tale ar putea să ştie acest lucru, d-le Ardron ! Ardron îi aruncă lui Hazzard o privire încărcată de ură. Mic fanfaron ! Să-l susţină pe Moorhouse. No. 17 era unul din cazurile tratate de Hazzard, iar el ştia precis ce conţinea sticla. Ardron era convins de acest lucru.

Vizita prin spital continua. Profesorul, urmat de asistentul său principal şi de ceilalţi, de infirmieră şi de cîţiva studenţi, care aflîndu-se acolo se alăturaseră grupului, continua să viziteze sală după sală. Se oprea la patul fiecărui bolnav, ca om de lume şi cu demnitatea savantului, punînd întrebarea obişnuită : „Cum ne simţim astăzi ?“ Nu aştepta răspunsul, căci timpul e preţios şi cazurile din spital, mai importante decît ce simte bolnavul. Singura realitate care-i atrăgea atenţia era foaia de temperatură şi raportul medicului de serviciu. Cînd se prezenta un caz nou, se aşeza pe marginea patului, punea bolnavului cîteva întrebări şi chema pe asistenţi.

— Cine se ocupă de acest caz ?

— Eu, domnule profesor !

Primul caz de boală a fost al lui Soames. Era vorba de o femeie de patruzeci de ani. Buzele îi erau foarte roșii și obrazul îi ardea. Zăcea, rezemată pe trei perne.

— Ai examinat ćazul acesta, Soames ?

— Nu încă, domnule profesor. N-a fost admisă decît...

— Perfect ! Atunci, începe, te rog, examinarea !

Cu tot caracterul lui de pisică blîndă zgîrie-rău, nu se lăsa doborît. Își scoase stetoscopul din buzunar și cu privirea, invită pe infirmieră să ridice cămașa bolnavei.

Bătrînul Dighton îl opri cu un gest al mîinii.

— Nu te grăbi, Soames ! Întrebuințează ochii, tinere, privește, dar observă odată, rogu-te !

Soames surîse stupid și privi femeia, ce se uita îndelung la profesor, cu o privire de animal bolnav și fricos.

— Care sînt observațiile d-tale, domnule Soames ?

Soames stătea tăcut. Bătrînul Dighton se întoarse către Hazzard, ce se afla tocmai în spatele lui.

— Dar dumneata ?

Interpelarea fusese tăioasă. Buzele lui Hazzard tremurară, dar nu avea nici un scrupul să-l jignească pe Soames, căci Soames nu era Moorhouse.

— Culoarea buzelor, roșeața obrajilor, poziția bolnavei...

— Foarte bine ! Care ar fi deducțiile dumitale ?

— Inima, domnule profesor, insuficiență ovariană.

Faushawe aprobă cu capul și îi aruncă lui Hazzard o privire curioasă și rece ; îl privea cu antipatie. Omulețul acesta era prea inteligent și prea iscusit ! Șiret ca o maimuță.

— Ferește-te să pui un diagnostic pripit. Mai ales ia seama să nu fii sclavul intuiției d-tale !

Buzele lui Hazzard se mișcară, ca și cînd ar fi vrut să spună ceva, dar profesorul se și întoarse către bolnavă, iar observația aruncată de el era mai mult ca să fie auzită de ceilalți studenți. Hazzard rămase locului foarte calm cu ochii asupra bolnavei. Avea ceva asemănător cu mama lui.

Fereastra camerei lui Ruth Avery dădea spre alte ferestre, spre acoperişuri de cărămizi şi spre coşuri răsucite în toate direcţiile. În faţa ferestrei sale, se afla o fereastră împodobită cu lădiţe de flori vopsite cu verde, muşcate roşii şi perdele de muselină, prinse la margini cu panglici albastre. Era fereastra unei tinere perechi. Lipsa de armonie a acestor culori era pentru Ruth tot atît de evidentă ca eterna contradicţie a vieţii. Noaptea, culcată în pat, şi ascunsă de perdeaua albastră, i se părea că bătăile inimii a celor din stradă se urcau pînă la ea. Trăia foarte singură, deşi cu obrajii aceştia care roşeau pentru un fleac, şi ochii ei frumoşi, nu era deloc făcută pentru singurătate.

Dar sălbăticia şi timiditatea ei semănau cu ale unei păsări şi era nehotărîtă în alegerea unei prietenii.

Pasajul Cordier cînta, ţipa şi aplauda. Cîte odată se simţea tristă, neliniştită şi avea dorinţi arzătoare de libertate şi evadare. De cealaltă parte a străzii, îndrăgostiţii se sărutau şi rîdeau. Un băieţandru vesel cînta uneori din ghitară ; din altă casă învecinată, cineva începuse un cîntec :

Cînd ai umblat mereu,
Cînd ai umblat o zi întreagă,
Nu-ţi mai simţi picioarele.
Cînd ai umblat mereu,
Cînd ai umblat o zi întreagă,
Şi ţi-ai zdrobit picioarele.

Pleoapele tinerei fete tremurară. Anumite fraze o fac să vibreze, căci ea înţelege semnificaţia melodiei. Ea ştie ce înseamnă să-ţi simţi picioarele zdrobite şi spatele încovoiat, cînd ai mers prea mult pe jos. Biroul unde lucra era închis sîmbăta după masă, şi ca să se distreze, neavînd nimic altceva de făcut, ea făcea înconjurul parcurilor şi pieţelor publice ale Londrei. Mergea mereu, mergea într-una, urmărită de o neliniştе adîncă. Încerca să fugă de singurătate şi se amesteca în mulţimea anonimă.

Vocea din pasaj cînta acum altă melodie :

Viața e tristă,
Și moartea aproape.
Cînd te cuprinde în brațe,
Ce oare poți face
Decît să te supui ?

Ce filosofie disperată ! Ea nu poseda decît filosofia tinereții sale și sentimentul că va ajunge la bătrînețe înainte de a fi început să trăiască. Era orfană. N-avea alte rude afară de o mătușă în ținutul Devon și două verișoare pe care nici nu le cunoștea. N-avea nici bani, nici speranțe, nici prieteni.

Aventurile n-o interesau defel. Căsătoria și maternitatea o atrăgeau însă puternic. Dar bărbații îi inspirau teamă. Se simțea tot atît de timidă față de ei, ca și Hazzard față de femei, dar cu totul din alte motive.

Pe stradă, bărbații întorceau capul după ea. Era drăguță și își dădea seama că mulți tineri ar fi vrut să se apropie de ea, însă se ferea de toți. Cînd un bărbat îi adresa cuvîntul, se roșea toată și se simțea paralizată. Cîteodată, în fața unor insistențe mai îndîrjite, o lua la fugă.

Aplecîndu-se peste fereastră, ca să urmărească mai bine mișcarea din pasajul Cordier, ea zări pe Hazzard. Îl urmări cu privirea. Infirmitatea lui o emoționa. Apoi muncea atît de mult ! Și el era tot atît de singur ca și dînsa. Încetișor se desprinse de la fereastră, se îndreptă spre ușă, o întredeschise și ascultă. Curînd auzi ritmul neregulat al pașilor săi.

Simțea cum se îmbujorează. El urca ultimele trepte, cînd ea deschise larg ușa camerei și înaintă pe coridor. Cu toată umilința la care a fost supus, el purta totuși pălăria, care era martora unei recente persecuții. Ea încercă să pară surprinsă, dar nu știa să joace teatru.

— Oh ! Dumneata erai !

El o privi așa cum privea pe toate femeile. Pentru el, femeile erau ființe periculoase și ciudate, la care trebuia să renunțe, dacă voia cu tot dinadinsul să atingă scopul pe care și-l impusese. Nu putea munci decît rămînind un ascet și trăind cum trăia acum.

— Bună seara !

După ce o salută, se îndreptă spre odaia lui. Pleoapele tinerei fete tresăriră.

— Iartă-mă, te rog ! Aștept să mi se aducă de lucru și m-am gîndit...

Hazzard era cu mîna pe clanță.

— Dar vă rog, domnișoară !

— N-ați putea să-mi împrumutați o carte ? N-am nimic de citit și mîine e Duminică...

Surprins, el o privi, o studie cîteva clipe, apoi intră în odaie și răscoli într-un raft. Nu se găseau acolo decît cărți de medicină. Singura carte care nu era de specialitate era Biblia, dăruită de mama lui. O luă și o dădu fetei.

— E singura carte pe care o am. În definitiv... poți găsi și aici cîteva istorioare frumoase. Acum te las, sînt foarte grăbit.

Ruth Avery luă cartea, surîzînd amar. Cu biblia în mînă, ea se îndepărtă ca un copil căruia i s-a cerut să se îndepărteze și să stea liniștit. Se duse în camera ei și închise ușa.

Se așeză din nou la fereastră, cu biblia pe genunchi.

Cartea se deschise la pasajul lui Ruth și ea citi : „Ruth răspunse : Nu mă ruga să te las și să mă depărtez de tine ; căci oriunde te vei duce, voi veni și eu și ori încotro te vei așeza, voi fi lîngă tine".

Cîntecul vecinului reîncepuse melancolic :

Viața e tristă,
Și moartea aproape.
Cînd te cuprinde în brațe,
Ce oare poți face
Decît să te supui ?

Studenții spitalului Bennet îl considerau pe Hazzard anormal. După ei, avea toate caracteristicile unui anormal. Apărea și dispărea. Dar Hazzard avea motive personale să nu lege prietenie cu colegii săi : mîndria lui caraghioasă și sensibilitatea lui bolnavă. Nimeni nu știa unde și cum trăiește și, de altfel, nimeni nu se ocupa s-o știe. Cum însă renumele de „muncitor“ începuse să se afirme și cum obținea premii și medalii, cîțiva colegi prinseră să se intereseze de soarta lui.

Individualistul nu este iubit, ci supus batjocurii, dar de îndată ce încearcă să se distingă în cariera lui și să obțină succese, devine obiect de invidie. Această aversiune nu este niciodată mărturisită, dar otrava există totuși pretutindeni. Bullard și încă vreo doi trei, care-i urmăreau exemplul, începură să se intereseze mai îndeaproape de acest individ ciudat. Tinerețea este fără milă. Hazzard era pentru ei un radical într-un guvern de lorzi, un ateu într-un stat episcopal, studentul izolat, care nu participă la nici o manifestare sportivă a spitalului. Era profanul, parazitul, și din ce în ce mai mult își respecta această atitudine.

Bullard, tolănit într-un fotoliu din sala comună, puse o întrebare neașteptată.

— Cine știe unde locuiește „avortonul“ ?

— La Bethnal Green ! spuse un student.

— La Billingsgate ! spuse altul.

— Ce ați zice dacă ne-am transforma cu toții în Sherlock Holmes ? Bună farsă, nu ? Tu Soames, tu ești Watson.

— Pentru nimic în lume, nu sînt măgar !

— Zău nu ? Cu atît mai rău. Eu propun să ne punem în urmărirea avortonului ?

Dar cercetările lor n-au avut nici un succes la început. S-ar fi spus că Christophe prinsese de veste și unde schimba în fiecare zi itinerariul pentru școală sau

casă, ca să scape de furia persecutorilor săi, încerca și de data asta, prin drumuri întortocheate și ocolite, să se sustragă vigilenței persecutorilor de azi.

După primele două încercări infructuoase, începuseră să se plictisească, afară de Bullard, care era încăpățînat, fără scrupule, mare vînător de femei și însetat de aventuri. La cea de-a treia tentativă, reușise să-l urmărească pe Christophe pînă în pasajul Cordier. Îl văzu intrînd la Nr. 7.

— Acum nu ne mai scapă !

Bullard se întoarse la spital, cu un surîs șiret, un deget pe nasul lui ca trompa unui elefant. Cîțiva dintre intimii lui îi spuneau „Elefantul“ și numele acesta i se potrivea de minune. Nu încredință secretul lui nimănui. Seara părăsi spitalul și se puse pe lucru. Magazinul doamnei Bunce era încă deschis. Ofelia era ocupată. Își scoase politicos pălăria.

— Vă rog, doamnă, domnul Hazzard locuiește aici ? Știa cum să vorbească femeilor.

— Da, ultimul etaj, camera din fund.

— Mulțumesc foarte mult, mă voi duce la el.

— Dar domnul Hazzard a ieșit în oraș !

— Nu face nimic, sînt un coleg de la spital.

Urcă scara. Din întîmplare, Christophe, care se afla la „Ciorchinele de struguri“, uitase cheia în ușă. Bullard intră în cameră și începu cercetările. Deschise ușile lăzilor de macaroane și văzu un codru de pîine și o bucățică de brînză. Trista goliciune a mansardei îl întristă mult.

Cînd părăsi odaia, se întîlni pe scară cu o tînără fată, un pui de femeie delicioasă... Imediat îi adresă cuvîntul.

— Scuzați-mă, duduie, veneam să-l văd pe Hazzard. Ochii mari ai fetei îl intimidară puțin.

— Nu este acasă !

— Mi-am dat seama de asta. Nu face nimic. Sînt unul din prietenii lui... Nu sînteți cumva doamna Hazzard ?...

Ea îl privi indignată.

— Oh, nu !

Izbucnind în rîs, el repetă strigătul ei : „Oh, nu !“

— Cred și eu... nu voiam să vă jignesc. De altfel nu-mi închipui o clipă că soția lui Hazzard ar putea semăna cu dumneavoastră !

Speriată de acest tînăr, Ruth alergă în camera ei și se închise cu cheia. Bullard își frecă nasul. Delicioasă creatură ! — Probabil că este una din femeile care strigă „Nu... nu“ și se zbat cînd vrei să te atingi de ele. El coborî scara. Domnișoara Bunce era în prăvălie.

— Inutil să-i spui că l-a căutat cineva. E atît de nervos.

Dar Ofelia nu era chiar atît de proastă pe cît părea.

— Sînteți un prieten de-al d-lui ?

— Bine 'nțeles !... Mă rugase să-i aduc ceva... dar nu e nevoie să-i spui.

Domnișoara Bunce clătină din cap. După părerea ei, acest bărbat roșcat venise s-o vadă pe Ruth Avery, iar vizita în camera lui Hazzard era numai un pretext. Ascultase din capul scării conversația celor doi, fără să înțeleagă ceva. Cum însă Ofelia ținea la Ruth, nu spusese nimănui nimic de această întîmplare. Ruth nu avusese prilejul să-l pună la curent pe Hazzard cu misterioasa vizită. Adevărul este că nu-l văzuse trei zile de-a rîndul.

Ea îi asculta pașii, îi aștepta cu nerăbdare și, la auzul lor, se simțea tulburată. Se apropiau și se îndepărtau pe marginea vieții ei singuratice, triste și inutile.

2

Într-o seară înăbușitoare de August, cînd zidurile clădirilor păreau că transpiră, Ruth asista de la fereastra ei la un incident la care luase parte și Hazzard. Într-o străduță îngustă, locuia un copil șchiop, a cărui mamă ținea o mică dugheană de zaharicale. Avea capul parcă prea mare și prea greu, pentru un gît atît de subțirel. Micuțul Pengelly servea de victimă copiilor din cartier, care-l chinuiau cumplit, pînă cînd infirmul izbucnea în lacrimi și țipete.

— Plîngi, puișorule... plîngi !

O haimana de o cruzime neobișnuită începea să lovească cu pumnii fața infirmului, iar în timpul cît ținea

tortura, celelalte bestii mai mici se strîngeau în jurul lor și se bucurau de spectacol.

— Iar plînge copilașul !

— Du-te de o strigă pe mamă-ta, copilule, găină plouată !

Christophe își făcu loc cu coatele. Nu pălmui pe nimeni, nu certă pe agresori. Îl prinse pe bătăuș de umeri și îi vorbi. Și ceea ce îi spusese, sau felul cum i le spusese, readuse pe copii la sentimente mai umane. Christophe era tot atît de plăpînd ca micuțul Pengelly. Cînd luă mîna copilului schilod și îl duse în camera lui, Ruth se apropie de ușa lui ca să asculte. Ea îl auzi pe Christophe reconfortînd pe infirm, cu o blîndețe și o dulceață în glas, necunoscute.

— Nu te enerva cînd vor să te întărîte. Vor să te înfurie. Stai liniștit și caută să le surîzi. Cînd vor vedea indiferența ta, se vor liniști și te vor lăsa în pace.

— Știu că sînt urît ! hohotea copilul.

— Dar nu e adevărat, puiule, tu nu ești urît. Apoi e mult mai rău să fii urît la suflet. Dă-mi bereta ta, s-o umplu cu prune. Mi le-a dat mama !

Copilul se consolase. Plînsul încetă. Vocea timidă punea întrebări.

— Oh ! aveți vioară !

— Da, puiule !

— Și tatăl meu cînta la vioară. Cînta frumos... apoi, n-a mai cîntat... din cauza tusei... care era din ce în ce mai tare.

— De ce nu înveți și tu să cînți ? Cred că mai ai vioara tatălui tău.

— Nu... a trebuit s-o vîndă. Mama spunea așa... cu banii de pe vioară se vor ajuta să plătească sicriul...

3

De data asta, Soames luîndu-se pas cu pas după Christophe și urmărindu-l de-a lungul tristelor secrete din cartierele Clerkenwell și Yslington, descoperi pe Hazzard, care intra pe poarta dosnică a cabaretului „La

ciorchinele de struguri“. Soames era subiectiv. Ori de cîte ori nu putea răspunde unei întrebări puse de profesorul Dighton, Hazzard răspundea în locul lui. Siguranța lui Hazzard îl exaspera. Își continuă cercetările. Trecu strada și intră în bar. Comandă o bere. Crîmpeie de muzică ajungeau pînă la el. Întrebă pe chelneriță :

— Aveți un concert astă seară, domnișoară ?

Chelneriţa era prea ocupată pentru a începe o convorbire cu acest tînăr antipatic.

— Da, prima ușă la dreapta, în fundul coridorului.

Soames își goli paharul cu bere și plecă în căutarea orchestrei. Ușa întredeschisă a cabaretului îi înlesni cercetările. Printr-o perdea de fum, el descoperi pe Baugs, Hazzard și pe flautist, care cîntau pentru clienți.

Plin de importanță pentru descoperirea ce făcuse, alergă la spital. Îi găsi pe Bullard și acoliții săi în camera de gardă, jucînd o partidă de poker.

— Ei, băieți ! Vă aduc o veste senzațională !

— Fac pariu că nu ghiciți în ce loc își petrece „avortonul“ serile !

Un student spuse că n-ar fi surprinzător ca Hazzard să facă baie în bazinul din Trafalgar-Square, alături de toți copiii infirmi ai Londrei.

— Cine mai are vreo sugestie ?

— Îl văd foarte bine transformat în infirmier și alergînd pe străzile Londrei să strîngă vagabonzii și beţivii.

Soames, mîndru de știința lui, anunță pompos :

— L-am văzut plecînd de acasă. „Avortonul“ s-a îndreptat spre un cabaret din St. John Street, unde cîntă din vioară. E angajat într-o orchestră...

— Ei, nu mai spune !

— V-o jur, băieți !

— Ce fel de orchestră, Soames ?

— Este un beţivan care cîntă din chitară, un cocoșat cu aer de maimuțoi, din flaut, și „avortonul“ din vioară. Vă jur că e un spectacol ce merită a fi văzut !

Bullard se ridică solemn .și aruncă cărţile de joc pe masă.

— Pe toți sfinții, trebuie să mergem să-l ascultăm pe „avorton“ cum scîrțîie din vioară.

Așa și făcură. În grabă, au fost recrutați o sumedenie de camarazi și cînd au pornit în escapadă, se făcuseră vreo treizeci la număr. La Tottenham Court Road, descărcară căruța unui zarzavagiu, o încărcară cu saci cu prune foarte coapte și după un ordin scurt al lui Bullard, porniră în expediție, rîzînd și cîntînd.

În fața cabaretului, Bullard le dete instrucțiuni.

— Atențiune, băieți, ar fi mai bine să intrăm în grupuri de cîte doi sau trei. Vom boteza expediția noastră : „Expediția sacilor cu prune".

Domnul Baugs povestea o anecdotă, cînd primul grup al spitalului Bennet își făcu intrarea, fiecare student ținînd un pahar de bere într-o mînă, iar în cealaltă un săculeț de prune. Din fericire, sala era aproape goală. Bullard și Soames se așeză la o masă și depuseră solemn săculețele de prune în fața lor. Nici unul nu-și scoase pălăria. Ceilalți studenți își făcură apariția după cîteva minute și la rîndul lor se așezară la mesele libere.

În timpul pauzei care urmă după anecdota lui Baugs, în așteptarea orchestrei, Bullard începu să urle :

— Ia te uită, e doar micul nostru prieten, avortonul ! Pe toți sfinții ! Ce mică e lumea ! Bună seara, avortonule ! Cu un zîmbet batjocoritor, își scoase pălăria în fața lui Hazzard. Ceilalți studenți îl imitară. Domnul Baugs, bănuind reaua credință a acestui tineret, le aruncă priviri fulgerătoare.

— Mulțumesc, domnilor ! Unul din dumneavoastră dorește un cîntec special ?

Bullard se ridică în picioare și întinse paharul.

— În sănătatea dumitale, domnule, sîntem niște tineri foarte pioși. Propun deci ca orchestra să cînte :

„Înainte, soldați ai lui Iisus !"

Se produse un zgomot infernal. Studenții începură să țipe :

— Înainte, înainte, dragi soldați ai lui Hristos !

— Înainte, înainte, să bem, să bem !

Christophe se așeză și îl fixă îndelung pe Bullard. Făcea un efort ca să-l privească. Nu-și făcea iluzii. Îl descoperiseră și acum îl vor pune la zid. Se înfioră din cap pînă în picioare, își simți gura uscată și un imens gol în stomac. Stătea pe scaun, mîngîindu-și vioara și ne-

vrînd să se scoale. Știa că mai era o ușă, în colțul sălii.

Poate va reuși să fugă ! Dar știa că banda îl va urmări. Dealtfel, el nici nu se gîndea să fugă, ci, dimpotrivă, să susțină lupta. Domnul Baugs se ridică în picioare. Obrazul lui strălucea de grăsime și de emoție.

— Domnilor, nu ne aflăm la biserică aici. Îmi permit să vă propun alte cîntece. Avem o romanță care se numește : „Hai să ne plimbăm sub clar de lună“...

Bullard dădu semnalul unui urlet de protest.

— Nu !... Nu !... Nu !

— Fără cîntece vulgare... Noi sîntem oameni evlavioși !

— Înainte, înainte, buni soldați ai lui Hristos !

Domnul Baugs începuse să se scuze :

— Sînt dezolat, domnii mei, dar acest imn nu există în repertoriul nostru. Putem să vă cîntăm „Anna Laura“ sau „Fetița cu părul de aur“.

Vacarmul crescu mereu. Cîțiva obișnuiți ai localului protestau bătînd cu pumnii în mese. Alții rîdeau. Bullard, în picioare, striga :

— Domnilor, declar că această orchestră nu face două parale. Nu e în stare să cînte un imn religios. Vă propun s-o bombardăm.

Întocmai cum își închipuise Bullard, „Ciorchinele de Struguri“ se transformă într-un imens sac de prune. Domnul Baugs își acoperi fața cu chitara, flautistul se ascunse după scaun, simțindu-se astfel într-o relativă siguranță. Treizeci de tineri scoteau prunele din săculețe și în mijlocul rîsetelor și țipetelor, bombardau pe violonist.

Într-o situație atît de penibilă era cu neputință să-ți salvezi demnitatea ; chiar un sfînt ar fi aruncat priviri furioase și ar fi luat-o la fugă. Hazzard devenise un amestec de prune și de zeamă roșie.

Proprietarul localului, un fost boxeur, își făcu apariția în cămașă cu mînecile suflecate, însoțit de cîțiva chelneri vînjoși și vulgari, oricînd gata să se ia la bătaie, cu atît mai mult cu cît aveau de a face cu niște fanfaroni. De data asta nu mai era glumă. Obiectele cele mai diverse zburau deasupra capetelor. Bullard a fost printre primele victime. El căzu în mijlocul scaunelor și peste paharele sparte.

Ruth lucrase în seara aceea foarte tîrziu. Bătuse la mașină o nuvelă, pe care un tînăr timid o lăsase doamnei Bunce. Fereastra era deschisă, căci se lăsase o căldură înăbușitoare. Se simți cuprinsă de mare tristețe. Noțiunile literare ale tînărului timid păreau și mai timide încă. Casele dimprejur erau tăcute. Lumea dormea. În tăcerea nopții, zgomotul mașinii răsuna atît de puternic că-i era teamă să nu scoale strada. Vecinii se vor plînge ; oamenii se plîngeau de lucruri fără importanță în acest pasaj Cordier. Ruth se aștepta în fiecare clipă să audă strigînd „oprește odată drăcia aia de mașină".

Încetă să mai lucreze. Își acoperi mașina de scris cu o pînză neagră, orîndui paginile scrise și le puse într-un sertar. Stinse lumina și, ridicînd storul, își rezemă coatele de fereastră. Deși se simțea obosită, nu putea totuși să doarmă, era neliniștită și agitată. Presimțea încă o noapte de insomnie, cînd era cuprinsă de teamă și melancolie, de frica bolii, a lipsei de lucru și a foamei.

Pasajul pustiu. Ruth avea impresia că este singura ființă din Londra care nu dormea la această oră, ființă singuratică și tristă, care urmărea stelele, acoperișurile și coșurile, într-o lume care sforăia într-o adîncă indiferență. Orașul în noapte o înspăimînta pe tînăra fată, mai cu seamă cînd ploua și cînd felinarele străzii păreau să se înăbușe sub ceața gălbuie.

Era pe punctul de a închide fereastra, pentru a nu mai vedea tulburătoarea scenă de peste drum, unde doi tineri îndrăgostiți se sărutau într-una, cînd i se păru că aude pași în stradă. Gîndul i se duse de îndată la Hazzard. Lop-dop, lop-dop. Acest ritm cunoscut o trezi din visare și inima-i bătea mai tare. Singurătatea ei avea conștiința singurătății vecinului ; ea se simțea atrasă de ea și îi acorda o simpatie specială. Pașii se opriră la No. 7. Ea ascultă cum învîrte cheia în broască, cum se închide ușa cu luare-aminte.

Îndemnată de o nevoie sufletească, ea deschise ușa și aprinse gazul de pe coridor. Ultimul locatar care intra

în casă trebuia să stingă gazul și această sarcină revenea în general lui Hazzard.

Ea se aplecă peste scară. El urca încetișor, fără să bănuiască prezența lui Ruth. Încet, încet, el ieși din umbră și apăru în lumină. Pălăria îi era ruptă și mînjită. Sub braț ținea strîns lipit un obiect stricat. Haina îi era pătată și murdară.

— Ah ! Dumneata erai, domnule Hazzard ?

Surprins, el se lipi de perete. Stătea nemișcat pe scări, nerăbdător și nervos, rănit în demnitatea lui.

— Mi se pare că da.

Ea înțelese imediat că se petrecuse un lucru neașteptat, că i se întîmplase ceva neplăcut. Era foarte încurcată.

— Nu eram încă culcată și te-am auzit venind. M-am gîndit că lumina era stinsă și că n-ai să vezi nimic în întuneric. Făcînd un efort vizibil, el urcă ultimele trepte. Ea văzu că obiectul stricat era vioara lui.

De unde puteau proveni petele lipicioase de pe hainele lui ? I se păru lui Ruth că obrazul tînărului student, atît de palid, atît de întunecat și sever, ar fi putut să se fărîme, ca un porțelan chinezesc. Ar fi vrut să-i spună cîte ceva, dar nu știa ce. Într-un tîrziu, rosti timid :

— Ți-ai spart vioara ?

El o privi aproape cu ură.

— Este opera unuia din prietenii mei buni ! Doar o lecție !

— Oh ! e dezgustător ! Sînt foarte mîhnită.

Deodată, asprimea din priviri dispăru. Stătea în fața ei, surîzînd dureros, ca un copil care se hotărăște să fie curajos.

— Vedeți, domnișoară, nu sînt din lumea lor... Sînt... într-o oarecare măsură — în felul meu... un entuziast, atunci... oamenii mă urăsc. E curios, nu-i așa, să te urască tocmai pentru că ai entuziasm și ești sîrguitor.

Pleoapele lui Ruth tremurară.

— Bestiile... Au îndrăznit ?...

— Era un simplu joc pentru ei !

Avea chipul obosit și părea că abia se putea ține pe picioare.

Deodată ea întinse mîna și atinse haina.

— Ce înseamnă asta ? Ești plin de...

El vroia să rîdă, dar nu putu scoate nici un sunet.

— Zeamă de prune, domnișoară ! Am servit de țintă. M-au bombardat cu prune. Dar blestemații aceștia nu-și vor ajunge scopul.

Ea întinse mîinile ca într-o rugă. Chipul ei semăna cu chipul lui Ruth, din Biblie.

— Dă-mi, te rog, haina dumitale ! Am s-o curăț. Mîine dimineață va fi curată... nu, nu, te asigur, nu sînt deloc obosită... dumneata însă ești foarte obosit. Tot nu pot dormi. Lasă-mi, te rog, haina dumitale !

El o privi ciudat, cu ochii lui liniștiți și adînci.

— Da, astă seară sînt frînt de oboseală. Dar dumneata ?

Ea ținea mîinile mereu întinse. Hazzard rezemă de perete vioara ruptă, își scoase haina și i-o întinse.

— Îți mulțumesc mult, Domnișoară Avery. Într-adevăr... nu știu de ce...

— Dar o fac cu multă plăcere !... Noapte bună.

În pragul ușii, ea se întoarse. El o privi nemișcat.

— Voi atîrna haina de clanța ușii dumitale.

— Îți mulțumesc, îți mulțumesc, din tot sufletul !

Ea intră victorioasă în odaie. Puse haina pe speteaza unui scaun, vărsă apă în chiuvetă și începu s-o curețe cu buretele.

CAPITOLUL V

1

Vioara stricată era pentru Hazzard o tragedie dureroasă. În plus, nenorocita lui pălărie, victimă a numeroase asalturi, nu mai era bună decît de aruncat la gunoi. Cumpărarea în același timp a unei viori și a unei pălării noi constituia una din cele mai grave probleme.

Datorită lui Ruth, haina părea că nu suferise prea mult. O găsi atîrnată de clanță. Chestiuni mai importante îl preocupau. Își examină cu atenție hainele. Mama lui

trebuia să sosească la Londra, ca să ia parte la serbarea spitalului Bennet. Îl mai despărțeau șase săptămîni de acea dată. Ca să-și realizeze proiectul ce și-l făcuse, Hazzard era nevoit să strîngă ban cu ban. Și iată că în această dimineață de August era preocupat să-și cumpere o pălărie și o vioară. „Măgarii !“ Cu toată amărăciunea lui, el își dădea seama că nu era victima unei răutăți sinistre, ci mai de grabă de jocul copilăros al unor sălbatici, care aveau mania și setea distrugerii. Mama lui nu știa de persecuțiile la care era supus fiul ei, căci nu era prea mîndru să se știe detestat. Pentru a face față nevoilor imediate, trebuia neapărat să-și procure altă pălărie și altă vioară. Nu putea să se ducă la spital fără pălărie, căci dacă ar fi apărut cu capul descoperit, ar fi stîrnit din nou batjocura și ironiile. Jumătatea de coroană pe care o primea de la „Ciorchinele de Struguri“ îi era și aceea necesară. Pe cînd își aprindea mașina de gaz, socoti ca un financiar valorile : capital și venituri. Trebuia să amaneteze ceva și nimeni nu i-ar fi împrumutat bani pe țoalele lui. Trebuia deci să sacrifice cea mai prețioasă comoară a lui : microscopul, pentru cumpărarea căruia renunțase luni de zile la hrană. Era ascuns sub pat într-o lădiță de brad.

În fața sărăcăciosului prînz, compus din pîine, unt și ceai, el examină curajos situația. Cînd mama lui va veni la Londra, el n-o va putea ține departe de pasajul Cordier, dar ea nu trebuia să vadă mansarda în starea actuală. Într-un anumit fel, era „snob“, dar nu pentru el, ci pentru mama lui. Avea de gînd să închirieze cîteva mobile, un covor, să aranjeze puțin camera, în așa fel, încît să semene cu o casă în care o mamă dorește să-și vadă fiul locuind. Voia ca mama lui să se întoarcă la Melfont cu o bună amintire, cu una din acele amintiri atît de scumpe femeilor cînd o povestesc și altora, rezemîndu-se de gardul grădinii lor.

Nădăjduia să obțină pe microscop trei sau patru lire. Îl va putea scoate de la amanet de îndată ce va primi cecul pentru premiul „Angus Sandeman“. În cartierul Holhorn cunoștea pe un cămătar care-l mai ajutase în cîteva rînduri să iasă din încurcătură. De îndată ce spălă farfuriile, scoase lădița de sub pat. Își va cumpăra o

pălărie nouă și se va putea duce, ca de obicei, la spital.

Dar la amintirea spitalului și a umilințelor din noaptea trecută, el tresări dureros. Știa prea bine că va da ochii cu Bullard și cu banda lui și de pe acum auzea rîsetele lor grosolane.

În această dimineață de August, ușile odăilor lui Ruth și ale lui Christophe se deschiseră în același timp. El ținea în mînă lădița cu microscopul, și ea, o servietă micuță dintr-o piele proastă. El o salută și îi spuse :

— Plecați foarte devreme astăzi !

Ea venise înaintea lui surîzătoare, nădăjduind o amabilitate oarecare, în urma serviciului făcut în ajun, dar el se dădu deoparte și așteptă ca să treacă ea întîi. Surîsul tinerei fete pieri.

— Da, azi de dimineață, m-am sculat ceva mai devreme !

Spunînd asta, ea coborî, și, după un moment de ezitare, el o urmă. Ea remarcase fără îndoială lădița de brad, dar Hazzard se gîndea că ea n-are de unde să știe ce anume conținea.

— Vă mulțumesc din tot sufletul pentru haină !

Surîsul reapăru pe buzele tinerei fete. El, care venea în urmă, nu-l remarcase însă.

— Oh ! nu e nevoie să-mi mulțumești. Sper că era uscată.

— Chiar bine de tot !

Activitatea matinală începuse în magazin, mînuirea pachetelor de ziare și vocile doamnei Bunce și a fiicei sale, numărînd ziarele, se auzeau pînă în stradă.

— Două duzini de „Daily G. s.“

— Două duzini !

— Cincizeci de „Telegraph“.

— Așteaptă ! Nu le-am numărat încă !

Ruth deschise ușa spre stradă. Vestibulul casei era întunecos și brusca schimbare de lumină făcea efectul unui văl negru ce-l ridici de pe obraz. Cu o privire veselă, strengărească, Ruth se întoarse spre Hazzard.

— Eu aud asta în fiecare dimineață. Dar dumneata ?

— Ce oare ? Vocile lor ?

— Da ! Ele mă fac să gîndesc la oameni care-și spun rugăciunile.

El nu răspunse. Deși avea simțul grotescului în viață, dar gravitatea concentrată asupra lui însúși îl împiedica să aprecieze nuanțele comice. De altfel, nici nu ascultase tot ce spusese ea, căci se gîndea care ar fi drumul fetei și cum ar putea scăpa de ea mai curînd. Se simțea de asemenea ridicul de jenat pentru că era cu capul descoperit.

— Mă duc la Holborn, spuse el.

— Și eu trec întotdeauna prin Holborn, afară de zilele cînd plouă prea tare.

Își dădu seama că fata își fixase privirile pe cutia de stejar, se simți dator să inventeze un pretext.

— E microscopul meu. Îl duc la reparat, căci mi s-a stricat condensatorul.

Nepricepîndu-se în condensatoare, ea nu răspunse decît „Oh !“. Veselia ei atrăgea atenția bărbaților. Ea purta o pălărie roșie și o rochie neagră. Pălăria roșie dădea obrazului ei palid reflexe roze. Era o fetiță delicioasă. Mergea alături de Hazzard, cu pasul vioi și cu expresia fericită. Din nou, bărbații o priveau. Christophe nu ridica capul ; nu fiindcă i-ar fi fost teamă s-o privească, dar fiindcă alte gînduri îl absorbeau. Față de o femeie, era nepăsător și orb, nu vedea în ea decît o creatură deosebit construită anatomic decît bărbatul. Era obligat să se ocupe de femei în profesiunea lui de medic, mai ales că se specializase în ginecologie. Dar eternul feminin nu reprezenta pentru el decît mama lui, iar în acest moment tocmai se gîndea la ea.

Și-o închipuia înaltă și îmbrăcată în negru, rezemată de gardul din grădină, așa cum rămînea să-l urmărească cu privirea cînd o pornea spre școală. Ori de cîte ori se gîndea la ea, își regăsea forțele uzate sau pierdute, un val de căldură și speranță îi năvălea în suflet. Ea continua să fie „Dea Matrix“, veșnic senină, statornică și liniștitoare. Își spunea că ea nu trebuia să afle niciodată de atitudinea lui Bullard și acoliților săi.

În tot acest timp, el cobora Red Lion-Street, alături de Ruth. Tînăra fată era mirată de această tăcere adîncă. Din cînd în cînd, îl privea cu coada ochiului. Își ținea

capul pe spate, într-o atitudine agresivă și chipul lui îți făcea impresia că e gata să pornească la luptă.

— Peste o lună plec în vacanță, spuse ea, am o săptămînă întreagă.

Hazzard se trezi din visările lui bătăioase. Vacanța. El nu avea niciodată vacanțe, afară de rarele week-end-uri, cînd se ducea să-și vadă mama.

— Da ? Și unde plecați ?

— Nu m-am hotărît încă ! Dar dumneata ? Cînd pleci ? El se gîndi cîteva clipe, apoi, înseninat, întrebă cu bruschețe în glas :

— Cînd plecați ?

Ea se roși ușor.

— În ultima săptămînă din luna Septembrie !

— Camera dumitale va rămîne în acest timp neocupată ?

— Da, de ce ?

Își surîse sieși.

— Oh ! E un lucru minunat ! Ai putea să mi-o împrumuți pentru durata acelei săptămîni ? Mama vine de la țară să mă viziteze.

El nu remarcă, cum chipul tinerei fete se închise, ca acele flori sensibile ce-și închid petalele de îndată ce le atingi, sau de îndată ce apune soarele.

— Mama dumitale ?... Cu plăcere... O voi înștiința pe doamna Bunce.

Ajunseră la Holborn. Hazzard se opri pe marginea trotuarului și o privea pe Ruth cu o amabilitate indiferentă.

— E foarte drăguț din partea dumitale. Eu o iau pe aici ! Surîsul tinerei fete îl intrigă puțin. Avea aerul unui copil impulsiv, căruia i se refuzase o jucărie și care surîdea, mai mult pentru a-și ascunde rușinea.

— Nădăjduiesc că microscopul dumitale se va drege ușor !...

— Oh ! e o nimica toată. La revedere !

2

Omul, prin natura lui, este leneș, iar acel care muncește fără răgaz îl exasperează. Moorhouse cu toate acestea, care, ca majoritatea tinerilor englezi, era pasionat de

sporturi, era totuși în stare să înțeleagă, și înțelegea rivna lui Hazzard. Pe cînd camarazii săi se preocupau de campionatele și partidele lor sportive, Hazzard se gîndea la scalpelul și steoscopul lui. Sportul lui era munca. Moorhouse făcea totul cu ușurință. Îți făcea impresia unui molatec, dar această moliciune provenea din superioritatea lui, ca și atitudinea domoală și mișcările totuși sigure ale unui atlet. El avea ceea ce jucătorii de tenis numesc puterea anticipației. Aflase prin Soames întîmplarea de la „Ciorchinii de Struguri". Soames, rezemat de scară, povestea evenimentul războinic din ajun, cîtorva camarazi. Avea o vînătaie mare sub ochiul drept și era foarte mîndru de acest lucru.

Moorhouse, apropiindu-se de grup, asculta fanfaronadele lui Soames. Pentru acești tineri, orice urme de luptă erau embleme de onoare și de data asta, primiseră din gros. Bullard, mai ales, se distinsese în luptă.

— V-am mai spus-o, băieți, se gudură Soames, au fost niște bestii. Au fugit să cheme poliția. Dar să fi văzut capul „avortonului" ! Cineva dansa pe vioara lui.

Moorhouse, indignat peste măsură, îi privi disprețuitor :

— Sînteți o bandă de derbedei !

Soames îngălbeni.

— Aha ! Așa ne este vorba ? Dar ai putea să le spui toate astea lui Bullard !

— Cu multă plăcere !

În clipa aceea, apăru Bullard, cu ochiul vînăt și acoperit cu o compresă.

— Ascultă, Bullard, Moorhouse are să-ți spună ceva personal.

Moorhouse stătea în fața lui, cu mîinile în buzunare și un surîs fin pe buze.

— Nimic particular, Bullard ! Îi spuneam tocmai lui Soames că sînteți cu toții o bandă de derbedei. Este punctul meu de vedere.

Bullard rîse.

— Foarte bine. De altfel, ne ești atît de superior ! Cred că e tot ce ai să-mi spui !

În fața vitrinei unui pălărier, Christophe ezită. N-avea decît trei lire și patru shillingi. Era ora nouă și douăzeci și la ora zece trebuia să ia parte la conferința de patologie, bineînțeles, cu pălărie pe cap.

În vitrină, jobenurile, pălăriile tari și moi de pîslă erau de toate culorile și la toate prețurile. Erau acolo și cîteva șepci, cu pătrățele roșii și albe, sau albe și negre, aproape ca ale jocherilor. Pentru Christophe, însă, ele reprezentau posibilitatea unei economii și o pavăză contra batjocurii.

Intră în magazin și ceru o șapcă. Vînzătorul scoase dintr-un sertar un număr impresionant de șepci cu pătrățele colorate.

— Ultima modă, domnule !

— Aș vrea totuși ceva mai ieftin !

Vînzătorul închise sertarul și deschise altul cu șepci de o culoare cenușie, îngrozitor de triste. Era modelul cel mai ieftin.

— Dar astea ? Astea vă plac, domnule ?

Hazzard încercă una. Pe capul lui mare, ea făcea efectul unei bonete de copil.

— Dacă se poate, aș dori-o mai mare.

— Ce măsură.

— 57 și jumătate.

Vînzătorul scotoci prin sertare, pînă găsi una mai mare și o prezentă lui Hazzard.

— Aveți o oglindă în spatele d-voastră.

Fără să se uite în oglindă, Hazzard își înfundă șapca pe cap. Simțea că-i ascunde părul recalcitrant.

— Asta o să meargă mai bine. Cît costă ?

— Doi shillingi, unsprezece cenți.

— Bine, o iau.

Cînd ieși pe ușă, se zări în oglindă. Avea aerul unui băiețandru și simți tot ridiculul situației.

Ieși din magazin, victima unei neașteptate și înspăimîntătoare lucidități. Inima îi bătea, picioarele îi tremurau și toate astea din pricina unei șepci absurde. În această șapcă, însă, el văzu simbolul sărăciei și infir-

mității sale. Își amintea de o pălărie gris, cumpărată la Salisbury și pe care mamă-sa i-o pusese pe cap cu atîta dragoste, ca să-l trimită la școala de Duminică, din Melfont. Duminica aceea se sfîrșise în batjocură și lacrimi.

Hazzard, în visările lui, își dete seama că instinctiv luase drumul spre New Oxford Street, care ducea la spital. Gîndul că la spital îl aștepta o încercare și mai dureroasă decît cea din ajun îl făcu să se cutremure. Știa că jumătate de spital îl aștepta cu multă curiozitate. Pînă și surorile de caritate erau probabil la curent cu strălucita expediție de prune. Își urmă drumul, dar mai încet. Era din nou un copil de o sensibilitate bolnăvicioasă, fricos, cu picioarele tremurînde, înspăimîntat de strigăte și persecuții. Obrazul îi ardea. Toate umilințele și persecuțiile îndurate pînă atunci părea că din nou cad odată peste sufletul lui, în această dimineață însorită. Nu mai era decît un copil nenorocit, care ardea de dorința să strige mamă... mamă !

Hazzard nu scosese acest strigăt decît odată sau de două ori în toată viața lui ; chiar copil fiind, el își dădea seama cît de dureros era acest strigăt și cîtă amărăciune putea să producă, singurei ființe care îl întîmpina cu dragoste. Adesea, cînd era mic, venea acasă palid, cu respirația tăiată de fugă, dar mut, cu pumnii strînși, înăbușindu-și mîhnirea și înghițindu-și lacrimile.

Pe trotuar, la sfîrșitul lui Tottenham Court Road, o vînzătoare de flori era așezată îndărătul coșurilor. În clipa cînd trecu pe lîngă flori, curajul și energia îl părăsiseră pe Hazzard. Mînia, amărăciunea și ura sînt în stare să împingă pe un om la anumite extravaganțe. În dimineața asta, Hazzard putea să urască, dar ura lui era neputincioasă. Se simțea atît de singur, atît de slab, atît de neînsemnat !

4

Moorhouse, în dimineața aceea, îl căută pe Hazzard în amfiteatrul spitalului, dar omulețul nu venise. La ora zece, asistenții se îndreptară spre săli pentru a schimba pansamentele și a consulta bolnavii. Hazzard lipsea. Moor-

house îl surprinse pe Soames care rîdea nebunește în tovărășia altui student. Ardron, care nu putea să-l sufere pe Hazzard, și care făcea cu plăcere pe „importantul“, îl întrebă pe Soames :

— Unde este Hazzard ?

— Probabil că tot în pat. O fi răcit aseară !

— Sînt două cazuri noi pentru el. Te vei ocupa d-ta de ele !

— De amîndouă ?

— Hains poate să ia unul și d-ta pe celălalt. Cu toate astea, Hazzard ar fi putut să-mi trimită un cuvînt de scuză !

Moorhouse, care examina o foaie de temperatură, puse foaia pe pat și se îndreptă spre Ardron.

— Ardron, în dimineața asta, părăsesc spitalul la ora unsprezece !

— Este un caz pentru dumneata, acolo, în colț.

— Mă voi ocupa.

— Bine !

Moorhouse nu era un om căruia putea să-i impună un Ardron. El cunoștea adresa lui Christophe, căci secretul fusese dezvăluit. Tot spitalul știa că Hazzard locuia într-o mansardă din pasajul Cordier și mai știa că aceeași odaie îi ținea loc și de cămară. Bullard dezvăluise toate acestea, tot ce văzuse în sărăcăcioasa mansardă și Moorhouse avea un dispreț profund pentru asemenea specimene. Era mai mult decît un student în medicină ; avea alte tradiții și alte prietenii. El însuși locuia prin locurile acelea. Ocupa un apartament într-o casă cu aspect prietenos, în Bernard Street.

Domnișoara Bunce citea un roman în spatele tejghelei, cînd „prințul visurilor sale“ intră în magazin. Moorhouse era frumos, era bine îmbrăcat și acel „ceva“ pe care numai femeile știu să-l descopere și care le captivă.

— Aici stă domnul Hazzard ?

— Da ! Ultimul etaj, ultima ușă pe coridor !

— E acasă ?

Ofelia nu știa acest lucru, dar credea că la ora asta se afla la spital, ca în celelalte dimineți. Domnul putea să urce să se convingă, sau poate e nevoie să urce ea ?

Moorhouse îi mulţumi rugînd-o să nu se deranjeze. Ofelia îi deschise uşa în vestibul.

— Puteţi trece pe aici !

Moorhouse îi mulţumi rugînd-o să nu se deranjeze. Ofelia aşezat la masa lui, cu capul în mîini, nu-l auzi venind. Se simţea foarte abătut, şi pradă unei teribile depresiuni morale. Fusese laş şi se lăsase abătut şi speriat de oamenii duşmănoşi. Pentru asta, îi ura şi se ura şi pe el.

Moorhouse bătu în uşă.

— Cine e acolo ?

Vorbea arţăgos, ca un cîine ce se aşteaptă să fie atacat.

— Eu sînt, Moorhouse !

— Moorhouse ?

— Am venit să văd dacă nu eşti bolnav.

Urmă o tăcere. Hazzard, călare pe scaun, ţinea spătarul cu amîndouă mîinile şi privea trist la uşă.

— Nu sînt bolnav, mulţumesc !

— Cu atît mai bine ! Pot să intru ?

Hazzard se sculă în picioare, ochii aveau o expresie de somnambul. Ezită cîteva clipe, apoi străbătu odaia, cu pasul lui ţeapăn şi sacadat şi deschise uşa.

— Intră Moorhouse !

Privirile lor se întîlniră. Hazzard întoarse capul, nu pentru că ar fi văzut în privirile lui Moorhouse, ceva umilitor, ci tocmai din cauza expresiei lui liniştite şi prietenești. Nu era în stare să scoată nici un sunet din gîtlejul lui.

Sărăcia mansardei îi apăru şi mai mare. Eleganţa colegului său contrasta în chip ciudat cu această odaie nenorocită. Vioara spartă zăcea pe un scaun. Patul nu era încă făcut, farfuriile micului dejun stăteau în dezordine pe masă. În dimineaţa asta fusese prea grăbit şi pe de altă parte, n-ar fi avut nici voinţa, nici puterea să facă astăzi corvezile cotidiene.

— Iartă-mi dezordinea. Uite un scaun !

Moorhouse se aşeză pe scaunul pe care Hazzard şezuse înainte. Vedea totul fără să aibă aerul că priveşte, vioara spartă, patul desfăcut, ceaşca de ceai şi farfuria. Avu o strîngere de inimă, un sentiment de milă, ca un copil bun la suflet, dar ştiu să şi le ascundă, cu price-

perea și tactul unui om matur. Scoase o lulea din buzunar.

— Te supără dacă fumez ?

Pleoapele lui Hazzard tremurară nervos.

— Deloc ! Dar mi se pare că nu am tutun în casă !

— Am eu !

Moorhouse, care avea și el ca Hazzard, o mamă pe care o adora, o soră, o casă la țară, unde cîinii, caii, pomii și iarba făceau parte din viața fiecăruia, avea această delicatețe care se naște în sufletul unui copil fericit. Chiar acum, cînd era bărbat, atmosfera mamei lui îl însoțea pretutindeni. Pentru el, o cameră era un loc plin de flori și de tablouri, cu mobile vechi și cu muzică.

În viața lui de bărbat, el păstra cea mai prețioasă dintre moșteniri, moșteniri duioase și fericite și încrederea în aproapele său.

Își aprinse luleaua.

— Nu erau prea multe de făcut la spital azi dimineață. Cazul de myxoedeme care se afla în sala mea este adevărată minune.

Să vorbească cu Hazzard de munca lor comună i se păru un lucru ușor și firesc, căci într-un anumit fel, el se interesa de profesiunea lui aproape tot atît de mult ca și Christophe. Nu muncea însă cu atîta îndîrjire ca el, pentru că mai avea alte ocupații și alte îndatoriri...

Așezat pe patul desfăcut, Hazzard se aștepta la un cuvînt jignitor, dar acesta nu veni. Amabilitatea lui Moorhouse îl impresionă. Simțea în chip ciudat că revolta din suflet se potolește pe măsură ce celălalt vorbea. Își admira condiscipolul fără să-l invidieze. Înțelegea prea bine simpatia profesorului Dighton pentru Moorhouse, avea ceva atît de puternic, atît de sănătos și de curat în chipul și ființa lui întreagă.

Privirile lui Hazzard căzură pe vioara spartă și simți că Moorhouse cunoștea întîmplarea. Dar nici unul, nici altul nu făcuse aluzie și această tăcere apropie pe cei doi studenți.

Moorhouse propuse :

— Hai să mîncăm azi împreună, gazda mea va pune imediat un tacîm în plus.

Hazzard roși și primi.

Christophe se simțea înălțat în demnitatea lui. I se părea foarte natural să discute cu Moorhouse, pe cînd se ocupa de aranjatul odăii, fără să se simtă stînjenit de privirea prietenoasă.

— Pot să curăț prin odaie ?

— Firește !

Moorhouse, așezat în fața ferestrei, privea peisajul pe cînd Christophe își făcea patul și punea la loc farfuriile. Tăceau amîndoi. Din cînd în cînd, schimbau cîteva cuvinte de o adîncă înțelegere.

— Nu te-ai fi așteptat să vezi un plop acolo.

— Într-adevăr ! Alături de casa mamei mele, în Wilfshire, se află unul la fel.

— În care parte din Wilfshire ?

— La Melfont !

— E un ținut minunat ! Eu sînt din Gloucestershire. Cred că se poate lucra de minune în fața acestei ferestre.

Hazzard puse vioara spartă sub scrin.

— Mama ținea înainte o mică prăvălioară. Este o femeie excepțională. Trebuie să-mi cîștig cîte puțin existența... dar ce are a face... cînd ai pe cineva...

— Bineînțeles ! Și mama este o ființă remarcabilă. Dar ia spune-mi, de ce n-ai da și cîteva lecții ?

— Să dau lecții ?

— Da, sigur ! Cu inteligența dumitale... Ai putea prepara cu ușurință vreo duzină de nătărăi, pentru viitoarele examene. Ce ai spune să începi cu mine ?

— Cu dumneata ? Ei asta-i acum ! D-ta doar nu ești un nătărău.

— Nu... dar sînt teribil de leneș... Mai gîndește-te la propunerea mea.

De îndată ce Hazzard termină cu gospodăritul, își scoase din cui șapca cea nouă, nu fără a arunca o privire galeșă spre pălăria lui Moorhouse, care pe masă, alături de fereastră, strălucea în soare.

— Sînt gata !

— Atunci să pornim !

Hazzard nu se simți nici umilit, nici jenat, cînd pătrunse în apartamentul aproape luxos al lui Moorhouse. Timpul trecuse foarte repede și se apropia ora cînd trebuia să se ducă la spital, pentru munca de după amiază.

— Iartă-mă o clipă, Hazzard, vin numaidecît !

Moorhouse dispăru în odaia lui de culcare și se întoarse peste puțin, purtînd pe cap o șapcă, bineînțeles cu mult mai frumoasă decît a lui Hazzard, dar totuși... o șapcă.

Bullard și fidelii săi acoliți așteptau nerăbdători în spatele porții spitalului. Făceau rămășaguri asupra celei mai ingenioase maniere de a-l umili pe avorton, în văzul lumii, cînd îl văzură sosind alături de Moorhouse.

Hazzard purta o șapcă, dar și Moorhouse avea una pe cap. Conspirația și prietenia, ale cărei exterioare erau șepcile, schimbă situația în chip considerabil.

Stăteau locului nedumeriți...

CAPITOLUL VI

1

Aproape în fiecare seară, Maria Hazzard închidea ușa căsuței sale, și o pornea pe drumul îngust ce ducea la Sisbury Hill. Altădată urca dealul fără să se oprească și fără să facă eforturi, dar timpul acela fericit trecuse de mult. Acum trebuia să se oprească de mai multe ori, urcușul îi tăia respirația. Rămînea atunci nemișcată, privind valea, unde viața întreagă, zi de zi, i se scursese uniformă și liniștită, asemenea peisajului ce se așternea la picioarele ei. Ea cunoștea toate nuanțele de verde ale pajiștilor, orice locușor din cîmpul înflorit, toate culorile delicate ale grădinilor. Nu se grăbea, fiindcă viața devenea acum din ce în ce mai scurtă. Cînd în sfîrșit atinse vîrful înverzit, sus pe Sisbury, unde cerul încărcat cu nori se întindea la infinit, ea se așeza pe iarbă, alături de

piatra singuratică. Ea o numea piatra lui Christophe, pentru că acolo era locul preferat al fiului ei ; aici putea să se trîntească în iarba moale, să citească singură și la adăpost, ca un haiduc, care poate în același timp să urmărească și să hărțuiască pe dușmanii din vale. De cîte ori urmărise de la fereastra căsuței sale făptura singuratică ce urca poteca dealului. Muntele este moștenirea sfîntă a acelor oameni ciudați care nu se amestecă în mulțime, dar care instinctiv caută refugiu în pădure sau pe înălțimi.

Maria Hazzard avea obiceiul să urce la Sisbury, spre sfîrșitul zilei. Cu soarele în spate, ea se rezema de piatra care-și lungea umbra pe iarbă și privea înspre Vest, în direcția Londrei, unde se afla fiul ei. Din înălțimea dealului, i se părea că distanța dintre ei se micșora simțitor, se simțea mai aproape de copilul ei, și el de ea.

Nu avea decît o singură dragoste, și nici un fel de iluzii. De-a lungul existenței sale singuratice, ea devenise ca o oglindă în care se reflectă viața și evenimentele în trista lor realitate. Noi credem că lucrurile sînt așa cum le vedem, dar orgoliul omenesc nu le privește decît în chip superficial.

Cînd se afla la Sisbury, ea medita mult. Se gîndea la ciudățenia și sălbăticia fiului ei, la repeziciunea cu care ea însăși îmbătrînea, pe cînd piatra lui Christophe, iarba și pădurile de fagi din vale, rămîneau mereu aceleași, statornice și neschimbate. I se părea ciudat că omul, deși rămînea același trebuia să treacă prin atîtea schimbări. Ești copil, fată tînără, mamă, apoi femeie bătrînă. Cînd constați cum natura rămîne veșnic tînără, ești surprinsă de propriile tale zbrîcituri și de slăbiciunea inimii. În unele zile te simți ca un copil de șapte ani, sau o fetișcană de șaptesprezece ani, și totuși porți greutatea a șaizeci de ani . Alteori îți încălzești mîinile la focul din cămin și cu uimire te gîndești la moarte.

În cele din urmă sosește și clipa renunțării. Timpul acesta sosise și pentru mama lui Christophe. Ea își avea secretul ei, după cum își avea și el pe al lui. Ea știa că viața i se apropie de sfîrșit, cu toate acestea ea se urca mereu la Sisbury, muntele ei de purificare. De acolo, de

sus, ea vedea tot ce a fost, tot ce este și ce va fi mai tîrziu. Avusese norocul să nu cunoască acea fază ingrată a bătrîneții, cînd totul este numai amărăciune, numai revoltă împotriva slăbiciunilor fizice. Ea se supunea vîrstei cu înțelepciune și resemnare. Viața ei se asemăna cu Sisbury, de cele mai multe ori strălucitor de soare, mîngîiat de un vîntuleț cald și ușor, alteori, cenușiu, trist melancolic. Era viața din țările nordice, cîteva raze de soare în tristețea ceții. Ea făcuse în viață tot ce putuse să facă și acum era o femeie bătrînă, pe vîrful unui munte, privind și studiind tinerețea din vale.

Își cunoștea fiul, cum își cunoștea soțul. Avusese atîtea piedici de învins din cauza piciorului paralizat, supravegheat și ajutat în ascensiunea lui de grija și dragostea mamei, încît, acum, ea voia să trăiască pînă în ziua cînd cei din sat vor ști că fiul ei a izbutit, că și-a realizat idealul pe care și-l propusese.

Doctor Christophe Hazzard !

Și pe urmă ? Da... da... pe urmă, căci este întotdeauna un „pe urmă", chiar atunci cînd murim. Viitorul băiatului ei, așa cum îl întrevedea, îi umplea sufletul de compătimire. Va rămîne totdeauna singur în luptă cu societatea, pentru că singura lui pasiune era munca, iar oamenii urăsc pe cine muncește singur și cu rîvnă.

Christophe va avea de susținut lupte grele în viață. Atunci însă, ea va fi moartă, iar gîndul acesta o făcea fericită.

Ea înțelegea că bătrînețea și decreptitudinea sînt o povară pentru ceilalți, o povară pe care unii o suportă cu dragoste, dar care rămîne totuși o povară. Ea avea de lăsat fiului ei, numai o căsuță bătrînă, cîteva sute de lire și amintirea ei de mamă.

Christophe nu va fi niciodată un grosolan medic de țară, care își face în fiecare zi vizitele, în droașca lui. Nu ! Fiul ei va fi un cercetător singuratic, un creator, care nu trebuie să-și încarce viața cu poveri inutile. Va trăi singur, adîncit în munca lui și va ajunge cu siguranță un om celebru. Dar fi-va el fericit ? Ce înseamnă însă fericirea, mai ales pentru un bărbat ? Fericirea, nu este oare să te lupți, să cauți și să-ți realizezi visul ?

La cîteva sute de metri de șoseaua principală, se afla ferma familiei Lup. Pe hartă era menționată ca ferma de „fagi“, dar în sat, i se spunea ferma Lupilor, căci aparținea familiei Lup. Doamna Lup născuse și crescuse unsprezece copii, unsprezece Lupișori, a căror vîrstă varia între opt și douăzeci și patru de ani. Trei dintre băieții mai mari, cu fețele roșii și ochii albaștri, bădărani și vulgari, fuseseră cei mai îndîrjiți persecutori ai lui Christophe.

Aproape în fiecare zi, doamna Lup, o matroană grasă și obraznică, al cărei chip semăna cu al unei purcele, trecea legănîndu-se prin fața căsuței lui Maria Hazzard, înconjurată de cîțiva copii mai mici, ca purcelușii în jurul purcelei. Ea transpira foarte mult și părea încîntată de acest lucru. Bărbatul ei, copiii și vecinii erau răsplătiți în chip generos de vocea ei tare, grosolană și antipatică. O ușă deschisă o atrăgea aproape tot atît de mult cît îl ademenea pe animalul al cărui nume îl purta.

Tinerii Lup îl persecutaseră pe fiu, mama lor se încăpățîna cu aceiași violență s-o persecute pe Maria Hazzard.

— Ce mai face băiatul dumitale, Mario ? Crede-mă, sint foarte mîhnită că ai un copil atît de bolnăvicios !

Avea obiceiul să se rezeme de gardul grădinii, sau să umple o ușă deschisă cu voluminoasa ei corpolență cu un aer de compătimire falsă. Nu putea s-o sufere pe Maria Hazzard și această antipatie era împărtășită.

Pe de altă parte, toată lumea știa că la vîrsta de douăzeci de ani Sam Lup voise s-o ia în căsătorie pe Maria Hazzard.

Sarah Lup nu putea uita romanul de dragoste al bărbatului ei, iar pentru a se răzbuna, o urmărea pe această femeie tăcută și liniștită cu ura și bîrfelile ei. Ea nu înceta să-i dea ca exemplu pe copiii ei, sănătatea lor, puterea lor, și bineînțeles fericita ei fecunditate. Puțin îi păsa de ceea ce gîndea bărbatul ei despre toate astea.

În ultimii ani, Sarah, schimbase felul ei de a o saluta și umili pe Maria. Spunea bunăoară :

— Ia spune, Mario, băiatul dumitale nu e încă doctor ? E cam multă vreme de cînd învaţă... nu ? Cred însă că totul se va aranja cu bine, dacă, bineînţeles, sănătatea lui şubredă îl va ajuta. Londra este un oraş imposibil, şi el întotdeauna a fost atît de slăbuţ şi de bolnăvicios !

Această femeie trezi în sufletul Mariei Hazzard sentimentul cel mai puţin nobil : orgoliul ! Nu mai dorea să trăiască decît să triumfe faţă de vecinii ei, şi ea se ruga fierbinte să fie cruţată de ruşinea de a părea o nebună printre nebuni.

Acum însă Christophe obţinuse premiul Angus-Sandeman, peste cîteva săptămîni se va duce la Londra ca să asiste la împărţirea premiilor şi doamna Lup ştia acest lucru.

Dealul Sisbury, verde şi calm, era scăldat de lumina soarelui, şi Maria Hazzard, fericită, surîdea unei imagini.

3

Ruth îşi făcea bagajul. Tînăra fată stătea în genunchi în faţa unei valize de piele închisă, veche şi uzată. Să-ţi faci bagajele pentru singura vacanţă într-un an, este începutul aventurii. Ruth era teribil de exaltată. Avea gusturi vioaie şi graţioase, atitudini drăgălaşe şi spontane şi momente de gîndire profundă şi întunecată. Se mişca cu graţia şi naturaleţea unui copil, căruia nimeni nu-i dă atenţie. Un pictor ar fi putut să scoată din această scenă un studiu de naiadă ce îşi priveşte imaginea întunecată în apa limpede.

Cu grijă, uşor, ea strîngea o rochie sau împăturea într-un colţ al valizei, batiste şi ciorapi, sau se întorcea spre pat, tot în genunchi, să ia cîte un obiect. A doua zi, la ora opt dimineaţa, un tînăr cumsecade trebuia să vină să-i ia valiza şi s-o ducă la gara Charing Cross.

Dar pregătirile plecării nu absorbeau cu totul pe tînăra fată, iar perspectiva a zece zile de vacanţă în regiunea Hastings n-o încînta atît cît s-ar fi putut bănui. O colegă de birou îi promisese că vor pleca împreună, dar apoi se răzgîndise. Ruth trebuia să plece singură. Pe de

altă parte, era pe la sfîrșitul lui septembrie, timpul devenea rece și ploios și posibilitatea unei aventuri sentimentale părea cu totul exclusă.

Era pe punctul să închidă valiza, cînd auzi pașii lui Hazzard pe coridor, apoi ușa scîrțîind. Foarte feminină, ea rămăsese nemișcată, atentă, în așteptare, căci din seara cînd îi curățase haina, relațiile lor deveniseră mai prietenești. Bineînțeles că Ruth nu se mulțumea numai cu prietenia, ca orice femeie era dornică de priviri și mîngîieri, care-ți umplu sufletul de fericire.

În ultimele două zile, o activitate febrilă se desfășura în camera lui Hazzard. Bărbați în șorțuri de un alb dubios, urcară pînă la mansardă, încărcați de obiecte diverse. Ruth auzise lovituri de ciocan, mobile ce se scoteau și altele care se puneau în odaie. Mama lui Christophe trebuia să sosească pentru sărbătoarea spitalului și Ruth, pe care nimic n-o îndreptățea să fie geloasă, se surprinse uimită că nădăjduia cu acest prilej să aranjeze anumite lucruri.

Pașii lui Hazzard se apropiară de ușa ei. O bătaie în ușă.

— Domnișoara Avery ?

Ea se ridică și aruncă o privire fugară înspre oglindă.

— Intră !

Își aranjă părul. Ar putea fi mai puțin ceremonios și să-i spună Ruth.

— Pot să-ți spun ceva ?

Ea se îndreptă spre ușă. Stătea nemișcată, un surîs plin de așteptare îi flutura pe buze.

— Nădăjduiesc că nu te supăr.

— O nu ! Îmi făceam tocmai bagajele... dar acum le-am terminat.

Ea remarcă expresia lui visătoare și fericită, apoi o pată de vopsea albă pe la tîmple. Degetele mîinilor erau și ele murdare de vopsea, căci împrospătaseră puțin spălătorul și scrinul.

— Mama sosește miercuri. Voiam doar să te întreb... dacă te-ar supăra să...

El examină odaia, nu pentru că era odaia tinerei fete și putea ascunde taine pentru el, ci pentru că va fi odaia mamei lui, pentru o noapte de neuitat.

— Nu mă voi întoarce înainte de Sîmbătă.

— Te-ar supăra dacă aș face cîteva transformări ? Voi pune apoi toate la locul lor.

Uimită și aproape jignită, ea întrebă :

— Ce anume ai vrea să schimbi ?

— Oh ! În definitiv, cred că nu e nevoie !

— Mama dumitale va avea mult bagaj ?

— Nu !

— Am golit două sertare, apoi mai este loc în dulap

— Îți mulțumesc mult. E foarte frumos din partea dumitale că-mi cedezi camera. Voi avea grijă de ea. El privi valiza rămasă deschisă, văzu ceva alb împăturit cu grijă, o cămașă de noapte probabil. Dar pentru el, asta nu reprezenta o bucată de lenjerie feminină, o cămașă de noapte, și el nu privea această fîșie de pînză cu ochii unui Bullard. Hazzard își terminase misiunea și deodată se simți intimidat și jenat. Ușor decepționat, el nu-și dădu seama că tînăra fată avea aceeași senzație.

— N-aș vrea să te supăr prea mult.

O salută și părăsi odaia. Dezamăgită, ea închise ușa cu furie.

El nici nu-i vorbise de vacanțele ei și nici nu-i dorise vreme frumoasă.

La gîndul absenței sale, el era fericit, gata să profite. Jignită, ea era convinsă că viața și sentimentele ei îl interesau prea puțin. Și cum era o ființă simplă și violentă, ea se comporta ca un copil neluat în seamă. Se așează pe pat, cu privirea fixă, pierdută în depărtări.

Hazzard nu fusese de trei zile la spital, prea prins cu prepararea marii sărbători : minciuna sfîntă. Cumpărase trei cutii cu vopsea albă, și împrumutase pentru trei zile un covor, un mic dulap, fotolii de piele și cîteva tablouri. Închiriatul mobilelor nu se făcuse chiar atît de ușor, din pricina bănuielilor negustorului.

— Cum ? Pentru trei zile numai ? Ce înseamnă asta, băiatule ? Christophe era de părere că adevărul este întotdeauna convingător, de aceea mărturisi roșind.

— Mama mea vine de la țară, să mă vadă.

— Mama dumitale ? Haida, de ! Spune-o altora !

— Poți să mă crezi, domnule ! Poți cere informații, dacă vrei, doamnei Bunce, proprietara mea.

— Doamna Bunce, de la Nr. 7 ? Oh, am mai făcut afaceri cu dînsa.

— Plătesc înainte, dacă vreți !

— Perfect ! Asta este și deviza mea : „Banii înainte".

Sosirea acestor mobile de tezaur necesitară cîteva deplasări și schimbări. Cele două lăzi de macaroane fură ascunse sub pat, și cele două scaune schiloade, scoase pe coridor. Se mai punea problema meselor.

Doamna Bunce primi să gătească și Ofelia să servească prînzurile.

— Mama nu trebuie să știe nimic de asta, doamnă Bunce ?

— Dumnezeu să te aibă în paza lui, răspundea femeia. Cînd vreau... sînt în stare să păstrez un secret.

După ce bagajele lui Ruth fuseseră coborîte și ea plecată, Hazzard rămase stăpîn pe tot etajul. Intră în odaia tinerei fete. Ea întorsese salteaua, pregătise cearceafuri curate, prosoape curate erau îndoite cu grijă pe mîinile spălătorului. În cameră respirai un aer de simplitate și curățenie. Era cu adevărat odaia ce-i trebuia pentru mama lui.

El nu auzi pașii de pe scară, sau, dacă-i auzise, crezuse că este Ofelia, care venea să deretice prin odaie.

Aplecat peste pat, el încercă elasticitatea saltelei, căci Maria Hazzard avea somnul ușor.

— Oh !...

El se întoarse. În pragul ușii, stătea Ruth, cu ochii ei mari și întunecați, cu fața îmbujorată, jenată și fără respirație. El se roși.

— Iartă-mă ! Credeam că...

Ea tremura. În privirea ei era ceva care-l încurcă pe Christophe.

— Mi-am uitat portofelul. E stupid, nu-i așa ? M-am întors în fugă ; eram destul de departe, explică ea în grabă. Ea alergă la scrin și deschise sertarul de sus.

— Uite-l ! Ce zăpăcită sînt !

El stătea în ușă. Se dădu la o parte, ca să treacă.

— Cred că n-ai să pierzi trenul !

— Nu, cred că voi ajunge la timp.

— Îți doresc petrecere frumoasă.

Privirile lor se întîlniră. Ale fetei străluciră.

— Îți mulțumesc ! Sînt atît de mulțumită, să știu că mama dumitale va dormi aici.

Îi întinse mîna și el simți presiunea ușoară și caldă a degetelor ei subțiri.

— La revedere !

Pe prima treaptă a scării, ea se întoarse și-i surîse. Pe cînd cobora, el văzu gîtul ei alb, sub bordurile pălăriei negre. Timp de cîteva clipe doar, el fixă scara Cît de frumos era gîtul fetei în formă de V. Cîteva clipe însă... apoi el uită această viziune, căci prea multe lucruri, serioase și grave, îl preocupau.

În dimineața zilei celei mari, de sărbătoare, Cristophe Hazzard se sculă la ora cinci, grăbit și exaltat. Se bărbierea în fața oglinzii și, cum era nervos, se tăie sub bărbie și își murdări gulerul curat. Ce să facă ? Rezolvă problema, apărînd în pasajul Cordier fără guler și cu o bucățică de vată pătată de sînge și lipită de obraz. Pasajul îi aparținea ; deșert și adormit, scăldat de răsăritul soarelui. Se simeța tot atît de exuberant și aventuros ca un școlar ce aleargă în zori de zi să fure struguri dintr-o vie, sau să se urce pe un munte misterios și îndepărtat.

Se îndrepta cu pași iuți spre piața din Covent Garden. Mama lui va aduce cu siguranță un buchet de flori, dar el vroia ca ea să găsească flori și în camera ei. Cumpără deci crizanteme albe și ruginii. Cînd se întoarse, pasajul se deștepta din letargie. Se ridicau storurile la ferestre, ușile se deschideau, oamenii își începeau activitatea. Pe pragul casei sale întîlni pe Ofelia. Avea părul prins în fîșii de hîrtie, să-i țină cîrlionți, și o oală cu lapte în mînă.

— Doamne Dumnezeule... V-ați sculat așa de devreme, domnule Hazzard ?

Christophe se simțea ridicul de fericit, îndrăgostit de tot și ed toată lumea. Soarele strălucea, cîrlionții Ofeliei îi aminteau aureola unui sfînt.

— Nu uita, te rog, că astăzi am nevoie de mai mult lapte.

— M-am gîndit la asta, uitați, aici ! Am luat două kilograme, puteți spune că nu am grijă de dumneavoastră ?

El desprinse din buchet o crizantemă ruginie și i-o întinse.

— Astăzi, calendarul trebuie să fie însemnat cu roșu, Ofelia ! Floarea asta îți va purta noroc !

Tînăra fată își înfipse crizantema în bluza de flanelă cu pătrățele și se duse spre tejghea. Hazzard se urcă pe trepte în fugă.

— Nu s-ar spune mai degrabă, că își așteaptă o iubită și nu pe mama lui ? Ce prostuț, totuși !

4

Hazzard închirie o trăsură, ca s-o aducă pe mama lui de la gară acasă.

Mama lui i se păruse totdeauna o ființă minunată, dar ea aparținea ținutului Wiltshire, cîmpiilor și pădurilor, lanurilor înverzite și munților singuratici. La Londra, ea nu era decît o străină, o ființă sălbatică, cu ochii negri de la Vest. Dar în clipa cînd ea se urcă în trăsură, el simți că și aici, în cadrul acesta măreț, ea rămînea cum o crease natura : o doamnă din lumea mare, care se urca în vechea trăsură luată cu chirie, cu aceeași dezinvoltură cu care s-ar fi urcat în cupeul personal, și pentru care Londra nu reprezenta decît o învălmășeală de case și de oameni. Purta o rochie și o pălărie de aceeași culoare ; ținea pe genunchi un buchet de garoafe roșii și de dalii galbene și albe. Stătea dreaptă, calmă, simțindu-se în elementul ei, ca pretutindeni, privind din cînd în cînd prin fereastră.

Londra nu părea c-o uimească. Privea cu simplitate și naturalețe, dar și cu gravitate, viața, mișcarea dimprejur,

meditînd și prea puțin grăbită să facă elogiul lucrurilor și circumstanțelor.

— La început, dragule, nu te-ai simțit puțin străin prin locurile acestea ? întrebă ea.

— Ce ai spus, mamă ?

— Toate aceste case, acești oameni care trăiesc, laolaltă, ca într-un viespar, nu te-au înspăimîntat, în primele zile ?

El mărturisi că la început se simțea într-adevăr străin și stingherit în acest oraș mare, atît de ciudat și minunat și totuși puțin obositor. Cu aceeași curiozitate ca și o locuitoare din planeta Marte, Maria Hazzard privea magazinele, oamenii și mișcarea orașului. Chipul ei frumos și obrazul alb și fin, făceau să pară orașul întunecat și murdar.

— Nu pot să înțeleg, dragul meu, cum de pot oamenii să-și aleagă asemenea viață.

El își puse mîinile pe genunchii mamei sale, ca atunci cînd era copil și cînd ea îi citea cu glas tare.

— Ai vorbit de viespar, măicuță. Ai dreptate, mulțimea din Londra este un roi de albine... iar tu, măicuță, tu ești regina lor !

Ea surîse.

— Albină aurită, dragul meu ! Oh ! da, înțeleg foarte bine. Cea mai mare parte dintre insecte și oameni vor să trăiască laolaltă în mulțime... dar eu...

El înțelese că în ochii ei, Londra, nu era decît o nebunie, cu toate că își dădea seama de necesitatea acestei nebunii. Orașul cel mare nu te făcea oare să te gîndești la o gigantică doamnă Lup urbanizată ? Își contempla mama, care în acel moment privea Catedrala Saint-Paul.

— Pasajul Cordier îți va părea destul de mic și îngust mamă !

Ea se întoarse spre el, cu chipul luminat de un surîs ciudat !

— Numai esența actelor și lucrurilor înfăptuite au valoare, dragule, numai ce ai realizat tu acolo, pentru noi doi, numai atît mă interesează.

Circulația trăsurilor fiind interzisă în pasajul Cordier, vehiculul lor se opri la marginea lui Lamb Conduit Street.

Christophe coborî, plăti vizitiului, dîndu-i un bacșiș bun, luă în brațe o cutie pătrată, adusă de mama lui.

— Sînt niște ouă, micuțul meu.

— Bine, mamă, o să am grijă.

Cu florile în brațe, ea coborî. Unul lîngă altul, ei păși spre pasajul îngust, care-i păru lui Christophe în dimineața aceea, mai spațios si mai îngust ca de obicei Maria era mai înaltă cu o jumătate de cap decît majoritatea femeilor din Londra. Ea mergea dreaptă și fiecare din mișcările ei lăsa să se ghicească demnitatea ei calmă.

Nu se uita la nimeni, dar oamenii o priveau cu atenție, fără ca ea să se simtă tulburată de privirile lor curioase. Christophe era tot așa de mîndru de ea ca atunci cînd era mic.

Instinctiv, Maria Hazzard intră prin magazin. Ea făcea întotdeauna lucrurile bine, în chip firesc și inconșient.

Doamna Bunce se afla în spatele tejghelei.

— Bună ziua ! Sînteți doamna Bunce ? Eu sînt doamna Hazzard.

Ea îi întinse mîna ; fără voia ei, femeia și-o șterse repede de șorțul alb.

— Încîntată să vă cunosc, doamnă ! Sper că vă veți simți bine la noi ! Vom face tot ce vom putea ca să vă simțiți bine.

Ceva mai tîrziu ,doamna Bunce îi spuse Ofeliei :

— Doamne iartă-mă ! Mi-a fost teamă. Dacă ar fi intrat regina în odaia asta, n-aș fi fost mai emoționată. Cine ar fi crezut că un băiat atît de oarecare, să aibă o asemenea mamă ! Tu, ai fi crezut-o ? Spune !

CAPITOLUL VII

1

Christophe o conduse pe mama lui pînă sus la etaj, ca un valet care conduce pe o doamnă din lumea mare spre apartamentele ei. El urcă ultimul etaj mai repede, cu o

ușoară bătaie de inimă, căci Ofelia închisese cele două uși și coridorul era cufundat în întuneric. Hazzard deschise ușile și coborî întru întîmpinarea mamei lui.

Cu o mînă pe rampă ea se odihnea. Nu era obisnuită să urce scări și nici nu mai avea vigoarea de altădată. Se simțea sfîrșită, dar își ascunse oboseala și surîse, în ciuda paloarei de pe obraz.

— Nu mai sînt atît de tînără, dragule!

Cu greutate, urcă ultimele trepte și intră în camera fiului ei. Surprinsă, ea se opri locului. Privirea plină de așteptare a lui Christophe nu-i scăpase și ea îi înțelegea semnificația, cu toate că era departe să bănuiască comedia jucată, pentru a satisface orgoliul lor mutual.

Ea privea odaia primitoare și bine mobilată. Fereastra deschisă lăsa să se vadă un colț de cer albastru și vederea spre case și coșuri. Frunzele plopului singuratic tremurau sub bătaia unui vîntuleț călduț de toamnă.

— Oh! E minunat aici, dragule! Fereastra asta și aerul ăsta bun!

Chipul lui sensibil se roși ca o floare.

— Da, este o fereastră minunată. Lucrez adesea aici. Lumina este bună și am mai mult aer.

Privirea blîndă a mamei părea că mîngîie fiecare obiect.

— Ai lucruri atît de frumoase! Adesea am încercat să-mi închipui cum poate fi camera ta.

El era fericit și radios.

— Acum, haide să-ți arăt și odaia ta, mamă! Poate vrei să te odihnești puțin.

În camera lui Ruth, Maria Hazzard găsi florile cumpărate de Christophe în dimineața aceea, și orînduite cu grijă într-un vas de porțelan, împrumutat de doamna Bunce. El depuse cutia pătrată pe un scaun lîngă masă. Ea se așeză pe pat, își scoase pălăria și se zări în oglindă. Camera era a ei, se simțea stăpînă acolo, se sculă să-și desfacă valiza și deschise ușa dulapului.

O rochie era atîrnată, rochia neagră pe care Ruth o purta la birou. Instinctiv, Maria Hazzard o luă în mîini și o examină. O rochie foarte modestă, cu o pată de cerneală pe una din mîneci. Clarvăzătoare, ea știa că această rochie aparține unei tinere femei, căci ea simțea amenințarea

tinereții și căuta să reacționeze contra parfumului ușor care emana din rochie ca dintr-o floare neagră

Puse rochia la loc și închise ușa dulapului. Se hotărî să nu întrebuințeze acest dulap, care dovedea vădit prezența altei femei. Dar chiar după ce dulapul fuse închis, camera nu-i mai aparținea ca înainte. Era a ei, continuînd să fie a alteia. Aranjîndu-și obiectele ei personale, ea căuta alte semne ale lui Ruth Avery.

Avea această sensibilitate inconstientă, al șaselea simț, care ghicea prezențele străine. Copilă fiind, ea își dăduse seama de această facultate de a ghici, dar sus pe Sisbury, mai cu seamă, sentimentul acesta se dezvoltase cu mai multă putere, bunăoară, cînd se gîndea la fiul ei. Atunci, devenea aproape profetică, și ca printr-un văl vedea desfășurîndu-se viitorul copilului ei. Vedea și sfîrșitul vieții sale care se apropia cu pași repezi.

După ce Maria Hazzard sfîrși să-și orînduiască lucrurile, se așează în fața ferestrei cu perdelele pe jumătate trase, întocmai cum avea Ruth obiceiul să facă. Se simțea mai puțin obosită. Camera era prietenoasă și avea ceva intim. Ca o umbră ușoară și nevinovată, rochia din dulap îi reveni în minte. Ea asculta vocile din stradă și zgomotul activității de jos, auzea pașii copilului ei din odaia cealaltă. El o lăsase singură, înțelegînd nevoia ei de singurătate și odihnă.

Curînd, ușa camerei lui scîrții ușor, el traversă coridorul și bătu în ușă.

— Mamă, pot să intru ?

— Intră, dragule, sînt odihnită acum !

— N-ai nevoie de nimic, mamă ?

— Nu, băiatule, am tot ce-mi trebuie... Nădăjduiesc, dragul meu, că nu am gonit pe nimeni din odaia asta !... poate... pe fata doamnei Bunce !

— Nu, nu ! Domnișoara Avery e plecată în concediu. Doamna Bunce mi-a împrumutat-o.

— Cine este domnișoara Avery ?

— Oh ! Domnișoara Avery ! Lucrează undeva, într-un birou la centru. Este o tînără fată foarte drăguță, liniștită, cu toate că uneori cînd scrie la mașină, devine insuportabilă !

— Te supără în lucrările tale ?

— Cîteodată numai. Dar ar fi putut să fie şi mai rău.

Domnişoara Avery nu era pentru Christophe nimic altceva decît domnişoara Avery. Indiferenţa cu care vorbea despre ea nu putea să fie prefăcută. Proprietara rochiei negre nu-l interesa. Atitudinea lui faţă de femei rămăsese deci tot atît de curată ca şi înainte. Maria Hazzard se linişti, căci nici o mamă nu vede cu plăcere pe fiul ei, apropiindu-se de altă femeie.

Încredinţată că nu mai are mult de trăit, nu simţea dorinţa să-şi împartă copilul cu o tînără străină. Toate acestea puteau să se întîmple pe urmă, cînd ea va închide ochii pentru somnul cel din urmă, cu toate că fiul ei făcea parte din acei muncitori cu rîvnă care preferă să rămînă singuri, să nu-şi lege viaţa de nimeni.

Era un copil matur, care nu căuta în femeie, iubita, ci mai degrabă o mamă, o fiinţă care putea veghea, asculta şi îngriji ; asemenea femei însă sînt rare. Soţia lui trebuia să-i semene : timidă, sensibilă şi să poată lua parte la lucrările lui.

Christophe aştepta ca mama să vie în odaia lui. De pe scară, se auzea un zgomot de farfurii. Domnişoara Ofelia, cu părul proaspăt aranjat şi gătită cu bluza ei de duminică, aducea pe o tavă ceaiul.

— Mamă, a sosit ceaiul !

Christophe alergă în camera lui, unde Ofelia ajunsese emoţionată şi cu ochii măriţi de uimire.

— Vreţi să luaţi o ceaşcă de ceai ?

— Desigur, fetiţa mea.

Şi Maria Hazzard surîse prietenos tinerei fete.

2

Ceva mai tîrziu stau aşezaţi în faţa ferestrei lui Ruth, vorbind de mii de lucruri.

Ceasul binecuvîntat se lăsă peste pasajul Cordier, ora la care lucrul se sfîrşeşte şi cînd vorbele şi risetele răsună la ferestre şi în stradă. Christophe era întotdeauna surprins să vadă cît de mohorît şi tăcut sta pasajul între orele şase şi opt dimineaţa, cînd munca începea să apese

umerii obosiți și cum se destindea și se înviora la căderea nopții.

— Parcă ar fi un cuib de păsări, spuse mama.

Christophe îi răspunse că păsările cîntă la fiecare răsărit de soare, dar el nu auzise niciodată ca locuitorii pasajului să salute răsăritul unei zile printr-un cîntec. Ea îl privi șiret cu răspunsul pe buze.

— Oamenii sînt niște creaturi leneșe, dragul meu.

— Nu sînt printre ei numai leneși.

Privirile lor se întîlniră. Christophe părea chinuit.

— Tu nu ești leneș, dragule ! Sînt și excepții. Și tatăl tău a fost o excepție. Cînd i se dădea o comandă, fluiera întotdeauna o melodie veselă. Pentru el, munca era o distracție. Tu îi semeni teribil de mult.

— La spital tot așa, majoritatea studenților sînt nepăsători. Dar ei nu pot suferi pe cei ce muncesc !

Maria Hazzard își privi gînditoare fiul. Hm ! Așadar descoperise și el acest lucru... ca și tatăl lui. În curînd va cunoaște și obrăznicia mulțimii și felul cum omul mediocru, cu mîinile sale leneșe în fundul buzunarelor, judecă pe ceilalți, căci își închipuie că a critica este un semn al superiorității. Nu sînt pe lume decît cîțiva aleși, care produc o muncă imensă și nobilă.

— Sînt invidioși, dragul meu. Pune-ți o floare la butonieră. Maria Hazzard privea spre mușcata din fereastra de peste drum, dar privirile ei erau în treacăt, căci ea continua să privească în sufletul copilului ei. Vedea din nou desprinzîndu-se imagini din viitorul lui, îl vedea reușind la toate examenele, adunînd premii și onoruri și în cele din urmă, devenind „domnul doctor Hazzard"... dar oamenii îl vor lăsa oare să-și impună știința, să-și cultive și dezvolta talentele ?

— Ce ai de gînd să faci după examene ?

Răspunsul întîrzie puțin.

— Depinde ! Aș vrea să continui învățătura. Aș vrea să ajung mai departe, să învăț mai mult decît ne spun profesorii.

Ochii Mariei străluciră.

— Semeni cu tatăl tău. Nu te lăsa înfricoșat de chipuri dușmănoase.

O voce veselă intonă trist o melodie :

Viața e tristă,
Și moartea aproape.
Cînd te cuprinde în brațe,
Ce oare poți face
Decît să te supui ?

A doua zi dimineață, Christophe bătu la ușa mamei sale.

— Mamă, ți-am adus ceaiul !!

Peste cămașa de noapte, își puse un pardesiu vechi. Intră în camera lui Ruth.

— Cum e vremea astăzi, dragule !

— Un soare minunat ! Ai dormit bine, mamă ?

— Destul de bine, chiar la vîrsta mea te simți puțin exaltat !

El o sărută pe obraji și puse ceașca cu ceai pe noptieră. După ce isprăvi de băut ceaiul, se culcă din nou si fu prinsă de gînduri. În patul tinerei fete, ea se simți îmbătrînită. Capul ei se odihnea pe aceeași pernă pe care se odihnea și Ruth Avery, o tînără oarecare ce lucra într-un birou. Maria Hazzard nu putea să uite rochia care atîrna în dulap, ca și umbra stăpînei sale.

Dar într-o zi de sărbătoare ca aceea de azi, ea nu voia să fie dusă de gînduri negre. Se ridică vioaie, se duse la fereastră și trase perdeaua ca să privească afară. Zări fereastra de peste drum, cu mușcatele ei roșii, își aminti că era toamnă și că se apropie iarna. Își aminti de vocea veselă a tînărului sentimental de peste drum, că oamenii vin și pleacă, mai curînd sau mai tîrziu, din viață. Resemnată, turnă apă în ligheanul lui Ruth și își făcu toaleta.

Îmbrăcaţi în negru, Christophe şi mamă-sa au pornit în trăsură spre spital. Hazzard purta un joben nou, care fusese cumpărat pentru această zi memorabilă. Tăceau amîndoi, dar tăcerea Mariei Hazzard nu semăna cu tăcerea lui. Pentru ea, această zi era senină, fără nici o umbră, decît doar aceea a viitorului. Dar Christophe nu putea să se împiedice să nu se gîndească la chipurile duşmănoase, la impresia pe care o vor face asupra mamei sale, şi la aceea pe care ea o va face asupra lor. Îşi va da ea oare seama că era ţinut la distanţă de către colegii săi ?

Aceste gînduri îl înfiorară. Ea nu trebuie să afle nimic, nu trebuie să fie umilită, suferise destul de mult din cauza lui.

Cînd trăsura ajunse în Snow Street, el rupse deodată tăcerea.

— Astăzi îl vei cunoaşte pe Moorhouse, mamă !

— Da, dragule, mi-ai mai spus-o !

— Este prietenul meu ! Ceilalţi... nu mă prea iubesc.

Ea simţi cît era de preocupat, cît de puternic era influenţată sensibilitatea lui, aşa cum era atunci cînd, copil fiind, venea s-o sărute înainte de a pleca la şcoală. Sufletul ei de mamă se revolta împotriva acestor oameni răi.

— Dar, dragul meu, nu-i lua în seamă ! Sînt invidioşi, atîta tot ! Un singur prieten valorează mai mult decît toţi laolaltă ?

— Da, mamă... tu... tu şi Moorhouse ! Ceilalţi nu mă interesează, ducă-se la toţi dracii...

Un număr mare de trăsuri staţiona înaintea spitalului. Christophe coborî şi ajută mamei sale să coboare. Foarte demnă, cu un surîs fin, în care se putea citi un oarecare dispreţ, ea se dete jos din trăsură. Ea cunoştea pe oameni şi îşi cunoştea fiul. Ca şi dînsul, ea simţea toate chinurile îndărătul acestor uşi, tinerii studenţi în fracuri negre şi persoanele în vîrstă, mamele, mătuşile, surorile, rudele, tăcerea, aşteptarea şi privirile curioase. Nu avea nevoie să-şi aducă aminte că înainta spre această mulţime îmbrăcată de sărbătoare. Ea rămase aşa cum era mereu, ea

însăși. Era fiul ei, care obținea premiul. Palidă, dar mîndră, ea intră în spital.

Moorhouse îi aștepta acolo. El o salută cu amabilitate și naturalețe. Nu era premiant, dar avea altă distincție, ceva mai deosebită.

— Este o zi însemnată, doamnă Hazzard !

Mama și prietenul se priviră adînc și se înțeleseră imediat.

— Ba chiar este o zi de neuitat pentru mine, domnule Moorhouse !

El surîse.

— Nu va fi singura în cariera lui Hazzard, doamnă ! Acum trebuie să intrăm în sală, să ne ocupăm locurile !

Această zi aparținea părinților și rudelor. Zgomotul de voci umplea toată sala. Atmosfera era aceea a unei slujbe religioase, sau al unui garden-party. Moorhouse căută locuri în mijlocul scaunelor așezate în spirală, și aștepta ca Maria Hazzard să se-așeze. Această comedie îi făcea plăcere, dar el înțelese numaidecît că această zi însemna pentru prietenul și pentru mama lui o zi solemnă. În comparație cu fața arsă de soare a lui Moorhouse, chipul lui Christophe părea și mai palid ca de obicei. Celebritățile începuseră să sosească și să se instaleze la locurile de onoare. Marii preoți ai medicinei tronau în fața tinereții ironice și totuși respectuoase, în fața părinților, serioși și demni.

Maria Hazzard sta între Julien Moorhouse și fiul ei, tăcută și dresată. Se afla în fața acestor celebrități, doctori și profesori, îmbrăcați în robe impresionante și purtînd pe cap toca ; și păstra aceeași atitudine calmă ca și cînd s-ar fi aflat sus, pe Sisbury. Ea examină unul după altul chipurile acestor oameni, în mîinile cărora se afla viitorul fiului ei. Îl rugă pe Moorhouse să-i arate pe profesorul Dighton.

— Acolo, la mijloc, lîngă scaunul gol, doamnă !

Ea se uită îndelung la marele savant. Nu vedea în el decît un bătrîn și elegant dandy, care strălucea în mijlocul admirației unui grup de femei. Îl privi îndelung, pînă cînd celebrul profesor se sui pe estradă, salutat de ropote de aplauze.

începură discursurile. Decanul spitalului, un omuleț timid și străveziu, se ridică și vorbi trei minute. Stătu apoi jos vădit ușurat. Îi urmă profesorul Dighton, om de lume, surîzînd, legănîndu-și monoclul dintr-o mînă într-alta, și atent să rostească cîte o amabilitate pentru decan și pentru doamnele prezente. Discursul său fu înflorit și ironic. Din prima clipă, Maria Hazzard îl găsi pe profesor foarte antipatic.

Acum era discursul de seamă. A fost atît de original și de neașteptat ca și bărbatul ce-l rostea, un fost militar. Acesta era timid, dar timiditatea nu era lipsită de demnitate. Liniștit, își plimbă privirile asupra publicului. Mustața lui albă strălucea în lumina lămpilor. Încălecă pe calul său de bătaie, avîntînd o sabie imaginară și porni în luptă contra șarlatanismului modern.

Moorhouse, cu coatele rezemate pe genunchi, aplecat înainte, îl privea cu aer aprobator, pe micul soldat, cu ochii albaștri, arși de soare și colorat de aerul de munte.

— Este un tip extraordinar ! șopti el la urechea doamnei Hazzard.

Efectul discursului fusese surprinzător. Oratorul vorbea de „sinceritate“ și parte din auditoriul academic era vădit nemulțumit și furios. Cine a avut ideea caraghioasă să ceară acestui bătrîn soldat să vorbească tinerilor studenți ? Cu un aer batjocoritor, profesorul Dighton își învîrtea necontenit monoclul și privea mereu spre femeile din sală.

Christophe rămase nemișcat și tăcut, ca un mic păstor care, pe un vîrf de munte, ar fi auzit cuvintele unui profet. Un om de război vorbea civililor și se exprima ca un pacifist, cu atîta umanitate în vorbe și în glas ! El nu se ocupa de noblețea și măreția profesiunii medicale ; nu profesiunea în sine are o valoare, ci numai demnitatea și meritele omului care o profesează.

El arunca cu vocea sa puternică, adevărul simplu dar de o crudă realitate, în fața acestui tineret. „Domnilor, înainte de toate, trebuie să vă dați seama și să vă afirmați propria d-voastră valoare. Cel mai mare dușman al vostru sînteți voi înșivă. Luptați-vă cu voi înșivă și învingeți-vă ! Toată strategia este deșartă dacă înlăuntrul vostru nu sînteți destul de bine înarmați. Nu vă luați privirile de pe

scopul pe care vi l-aţi propus şi atunci... înainte, la atac".

Un discurs minunat, care în realitate nu era propriu zis un discurs ! Bătrînul soldat nu întrebuinţase cuvinte savante, nu se ridicase la înălţimi şi nu vorbise într-o limbă înfloritä şi limpede. Un foarte respectabil profesor remarcă mai tîrziu că s-ar fi spus despre orator, că era un „cîine ciobănesc, ce latră peste gard".

Dar tineretul rămase impresionat de această lecţie, care entuziasmase pe toţi cei încă tineri şi curaţi la suflet.

Moorhouse aplaudă puternic cu mîinile lui viguroase şi arse de soare.

— Splendid !

Se aplecă spre Christophe.

— Uită-te la bătrînul Dighton, cum se uită cliiorîş la el !

5

Viata ne dăruieşte rareori ceea ce ne aşteptăm să ne dea. Dacă Maria Hazzard ar fi rămas pe înălţimea de la Sisbury şi şi-ar fi închipuit cu mintea şi trăit cu imaginaţia marele eveniment din viaţa lui Christophe, n-ar fi fost dezamăgită ca acum. Dar atunci n-ar fi cunoscut pe Moorhouse, şi nici n-ar fi auzit profesiunea de credinţă a bătrînului soldat, şi nici nu s-ar fi simţit atît de aproape de fiul ei. Ea trăise clipe de victorie, dar le plătise cu o mare suferinţă.

Imaginea profesorului Dighton Faushave o urmărise pînă în satul ei.

Incepuse împărţirea premiilor şi a medaliilor. Decanul spitalului, în picioare lîngă masa încărcată de cărţi, striga pe nume pe cei premiaţi.

— Garside... Premiul Guney Adam.

Bătrînul soldat surîdea îndărătul mesei şi strîngea mîna studenţilor cu cîteva cuvinte binevoitoare şi militare. Unul cîte unul, premianţii se apropiau de masă şi primeau cărţi, medalii şi plicuri, conţinînd însemnate sume de bani. Aplauzele răsunau puternic.

În sfîrşit... sosi şi rîndul lui Hazzard.

— Hazzard... Premiul Augus Sandeman !

Se făcu tăcere, o tăcere mărită şi mai mult de slabele aplauze ale cîtorva mame, mătuşi şi surori. Ele aplaudau de politeţe, tot atît de timid ca şi cînd s-ar fi aflat într-o biserică. Moorhouse, cu capul plecat, lăsa să-i atîrne mîinile sale inerte. Maria Hazzard, care nu-l pierdea din ochi pe fiul ei, simţi duşmănia făţişă a acestei tăceri.

În spatele ei, vocea unei tinere fete întrebă :

— Cine este acest curios personaj ?

Un student răspunse :

— Este avortonul, zis şi Hazzard. Un tipicar nesuferit şi orgolios.

Moorhouse ridică capul. Ochii lui albaştri aruncau scîntei. Buzele se mişcară :

— Brută ordinară !

Dispreţul său rămase mut. Crispat, privea pe mama lui Christophe aşezată alăturea de el, mîndră şi lividă.

CAPITOLUL VIII

1

În timpul unei plimbări pe coasta de la Hastings, Ruth făcu cunoştinţă cu o tînără femeie, cam de vîrsta ei. Era blondă, iar Ruth era brună. În acest început de octombrie, timpul se îndreptase puţin. Noua prietenă a lui Ruth, cu mai multă experienţă în viaţă, luă asupra ei sarcina de a organiza distracţiile şi excursiile comune. Vizitară pe rînd Aye, Winchelsea şi mînăstirea Battle.

Sally Sherman era nostimă, vioaie, cu ochii albaştri strengăreşti şi un aer degajat, aproape viril. Probabil de aceea ea recunoştea de departe pe un bărbat banal şi se grăbea să-i respingă avansurile, trăind singură, aşa cum o tînără fată trăieşte la Chelsea, în tovărăşia unei mătuşe, şi îşi cîştiga existenţa într-un magazin de muzică din Westend.

— Oh !... bărbaţiii... ei îşi închipuie că nu sîntem făcute decît ca să le servim de sclave. Ei sînt siguri că noi nu facem decît să-i aşteptăm !

Sally avea bineînţeles dreptate şi Ruth ştia acest lucru. Dar Ruth nu voia să vadă cu ochii clari, trista realitate. Avea nevoie să viseze şi să-şi creeze idealuri. Era o mică sentimentală incorigibilă, pe cînd Sally părea că dispreţuieşte tot ce era în legătură cu dragostea, fiindcă în realitate se temea de ea. Rîzînd, îi plăcea să se numească „chibrit de siguranţă“.

— Ca şi chibritele de „siguranţă“, eu nu mă aprind decît în anumite împrejurări, bine alese. Pasiunea ei erau tablourile. Toate după amiezile libere sau sărbătorile şi le petrecea prin muzee şi galerii artistice, sau picta ea însăşi mici schiţe, care reflectau cîte puţin din îndrăzneala ochilor albaştri şi din culorile vii ale obrazului proaspăt. Mansarda pe care o locuia la mătuşa ei, era „atelierul“ ei. Ea desena păpuşi, bărbaţi şi copii, animale, case şi colţuri pitoreşti. Era un fel special de a se elibera din jugul vieţii cotidiene. Cînd vînzarea în magazinul de muzică era mai slabă, ea făcea pe orice petec de hîrtie, caricaturile colegilor ei.

În ultimele zile de concediu pe care le mai avea Sally, tinerele prietene au pornit să viziteze podul Roberts. Ele luară un tren minuscul şi coborîră valea, spre Bodiam. Voiau să viziteze castelul, ale cărui fortificaţii cenuşii evocau o idilă de pe vremea regelui Arthur. Rîndunelele erau de mult plecate şi aerul era rece, de toamnă tîrzie.

Cînd ajunseră la Bodiam, chipul lui Sally se învioră. Ea, privea, privea cu nesaţ. Buzele ei păreau gata să ude un creion.

— Ei drace ! Ia priveşte puţin pe aici !

Expresia violentă a chipului era ca şi temperamentul ei. Culorile şi efectele de umbră şi lumini o încîntară ca pe un copil. Era foarte impresionată de atmosferă.

— Trebuie să desenez acest peisaj !

Tot atît de atrăgător era să iei ceaiul într-o casă ţărănească, în jurul unei mese rotunde, admirînd reflexele crestăturilor, în izvorul limpede.

Ele înghiţiră o cantitate enormă de felii de pîine unse cu unt şi marmeladă, şi cîte trei cesti de ceai. După ce-şi

astîmpără foamea, Sally scoase albumul ei de schițe și un creion negru. Entuziasmată, cu aerul serios, ea începu să fixeze peisajul minunat al Bodiam-ului. Ruth, în timpul acesta, visa și simți nevoia să se spovedească.

— Nu crezi și tu că e foarte trist pentru un bărbat ca să șchiopăteze !

Sally desena restăturile castelului.

— De care picior șchioapătă ?

— Cred... da, da... cred... că de cel stîng.

— Ar fi trebuit s-o știi pînă acum ! Nu că ți se pare ! Așa ești tu, sentimentală și miloasă. Te lași impresionată de tînguirile lui !

— Dar el nu se plînge, te înșeli, Sally !

— Nici chiar ție, Ruth !

[illegible] închis, așa de puțin vorbăreț. Și e foarte sărac !

— Ce face în viață ?

— Este student în medicină !

— Doamne, Dumnezeule ! Ia seama, fetițo. Studenții în medicină sînt teribili. Este drăgăstos cel puțin ?

Ruth se simți jignită.

— Ești imposibilă ! Nu ai nici un sentiment de înțelegere sau milă. Oh !... nu se gîndește decît la munca lui.

Timp de cîteva clipe, Sally uită priveliștea din Bodiam.

— Atunci... este un tip foarte bine. Soarta lui pare să te preocupe destul de mult...

— Dar de unde ! Te rog să mă crezi... mi-e numai milă de el.

— De ce ?

— Nu știu nici eu de ce !

— Eu nu cred că-ți inspiră numai milă. Cu toate astea, își are munca lui, nu ? Trebuie să fie un sentimental.

Își muie vîrful creionului.

— Bagă de seamă, Ruth. După mine, bărbații se împart în două categorii diferite. Cei care vor să aibă totul și cei care nu cer nimic de la viață. Este părerea mea. Doamne, Doamne, bărbații sînt cu toții nebuni.

Se hotărîră să rămînă acolo pînă la apusul soarelui. Sally ținea morțiș să plece cu barca, să culeagă nuferi. Ea ridică lopețile să vîslească și aplecîndu-se văzu valu-

rile strîngîndu-se și sărutîndu-se în apusul soarelui. Spirite ciudate, vagabondau în izvorul fermecat. Sally era atrasă de frumusețe și mister.

Ruth o aștepta pe malul apei. Prietena ei voia să mai viziteze castelul, dar Ruth refuză.

— Nu vreau, mi-e teamă.

— Nu mai fi așa fricoasă fetițo dragă !

— Du-te singură, Sally. Eu ametesc repede.

Sally nu se temea de nimic. Ea se cățăra pe pereții crenelați ai castelului si își alesese locul cel mai periculos ca să șadă. Părea stăpînă pe omenire și pe viață.

— Grozav mi-ar plăcéa să sar jos, Ruth. Mă întreb dacă e adînc.

— Te implor, dă-te jos.

— Apusul soarelui este cu desăvîrșire extraordinar ! Toată valea e în flăcări. Urcă-te o clipă doar !

— Văd și de aici destul de bine. La ce oră pleacă trenul ?

— Într-o asemenea zi, cine se mai ocupă de trenuri ?

S-ar fi crezut că partea dinspre Vest se transformase într-o perdea de flăcări ce se întindea pe dealuri. Lucîndu-se de braț, Ruth și Sally priveau lumea, fiecare spunîndu-și sieși : „Universul meu, apusul meu de soare, cîmpiile mele“. Dacă Ruth ar fi îndrăznit să adauge : „bărbatul meu“, micul ei univers ar fi fost ideal. Sally, la rîndul ei, își construia universul ei, dar ea se mulțumea să spună : „lumea mea : eu și cutia de vopsele“.

Ea strînse pe Ruth de braț.

— Vom rămîne prietene, nu este așa, Ruth ?

— Oh ! desigur !

— Ai să vii să-mi vezi atelierul din Chelsea ?

2

Erau anumite lucruri, pe care Maria Hazzard trebuia să le spună fiului ei. Așezată în fața ferestrei, ea contempla razele soarelui ce se jucau pe frunzele tremurătoare ale plopului, și se ducea cu gîndul la anii de răbdare și de mîndrie care au trecut, și la răbdarea și mîn-

dria pe care Christophe trebuia să le aibă în viitor. Ea se agăța de demnitatea ei și a fiului ei, „tipicarul nesuferit“, copilul ciudat, al unei mame ciudate. Doamna Hazzard studiase lumea, dar se împiedicase întotdeauna în fața problemelor de bunătate și de invidie. Ea credea că virtutea, virtutea în sensul grec, se găsește în germeni în fiecare ființă. O rădăcină sau un sîmbure pot fi bune sau rele. Maria Hazzard, fatalistă, credea că nebunul, bestia și fanfaronul, erau blestemați în sînul mamei. În general, omul nu vrea să fie crud, nu-și propune dinainte să fie vulgar. Dar nu se gîndește, face lucrurile în pripă, și de aici se naște grosolănia și brutalitatea. Inerția și lenea zădărnicesc astfel tot progresul.

Maria Hazzard respiră adînc.

— Arată-mi-o încă odată, dragule !

Christophe, cu brațele încrucișate pe masă, privea în gol. Avea acea expresie întrebătoare și tristă pe care mamă-sa o cunoștea prea bine pe chipul copilului ei. „De ce mă urăsc ? Cine sînt eu și ce le-am făcut ? De ce ? de ce atîta ură ?“ Nu exteriorizase niciodată această întrebare, dar mamă-sa îi răspunsese la ea toată viața.

Se trezi din visare.

— Ce anume ? Medalia ?

— Da !

El scoase din buzunarul hainei cutiuța de piele și arătă mamei sale medalia de aur, culcată pe catifeaua roșie. Medalia purta o inscripție. Maria Hazzard o luă din mîinile fiului ei, și citi : „Victoria et pro victoria vita“. Ce însemnau aceste cuvinte ? Ea ceru explicații copilului.

— Victoria, mamă, și viața pentru victorie.

Ea surîse.

Asta înseamnă că un om trebuie să-și sacrifice viața ?

— Poate că da ! Viața noastră aparține muncii... dacă ceilalți... ne-o îngăduie.

— Deviza asta pare făcută pentru tine, dragul meu. În arșița zilei, vitele caută un loc la umbra copacilor, sau lenevesc în apă, dar cosașul își prinde coasa și mai vîrtos și muncește din greu.

Puse cutiuța pe masă.

— Este o provocare, copilul meu. Așa a fost întotdeauna, așa va fi mereu. Bărbatul care coseşte pe vreme de arşiţă face să roşească pe leneşul întins în iarbă, la umbra unui copac. Bineînţeles că oamenii nu numesc lucrul acesta ruşine, ci inventează alte denumiri pentru a-şi salva demnitatea.

Hazzard se ridică, dădu scaunul la o parte, privi o clipă medalia, apoi, aplecîndu-se către mamă-sa, o sărută pe frunte.

— Tu eşti singura femeie căreia doresc să-i plac. Oamenii aruncă pietre ce mă lovesc, dar nu vor zdruncina credinţa mea. Doar nu sînt cîine.

Ea îşi trecu braţul pe după gîtul copilului.

— Dragul meu, ştiu că e greu, în asemenea condiţii, să nu devii acru, indiferent şi răzbunător. Lasă pietrele să cadă. A fost o vreme cînd le strîngeam, ca să le arunc la rîndul meu, dar metoda asta nu aduce noroc. Primeşte-ţi duşmanii cu indiferenţă, căci numai indiferenţa ta îi va face să simtă că nu sînt decît hiene. Tu şi eu, dragule, sîntem altfel construiţi. Ne place să mergem prin viaţă, singuratici, dar proştii se cred pierduţi cînd nu-şi simt sudorile amestecate.

Christophe ridicase capul. Auzise paşi pe scară. Luă repede cutiuţa cu medalia, îi închise capacul şi o strecură în buzunarul hainei. Dar nu era decît Moorhouse, care venea să-i invite pentru masa de seară. Cu prietenie şi fără să adopte un aer de protector, trase pe Christophe de ureche şi-i spuse mamei :

— Acest tinerel ne-a întrecut pe toţi. Ce frumos sună : domnul profesor Christophe Hazzard !

Maria Hazzard îl privi serioasă.

— Scumpul meu domn Moorhouse, ar suna tot aşa frumos la ureche, ca domnul profesor Dighton Faushave !

— Oh ! nu, niciodată ! Acest fanfaron ! Mă văd de pe acum medic la ţară, trimiţîndu-mi bolnavii la celebrul profesor Hazzard, care îi va jupui, cred.

— Cred că banii nu vor ocupa loc prea mare în viaţa fiului meu.

Moorhouse încuviinţă.

— O ştiu prea bine. Pentru el nu va exista decît dragostea cea mai curată şi dezinteresată pentru profe-

siunea lui. Dar e curios, doamnă Hazzard, că tocmai lucrurile făcute cu dragoste și devotament sînt așa de puțin prețuite de oameni.

3

Maria Hazzard nu văzu decît cîteva monumente și curiozități ale Londrei. Vizită catedrala din Westminster și Whitehal, se duse să vadă Horse Guards, — garda de onoare — îmbrăcată în purpură și argint și mai văzu și fereastra din Snigo Jones Banqueting Hall, de pe care regele martir urcă pe eșafod. Carol I era pentru Maria Hazzard una din cele mai mari figuri din istoria mondială, o personalitate puternic detestată și iubită. Îi plăceau oamenii puternici, de aceea se simțea atrasă de către Julien Moorhouse.

Pe o vreme senină de toamnă, Christophe își conduse mama la gara Puddington. Aventura se sfîrșise. Ea avea sentimentul foarte sigur că nu se va mai întoarce niciodată la Londra.

Se întoarse către fiul ei.

— Am petrecut două zile minunate, dragul meu!

În ușa vagonului, ea părea ca o doamnă mare din vremuri vechi care cobora dintr-un portret.

Conductorul trenului începuse să închidă ușile vagoanelor, Maria Hazzard se retrase în interiorul vagonului, dar se aplecă din nou la fereastră.

— La revedere, copilul meu!

Se plecă să-l sărute încă o dată. Puse în acest sărut dragoste, compătimire și o imensă mindrie.

— Vei veni curînd să mă vezi, nu este așa, dragule?

— Da, mamă, foarte curînd!

— Nu întîrzia prea mult. Iarna se apropie și nu mai sînt atît de tînără.

Chipul lui Christophe avea o expresie copilărească.

— Ai să trăiești încă mulți ani, alături de mine. Amintește-ți de cuvintele lui Moorhouse!...

Se auzi fluieratul șefului de gară. Cînd trenul se puse în mișcare, ea întinse încă odată mîna, mîngîie încă o dată umărul fiului ei.

Hazzard era fericit și trist în același timp. În acel moment îi revenise chipul copilului de altădată și cu același suflet de copil se întoarse în pasajul Cordier, întorcînd spatele soarelui care apunea. Razele palide, din ce în ce mai slabe, împrumutau străzilor o frumusețe supranaturală. Acoperișurile de tablă se transformau în plăci de aur. Tinerețea lui Christophe se ridica deasupra acestei lumi deșarte, deasupra acestei mocirle, în care se înecă toate suferințele, toate disperările omenești.

În această divină seară de Octombrie, străzile nu mai erau „străzile amare“ de care vorbește Euripide, ci mai curînd, firele misterioase ale unui văl de forțe supranaturale. Mergea astfel în amurgul zilei de toamnă, încrucișîndu-se cu siluete necunoscute și conștient de neliniștea lui interioară. Pînă la ce punct anume viața poate fi un instinct orb ? Cea mai mare parte din cei care compun această mulțime incultă, nu sînt și ei oare ca acele celule din corpul omenesc care îndeplinesc o funcție ascunsă fără să se întrebe pentru ce și în ce chip ? Cîte dintre aceste ființe inconștiente pot să presimtă o săptămînă, o lună, sau un an, din viața lor ? Enigma sfinxului ! Londra îi părea atunci o îngrămădeală de celule omenești, un mozaic de destine protoplasmice, pe cînd el... Da, lucrul cel mai important, este să ai o inteligență clară, luminoasă, un scop, un plan în viață. Înainte de toate, se cere să fii lucid.

Cînd ajunse aproape de pasajul Cordier văzu o mulțime strînsă împrejurul unui jandarm care staționa în fața casei cu nr. 7. Din grup, se desprindea o voce guralivă. Era doamna Bunce, care se agita, extrem de furioasă.

— De data asta, gluma a mers prea departe... Nu, nu, lucrurile nu mai pot merge așa... Să te arunci ca o bandă de hoți de codru, într-o casă respectabilă și să spargi toate mobilele... ca niște sălbatici. Dacă ai fi fost aici, domnule jandarm, te puneam să arestezi pe toți acești pierde-vară...

Hazzard avu deodată senzația că voalul misterios și fermecat al nopții ce se lăsase se rupea fîșie cu fîșie și că se petrecuse, în locul acesta, ceva vulgar și brutal. Se strecură prin mulțimea de gură-cască și ajunse la intrarea casei sale. Doamna Bunce îl zări.

— Ah ! Uite-l pe domnul Hazzard ! Frumoasă întîmplare... O bandă de derbedei de la spital...

Dar Hazzard nu se preocupă nici de lamentările indignate ale proprietăresei și mai puțin încă, de raportul jandarmului. Se urcă pe scară repede, atît cît îi permitea de repede piciorul lui țeapăn. Pe coridor, flacăra gazului era aprinsă și ușa camerei sale larg deschisă. Văzu un amestec de mobile sfărîmate și în vîrful grămezii un manechin, îmbrăcat cu cele mai bune haine ale lui și umplut cu perne și cu cearceafuri. Un ceainic reprezenta capul, pe care unul dintre farsori pusese șapca lui Hazzard.

Disperat, el privea mobilele sparte, mai ales pe cele închiriate pentru evenimentul cel mare. Bineînțeles că va trebui să plătească totul. Va sacrifica parte din prețioasa recompensă, pentru a plăti stricăciunile acestei farse sinistre. Foarte bine ! Va trece și asta !

Fără să-și scoată pălăria din cap, intră în odaia lui Ruth și se așează pe patul în care dormise mama lui. Cuvintele ei înțelepte îi reveniră în minte : „Nepăsarea ! Tratează lumea cu indiferență — nepăsare — și vei învinge !“

CAPITOLUL IX

1

Înainte ca Hazzard să fi putut strînge frînturile de mobile din grămada ce umplea odaia, Moorhouse îl surprinse. Stătea în pragul ușii și privea șapca lui Hazzard peste ceainicul de pe manechin. Cu glasul sugrumat de indignare el strigă :

— Cu siguranță că asta este tot opera lui Bullard și a acoliților săi ?

— Da !

— Ascultă, Hazzard, aceste brutalități trebuie să se isprăvească odată ! Ce vulgară sete de distrugere ! Du-te

și plînge-te decanului. Banda nătărăilor va plăti scricăciunile !

Hazzard, extraordinar de liniștit, începu să ridice lucrurile și să le așeze la locul lor.

— Nu, Moorhouse, nu vreau să fac asta. Ei speră că mă voi plînge decanului și tocmai asta nu vreau ! De ce să le dau și această satisfacție ?

— Cum ? Nu vrei să spui nimic despre batjocura asta ?

— Nici un cuvînt !

— Dar bine, dragul meu...

Hazzard scoase încetișor pernele și cearceafurile din manechin.

— Tu o cunoști pe mama... nu întîlnești prea multe femei ca dînsa... nu-i așa ? Ei bine, Moorhouse, în definitiv, le sînt recunoscător acestor brute, că au așteptat ca mama să fie plecată. Ea mi-a dat un sfat cuminte și înțelept.

— Hazzard, mama ta este o luminată !

— Da, este ! Ea a întrebuințat cuvîntul „indiferență" ! Mă voi sili să aplic sfaturile ei la spital.

Christophe se simți înălțat în demnitatea lui. Mamă-sa îi dăduse să bea un filtru extraordinar ! Majoritatea oamenilor care au puterea creației sînt de un misticism adînc, de o răbdare, supraomenească, de o încăpățînare entuziastă, față de toate ideile ce le ies în cale. Acest incident avu mare înrîurire asupra vieții lui Hazzard, el provocă o criză cu consecințe grele, dar demne. Cu un aer de superbă nepăsare, el trecu și peste această încercare a soartei. Începuse să disprețuiască ura lor și aproape să surîdă de ea.

Trebuia s-o liniștească mai întîi pe doamna Bunce, care nu înceta să se văicărească : „Nu pot să suport, domnule Hazzard, asemenea maniere... nu pot, nu pot..."

Foarte calm, el o asigură că asemenea sălbăticii nu se vor produce pe viitor, cu toate că n-avea nici un motiv care să-l îndreptățească să afirme acest lucru. Se duse la proprietarul mobilelor. Stricăciunile se ridicau la suma de șapte lire, dar această cheltuială enormă pentru bugetul lui nu-i întunecă moralul. Se întărise sufletește.

A doua zi abia, cînd se îndreptă spre spital, își dete seama de noua lui stare sufletească. Timiditatea de ieri dispăruse, pentru a face loc unei îndrăzneli bătăioase. Foarte liniștit, el traversă curtea spitalului, salută pe Sweeny, portarul, și intră în aulă.

Calm, își atîrnă șapca în vestiar și cu mîinile înfundate în buzunarele hainei, se îndreptă spre coridorul principal. Printr-o coincidență stranie, prima ființă ieșită în cale a fost Bullard.

Hazzard deschise focul.

— Bună ziua, Bullard ! Îți mulțumesc din toată inima că nu mi-ai spart ceainicul !

Bullard deschise ochii mari și părea că se clatină pe picioarele puternice, ca un tînăr elefant izbit în mijlocul frunții de o încărcătură de plumb.

— Ce ?... Îmi mulțumești ?...

— Firește că da ! — Voi păstra ceainicul drept amintire !

Își continuă drumul în tăcere. Într-unul din saloane, Hazzard se întîlni cu Ardron, Soames și alți studenți, care pîndeau cu nerăbdare sosirea lui ; înăbușindu-și rîsul, ei aveau aerul unei turme de gîște. Hazzard, continuînd să-și țină mîinile în buzunare, se aplecă peste masa de lîngă ușa cu geamuri, și privi cu atenție preparativele făcute. Simțea că Soames nu-l pierdea din ochi și auzi în spatele lui rîsete înăbușite.

— Mai sînt cazuri noi ?

— Cazuri noi ?... Oh ! da... Unul sau două !

Soames tremura de nerăbdare. Hazzard ridică un flacon și în lumina zilei examină conținutul spumos.

— Ce este asta ? Pariez că habar n-ai, Soames.

Soames deschise gura, o închise la loc, și în cele din urmă rosti :

— Fiere !

— Ah ! Adevărat, Soames ! Crezi că e fiere ?

Cu multă precauție, Hazzard depuse flaconul pe masă și, surîzînd, se îndreptă spre Ardron, ocupat să pună la punct o fișă de bolnav.

— Bună ziua, Ardron. Cred că Soames e bolnav de gălbinare. Crede că preparatul 7 conține fiere !

Ochii de viţel al lui Ardron păreau că se măresc şi mai mult !

— Fiere ? Oh ! nu ! De data asta prea e de tot, chiar dacă vine din partea lui Soames. Aş crede mai curînd că e săpun !

Soames bîigui...

— Întreabă-l pe Hazzard mai bine cum i-a plăcut...

— Felicitările mele, întrerupse Hazzard. Capul dumitale, scumpul meu Soames, este de o asemănare uimitoare cu un ceainic, dar, din păcate, nu este tot atît de necesar...

Rîse din toată inima, şi ceilalţi, afară de Soames, izbucniră şi ei într-un imens hohot de rîs. Pentru prima oară, aceşti tineri rîdeau împreună cu Hazzard, dar nu de el.

2

Un hamal aduse bagajul lui Ruth de la gară, pînă în pasajul Cordier. Cum hamalul nu-i inspira prea multă încredere, Ruth alerga în urma lui, temîndu-se ca nu cumva să dispară într-o străduţă lăturalnică. Se temea întotdeauna de necunoscut, cu toate că Sally Sherman întrebuinţase toate mijloacele s-o dezveţe de acest obicei. În sfîrşit a junse în faţa porţii cu nr. 7. Plăti hamalului un shilling şi jumătate, sumă ce i se părea exagerată, şi intră în magazin.

Doamna Bunce în ziua aceea, foarte maternă şi devotată, o zărise pe Ruth în faţa magazinului. Erau zile cînd stătea ore întregi, întunecată şi taciturnă, victimă a bucatelor prea grase şi din abundenţă şi lamentîndu-se : „Ficatul meu... bietul meu ficat... e ca o bucată de plumb“. Dar astăzi ieşi în întîmpinarea lui Ruth şi o salută prietenos.

— Doamne Dumnezeule, ce bine arătaţi, Domnişoară ! Se vede de la o poştă că v-aţi odihnit de minune ! Ce frumoasă v-aţi făcut şi cum v-aţi înnegrit ! Ofelia va urca imediat să vă ajute la despachetatul bagajelor. Doamna Bunce credea că odaia lui Ruth era în ordine, cu toată

nenorocirea care trecuse peste ea. Ruth, care-şi scotea pălăria, o privi înspăimîntată.

— Dar ce s-a întîmplat ?

— O bandă de derbedei de la spital a venit în lipsa lui şi a spart toate mobilele bietului domn Hazzard. Şi nici nu erau ale lui, săracul, le închiriase pentru venirea mamei lui.

— Dar de ce au făcut asta ? strigase Ruth indignată.

— Aşa sînt tinerii din ziua de azi, domnişoară, iar studenţii în medicină sînt mai ticăloşi decît ceilalţi. Săracul domn Hazzard, şi de data asta a fost ţapul lor ispăşitor. Munceşte atît de mult ! Derbedeii ăştia nu pot suferi să vadă pe cineva cu nasul vîrît în cărţi.

— Mama lui era încă aici ?

— Nu ! Plecase cînd s-a întîmplat nenorocirea. Este o femeie foarte frumoasă... apoi ce maniere distinse... vă spun sincer, domnişoară, m-a fermecat prin apariţia ei... Apoi... am chemat poliţia.

— Domnul Hazzard nu era acasă ?

— Nu, sărăcuţul... se dusese tocmai la gară, s-o conducă pe maică-sa... dar ce surpriză cînd s-a înapoiat.

— Ah, bestiile !

Ruth se aşează furioasă pe un scaun. Ea continuă :

— Ce răi sînt oamenii, doamnă Bunce !

— Nu-şi dau seama de ce fac, domnişoară ! Trebuie să vă spun însă că domnul Hazzard a fost foarte calm şi a luat lucrurile mai mult în glumă.

— Dar pentru Dumnezeu, de ce nu-i obligă să plătească stricăciunile ?

— Bineînţeles că ar putea să-i silească, dar nu vrea. Mi-a explicat că „băieţii“ au făcut o farsă. Mi-a mai spus că va plăti şi va rîde ! Eu cred că face foarte bine ; la ce serveşte să te vaiţi ?

Ruth privea prin fereastră.

— Bestiile !

Doamna Bunce ridică din umeri şi se duse spre bucătărie să vadă dacă apa clocotea, căci domnului Robert Crapp, alt locatar, funcţionar la percepţie, nu-i plăcea să aştepte şi cerea ca cina să-i fie servită la ora şase şi

jumătate precis. Ruth se sui în camera ei. Era tristă că se terminase așa de repede concediul, dar, în același timp, mulțumită că se vedea iar în odăița ei. Mușcatele roșii erau tot înflorite la fereastra de peste drum. Se uită la pat și își aminti că mama lui dormise acolo cîteva nopți. Săracul domn Hazzard ! Deodată se ridică și ieși pe culoar. Ușa vecinului ei era întredeschisă ; puse urechea la ușă, ascultă cîteva clipe, apoi bătu încetișor : „Domnule Hazzard !“ Nici un răspuns. Se întoarse în camera ei și deschise valiza roasă. În cîteva minute probabil, el va fi aici. Cu urechea la pîndă, își despachetă lucrurile. Curînd, îi auzi pașii. După o scurtă luptă interioară, ea se hotărî să-i iasă în întîmpinare pe coridor. Se întorsese din concediu și poate că... el i-a simțit lipsa. Îi era atît de milă de el ! Asta îi dădea dreptul să facă ea primul pas.

Ea surîse și surîsul ei spunea : „M-am întors acasă. Și acum, mă vei întreba dacă m-am distrat bine și îmi vei arăta că ești mulțumit de întoarcerea mea“.

Dar Hazzard, pe cînd se urca pe scară, se gîndea la altceva. Cînd o zări pe tînăra fată, o salută prietenos, cu o ușoară înclinare a capului și se opri pe ultima treaptă.

— Ați petrecut bine vacanțele ?

— Da, foarte bine, mulțumesc ! Am avut o vreme minunată și am făcut o cunoștință foarte plăcută.

Intenționat nu preciză dacă persoana fusese bărbat sau femeie.

— Sper că ați regăsit camera în stare bună !

— Da, sigur, în perfectă stare. Mama dumitale s-a simțit bine la Londra ?

— Cred că da.

Tăcură amîndoi. Ruth părea decepționată. Nu era mulțumită nici de ea, nici de el. Amîndoi erau din fire sfioși și mîndri. Totuși Hazzard, atît de sfios altădată, acum nu se simțea de fel jenat. Ruth sta uimită. Părea că stă de vorbă cu o cunoștință oarecare, în elementul lui și, pe măsură ce vorbea, se îndrepta spre camera lui.

„Ce proști sîntem amîndoi“, se gîndi Ruth. Cu siguranță că este rece cu mine, numai fiindcă locuim unul alături de altul. Asta înseamnă că are mult bun simț.

Cum însă era violentă, ea strigă deodată :

— E într-adevăr josnic și monstruos ce au făcut indivizii aceia !

Chipul lui Hazzard se crispă. El o privi cu uimire.

Ruth se înroși toată și ar fi vrut să fugă.

— Vreau să spun că studenții aceia... Doamna Bunce mi-a spus că...

Ți-a povestit ?

— Da, s-a gîndit că și în camera mea ar fi putut fi stricăciuni. Dar... totul e în bună stare.

— Îmi pare foarte bine !

Tonul lui aspru uimi și întristă pe Ruth ; ea se întreba dacă nu cumva îl jignise. Mila pe care i-o inspira el era un sentiment atît de adînc, atît de spontan, încît în nici un caz nu-l putea contrazice. Atunci ?

— Înțelegi ce am vrut să spun, nu este așa ? Cum pot oare oamenii să fie atît de grosolani, atît de răi ?

Un surîs palid se desenă pe buzele tînărului. Aproape de ușa lui, el îi răspunse :

— Nu sînt în toate mințile. În lumea întreagă sînt milioane de nebuni și ei fac parte din aceștia. Dar nu te mai necăji. Asemenea incidente nu se vor reproduce. Nu veți fi expusă la ele.

Ea deschise ochii mari.

— Dar nici nu m-am gîndit la mine ! Nici o clipă nu mi-a trecut gîndul acesta prin minte !

— Bine, domnișoară Avery, atunci totul e în perfectă ordine. Noapte bună !

Rostind aceste cuvinte, el intră în cameră, închizînd ușa încetișor, dar energic. Ruth se întoarse și ea la bagajele ei. De ce oare se purta cu ea atît de ciudat ? Îi spusese ceva, pe care n-ar fi trebuit s-o spună ?

Nu găsea nimic jignitor în convorbirea ei cu el. La dovezile ei de adîncă compătimire și simpatie, el răspunse cu răceală și indiferență. Da, viața nu e decît o nesfîrșită decepție. Ce oare ar fi făcut Sally Sherman în locul ei ?

Doamna Lup avea de făcut niște cumpărături la Melfont. Cei doi copii mai mici, preferații ei, Gladys și Cyrile, o însoțeau. În această zi de Octombrie, timpul era răcoros și nasul lui Gladys curgea necontenit, guturaiul era ceva foarte obișnuit și batistele erau împărțite cu o mare economie.

Doamnei Lup îi plăcea să umble după cumpărături, mai ales după amiezile, cînd puteai să stai mai mult de vorbă. Se oprea la fiecare ușă deschisă, lăsînd în urma ei un miros de flanelă, udă de transpirație.

Sarah Lup o descoperi pe Maria Hazzard rezemată de trunchiul unui măr bătrîn, aproape de gardul grădinii. Mama lui Christophe își aruncase pe umeri o broboadă roșie, care o întinerea mult, ceea ce bineînțeles, în ochii doamnei Lup, era nu numai ridicol, dar aproape o crimă.

— Bună ziua, Mario !

Doamna Hazzard se uită la ea peste gard.

— Te-ai întors de la Londra ?

— Cum vezi, da !

— Și ce mai face micul dumitale Christophe ?

— Mulțumesc, se simte minunat !

— Nu știu care pălăvrăgioaică spunea zilele trecute că ar fi avut un premiu. Ce lucruri curioase se mai aud pe la noi.

— Da, este adevărat. Dacă te interesează, intră puțin înăuntru, te rog, îți voi arăta medalia. Este premiul Angus-Sandeman !

Doamna Lup nu se lăsă rugată de două ori. Cele două femei se îndreptară spre casă, pe cînd copiii se distrau rupînd legumele din grădină. Maria Hazzard scoase din sertarul biroului o cutiuță de piele.

— Christophe a primit această medalie din mîinile generalului Ponsouby !

— Adevărat ? Dar ce este în cutie ?

Maria o deschise și întinse medalia de aur.

— S-ar spune că face parte din noile monede de aramă !

— Nu tocmai. Asta este de aur !

— Cum ! Aur adevărat ?

— Bineînțeles. Christophe m-a rugat să păstrez medalia, care de altfel nu este decît parte din premiu. A mai primit un cec de cincizeci de lire.

— Doamne Dumnezeule ! Cine s-ar fi așteptat la asta din partea lui ! Un biet copil atît de slăbuț, atît de plăpînd ! Ar trebui să-l supraveghezi, Mario, să nu se obosească prea tare, sărăcuțul, altfel va avea sfîrșitul tatălui său !

— Te-ai convins, Sarah, că nu erau bîrfeli, ci numai adevărul ? În acest timp, cei doi preferați se urcaseră în pom și se luau la întrecere să facă stricăciuni. Cînd mama lor ieși, ea le strigă.

— Dați-vă imediat jos, nătărăilor !

Dar în sinea ei jubila.

— Coborîți pe loc ! Nu auziți ? Sînt plini de forță și de vitalitate, dragii de ei. Oh ! slavă Domnului, sînt departe de a fi slăbuți sau plăpînzi. Să-ți spun drept, Mario, prefer un copil voinic unei medalii !

Se îndepărtă, fericită că a putut plasa o răutate. Femei ca Maria Hazzard au nevoie, din cînd în cînd, de un duș rece. Oh ! Acești Hazzard ! Medalii de aur ! Doamne Dumnezeule ! Cine a mai auzit de asemenea năzbîtii ? Slavă Domnului, copiii ei nu erau șoareci de bibliotecă ! Conversațiile în sat, în ziua aceea, s-au învîrtit bineînțeles numai împrejurul medaliei și mai ales asupra inutilității unei asemenea medalii.

Cu o jumătate de oră înainte de apusul soarelui, Maria Hazzard se urcă pe Sisbury. A fost nevoită să se oprească de trei sau de patru ori pînă să ajungă sus. Iar această plimbare și perspectiva pe care o avea de acolo, îi aduseră în suflet puțină odihnă și liniște. Acolo sus se simțea legată de timp și de spațiu, și ocrotită de piatra druidică. Privi soarele cum cobora la orizont și ultimele raze alunecînd spre Vest, în direcția Londrei. Acum Londra devenise pentru ea orașul lui Christophe. Gîndurile o duceau în odăița fiului ei, îl vedea așezat în fața ferestrei deschise și studiind. Trebuia să se apere împotriva nedreptăților, dar avea un prieten și prietenia este mai importantă decît mulțimea. În seara asta se gîndea la vremea cînd nu va mai fi printre cei vii, cînd fiul ei va trebui să lupte singur. El îi va simți lipsa, o știa

prea bine. Dar o va uita oare curînd ? Cine îi va lua oare locul ei ? Dorea lucrul acesta din toată inima, căci avea sentimentul și convingerea că un bărbat nu trebuie să rămînă singur în viață și că munca nu poate înlocui totul.

Era nevoie de cineva pentru care să muncești, și să înțeleagă de ce muncești !

CAPITOLUL X

1

Ultimul an de studii începea. Hazzard își făcuse toate stagiile și conferințele obligatorii. Luni de-a rîndul se obosise aducînd pe lume mici italieni, mici ruși, mici norvegieni, mici evrei și cîțiva micuți englezi. Mulți dintre acești copii văd lumina zilei în condiții mizerabile, pe care oamenii din Oxford Street nici măcar nu le bănuiesc. La început, Hazzard era emoționat și pătruns de un sentiment elementar de milă și dezgust, dar sîrguința lui, dorința de a munci și de a ajuta, îi ajută să treacă peste toate și să învingă acest sentiment. Nu mai era legat de spital, putea să-și întrebuințeze vremea după placul lui, în diferitele secțiuni ale policlinicii, fie la clinica de dermatologie, fie în secțiunile de nas, gît și urechi. Neobosit, el observa și lucra cu entuziasm. Dar preferințele lui se îndreptau spre morgă și laboratorul patologic și bacteriologic. Bacteriologia îl pasiona, căci, studiind fenomenele infime, se simțea mult mai aproape de originea și de cauzele vieții.

Atitudinea celor de la spitalul Bennet față de Hazzard se schimbase în mod vizibil.

Mai mulți studenți, adoptînd atitudinea lui Moorhouse și nu pe a lui Bullard, declarară ultima farsă de domeniul vulgarității, o simplă și curată grosolănie. Curajul și inteligența trezesc mai totdeauna respectul oamenilor. Acești tineri începuseră în cele din urmă să înțeleagă că micuțul

și infirmul lor camarad dădea dovadă de multă energie, răbdare și tărie sufletească. Ținea capul sus și surîdea. Din ce în ce mai rar se mai auzea porecla de avorton. I se spunea acum, în chip simplu și degajat, Hazzard.

Hazzard nu mai era acum un nume. Devenise simbolul unei personalități, al unei inteligențe vii, mai ales după ce medicii începuseră să se intereseze de el. „Acest Hazzard practică la voi ?“

Curînd se răspîndi vestea că Hazzard trecuse toate examenele în chip strălucit, ba chiar întrecuse cu mult elita studenților din celelalte spitale.

Se spunea : „Hazzard de la Bennet“, cum se spunea „Mercer de la Barts“ sau „Pearson de la Georges“.

Acești oameni puteau fi schilozi sau nesuferiți, cu toate acestea aveau dreptul să se evidențieze, să se ridice deasupra mulțimii. Invidia și ura exercitată asupra lor era ridicolă și inutilă. Ceea ce părea caraghios în fizicul lui Hazzard nu mai avea importanță, ba, chiar mai mult, devenea una din caracteristicile lui. Nimeni nu mai voia să-și aducă aminte de „expediția de prune coapte“.

— Este un tip extraordinar ! spuneau acum colegii lui.

Ca să-și cîștige existența, se făcuse chelner și violonist ! Schimbarea atmosferei în spital era radicală. Bullard acceptase surîzînd porecla de „ceainic“, iar Soames nu-l mai ironiza pe avortonul schilod.

Probabil că prietenia lui Moorhouse față de Hazzard era cauza principală a acestei noi și neașteptate atitudini.

2

Iarna, anotimpul cetei și al picioarelor ude, se instalase la Londra. Ruth își strecura în servietă o pereche de ciorapi uscați, pe care îi schimba în spatele perdelei de rips verde a biroului. Într-o dimineață, șeful ei o surprinse pe cînd își trăgea ciorapul. Ruth avea picioare frumoase, cu toate că piciorul gol, modern, nu face întotdeauna efect prea frumos. Era un omuleț obraznic, al cărui chip dezvăluia cu prisosință, bestialitatea și senzualitatea.

— Urîtă vreme pentru ciorapi, domnișoară Avery !

Tot vorbind și glumind, el o privea îndelung și amănunțit, și interesul lui pentru ea mergea crescînd. Lui Ruth îi era teamă de șeful ei, domnul George. Ea îl prefera pe bătrînul Fogson, blajin și străveziu.

— Mi-e atît de frică să nu răcesc, domnule !

— Oh ! Nu știi oare că noi ne purtăm frumos cu funcționarii noștri ? Locuiești departe, domnișoară Avery ?

Ea minți.

— La Bloombsbury. Azi dimineață, toate autobuzele erau pline. De obicei am mai mult noroc.

— Așa se întîmplă întotdeauna, îi răspunse șeful ei, care n-o mai slăbea din ochi, admirîndu-i capul drăgălaș și gîtul de lebădă.

Noiembrie era rece, tăios și întunecat, vreme de ceață cenușie. Străzile umede. Lumina zilei venea anevoie și la ora patru după amiază se aprindeau luminile. Pe această vreme urîtă și tristă, Ruth pleca dimineața și se întorcea seara, în întunericul înfricoșător al nopții. Pînă și scara casei mirosea a ceață. Se urca repede în camera ei, ca să arunce cîțiva butuci în sobă, căci nu putea să-și permită luxul unei încălziri adevărate.

Cîștiga numai treizeci de shillingi pe săptămînă și cîțiva shillingi suplimentari, afară de orele de birou.

De cealaltă parte a coridorului, Hazzard n-avea de fel foc. Lucra la masă, învelit cu haina, sau se băga în pat și citea la lumina unei lămpi de gaz. Paltonul lui, care avea două întrebuințări, era unsuros la guler și la coate, și butonierele se destrămau.

Ruth băgase de seamă starea jalnică a paltonului. Ar fi vrut din toată inima să-l curețe și să-l cîrpească, era miloasă și întotdeauna dispusă să facă un serviciu oricui. Dar Hazzard se încăpățîna în indiferența sa. În mai multe rînduri, Ruth era pe punctul să se lase condusă de impulsivitatea ei, dar răceala vecinului ei o dezarmă. Din întîmplare, îl întîlni pe scară, și se salutară destul de ceremonios.

— Ce vreme urîtă, Dumnezeule !

— Da, e foarte frig.

Ascetismul lui îl făcea laconic.

— Sper că zgomotul maşinii mele de scris nu te supără prea mult ?

— Oh ! nu, te asigur !

El o întrebă dacă nu-şi simte degetele de la mîini îngheţate.

Ea îi răspunse roşind că avea sobă. Dar imediat îşi dăduse seama că făcuse o gafă. Cum el n-avea în cameră nici un pic de foc, putea să creadă că, prin asta, ea vrea să-şi dovedească superioritatea.

— Dar... nu încălzesc camera decît rareori !

Sobá păru că interesează pe Hazzard, care nu se simţi de fel jignit de remarca ei.

— Eu lucrez îmbrăcat cu paltonul !

Surîse amar. Se adîncea atît de mult în munca lui, cu atîta uitare de sine într-un foc atît de sacru, încît uita cu totul că mai există şi altfel de călduri. În această perioadă a vieţii sale, dragostea nu-l interesa deloc.

Dîndu-şi seama de această obsesie fanatică şi rece, Ruth era dezamăgită din cauza lui. Ar fi vrut să aibă un prieten, un camarad. Serile acestea de iarnă erau de o tristeţe covîrşitoare. Cerul cădea peste acoperişuri, ca o pernă rece şi umedă. Se simţea singură, cu sufletul negru ca noaptea Londrei. Ar fi vrut să aibă alături de ea, un bărbat, un bărbat ca Hazzard, care să nu fie nici vulgar, nici brutal în pasiunile lui şi care ar fi luat-o încetişor în braţe. Ar fi trăit împreună o sumedenie de aventuri, s-ar fi dus la teatru sau la grădina zoologică, în fiecare sîmbătă seara, sau s-ar fi plimbat pe străzile umede, strîns lipiţi, fără să rostească un cuvînt.

Dar Hazzard nu cunoştea altă distracţie, nici altă pasiune decît munca lui. Era foarte ocupat, căci de îndată ce înceta să fie student la medicină, devenea violonist sau chelner la restaurant. Ca un copil sensibil, ea suferea cumplit că nu era luată în seamă. Atunci îşi căuta un refugiu în casa prietenei ei de vacanţă, Sally Sherman, făcînd confidenţe unei femei, copleşind-o cu sensibilitatea ei, în loc să le facă unui bărbat, cum ar fi vrut s-o facă. Cu Sally se ducea uneori la teatru sau music-hall. Aproape toate după amiezele de sîmbătă şi duminică, şi le petreceau împreună.

Sally, foarte curioasă din fire, o întreba mai totdeauna :

— Ce mai face domnul urs ?

— Lucrează toată ziua pentru examenele lui !

Ruth era o ființă deschisă, aproape transparentă, și Sally îi cunoștea inima, sufletul și gîndurile, cu toată rezerva și discreția timidă a prietenei sale. Într-o sîmbătă după masă Sally o duse la Ruth la ceai să stea de vorbă. Pe scări, îl întîlni pe Hazzard și avu astfel prilejul să-l observe. Pentru el, ea nu era decît o creatură îmbrăcată în fuste, iar interesul lui pentru femei era așa de puțin dezvoltat, încît nici măcar nu-și puse întrebarea dacă era drăguță.

3

Sweeny portarul spitalului Bennet văzuse de-a lungul anilor, defilînd prin fața lui, mii de studenți. Avusese chiar prilejul să deschidă porțile „Majestăților Regale". Dintr-o singură privire, el recunoștea clasa sau rasa omului care trecea pragul porții. Putea să fie amabil sau foarte mîndru și rece. Era teroarea bolnavilor supărători și se purta foarte cuviincios ba chiar curtenitor cu femeile bătrîne. Cînd îl vedea pe Moorhouse, obrazul lui roșu se deschidea ca o floare uriașă și informă. Pe Soames și pe ceilalți fanfaroni îi trata cu o politețe exagerată, pe cînd pe Hazzard îl privea cu ochii albaștri, măriți de uimire. De-a lungul anilor de studii ale tînărului student, Sweeny devenea din ce în ce mai prietenos. Cînd îi vedea pe domnul Hazzard și pe domnul Moorhouse, — luîndu-se de braț, — aceste două extreme, aceste două ființe atît de diferite, știa că are de-a face cu două personalități remarcabile, căci Sweeny pretindea că poate recunoaște în chip instinctiv, pe oamenii de viitor, ce se desprindeau din mulțimea de mediocri.

Cînd Hazzard trecea prin fața cabinei portarului, vocea de bariton îl saluta cu cuvintele :

— Bună ziua, domnule Hazzard !

Hazzard se opri o clipă.

— Bună ziua, Sweeny !

— Decanul mi-a dat o însărcinare pentru dumneavoastră. Vă roagă să treceți neapărat pe la biroul d-sale.

— Imediat, Sweeny ?

— Da, domnule Hazzard !

Hazzard se duse imediat în biroul decanului, știind prea bine că atunci cînd studenții erau convocați de el, nu-i aștepta nimic vesel, nici îmbucurător. Neavînd nimic să-și reproșeze, el bătu în ușă, fără teamă, dar totuși destul de emoționat.

O voce aspră strigă : „Intră !“ și fața palidă și nasul coroiat al doctorului Platner ieșiră la iveală de după biroul lui.

— Nu am decît puține cuvinte să-ți spun, Hazzard.

Doctorul Platner era ușor iritabil, aspru și înclinat spre batjocură. Misiunea lui era să supravegheze studiile tinerilor dar el nu putea suferi tinerețea.

— Ia loc, Hazzard. Iată în cîteva cuvinte despre ce este vorba : Avem aici o jumătate de duzină de studenți, din anul trei sau patru, și care sînt de o lene exasperantă. Trebuie să-i ajutăm. M-am gîndit că poate dumneata vei primi bucuros această sarcină.

Rostind ultimele cuvinte, el privi pe Hazzard, ca și cînd i-ar fi spus : „Scutește-mă, te rog, de un răspuns negativ“, căci pentru doctorul Platner, studenții mediocri și întîrziați reprezentau o ofensă personală și o răspundere grea. Voia, în acest chip, să scape de aceste permanente neplăceri.

— Voi fi retribuit, domnule decan ?

— Bineînțeles ! Mă voi ocupa personal de acest lucru.

— Cît timp ar trebui pentru aceste lecții ?

— Cred că una sau două ore pe zi. Ai putea sacrifica ușor aceste ore, dat fiind să ești cu mult înainte decît colegii dumitale.

Hazzard, nemișcat, privea pe rînd, pe decan și biroul lui. Erau o sumedenie de greutăți, dintre care una foarte importantă.

— Dar... unde voi da aceste lecții ?

— De ce nu la dumneata acasă ?

Hazzard își adînci privirile în ale doctorului Platner.

— Am numai o cameră, în care locuiesc, lucrez și dorm.

— Hm !... atunci, ai putea să te servești de sala cea mică a Facultății. Este liberă după ora patru.

— Vă mulțumesc, domnule decan. Îmi îngăduiți să reflectez puțin înainte de a da un răspuns ?

— Firește, Hazzard, dar hotărăște-te repede. Acești tineri au mai căzut în cîteva rînduri și părinții lor ne dau mereu asalturi disperate.

— Vă voi da răspunsul mîine !

— Bine, Hazzard !

Christophe părăsi biroul decanului, conștient de ciudățenia și importanța acestui eveniment. Avusese din totdeauna, dacă nu certitudinea, cel puțin impresia, că Platner nu-l putea suferi. Multe gînduri îi trecură prin minte. Se gîndea la zilele de sclavie, care deveneau amintiri amare, la firma „Ciorchinele de struguri", care atîrna părăsită, la Hotelul Dando din Fleet Street, care nu mai exista pentru el. Un meditator priceput poate cîștiga sume frumușele. Nu se îndoia nici o clipă de calitățile lui pedagogice, el fiind o individualitate autodidactică. Dar acești tineri erau într-adevăr lipsiți de cea mai elementară voință și inteligență. Deși Platner nu-i divulgase nici un nume, el știa prea bine de cine era vorba. Printre ei se găsea cu siguranță Sturgess, cu fața mare și tîmpită și mușchi puternici, cel care conducea echipa de rugby, apoi Evans, un tînăr înfumurat, întotdeauna ocupat de aventuri feminine, și Bullard, da, da, Bullard, va face desigur parte dintre elevii lui.

Își mărturisea totuși, în adîncul sufletului, că dreptul de a hotărî, de a putea spune nu, după pofta inimii, îl bucura ca pe un copil căruia i se refuzaseră multe jucării pînă atunci. Înainte de toate trebuia să se sfătuiască cu Moorhouse. Din ce în ce mai mult avea convingerea că Moorhouse, cu toată lenevia lui superficială, era un tînăr savant, căci Moorhouse cunoștea mai bine oamenii și viața decît el.

Cînd Hazzard ajunse în Bernard Street se aprindeau felinarele. Ud de ploaie, cu gulerul hainei ridicat și cu mîinile fără mănuși în buzunarele rupte, el înainta greoi,

fără însă să se lase înduioșat prea mult de soarta lui. Simțea frigul cum pătrundea în oase, căci sta ceasuri întregi într-o cameră fără foc și nu se hrănea îndeajuns. Așteptînd pe pragul casei lui Moorhouse să i se deschidă ușa, el simți înțepături dureroase prin tot corpul.

O fetișcană îi deschise ușa.

— Domnul Moorhouse este acasă ?

— Da, domnule !

— Atunci, mă duc să-l văd.

Apartamentul lui Moorhouse, cele mai frumoase camere din casă, era situat la etajul întîi și, cu toate că Hazzard nu invidia fotoliile confortabile, covorul de Persia și căminul în care ardea un foc vesel, totuși nu putu să se oprească de a face deosebirea dintre elegantul apartament din Bernard Street, și tristețea mansardei din pasajul Cordier. Familia Moorhouse era foarte bine văzută și Hazzard ar fi vrut s-o ia ca exemplu. Voia și el să trăiască odată cel puțin, într-o casă aranjată cu gust, nu fiindcă el personal ar fi acordat vreo importanță aparențelor, ci pentru că ar fi vrut să-i ofere mamei lui o viață plăcută și pentru că își dădea bine seama, că lumea în general se lasă ușor impresionată de semnele exterioare ale succesului.

Moorhouse, așezat confortabil lîngă cămin, cu luleaua în colțul gurii, citea.

— Salut ! Vino lîngă mine.

Hazzard își scoase paltonul, îl împături cu grijă și îl puse pe speteaza unui scaun. De cînd se împrietenise cu Moorhause, luase obiceiul să fumeze cu luleaua, dar numai trei lulele pe zi. Fuma cu un fel de solemnitate care îi făcea mare plăcere lui Moorhouse.

— Am nevoie de sfaturile tale !

Moorhouse se întoarse către prietenul lui, care se uita la foc.

— Platner mi-a propus să dau lecții cîtorva studenți întîrziați.

— Bravo ! Și ce-ai răspuns ?

— Am interpretat această propunere ca o favoare din partea lui Platner. Acești băieți sînt un chin pentru el... dar pentru mine... asta reprezintă o sumă de bani...

— Atunci acceptă ! De ce nu ?

Moorhouse îl privi pe prietenul lui cu înțelegere și cu neliniște. Semăna cu un omuleț energic care se agață de o stîncă, temîndu-se la fiecare pas să nu se poticnească de un bolovan. Și, în viața lui Hazzard, erau din păcate, mulți bolovani.

Acest singuratic nu sta legat de lumea sentimentelor, decît prin două fire vizibile : devotamentul pentru mai-că-sa și prietenia pentru Moorhouse. Viața prietenului lui era atît de ușoară, atît de însorită ! Gîndul acesta, departe de a-l întrista, îi umplea sufletul de bucurie.

— I-am spus lui Platner că trebuie să mă mai gîndesc.

— Dar de ce ?

— Oh ! Mai ales din copilărie... Ca să fac pe importantul. Tu ai fi răspuns imediat... nu ?

— Nu, dragul meu, aș fi făcut la fel. Cîteodată simțim mare plăcere să lăsăm anumite persoane... să aștepte, nu ?

Hazzard surîse.

— Da, ai dreptate. Mai ales pe acele care vor să se servească de aproapele lor, fără ca, însă, să încerce vreodată să-i ajute. Pe de altă parte te asigur că nu e prea încîntătoare perspectiva să îndopi pe ceilalți cu formule științifice.

— Cînd ai de-a face cu nătărăi ca Strugess, Evans și alții...

— Probabil că de ei este vorba.

— Cred însă că e vorba și de Bullard. Ce zici, nu te ademenește ?

— Ție ți-ar plăcea să-ți iei sarcina de a-l avea pe Bullard elev ?

— Firește că nu, aș prefera să-i dau un picior undeva... Dar tu îi vei da, la figurat bine înțeles o palmă magistrală, cu știința și inteligența ta, băiete !

Hazzard rupse o bucată din ziarul pe care-l răsfoia prietenul lui și-și aprinse luleaua.

— Bine, primesc propunerea. Îmi voi organiza mai bine orele de lucru. Apoi... voi putea să scap de alte obligații... nu voi mai face atîta economie și la chibrituri !

El aruncă prietenului o privire ironică și glumeață.

— Da, da, realitățile vieții !

Ruth Avery, la rîndul ei, era silită să dea ochii cu realităţile vieţii, dar ea încercă să le învăluie în poezie. Goliciunea vieţii înspăimîntau pe această tînără de nouăsprezece ani, căreia îi lipseau energia bărbătească a unei Sally Shermann. Ar fi dorit imagini fermecate, lumini strălucitoare, un cămin confortabil, flori, afecţiunea unei fiinţe, şi dorea din toată inima să găsească un prilej de a-şi dovedi afecţiunea şi căldura din suflet. Micuţă sentimentală, ea avea nevoie să înfrumuseţeze mereu realitatea uneori prea crudă. Interesul sentimental pe care i-l arăta şeful ei, domnul George, devenea un sentiment părintesc. Cînd îi era cu neputinţă să conteste un adevăr, atunci ea trăgea peste el o perdea, ca să nu-l mai vadă. Cu toate acestea, nu din laşitate, deoarece, cînd era nevoie, dădea dovadă de mult curaj, avea puterea disperată a unei femei al cărei bărbat sau copii sînt în pericol.

Pentru Hazzard, ea nu era decît un cap drăgălaş, doi ochi întunecaţi şi atenţi. El nu-şi dădu seama nici o clipă că infirmitatea lui, munca lui sîrguitoare şi pătimaşă, lipsu.ile s. lu 'ele lui de fiecare zi o impresionau puternic pe vecina lui.

Cum putea el oare să-şi închipuie că erau femei în stare să se înduioşeze la vederea unor butoniere zdrenţuite, şi a unor pantofi găuriţi în talpă, în stare să se înduioşeze de singurătatea şi de ciudăţenia lui ? Hazzard aduna şi înregistra cunoştinţe tehnice de fapte, de reacţii şi de observaţii asupra corpului omenesc. Întocmai ca un microscop, care nu trece de cercul lui de lumină, atenţia lui nu era îndreptată decît pe o mică părticică a vieţii. Restul rămînea afară din preocupările lui.

Nu-şi dădea seama nici de inerţia, nici de indiferenţa lui, care îi împietrea inima din ce în ce mai mult. Omul nu-şi dă seama că poartă în loc de veşmînt o carapace.

Pe vremea aceea, Hazzard nu vedea în viaţă, decît ceea ce el singur voia să vadă. Intra şi ieşea din pasajul Cordier, cum iese şi intră un cîine în cuşcă. Pentru el, doamna Bunce era doamna Bunce, o femeie grasă, cu ochelarii pe nas. Ofelia, o fetişcană cumsecade, cu vocea asurzi-

toare. Muncea colosal de mult, memorizînd date și formule de fizică, dîndu-și silința să inițieze pe tinerii plicticoși și proști în secretele medicinei.

La începutul lui Decembrie, Ruth fu nevoită să stea cîteva zile în pat din cauza unei răceli. Lui Hazzard i-au trebuit două zile ca să afle că vecina lui era bolnavă. Aflase prin Ofelia. Se suise odată cu ea pe scară, și parte din ceaiul de pe tavă se vărsase.

— Oh ! Domnule Hazzard, mi-ați vărsat ceaiul.

— Dar ce ai pe tavă ?

— Dejunul domnișoarei Avery. De două zile e în pat.

— Sper că nu e grav !

— Nu, cred că nu e grav, răspunse Ofelia supărată. Din cauza lui, șervetul de pe tavă se pătase.

A doua zi, Ruth a fost nevoită să se ducă la birou. Afară o aștepta o ceață rece și deasă. Era palidă, slăbită și transparentă. Hazzard o întîlni pe coridor. Avea aerul grăbit și încurcat.

— Vindecată ? Asta îmi face plăcere. Te simți mai bine ?

Ochii negri ai tinerei fete aveau cearcăne.

— Da, mulțumesc ! Mult mai bine !

— Sînt foarte mulțumit. La revedere !

Și coborî scara foarte repede, lăsînd-o în urmă.

CAPITOLUL XI

1

După două săptămîni evenimentele răsturnară situația. Zăpada căzu din belșug, dar Londra își pierdu virginitatea tot atît de repede ca și oamenii. Ruth era nevoită să tropăie prin apă și noroi în drumul ei din pasajul Cordier spre birou. Făcuse puțin foc în sobă și în fața ei își scoase fără grabă pantofii și ciorapii, cînd auzi pașii lui Hazzard, pe scară. Era surprinsă de încetineala cu care urca scara. Deodată, pașii făcură un popas, el se oprise victimă al unui puternic atac de tuse. Ea se ridică, se duse la ușă,

aplecîndu-și urechea să asculte ce se întîmplă. Era neliniștită, fiindcă Hazzard tușea atît de tare. încît se părea că nu va mai putea urca niciodată scările. Trecuse o jumătate de minut și tusea se liniști. Ruth îl auzi pe vecinul ei urcînd cu mare greutate ultimele scări. Intră în camera lui și închise ușa. Se făcu o tăcere adîncă, întreruptă doar de scîrțîitul unui pat și de două ghete aruncate pe podea.

Compătimirea care dormita în sufletul tinerei fete, se trezi numaidecît. Săracul nu avea nici un pic de foc în odaie. Dar ce putea ea oare să facă ? Încălzi puțină apă și se spălă pe picioare.

Îl auzi din nou pe tînăr tușind și îl vedea trîntit pe pat, transpirat și cu temperatură, în odaia lui friguroasă. El nu avea decît o lampă sărăcăcioasă cu gaz. Totuși, nu putea să se ducă să-l roage să vină în odaia ei ca să se încălzească... Dar în definitiv... de ce nu ? Ei, asta ! Cum o să primească el această propunere ? După ce își aruncă pe umeri un șal, își puse ciorapi uscați și în picioare o pereche de papuci roșii, ea rămase în mijlocul camerei și reflectă. Un foc în sobă este un lucru foarte intim, aproape tot atît de intim ca un pat, se gîndi ea fără voie. Ezită totuși cîteva clipe, deodată se hotărî, traversă coridorul și cu timiditate, bătu în ușă.

— Domnule Hazzard !

— Da !

— Am pus apă să fiarbă. Vrei să-ți aduc o ceașcă de ceai ?

— Mulțumesc. Sînt în pat... Am răcit puțin, dar o să treacă. Îți mulțumesc totuși..

Rezuful tînărului n-o jignise pe Ruth, și ceva mai tîrziu, după ce făcu ceaiul pentru ea și preparase unicul ei ou pentru cină, ea umplu o ceașcă cu ceai, puse cîteva bucăți de zahăr pe o farfurioară și depuse ofranda ei la ușa lui Hazzard. Din nou bătu încetișor la ușă.

— Am pus în fața ușii o ceașcă cu ceai !

— Oh ! Îți mulțumesc mult. Ești foarte drăguță, dar nu îndrăznesc să mă scol.

Ea apăsă cu precauție pe clanța ușii, care cedă numaidecît. Camera era cufundată în întuneric. Ea nu scoase nici un cuvînt, înaintă pînă la pat, puse ceașca cu ceai pe

noptieră și fără să întrebe nimic, se retrase aproape fugind în camera ei.

Către orele zece, Ruth stinse lumînarea, dar stătea lungită cu ochii deschiși. Ascultă vocile din stradă și tusea lui Hazzard, care îi făcea rău. În chip vizibil, el încerca s-o oprească, căci între accese erau tăceri apăsătoare, ca și cînd și-ar fi ținut respirația. Obscuritatea o făcea și mai atentă și mai sensibilă.

Dar tusea încetă. Ruth era pe punctul să se scoale, să se ducă la ușa lui, să-l întrebe dacă nu are nevoie de ceva, sau cel puțin s-o cheme pe doamna Bunce. Ea ascultă și avu impresia că adormise. Pleoapele tinerei fete se închiseră și ele.

Ruth se trezi cu puțin înainte de a se face ziuă. Fereastra era încă întunecată și nu-și dădea seama cît e ceasul. Căută pe dibuite chibriturile și aprinse lumînarea. Se uită la ceas. Era ora șapte fără zece. Pasajul începea să se trezească. Ruth coborî din pat și se îmbrăcă. Hazzard era probabil bolnav. La gîndul acesta se îmbrăcă mai repede. Își aranjă părul, distrată, în fața oglinzii, trăgînd cu urechea la zgomotele ce veneau din cealaltă parte a coridorului.

De îndată ce sfîrși cu îmbrăcatul, ea se furișă, fără pantofi, pe coridor și ascultă la ușă. Auzea respirația lui Hazzard, greoaie și dureroasă. Era din ce în ce mai speriată. Bătu la ușă.

— Domnule Hazzard !

— Da.

— Ești bolnav, ce pot să fac pentru dumneata ?

El îi răspunse cu o voce răgușită :

— Da, mi se pare că sînt bolnav. Ești foarte drăguță, domnișoară Avery. La numărul șapte din Bernard Street, locuiește unul din prietenii mei. Se numește Moorhouse.

— Mă duc să-l caut !

Nu avea vreme să-și pună o pălărie pe cap, își puse ciorapii și pantofii, își aruncă o haină pe umeri și coborî scările aproape alergînd. Ofelia deschidea tocmai ușa din stradă. Fata doamnei Bunce își freca nasul cu palma roșie de ger și gemu încetișor.

— Doamne, ce ger e astăzi ! V-ați sculat prea devreme, domnișoară Avery !

— Da, destul de devreme.

Ruth o lăsă pe Ofelia mirată și se îndreptă în grabă spre Red Lion Street. Era una din acele dimineți care seamănă cu barba înghețată și țeapănă de țurțurii de gheață, a unui bătrîn cerșetor. Cînd ajunse în Red Lion Street, Ruth o luă la fugă. Un lăptar, ținînd o găleată de lapte într-o mînă și cu cealaltă lovindu-se peste piept, ca să se încălzească, venea spre dînsa. O privi și îi strigă în chip șăgalnic :

— Alergarea o să-ți încălzească picioruşele, domnișoară !

Fără să-l învrednicească nici cu o privire, nici cu o vorbă, Ruth își continuă drumul. Familiaritatea bărbaților o jignea întotdeauna, poate pentru că în ascuns, ea visa la prinți și cavaleri în zale. Intră în Bernard Street și căută numărul. Sună la ușă. Femeia, care venise să-i deschidă, bănuia pe toată lumea de gînduri necurate.

— Ce dorești ?

Ea aruncă o privire nemulțumită spre capul descoperit al lui Ruth, spre fața îmbujorată și îngrijorată.

— Domnul Moorhouse locuiește aici ?

— Ce vrei de la el ?

— Unul din prietenii lui este bolnav. Vreau să-l rog pe domnul Moorhouse să vină imediat să-l vadă.

— Bine, îi voi comunica îndată. Ce adresă ?

Femeia se pregătea să-i închidă ușa în nas.

— Te rog foarte mult, roagă-l pe domnul Moorhouse să coboare.

— Dar ți-am spus că-i voi comunica imediat. De altfel, el se află acum în camera de baie.

Ruth se întoarse în pasajul Cordier. O văzu pe Ofelia ridicînd obloanele de fier negre, în timp ce madam Bunce la lumina gazului, număra ziarele de dimineață. Ruth intră în magazin.

— Mi-e teamă ca domnul Hazzard să nu se fi îmbolnăvit.

Mirată și îngrijorată, doamna Bunce o privea pe Ruth.

— Bolnav ? Dar de unde știi dumneata lucrul acesta ?

— I-am vorbit azi dimineață, de după ușă și mi-a cerut să mă duc să caut pe unul dintre prietenii lui. Am fost acolo și sper că nu va întîrzia prea mult.

— Doamne, Dumnezeule ! strigă ea îngrijorată. Cred că nu e prea grav ?

Era bună și miloasă la inimă. O întovărăși pe Ruth pînă la ușa lui Hazzard.

— Domnule Hazzard ! Cred că nu e grav, hai ?

Un acces puternic de tuse îi răspunse. Ea o privea pe Ruth, care stătea nemișcată.

— Tușiți îngrozitor, domnule Hazzard... D-șoara Avery a fost să-l anunțe pe prietenul d-voastră.

— Mulțumesc, e foarte amabilă. Ce a spus Moorhouse ! Va veni ?

Ruth îl liniști.

— Da, i-am lăsat vorbă să vină numaidecît !

Doamna Bunce se întoarse la treburile ei, căci viața pentru ea nu era decît un lanț nesfîrșit de griji. Doamna Bunce avea buzele strînse și fruntea încrețită a unei femei care se străduiește neîncetat să facă trei lucruri diferite în același timp. Își duse batista la nas și strigă Ofeliei :

— Nu poți să închizi ușa, fetițo ? Știi prea bine că la cel mai mic curent, mă apucă reumatismele... Are o tuse foarte rea și nu pot să sufăr doctori în casa mea. Ofelia părea contrariată și disperată.

— Săracul de el. Văd că nu prea ai aerul să te doară.

— Ba da, mă doare să-l știu bolnav, dar sînt plictisită... Îmi sînt mîinile înghețate... sigur, dacă dumneata îmi lași ușa deschisă...

Ruth, așezată pe marginea patului ei, aștepta. Doamna Bunce îi prepara ceaiul, și Ofelia îl urca după toane. Această neașteptată boală a vecinului o zăpăcise din cale afară, căci în viața lui Ruth nu se întîmplau bucurii neașteptate. Era un automat, care la oră fixă părăsea pasajul Cordier și se ducea la birou, iar de acolo, se întorcea acasă. În dimineața asta însă, ritmul cotidian se sparse ca o jucărie. Graba cu care voia să-l ajute pe vecinul său, lua proporțiile unei aventuri. Știa că va fi în întîrziere la birou, dar bunătatea părintească a șefului ei va trece peste această întîrziere. De altfel, are și o scuză întemeiată.

În timp ce își aștepta ceaiul, ea se întreba ce înfățișare poate avea acest domn Moorhouse și dacă boala lui Hazzard era periculoasă. Ea voia să-l ajute, nu fiindcă îi făcea

plăcere să joace rolul îngerului păzitor, ci fiindcă se simțea femeie față de Hazzard.

În cele din urmă, Ofelia își făcu apariția. Depuse tava pe masă și rămase în prag, ascultînd tusea ce venea ca un plînset din odaia cealaltă.

— Ascultați, domnișoară, ce zgomot face.

Ruth se așează la masă, nemulțumită că Ofelia poate încerca un sentiment oarecare, fiindcă și sentimentele fetei lui Bunce miroseau a transpirație și a parfum de cea mai proastă calitate.

— Lasă, te rog, ușa deschisă. Vreau să vorbesc cu prietenul domnului Hazzard, care trebuie să sosească dintr-o clipă într-alta.

— Cum doriți, domnișoară !

Tocmai sfîrșise să-și ia ceaiul, cînd auzi scările scîrțîind sub pașii energici. Deschise larg ușa și așteptă pe prietenul lui Christophe. Cînd îl văzu, ea rămase surprinsă și încurcată. El se opri în dreptul razelor de lumină ce veneau din odaia ei și se priviră cu tăcută admirație. Privirile lui Moorhouse spuneau parcă : „Delicioasă fetiscană !“, fără însă nici o intenție obraznică.

Liniștit, el îi adresă cuvîntul :

— Bună ziua ! D-voastră m-ați căutat, domnișoară !

Ruth clătină din cap.

— Da, sînt îngrijorată. L-am auzit pe domnul Hazzard tușind toată noaptea.

Faptul că întrebuința cuvîntul „domnul“ vorbind de vecinul ei, era edificator pentru Moorhouse, care o situă într-o clipă. Se gîndi : „Vreo vînzătoare de magazin, delicioasă și frumușică !“

— M-am grăbit să vin imediat. Hazzard se obosește prea mult. Se extenuează muncind. Vreau să-l văd.

Surîse tinerei fete, cum rareori bărbații surîd femeilor harnice, care își cîștigă existența în chip cinstit. Ruth simți valoarea acestui surîs și se gîndi la el, în timp ce aștepta în cameră. Atitudinea ei era aproape aceea a unei femei care simte toată răspunderea apăsîndu-i pe umeri. Moorhouse intră în odaia ei și închise ușa cu grijă.

— Mi-e teamă să nu fie prea serios.

— Oh ! Nu spuneți lucrul acesta !

Spaima se citea pe chipul tinerei fete și Moorhouse simți dorința să sărute această gură speriată.

— Hm !... Nu am încă prea multă experiență, dar tare mă tem ca plămînul să nu fie atins. Mă duc imediat la spital și am să revin cu cineva.

Ochii tinerei fete îi mulțumiră și Moorhouse îi adresă un surîs plin de încurajare. Nu bănuise niciodată că Hazzard avea o vecină atît de nostimă și de compătimitoare.

— Nu pot să vă ajut cu nimic ?

El o privi îndelung.

— Ba da, dacă puteți să ne procurați puțin lapte cald. Dar asta nu vă supără prea mult ?

— Ce importanță are ?

— Bine, atunci totul este în regulă. Acum trebuie să mă grăbesc. La revedere, domnișoară !

Ruth îl urmări cu privirea, în timp ce cobora scările. Îl admira cu tot entuziasmul ei, dar acest om nu se putea asemui cu Hazzard, bolnav, într-o cameră fără foc și care avea nevoie de lapte cald. Intră în fugă în bucătăria doamnei Bunce să prepare băutura caldă, și graba, devotamentul ei, impresionară pe cele două femei.

— Doamne, Dumnezeule ! Doctorul va veni într-o clipă. Bietul copil ! Și nici un pic de foc în odaie ! N-ar trebui oare s-o înștiințăm pe mama lui ? Îi scriu numaidecît.

— Dacă mama lui vine, spuse Ruth gînditoare, va putea dormi în camera mea. În timpul acesta, voi închiria o cameră prin apropiere.

Cu vîrful degetului mic, ea verifică temperatura laptelui, umplu un pahar, împrumutat de la doamna Bunce și urcă sus, fără a scoate un cuvînt. Mama și fiica își aruncară priviri semnificative.

Ruth bătu la ușa lui Christophe.

— Pot să intru ? Îți aduc puțin lapte cald.

Fără să mai aștepte răspunsul, ea intră în odaie.

Hazzard era culcat pe partea dreaptă, ghemuit în pat, cu o pernă îndoită sub cap. Avea fața aprinsă și ochi strălucitori de febră. Respira cu multă greutate.

— Iartă-mă că te deranjez, dar domnul Moorhouse s-a gîndit că puțin lapte cald o să-ți facă bine.

El nu scotea un cuvînt. Ruth se aplecă peste pat, cu paharul în mînă și îl rugă să soarbă cîteva înghițituri.

— Încearcă, te rog !

— Nu pot să mă mișc. Fiecare respirație mă doare.

— Îmi dai voie să te ajut ?

Ea susținu capul și umerii lui Hazzard, dar cînd încercă să bea, laptele se împrăștie pe bărbie.

— Nu, degeaba, nu pot. Mi-ar trebui o ceașcă de bolnav.

Își lăsă capul să cadă pe pernă. Ruth ținea în mînă paharul și era dezolată.

— Poate să meargă mai bine cu ajutorul unui ceainic ?

Ea coborî repede scara și cînd se întoarse, avu bucuria să constate că descoperirea ei avusese succes. Susținut de mîna tinerei fete, el reuși să bea laptele.

În aceeași clipă, Moorhouse pătrunse în odaie, însoțit de un domn bătrîn.

3

Biroul poștal din Melfont era instalat într-o prăvălie a satului. Cînd sosea o telegramă și Clara Dumuret era aceea care o transcria, o arăta mai întîi mamei sale, care era de o curiozitate nesățioasă. Dacă telegrama conținea o veste importantă, ea era comunicată pe loc clienților ce se aflau în prăvălie și comentariile începeau să curgă.

— Fata lui Taller a născut un copil !

— Care din ele ? Aceea care s-a măritat cu un portărel și se instalase la Weyburne ?

— Da, grăsuța blondă.

— Dar ea s-a măritat doar în Martie !

— Ei și ? Nu ajunge să aibă un plod ?

Cînd sosi telegrama pentru Maria Hazzard, Sarah Lup se găsea din întîmplare în prăvălie și află de boala lui Christophe, înaintea mamei lui. Doamna Lup era încîntată.

— Nu v-am spus-o întotdeauna ? Un copil atît de firav ! Trebuie să fie foarte grav, altfel nu s-ar fi spus : „Veniți imediat“.

Doamna Dumuret dădu telegrama fiicei sale, care o puse într-un plic.

— Trimite-l pe Tom cu bicicleta, e foarte urgent, Clara !

4

Pe vreme de iarnă, vîrful verde de pe Sisbury avea pentru Maria Hazzard o semnificaţie mult mai profundă decît în celelalte anotimpuri. Razele timide ale soarelui de Decembrie şi Ianuarie, păreau să strălucească cu mai multă putere pe Sisbury, decît în alte locuri. Chiar în zilele cenuşii, un văl de lumină părea că se întinde pe munte. Stările sufleteşti ale muntelui, erau şi acelea ale Mariei Hazzard. Ani îndelungaţi, ea trăise la picioarele lui, şi îl cunoştea mai bine şi mai adînc decît pe oricare chip omenesc.

Rezemată de uşă, cu telegrama în mînă, palidă şi cu buzele crispate, ea privea spre Sisbury, deasupra capului micului telegrafist.

— Nu, nu este nici un răspuns, copilul meu !

După plecarea băiatului pe bicicletă, ea rămase nemişcată, cu privirea fixată spre munte. Ochii ei întunecaţi păreau să întrebe muntele, ce are de făcut, să-i ceară sfaturi şi protecţie.

Chipul ei, pe care se întipărea spaima, după ce citise telegrama, lua acum o înfăţişare hotărîtă. Era nevoie de prezenţa ei acolo, se va duce cît mai repede, ştiind că lumina de pe munte o va însoţi şi îi va aduce noroc. Împături telegrama, cineva se apropia de gardul grădinii.

— Lumea spune că ai primit veşti proaste, Maria.

Mama lui Christophe o privi în ochi pe Sarah Lup.

— Ah ! da ?... Aşa spune lumea ?

— Nu ţi-am spus oare întotdeauna că un copil atît de slăbuţ, atît de bolnăvicios, cum era Christophe... Sper că nu este chiar atît de grav pe cît se pare...

Ochii Mariei Hazzard se desprinseră de chipul roşu, agitat, al doamnei Lup, şi se îndreptară spre munte.

— Oh, nu ! nu este chiar atît de grav, pe cît ai dori-o dumneata, Sarah !

Rostind aceste cuvinte, ea închise ușa, se duse la fereastră, își sprijini coatele și privi din nou spre Sisbury. Era copleșită de un sentiment dureros și straniu. I se părea că muntele îi șoptea încetișor : „Privește-mă, femeie, privește-mă pentru cea din urmă oară ! Eu rămîn, și tu pleci !“

CAPITOLUL XII

1

Moorhouse, o aștepta pe mama lui Christophe în gară. Vagonul de clasa a treia, în care se urcase Maria, se opri din întîmplare, chiar în fața lui. O văzuse din depărtare, la fereastra vagonului și o recunoscuse, după statura înaltă și înfățișarea distinsă. Deschise ușa vagonului și îi luă bagajele.

— Bine ați venit, doamnă Hazzard !

Ea purta greutatea neliniștei ei, cu tot atîta mîndrie, cum purta muntele greutatea cerului.

— Îți mulțumesc, domnule Moorhouse, că ai venit să mă întîmpini. Ce face copilul meu ?

El își adînci privirile în acelea ale Mariei Hazzard și simți că unei asemenea femei, trebuie să i se spună adevărul, pentru a nu insulta acest curaj demn și impresionant.

— Mi-e teamă... că este o pneumonie.

— Este ceea ce gîndeam și eu !

— Doctorul Pearson, medicul superior al spitalului Bernet, îl îngrijește. Nu există doctor în care să poți avea mai multă încredere. L-am instalat pe Christophe în cealaltă cameră.

— În camera domnișoarei Avery ?

— Da, și-a pus imediat camera la dispoziția lui și ea și-a închiriat alta pentru ea.

Moorhouse o ajută pe mama prietenului său să urce în trăsură. Ea se așează dreaptă, cu mîinile împreunate pe genunchi. În aparență calmă, ea urmărea mișcarea străzilor, dar nu vorbi prea mult. Moorhouse respectă tăcerea ei. Da, era o femeie curajoasă, care înainta spre moarte, nu cu lacrimi și rugăciuni, ci cu voința fermă s-o învingă.

După o lungă tăcere, ea se adresă lui Moorhouse :

— Îl cunoști pe fiul meu. Ești prietenul lui. Poate că știi lucruri pe care eu nu le știu. A avut întotdeauna ce mînca ?... destulă hrană ?

Moorhouse ezită și minți.

— Dar, bineînțeles, doamnă ! Firește, muncea ca un sclav. Cîștiga ceva bani cu meditații. Oricine poate cădea la pat.

— Da... oricine... dar pentru fiul meu, o boală serioasă este tragică. Peste cîteva luni, și-ar fi luat diploma. Dar și-o va lua, asta v-o jur ! Nu depunem ușor armele... noi doi !

Moorhouse răspunse cu căldură :

— Sînteți o femeie extraordinară !

Ea tăcu din nou. Cînd trăsura ocoli prin Russel Square, Moorhouse se hotărî să mărturisească ceea ce îl preocupa de cîteva clipe.

— Doamnă Hazzard, aș vrea să vă ajut. Sînt convins că nu veți lua propunerea în rău. Christophe are nevoie de o infirmieră.

Ea puse mîna pe brațul tînărului.

— Îți mulțumesc din toată inima... dar eu voi fi infirmiera lui !

— Fără îndoială, Doamnă ! Dar gîndiți-vă... zi și noapte...

— O infirmieră pe care o plătești ar putea oare să dea ceea ce eu pot să-i dau ?

El rămase pe gînduri.

Îl lăsă să plătească trăsura. Moorhouse duse bagajul în fața casei cu No. 7.

— Urc un moment cu dumneavoastră, poate aveți nevoie de mine.

Fără ezitare, ea urcă scara îngustă și întunecoasă. Pe coridor o întîlni pe Ruth, în genunchi, în fața valizei negre și uzate. Cînd o zări pe mama lui Christophe, se ridică în picioare.

— Ah ! Doamna Hazzard ?

— Da !

— Am scos toate lucrurile din odaie.

Din primul moment un fir invizibil atrase una spre alta pe cele două femei.

— Îți mulțumesc din tot sufletul, copila mea ! E atît de generos din partea dumitale !

— Vă rog, Doamnă, să nu vorbim de asta. Puteți ocupa camera lui. El a fost dus în odaia mea.

Maria Hazzard intră în odaia fiului ei, privi în jurul ei și calmă, își scoase pălăria, își netezi părul în fața oglinzii.

Ruth închidea valiza și se pregătea s-o coboare, cînd Moorhouse care stătea în picioare pe coridor, i-o luă din mîini.

— Pot s-o duc eu, domnișoară ?

— Vă mulțumesc. S-o coborîți numai. Am închiriat o cameră la No. 21 și un om va veni s-o transporte.

Moorhouse puse valiza pe umăr și coborîse scara pe jumătate, cînd Maria Hazzard ieși din camera ei si traversă coridorul ca să se ducă în odaia lui Christophe. Ruth, rezemată de rampa scării, îi întinse mîna, in chip spontan, ascultînd de îndemnul inimii.

— Oh ! Doamnă... nădăjduiesc... sînt sigură... că se va însănătoși curînd de tot.

Maria Hazzard se opri și cu o demnitate liniștită, o sărută pe obraji.

Cînd Moorhouse urcă din nou scara, Ruth se îndepărta aproape fugind, cu ochii umezi. Doamna Hazzard îl strigă : „Domnule Moorhouse !“, el alergă spre ea.

— Da, doamnă, pot să fac ceva ?

— De cealaltă parte a străzii, cineva cîntă. Vrei să te duci spre el și să-l rogi să înceteze ?

— Firește, doamnă !

Moorhouse coborî în stradă și căută cu ochii de unde venea vocea care cînta vesel :

Viața e tristă,
Și moartea pe aproape
Cînd te cuprinde-n brațe,
Ce oare poți face,
Decît să te supui ?

2

Pasajul Cordier era zgomotos și fereastra din camera bolnavului trebuia să stea deschisă, ca să intre aer curat. Așezată lîngă pat, mama se temea ca fiecare zgomot să nu apese în cîntarul morții. Ea își închidea sufletul și urechile, nu auzea nimic, nu vedea nimic, în afară de fiul ei. Corpul slăbuț, care se odihnea în fundul patului, era o flacără pe care trebuie s-o supraveghezi și s-o protejezi, ca să nu se stingă de tot. Maria Hazzard făcea eforturi să stea nemișcată, și calmul ei se răspîndea în toată încăperea.

Fiul ei avea o pneumonie puternică. Se aștepta criza pentru a șaptea zi. Așezată alături de fiul ei, Maria Hazzard sfida cele șapte zile.

De cîte ori nu i s-a spus de către binevoitori : „N-ai să realizezi niciodată un bărbat din pipèrnicitul ăsta !“ Cîți dintre aceștia așteptau fericitul moment să poată spune : „Vezi bine, ți-am prevestit-o în atîtea rînduri !“

Dar există o mare diferență între a crește un om și a crește un vițel, diferența care există între un geniu și un idiot al satului ! Și acum, susținut de perne, fiul ei zăcea roșu de febră, transpirînd și gîfîind.

Pearson, medicul șef al spitalului, încerca s-o convingă cu vocea lui groasă și solemnă, că este absolută nevoie să-și ia o infirmieră.

— Într-un caz ca acesta, e nevoie de îngrijiri speciale, doamnă Hazzard !

— De aceea mă aflu aici !

— Bine, bine, dar zi și noapte, timp de o săptămînă și poate chiar mai mult...

— Pot să aţipesc puţin pe scaun, şi după amiază mă întind un ceas sau două pe patul meu. Am îngrijit pe tatăl lui, în acelaşi fel şi l-am pierdut. Dar nu-mi voi pierde şi fiul !

— Dar o să cădeţi la pat, doamnă !

— Asta nu are nici o importanţă, doctore. Eu sînt la sfîrşitul vieţii mele, pe cînd el abia şi-o începe pe a lui !

Devotamentul mamei fusese curînd răsplătit, căci temperatura copilului ei căzuse şi el îşi recăpătă cunoştinţa ! Cu toate că era urmărit de halucinaţii fantastice, îşi dădu totuşi seama de prezenţa mamei sale. Privirile lui o urmăreau în toate mişcările şi deplasamentele ei prin odaie şi apropierea ei părea să-l liniştească. Numai ea îi ridica capul de pe pernă îi dădea puţină hrană, lapte, supă din carne concentrată, cîte una sau două linguriţe de rom.

— Du-te să te odihneşti puţin, măicuţă. Nu am nevoie de nimic. Vocea lui Christophe, slabă şi răguşită, căuta s-o liniştească pe mamă-sa.

— Dar te asigur, mamă, că mă simt foarte bine. Haide, odihneşte-te ! Încearcă să dormi puţin. O vreau, auzi !

Ea ştia că dacă nu face ce-i cere băiatul ei, el se va agita şi mai rău, şi încetişor ea se furişa în camera din fund, unde se aşeza pe patul fiului ei, sau să privească prin fereastră. Această odaie era rece ca gheaţa, dar Maria nu părea să simtă frigul. Încă din prima zi, ea remarcase că înfăţişarea mansardei nu mai era aceeaşi ca atunci cînd venise pentru întîia oară, cu prilejul sărbătorii spitalului. Trăsese concluziile ei personale, pe care nu le putea spune nimănui. Cu siguranţă, că a fost nevoit să-şi vîndă mobilele, ca să-şi plătească înscrierile la spital. În ultima vreme îi trimisese şi ei ceva bani, pe care însă, Maria îi depusese la bancă, nu pentru ea, ci pentru fiul ei.

Moorhouse venea de două ori pe zi şi avea pentru doamna Hazzard acelaşi respect, pe care l-ar fi avut faţă de propria lui mamă.

— Pearson este foarte mulţumit de cursul bolii. Trebuie să vă spun că nu este om care să-şi facă iluzii, nici el şi nici alţii dealtfel...

Încrederea Mariei Hazzard era nezdruncinată.

— Încă nu ți-am mulțumit pentru tot ce ne-ai trimis.

— Oh ! E o nimica toată, doamnă !

Moorhouse își luase însărcinarea tuturor cheltuielilor de farmacie.

— Spuneți-mi, vă rog, doamnă Hazzard, dumneavoastră însă, cum vă simțiți ?

— Eu, răspunse ea într-un surîs, am oare aerul suferind, domnule Moorhouse ?

— De ce nu vreți să vă luați o ajutoare ?

— Dar pot foarte bine să fac totul singură. Toată lumea de aici este atît de bună. Doamna Bunce s-a oferit să mă înlocuiască.

— Tînărul de peste drum a mai cîntat de atunci ?

— Nu, niciodată.

Moorhouse admira profund pe această femeie.

Trebuia cu orice chip să i-o dovedească. El plecă și îi trimise un buchet de trandafiri roșii.

3

Ruth venea și ea de două ori pe zi. Nu punea nici un fel de întrebări. O privea doar pe mama lui Christophe, cu ochii ei impresionanți și triști.

— Putem fi mulțumiți, copila mea ; starea lui s-a îmbunătățit !

Cele două femei au simțit din primul moment, una pentru alta, o mare simpatie. Ruth era tînără, timidă, știa să asculte și să aștepte. Ea nu se evidenția niciodată în primul plan, stătea în umbră și totuși, ea vedea mai multe lucruri decît Moorhouse, căci ea privea cu ochi de femeie.

— Doamnă Hazzard, sînt liberă sîmbătă după-amiază și toată ziua de Duminică.

— Foarte bine, copila mea !

— De cînd ați venit, n-ați ieșit încă niciodată, doamnă. De ce nu mi-ați permite să vă înlocuiesc o zi sau două ? Voi sta în cameră sau în fața ușii. În timpul acesta ați putea dormi puțin. Vă promit că voi sta foarte liniștită, doamnă ; știu să tac, cînd nu trebuie să vorbești !

Maria Hazzard, o sărută pe obraji.

— Atunci, copila mea, știi un lucru pe care majoritatea oamenilor îl ignoră. Mă voi gîndi puțin dacă pot să primesc oferta dumitale !

— Mîine e Sîmbătă.

— Da, iar Luni va fi ziua cea mai grea. Trebuie să-mi cruț puterile, pentru ziua decisivă.

În noaptea aceea Maria Hazzard așezată lîngă patul fiului ei, simțea că puterile ei aveau și ele o limită. Băiatul ei avea febră mare și se agita într-una. Halucinațiile lui păreau s-o impresioneze chiar pe mama lui, căci în fața ochilor ei obosiți, începuseră să defileze imagini groteștí și absurde. Lampa era acoperită și perdelele trase. Afară, în noaptea întunecoasă, nu se auzea nici un zgomot. Și totuși, cînd privi spre fereastră, i se păru că perdelele se mișcau, se umflau, ca și cînd cineva ar fi deschis ușa camerei. Ea privi îndelung și perdelele rămaseră nemișcate. Nici o suflare nu le mișcă ; cu toate astea, ea putea să jure că le văzuse agitîndu-se. Mai avu și alte viziuni și gîndi : „Puterile mă părăsesc. Trebuie să reacționez și să fiu tare pentru ziua de Luni. Am să ies la aer și am să dorm șase ore de-a rîndul".

Cînd Ruth urcă a doua zi, Maria îi vorbi în coridor.

— Am reflectat, copila mea. Acept din toată inima generoasa dumitale ofertă.

Se hotărîse ca Ruth s-o înlocuiască pe mama lui Christophe. Duminică dimineața, Ruth luase locul Mariei Hazzard. Ruth era așezată într-un fotoliu, alături de sobă. Din acest loc, ea putea să-l supravegheze pe bolnav, fără să fie văzută de el. Avea o senzație ciudată, să se simtă la ea, cu Christophe culcat în patul ei. Ea îl veghea, într-o tăcere intimă, misterioasă.

Cu o carte în mîini, ea se uita la foc. Ceața densă părea să înăbușe zgomotul pasajului. Era o iarnă cu ceață veșnică. Cartea pe care o ținea Ruth stătea părăsită pe genunchii ei. Își dădea seama de răspunderea ce și-o asumase și se simțea ciudat de fericită. Trebuia să fie foarte atentă. Nu trebuia ca bolnavul să alunece de pe perne ; la fiecare jumătate de oră trebuia să-i dea puțin gălbenuș

bătut, sau cîte o linguriță de supă, dar nu trebuia să-l trezească din somn.

Stătea tăcută, privindu-l îndelung pe bolnav.

Devenise atît de slab, aproape un schelet. Nasul i se ţuguiase. Nările îi palpitau încetişor şi muşchii gîtului îi tremurau. Din cînd, în cînd, îşi mişca capul. Picături de sudoare se prelingeau pe frunte. Un miros de flanelă umedă, de medicamente şi transpiraţie umplea camera.

Un om bolnav poate să dezguste pe cei ce îl înconjoară, dar Ruth, cu toate că era delicată şi ameţea de îndată ce se afla lîngă un bolnav, nu avea de data asta, nici greţuri, nici ameţeli, ci o milă imensă. El, care fusese întotdeauna faţă de ea atît de tăcut şi de indiferent, aproape mîndru, stătea acum nemişcat şi în primejdie. O exalta gîndul că el nu putea să facă nimic, dar că ea putea să-l ajute. Îşi puņea întrebarea, dacă în viitor lucrurile se vor aranja mai bine.

Se gîndea de asemenea şi la mama lui. Deodată, îşi dădu seama că focul se stingea. Se uită la bolnav ; cu ochii închişi, părea să doarmă. Încetişor, ea îngenunche, şi cu degetele ei, puse cărbuni în sobă, bucăţică cu bucăţică. Praful negru îi murdări mîinile, dar pentru a nu face zgomot, şi le şterse de rochie.

— Mi-e sete, mamă.

Tot în genunchi, fata îşi întoarse capul spre el.

El o privea cu ochii mari deschişi şi sticloşi. Se ridică, se duse spre măsuţa de lîngă pat, vărsă puţină supă în ceaşca bolnavului şi se aplecă spre el.

— Iată ceva de băut.

Aplecată asupra lui, ea îi ţinea capul într-o mînă şi cu cealaltă apropia băutura de buzele lui. El bău cîteva înghiţituri, apoi căzu pe pernă. O privea aiurit.

— Unde... unde este mama mea ?

— Doarme !

În chip vizibil el nu o recunoştea şi fata se simţi puţin jignită.

— Cine eşti dumneata ? O infirmieră ?

— Da, astăzi sînt infirmieră. Dar nu ai voie să vorbeşti.

El îşi întoarse capul spre perete.

Nimeni, nici Ruth, nici Moorhouse, nu bănuia ceea ce Maria Hazzard dăduse fiului ei, în aceste șapte zile. Ea își sacrificase tot curajul și toate puterile ei. Nu rezista acum, decît grație voinței sale de fier. Nu arăta nici un fel de oboseală. Răbdătoare, ea suporta totul, căci numai perseverența o însuflețea în ultima ei grijă maternă.

Luni dimineața, la orele șapte, ea intră în cameră și o găsi pe Ruth așezată la gura sobei, cu ochii umflați de oboseală și nesomn. Stătuse trează toată noaptea.

Doamna Hazzard o sărută pe frunte și îi spuse încetișor :

— Copila mea, ar trebui să te culci acum.

— Oh, nu ! Mă simt foarte odihnită, doamnă. Mă voi duce pe jos la birou, aerul rece o să mă deștepte de-a binelea. Am petrecut o noapte destul de bună. Am dormit puțin. De îndată ce Ruth ieșise pe ușă, Maria Hazzard se aplecă asupra fiului ei. Se trezise și respira cu mai multă ușurință.

— Ai avut o noapte mai bună, dragule ?

El reuși să-i surîdă.

— Mă simt mult mai bine !

Surîsul lui era ca o perdea trasă deoparte.

Doamna Hazzard dormise destul de bine și simțea acum că are suficiente puteri să înfrunte ziua a șaptea, ziua hotărîtoare, dar ea mai simțea că suferințele ei se apropiau de sfîrșit. Asemeni unui alergător care numără în fuga lui distanțele kilometrice ce-l despart încă de ținta lui, ea numărase zilele care o despărțeau de match-ul între viață și moarte. Se așeză aproape de foc, ca să-și încălzească mîinile. Erau înghețate și ea nu voia să-l atingă pe fiul ei cu mîini reci.

Doctorul Pearson, care sosise la nouă și jumătate, însoțit de Moorhouse, o găsi lîngă patul fiului său, cu chipul trist, prăpădit.

— Se simte mai bine, spuse ea.

După ce Pearson îl consultă cu atenție pe bolnav, se ridică și făcu semn Mariei Hazzard să-l urmeze pe coridor ; unde Moorhouse îi și aștepta. Închise ușa după el

— Criza a trecut. Îl găsesc mult mai bine. Pulsul este mai regulat și mai liniștit. Temperatura scade.

Chipul mamei rămase impasibil, nemișcat și sleit de puteri. Nu voia să se lase pradă emoției.

— Domnul fie lăudat !

— Cred că pericolul a trecut.

— Ați fost atît de buni și atît de mărinimoși.

Cei doi bărbați o priviră cu o timiditate respectuoasă.

— Era datoria noastră, doamnă !

Moorhouse adăugă pătimaș.

— Este victoria dumneavoastră, Doamnă Hazzard !

Cei doi bărbați își dădură seama că mama dorea să rămînă singură, că nu putea să mai suporte alte emoții, dar Pearson se mai întoarse încă odată, înainte de plecare.

— Sper că acum, vă veți gîndi și puțin la D-voastră. Puteți să vă odihniți, fără nici o teamă.

O umbră de surîs trecu peste chipul obosit al mamei.

— Nu ! Pînă seara voi sta cu el.

A doua zi, la orele șapte și jumătate, înainte să se ducă la birou, Ruth urcă scările în grabă. Amîndouă ușile etajului superior erau închise. Își aplecă urechea, dar nu auzi nici o mișcare. Stătea nehotărîtă, neștiind la ce ușă să bată, cînd auzi vocea slăbită a lui Christophe, care o striga pe mama lui. Ruth se simți înghețată de fiori reci. Avu presentimentul unei nenorociri. Se îndreptă spre ușa doamnei Hazzard și bătu încetișor. Nici un răspuns. Totul era liniștit.

— Doamnă Hazzard !

Cu obrazul lipit de ușă, ea o strigă în cîteva rînduri și cum nu primi nici un răspuns, o deschise și intră în odaie.

— Doamnă Hazzard... Christophe a...

Cuvintele amuțiră pe buzele ei. Ea o văzu pe Maria Hazzard, întinsă pe pat, cu mîinile împreunate peste cearceaf. Capul avea liniștea morții. Ruth își reținu respirația. Cu toată frica ce-i cuprinse sufletul, ea se apropie de pat și îi atinse mîinile. Erau reci.

Înspăimîntată, se dădu înapoi cu cîțiva pași. De cealaltă parte a coridorului, vocea slăbită a bolnavului, ca scîncetul unui copil, chema mereu :

— Mamă... mamă !

Picioarele tinerei fete tremurau, dar ea se stăpîni. El nu trebuia să știe nimic... în nici un caz acum... Se duse încetișor spre camera lui și deschise ușa.

— Mama dumitale doarme !

— Atunci, te rog să n-o scoli. Nu am nevoie de nimic.

— Sînt aici, dacă ai nevoie de ceva. Rămîn aici, toată ziua.

— Ești foarte bună, mulțumesc. Mama mea trebuie să fie foarte obosită.

Curajul și mila îi ajutară lui Ruth să-și ascundă emoția.

— Cobor acum, dar în cîteva clipe voi fi înapoi !

Își aminti că lăsase ușa camerei din fund deschisă. Se apropie încet, o închise cu grijă și coborî scările în grabă, ca să-i comunice doamnei Bunce, trista veste.

Proprietara casei ridică mîinile într-un gest patetic, vrînd parcă să ia cerul de martor, dar nu era în stare să rostească un singur cuvînt.

— Voi rămîne toată ziua în apropierea lui. Nu trebuie să afle nimic deocamdată. Ar fi prea mare lovitură pentru el. Ești bună să-l anunți pe doctor și pe domnul Moorhouse, de îndată ce vor sosi ?

CAPITOLUL XIII

1

Pînă a doua zi, Hazzard nu aflase nimic de vestea tragică. Moorhouse își luă trista însărcinare să-l prevină.

— Cînd a aflat că erai în afară de orice pericol... ea a adormit ca să nu se mai scoale...

Hazzard, mut și nemișcat, își înfundă fața în perne. Moorhouse, în fața ferestrei, aștepta cu spaimă, cum aștepți după tragerea unui glonte, un țipăt de durere sfîșiind tăcerea, dar Christophe, nu scoase nici un țipăt, nici un cuvînt.

Tensiunea se stinse pentru a face loc neantului, golului necunoscut și neînțeles.

— Vrei să spui că mama a murit, Moorhouse ?

— Da, a murit în timp ce dormea.

Moorhouse părăsi odaia și se așează pe prima treaptă, căci tăcerea mortală din odaia prietenului său era insuportabilă ; ce mai poți să spui, în asemenea împrejurări ? De altfel, mai era ceva de adăugat unei asemenea tragedii ?

Moorhouse, foarte deprimat, auzise pași și văzu apărînd în penumbră, deliciosul chip al lui Ruth. Era îmbrăcată în negru. Ea reprezenta în acest moment, viața și tinerețea ce urca în lumina acestei dimineți nemiloase. El se ridică. Ea stătea pe o treaptă mai jos și întrebă cu vocea înceată :

— I-ați spus vestea ?

Moorhouse făcu semn că da. Suspinînd Ruth se sprijini de scară.

— E curios ! N-am putut să mă decid să mă duc azi la birou. E atît de slăbit și atît de singur !

— Da, într-adevăr !

Ea îl privea întrebător. Ce-i de făcut, cînd o femeie moare la sute de kilometri departe de casa ei, cînd fiul ei este grav bolnav, cînd se pune problema banilor și cînd certificatul de deces poate fi îndoielnic ?

— Va trebui să pun multe lucruri la punct. Înainte de toate, voi vorbi cu Christophe. Studenții spitalului ne vor ajuta, cred. Va fi nevoie probabil, să plec la Melfont.

Încrezătoare ca un copil, ea îl ascultă.

— Da. Cu siguranță că dorința ei era să se întoarcă acasă. Trebuie să-l cruțăm pe Christophe cît se poate mai mult. Ascultau uimiți tăcerea din cele două odăi. Ea șopti :

— Ce repede s-au petrecut toate, nu-i așa ?

El nu răspunse, dar se ridică și se duse spre camera lui Hazzard. Ruth, cu capul sprijinit de rampa scării, asculta

cele două voci. Moorhouse vorbea rar și încet, iar cuvintele lui Hazzard erau înăbușite. După cinci minute, Moorhouse ieși pe coridor. Chipul lui exprima o adîncă hotărîre.

— Cred că acum pot să mă ocup de toate. Întîi, mă duc să-l văd pe Pearson și pe decan, apoi voi telegrafia primăriei din Melfont. Voi avea o zi încărcată.

— Eu rămîn aici și sînt la dispoziția dumneavoastră !

Cu capul plecat, el rămase gînditor.

— Evident... sînt multe de făcut. Hazzard mi-a dat mînă liberă să fac totul în numele lui. Mă duc să caut un antreprenor de pompe funebre. Cred că ei se ocupă de toate amănuntele. E numai o chestiune de bani.

Ea întredeschise buzele și cuvîntul „bani“ părea să-și ia zborul, dar ea nu vorbi și Moorhouse continuă :

— Probabil că are ceva bani puși deoparte, dar în orice caz e mai bine să-l înștiințez pe tatăl meu. În chipul acesta, vom reuși să ne aranjăm.

— Din nenorocire... eu nu pot să vă ajut... în ce privește chestiunea banilor, murmură ea.

Ochii albaștri ai tînărului o fixară cu uimire.

— D-voastră ? Bineînțeles că nici nu se pune problema. Deocamdată, asta mă privește pe mine.

Astfel, cei doi tineri își luară însărcinarea tuturor amănuntelor acestei funebre întreprinderi.

După ce expediase telegrama lui Croft, notarul, Moorhouse luă trenul de amiază și plecă la Melfont. Îl găsi pe bătrînul Croft, calm și preocupat de realitățile practice. Oamenii mor și trebuie să fie înmormîntați, deci e necesar să te ocupi de moștenire. Maria Hazzard lăsa o căsuță și două sute de lire. Bătrînul Croft îl trimise pe Moorhouse la medicul districtului, care aplană a doua dificultate.

— Am îngrijit-o ani de zile. Cu două trei zile, înainte de a pleca la Londra, am văzut-o pentru cea din urmă oară. Inima, știți... s-a oprit pur și simplu să funcționeze. Ea a murit în somn, cum mi-ați spus-o dealtfel cu atîta precizie. Vă dau imediat certificatul de deces !

Ceru apoi vești despre Christophe.

— Copilul acesta slăbuț ! Sînt fericit că e în afară de pericol. Mama lui era o femeie remarcabilă.

În aparență, era un lucru foarte ușor să fii înmormîntat, cu condiția însă ca savanții profesori să aprobe decesul muritorilor de rînd.

2

Respectuoasă față de durerea lui și foarte timidă, Ruth intră încet în odaia lui Hazzard, ca să aprindă focul în sobă. Stătea în genunchi lîngă căldarea cu cărbuni și părul ei era tot așa de negru. Chiar după ce focul pîlpîia vesel în sobă, ea rămase în genunchi.

Era camera ei, cu toate că el o ocupa deocamdată, și într-un anumit fel, ea părea să devină și mai legată de ea în viitor.

Cu umerii încovoiați, cu capul aplecat, ea privea jocul flăcărilor, în timp ce Christophe stătea tăcut cu ochii adînciți în tavan. Respirația lui redevenise normală, nu se mai agita în așternut, stătea nemișcat, cu capul înfundat în perne. Ruth avea senzația că și el stătea tot atît de liniștit ca și mama lui, dincolo, în cealaltă odaie, ca și cînd și în corpul lui era ceva mort. Ea îl înțelegea. Cu inima plină de compătimire și dragoste, ea aștepta. Era atît de slab, atît de neputincios și nu mai avea pe nimeni care să-i răspundă la strigătul cel mai uman „Mamă !“.

Simțea cum o înăbușe plînsul. Nu era decît o femeie, cu incertitudinele ei, cu intuițiile și violențele ei ; ea nu era decît o biată inimă, un corp și un suflet.

Dar ce adîncă tăcere păstra totuși el. Înțelegîndu-l, ea i-o respectă, știind că foarte curînd, ea va fi întreruptă. Realitatea se prezenta sub forma unui om gălăgios, cu obrazul roșu, îmbrăcat în haine negre. El întrebă unde se afla corpul, un tînăr îi comandase să organizeze înmormîntarea. Omul îmbrăcat în haine negre știa că rămășițele mortuare trebuiau să facă o ultimă călătorie în regiunea Wiltshire și vroia să ia măsurile pentru coșciug.

— Domnul Moorhouse a plecat să pună unele lucruri la punct, îi explica Ruth. Cred că va fi astă seară înapoi. Domnul Hazzard fiul este în acest moment grav bolnav.

Omul în negru, care scosese un carnet, aștepta cu creionul ridicat.

— Înțeleg prea bine, domnișoară, dar mai este placa de aramă... mi-ar trebui numele și vîrsta.

— Am să vorbesc cu domnul Hazzard și am să vă dau toate datele după masă. Lăsați-mi, vă rog, adresa.

Omul în negru îi întinse cartea lui de vizită, apoi ceru să vadă corpul, ea îl conduse în micuța mansardă întunecoasă și fugi pe scări spre celelalte femei.

Și acum !... Ridică privirea și se uită la Christophe. Trebuia să-i ceară aceste informații, dar nu îndrăznea, de teamă să nu-i răscolească durerea. Deodată se hotărî :

— A venit un om, omul pe care domnul Moorhouse l-a trimis. Vrea să știe mai multe lucruri. Am spus că...

Ea se întrerupse, observîndu-l cu teamă. El nu se mișcase de fel. Cînd în cele din urmă vorbi, vocea îi era aproape stinsă, de nerecunoscut.

— Ce lucruri ?

— Numele și vîrsta mamei dumitale !

— Maria ! Vîrsta n-o cunosc, și dealtfel, este atît de important ?

— Bine, îi voi transmite.

Liniștea lui stranie, vocea fără timbru și chipul lui impasibil, spuneau din prisosință tinerei fete că nimic nu-l mai interesa pe lume.

— Sînt și lucrurile mamei dumitale. Trebuie oare...

El întîrzia cu răspunsul.

— Să le împachetezi ?

— Da !

— Cred că e nevoie. Te rog împachetează-le d-ta.

Cînd se întoarce Moorhouse ?

— Astă seară !

El se adînci în gîndurile lui și tăcerea domni în odaie.

3

Ruth nu se temea de corpul nemișcat și mut, întins în patul din mansardă. O iubise cu adevărat pe Maria Hazzard, cînd trăia, și acum, cînd era moartă, ea n-o înspăimînta de fel. Cînd intră în cameră, văzu că omul în ne-

gru acoperise fața moartei cu o pînză albă și i se părú nedemn ca un chip atît de frumos, să stea acoperit. Încetișor se apropie de pat, ridică pînza și o privi pe mama lui Christophe. Ruth nu se îndoia o clipă că această femeie murise pentru fiul ei. Ea îi dăduse viața pentru a doua oară, iar acum, se odihnea liniștită și împăcată, știind că copilul ei trăia.

Tînăra fată îngenunche în fața patului. Poate ea se simțea întrucîtva moștenitoarea spirituală a Mariei Hazzard. Îi luase locul, căci instinctul îi spunea, că un bărbat nu poate să trăiască fără o femeie, și cine știe dacă Hazzard nu va avea nevoie de cineva... poate de ea... Toate astea îi păreau atît de simple și naturale.

Se ridică și începu să lucreze. Erau acolo, hainele și obiectele de toaletă ale moartei. Valiza neagră stătea într-un colț al odăii. Ruth o puse pe masă și o deschise. Printre alte lucruri, descoperi o casetă. Avea datoria s-o deschidă. Era acolo o cutiuță de piele roșie, două monede de aur, alte monede mai mici și o duzină de mărci poștale. Ruth presupunea că în cutiuță se afla un ceas. Apăsă pe șurub și văzu o medalie de aur culcată pe catifeaua roșie. Medalia premiului Angus-Sandeman ! Ruth o scoase și citi inscripția latină : „Victoria, e pro victoria vita“.

Cîteva clipe se gîndi la ciudatele cuvinte. Nu înțelegea latina. E vorba oare de regina Victoria ? Dar ce înseamna „vita“ ? „Victoria“ se traducea probabil prin „Victorie“ și Ruth în chip involuntar se întoarse către pat. Da, cu siguranță, asta voia să spună „victorie“, victorie pînă la moarte. Ce liniștit și luminos era chipul Mariei Hazzard !

Această medalie era din aur și avea o mare valoare. Ruth o luă împreună cu banii găsiți în casetă și se duse în odaia vecină. Arătă bolnavului medalia.

— Am găsit asta !

El întinse mîna osoasă, luă medalia și o contemplă.

— Unde a fost ?

— În valiza neagră, închisă într-o casetă. M-am gîndit că trebuie să mă uit la toate, în locul dumitale.

Am găsit și ceva bani. Să-i pun într-un sertar ?

— Da, dacă vrei !

Ea deschise un sertar, depuse banii și cînd se întoarse spre el, văzu că ținea mereu medalia în mînă. Buzele lui se mișcau ca într-o rugăciune. Citea inscripția : „Victoria, e pro victoria vita“. Ruth rămăsese nemișcată, ca și cînd ar fi asistat la un serviciu divin. Mîna lui Christophe, recăzu pe pat. Ochii îi străluciră.

— Ascultă, te rog !

— Da !...

— Aș vrea să puneți această medalie în sicriul mamei mele. N-ai să uiți, nu-i așa ?

Ochii tinerei fete erau plini de lacrimi.

— Oh, nu ! N-am să uit ! Fiți liniștit !

4

O înmormîntară pe Maria Hazzard într-un colț al cimitirului din Melfont, acolo unde terenul începe să coboare spre cîmpuri și izvoare. Printre un brad de sute de ani și crengile unui plop, se putea zări, vîrful de pe Sisbury ; în această zi de iarnă, muntele părea tot atît de cenușiu ca cerul.

Moorhouse urmă cortegiul funebru. Cîțiva țărani, bătrînul Croft și medicul erau singurele persoane care asistau la înmormîntare. Cînd ceremonia era pe sfîrșite, o femeie groasă și îndopată sosi gîfîind, ținînd de mînă pe o fetiță. Ea se aplecă peste groapa deschisă și murmură ceva neînțeles. Fetița, cu un deget în nas, deschidea larg ochii albaștri, luă o piatră de jos și o lăsă să cadă peste coșciug. Doamna Lup se prefăcea indignată :

— Cum îndrăznești să faci așa ceva ?

Ea pălmui copilul, care începu să urle, și mamă-sa lu-îndu-l de mînă, îl scoase repede din cimitir.

Doamna Lup alergă acasă, ca să povestească cum Gladys aruncase o piatră pe coșciugul acestei sărmane ființe.

Sam Lup vroia neapărat să cumpere căsuța Mariei Hazzard. Fiul lui mai mare avea absolută nevoie de o casă, căci fata de care trebuia să-și lege viața aștepta un copil de aproape șase luni.

La căderea nopții, Moorhouse se întoarse la Londra. Se aprindeau felinarele cînd urcă scara din pasajul Cordier. Cînd Moorhouse sosi, Ruth tocmai ieșea din camera lui Hazzard.

Moorhouse închise ușa și se așează lîngă patul lui Hazzard, îi luă mîna și o ținu multă vreme într-a lui.

— A fost foarte frumos !

— N-a plouat ?

— Nu. A fost o vreme închisă, dar calmă. Cum te simți, băiatule ?

— Corpul meu trăiește, Moorhouse, asta-i totul !

Moorhouse se așează aproape de sobă. Christophe îl privea, căci îi făcea plăcere să privească pe un om frumos. Viața era atît de tristă, cenușie și goală.

După o scurtă tăcere, Moorhouse spuse :

— Am vorbit cu bătrînul notar Croft. Se ocupă de toate. M-a rugat să te întreb cîteva lucruri ! Pot să-ți vorbesc acum ?

— Despre ce e vorba ?

— Despre casa mamei tale. Trebuie vîndută ? Sînt mai multe persoane care vor s-o cumpere. Una mai ales e foarte grăbită. E cam brutal să-ți vorbesc despre asta acum... dar am promis...

Hazzard ridică capul de pe pernă.

— Cine este atît de grăbit s-o cumpere ?

— Un oarecare Lup, un țăran cred.

— Lupii ? Oh, nu ! Casa mamei mele nu va fi vîndută. Am s-o păstrez... întotdeauna.

5

Spitalul Bennet trimise o infirmieră expertă, în pasajul Cordier, pentru a se ocupa de Hazzard în timpul convalescenței sale. Infirmiera era o persoană autoritară și energică, care făcea scările să geamă și să scîrțîie sub pașii ei grei. Pe Ruth o tortura o gelozie teribilă. Infirmiera, care dormea la spital, venea dimineața la orele opt și pleca seara la orele zece. Ruth, care-și reluase lucrul la birou, o găsea întotdeauna acolo, cînd venea să-l vadă pe Hazzard. Doamna Bunce avea grijă de mesele infirmierei.

Ruth o detesta, pentru că era severă și foarte sigură de autoritatea ei ; ea nu putea concepe că sentimentele pot avea o importanță oarecare în viață. O primea pe Ruth în pragul ușii, împiedicîndu-i astfel intrarea.

— Se simte mai bine azi, mulțumesc !

Bineînțeles că pe Moorhouse îl admitea cu un surîs.

Ruth, pe care o țineau îndepărtată în timpul zilei, veni într-o seară după ora zece. A trebuit să sune, căci ușa de la intrare era închisă. Ofelia cu ochii grei de somn, îi deschise ușa.

— Ah ! D-voastră sînteți, domnișoară Avery ?

— Ce face domnul Hazzard ?

— S-a dat jos din pat astăzi !

Dar Ofelia la rîndul ei, se arăta tot atît de neînduplecată ca și infirmiera. O tînără fată, străină de familie, nu avea nici un drept să facă vizită unui bărbat, după ora zece ! Apoi, domnul Hazzard era bolnav și avea nevoie să doarmă. Ruth ezita să plece.

— Am să revin mîine. Vrei să-i spui că am venit să-l văd ?

— Da, am să spun infirmierei.

Sîmbătă după amiază, Ruth trecu pragul casei cu Nr. 7 cu emoție. Infirmiera ieșise să ia aer și ușa era deschisă. Ea urcă scările în fugă și bătu la ușa lui Hazzard.

— Cine e acolo ?

Vocea lui Christophe se limpezise și era mai energică.

— Eu sînt, Ruth !

— Oh ! Domnișoara Avery ! Mi-e teamă că am abuzat prea multă vreme de camera dumitale !

— Oh ! Dar deloc, domnule Hazzard ! Poți să primești vizite astăzi ?

— Firește ! Intră, te rog, o clipă. Îl aștept pe Moorhouse.

Ea intră în cameră, dar nu așa cum visase, căci ar fi vrut să simtă în momentul cînd se apropie de el, că legături comune, de neuitat, îi leagă de aci înainte. Ar fi dorit ca la prima lor revedere, să se salute cu gesturi mai prietenești, să-și vorbească cu ochii... Îl văzu așezat aproape de cămin, sprijinit de perne. Ochii liniștiți păreau și mai mari, pe chipul palid al convalescentului.

Ea bîigui :

— Sînt atît de mulţumită că te simţi mai bine !

— Te rog, nu sta în picioare ! Ia loc aici !

Ea se aşează aproape de el. Era atît de ceremonios şi atît de distant ! Pe genunchii lui ţinea o carte, un manual de medicină, şi această carte o jigni pe Ruth.

— Trebuie să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine. Într-o săptămînă, voi putea să-ţi înapoiez camera, căci trebuie să plec, să schimb aerul.

— Unde te vei duce să te odihneşti ?

— Vor să plec la Bournemouth.

— Şi te vei duce acolo ?

— Nu ! Mă voi duce la Melfont, în casa mamei mele.

— Singur ? Dar nu vrei să te îmbolnăveşti din nou !

— O veche prietenă a mamei mele va avea grijă de mine. Într-o săptămînă sau două, voi fi complet restabilit.

Ea aşteptă. Ochii ei negri întrebau : „Şi pe urmă ?“

Degetele lui atinseră cartea de pe genunchi.

— Munca ! Am să revin şi am să-mi reiau munca ! Cred că e singurul lucru ce vindecă şi salvează pe un om.

Paşii lui Moorhouse se auzeau pe scară. Ruth se sculă să plece. Pe chipul ei frumos, un surîs lupta cu o lacrimă. Îl întîlni pe Moorhouse pe coridor şi trecu pe lîngă el, ascunzîndu-şi tristeţea, sfiala şi dezamăgirea.

CAPITOLUL XIV

1

Hazzard trebuia să plece Vineri sau Sîmbătă. Ruth putea să se instaleze din nou în odaia ei, după ce, în prealabil, doamna Bunce ar fi dezinfectat odaia.

Moorhouse închiriase o trăsură pentru a-l plimba pe prietenul lui, care reuşise dealtfel să meargă pe jos, pînă la Regent's Park, Doamna Bunce se opunea părinteşte, dar Hazzard era încăpăţînat, mai ales că nimic nu-l mai interesa şi nu-i păsa de nimic.

Joi seara, Ruth își făcuse apariția în pasajul Cordier. Ochelarii Doamnei Bunce se agitau febril, căci avusese o zi foarte grea și căuta pe cineva, asupra căruia să-și descarce amarul. Hazzard căzu de data asta victimă.

— Te întreb și pe dumneata, domnișoară, treabă e asta, cînd ai fost cu un picior în groapă, să te apuci să răscolești casa și să ridici praful pînă-n tavan ? Dacă cel puțin s-ar mulțumi să-și împacheteze cîteva lucrușoare într-o valiză, asta încă aș mai înțelege-o !... Dar de ce, naiba, răscolește toate sertarele ? I-am spus-o doar : „Domnule Hazzard, de ce nu mă lași să fac eu toate astea ? Ofelia îmi va ajuta". Dar el a continuat să răscolească totul, fără să se oprească la cele ce-i spuneam.

— Dar ce anume făcea ?... își împacheta lucrurile ?

— Da, își făcea valizele și apoi... s-a apucat să curețe în amîndouă odăile... ca și cum nici unul dintre noi n-ar fi fost demn s-o facă.

— Dar e mult prea slab... ca să facă asemenea lucruri ! Se oboseste prea mult !

— E tocmai ceea ce i-am spus și eu, Domnișoară !

— Oh ! N-aveți decît să încercați și d-voastră să i-o spuneți, nu costă nimic să încercați. Îi spuneam dealtfel și domnului Moorhouse, azi dimineață...

Dar pe Ruth n-o interesa deloc ce spusese ea lui Julien Moorhouse. Cu mîna pe rampa scării, ea urcă într-un suflet, trecînd prin fața ușii nervosului domn Crapp, care nu văzuse în toată tragedia lui Hazzard, decît plictiseala de a fi deranjat în mania orelor regulate, și urcă spre camera ei. Cînd ajunse pe coridor, îl zări pe Hazzard ieșind din odaia ei, ținînd cu amîndouă mîinile un pachet cu cărți ce-i ajungea pînă la bărbie. Nu părea să-i fi observat încă prezența. Pe coridor, sub flacăra luminii de gaz, era deschisă o lădiță de fier în care-și împacheta cărțile, dar cum se aplecă să le pună pe un scaun, tot pachetul se răspîndi pe jos.

— Oh ! Domnule Hazzard, nu ai voie să te obosești atîta ! În aceeași clipă, ea îngenunche în mijlocul volumelor răspîndite pe podea. Prin căzătură, unele din ele se deschiseseră și paginile se mototoliră. Ruth netezi paginile mototolite, în timp ce Hazzard, în picioare alături de ea, cu brațele atîrnînd de-a lungul corpului, o privea. Începu

să tușească ; atunci se așează pe scaun, zguduit de un acces puternic de tuse. Capul îi atîrna în jos, dureros.

Ea ținea o carte în mîini și chipul ei, luminat de palida flacără a gazului, exprima o mare compătimire. Ea puse cartea pe jos și în genunchi, se apropie de scaunul lui. Îi luă mîinile într-ale ei.

— N-ar trebui să te obosești. Ești încă foarte slab... Voi împacheta totul, în locul dumitale.

El își apleacă capul și mai mult, atingînd aproape umerii tinerei fete. Ea ridică mîinile, îi prinse capul și îl apropie de umerii ei.

— Ce stupid sînt !

— Liniștit... te rog să stai foarte liniștit !

Ochii lui Ruth erau în flăcări. Îi mîngîie fruntea și obrazul.

— Eu am să-ți fac bagajele ! Dumneata... trebuie să-ți îngrijești sănătatea. Nu ești vindecat pe deplin și orice oboseală poate fi fatală.

— Oh ! Nu este nimic. Am obosit puțin, asta e tot !

— Dar e prea mult ! Vrei să iei cu dumneata toate cărțile astea ? Ai nevoie de ele ?

— Nu vreau să pierd cincisprezece zile.

— Dar dumneata n-ai pierdut încă niciodată o singură zi !

El își ridică capul. Pe chipul său slăbit apăru o expresie energică.

— Acum, va fi nevoie să lucrez și mai mult !

Ea protestă cu ochii ei mari, umeziți.

— Oh ! nu, trebuie să fii mai cu grijă pentru sănătatea dumitale. Trebuie să pun volumele astea în fundul lădiței ?

— Dacă vrei să fii atît de bună, te rog să le așezi în fund. E foarte frumos din partea dumitale. N-am să mai fac asemenea imprudențe.

2

Trecuse o jumătate de oră de la sosirea lui. Christophe stătea rezemat de fereastra mamei sale și contempla

muntele luminat de soarele roșiatic al iernii. El îi apăruse întotdeauna ca o frunte uriașă. Conformația lui avea rotunjimea unui craniu. Norii erau gîndurile lui. De s-ar putea da o personalitate unui izvor, unei văi sau unui munte, atunci Sisbury avea cu siguranță o personalitate puternică. Era muntele familiei Hazzard. Pentru Christophe, ca și pentru mama lui, Sisbury avea un chip misterios și profètic. Doamna Tribute, o vecină grăsulie, aprinse focul în sobă, aerisise casa și adusese provizii : pîine, unt, slănină și o strachină cu lapte. Moștenind găinile doamnei Hazzard, ea adăugă și șase ouă proaspete. Băiatul acesta slăbuț trebuia supraalimentat. Avea într-adevăr aparența unui schelet. Și biata Maria care murise înainte de a vedea cu ochii rezultatul sacrificiilor ei ! Doamna Tribute îi dădea mereu tîrcoale, dar Christophe privea neîncetat asfințitul soarelui pe munte.

— Iată, dragul meu, mă voi întoarce peste cîteva clipe să văd dacă totul este în ordine.

Doamna Tribute spunea la toată lumea „dragul meu", chiar lucrurilor fără viață, ca mașinii de gătit sau scaunului, sau dulapului din odaie. Christophe trebuia să înghită o enormă cantitate de slănină și ouă, dar el rămînea rezemat de fereastră, abătut, fără să acorde vreo importanță mirosului atrăgător ce-l răspîndea prînzul pregătit pentru el.

— E foarte bine așa, doamnă Tribute, nu e nevoie să vă mai obosiți încă odată.

— Dar nu e nici o oboseală, dragul meu. E nevoie să spăl vasele. Patul dumitale e făcut și căldarea e plină de cărbuni.

— Sînteți foarte amabilă, dar e inutil să mai veniți a doua oară. Vreau să mă întind pe pat imediat.

El vorbea fără să privească, dar cum ea îl privea din pragul ușii cu îngrijorare părintească, el se gîndi că poate să mai aibă nevoie de ea și în alte împrejurări.

— Oh ! Doamnă Tribute !

— Da, dragul meu !

— Poate ați auzit că am de gînd să păstrez casa pentru mine. Ați putea veni odată pe săptămînă ca să aprindeți focul și să ștergeți praful ?

— Dar bineînțeles, dragul meu !

— Foarte bine ! Vreau să păstrez casa așa cum este acum. Nimic nu trebuie să fie schimbat.

Făptura grăsulie a doamnei Tribute dispăru de după poarta grădinii. Hazzard lăsă ferestrele deschise ; astfel putea, în timp ce mînca, să privească muntele. Era singur și cu toate astea nu se simțea izolat. În camera familiară toate lucrurile erau însuflețite și toate colțișoarele trezeau amintiri. De îndată ce pătrunsese în casa copilăriei sale, simțise prezența mamei. Ea avea obiceiul să se așeze întotdeauna în fotoliul acoperit cu catifea roșie, pe care de data asta, Christophe îl trase lîngă masă, să-i ție tovărășie. I se părea astfel că era așezată în fața lui, îndemnîndu-l să mănînce mult și răspunzînd la toate gîndurile și întrebările lui. Fusese în cimitirul din Melfont, îngenunchiase în fața mormîntului și revenise liniștit, fără lacrimi în ochi. Mama lui nu era acolo, era aici, aproape de cămin, la umbra muntelui și nu în pămîntul calcaros. N-ar fi putut să spună și în ce fel era sigur de acest lucru. O știa însă grație celui de al șaselea simț, moștenire primită de la muntele Sisbury, care îi ajută să simtă nemurirea. Nu-și punea problema și nu se întreba, de ce el care era un om de știință și care cerceta faptele în lumina adevărului și a realității, păstrase în această circumstanță gravă, sufletul, credința și mentalitatea unui copil.

Își formula gîndurile cu vocea tare.

— Mă simt mult mai bine, mamă ! Îți dai și tu seama de asta, nu ? După ce voi sta o săptămînă cu tine, mă voi întoarce la munca mea. Dar ce muncă ! El simțea că putea să-i mărturisească lucrurile cele mai intime, să vorbească spiritului mamei sale, chiar mai deschis, mai liber, decît îi vorbise cînd era în viață.

— Nu te teme, mamă, oamenii de aici nu te vor lua drept nebună. Ți-o jur !

Noaptea se lăsa pe case și oameni. Aprinse lampa, dar nu trase perdelele. Se pregătea să ducă tava încărcată cu farfurii în bucătărie, cînd auzi poarta din grădină deschizîndu-se cu zgomot. Cineva se apropia de casă, cu pași grei și rari.

Puse tava pe masă. Cineva bătu în ușă ; el se duse să deschidă. Înaintea lui stătea domnul Lup. Foarte agitat, el își mișca într-una picioarele greoaie.

— Seară bună, Christophe !

El se introduse în vestibul și Hazzard îl lăsă să intre.

— Sînt lucruri triste, Christophe... dar tocmai vorbeam cu nevasta... astea îți dau de gîndit... Și cum te mai simți tu... băiatule !

— Mă simt foarte bine, domnule Lup... Mulțumesc !

— Hm... Cu atît mai bine... foarte bine... băiatule... cînd te gîndești că...

Făcu o mișcare ca să se așeze în fotoliul Mariei Hazzard. Înspăimîntat, Christophe îl împiedică.

— Nu, te rog nu aici ! Este locul mamei mele !

Ochii de vită ai fermierului se deschiseră largi de uimire. Cu gesturi stîngace, ocoli fotoliul, se apropie de cămin cu mîinile în buzunare și stătea înțepenit, privindu-l pe Christophe ca pe un fenomen.

— Am gîndit că... noi doi, am putea face o bună afacere împreună... am auzit prin tîrg că tu vrei să te scapi de casă...

— Cine ți-a spus asta ?

— Oh ! Toată lumea o știe ! Tot satul știe că...

— Satul să se ocupe de treburile lui ! Casa mamei mele, nu este de vînzare, nici azi și niciodată.

— Ah ! Atunci vrei s-o închiriezi ?

— Nu !

— Doar nu ai de gînd să locuiești tu în ea ? Ori poate...

— Nu. Din cînd în cînd, am să vin aici să mă odihnesc. Păstrez casa cu toate lucrurile din ea. Așa am hotărît ! Cred că e tot ce ai vrut să știi, domnule Lup !

Sam Lup își umplea luleaua și arunca priviri furișe spre Hazzard, care contempla jilțul mamei sale. Ochii tînărului aveau o expresie stranie.

Lup își aprinse luleaua în grabă, își luă pălăria și se îndreptă spre ușă, intimidat.

— Hm !... Am crezut că acum... cînd Maria e moartă, ne-om înțelege mai bine...

— Mama mea nu este moartă !

Fermierul aruncă o privire piezișă spre Hazzard și se furișă afară. Acești Hazzard au fost totdeauna niște oameni suciți, misterioși, niște oameni imposibili.

3

Ruth avea întrucîtva dreptul să creadă că atunci cînd un bărbat a luat o atitudine oarecare, această atitudine poate să fie durabilă. Evenimentele fuseseră destul de semnificative. Ea nu le credea tenebroase și le acorda o importanță gravă. Capul lui se odihnise pe umărul ei, și era totuși un cap de bărbat, pe umărul unei femei ! Un asemenea eveniment îi dădea un drept, un privilegiu. Ruth visa. Se întorsese în camera ei, care fusese dezinfectată, iar scîndurile de pe podea spălate. Se așeză pe covor înaintea sobei ca o pisică. În adîncul sufletului ascundea o taină pe care o purta cu un sentiment de nevinovată superioritate, cum o mamă își poartă copilul. Celelalte tinere fete din birou își dădeau seama de schimbarea ei, cît de distrată devenise în ultima vreme, și uneori, de proasta ei dispoziție. Ruth visa cu ochii deschiși și în lucrul ei se strecurau numeroase greșeli. Se înșela asupra datelor, intervertea scrisorile și adresele și trimitea plicurile la destinații necunoscute.

Bătrînul Fogson, primind una din aceste scrisori care nu-i era destinată, venise la birou și surîzînd batjocoritor, ceru să vorbească șefului. I se dădu o explicație oarecare.

— Ah ! Așa stau lucrurile ?

Avea o filozofie morocănoasă. El avea credința că un bărbat era mai demn de încredere decît o femeie, iar un bărbat însurat se dovedea a fi mult mai conștiincios în lucrările lui decît un tînăr celibatar. Femeile, după el, își pierd capul de îndată ce sînt tulburate de chestiuni sexuale. Consecințele sînt insuportabile, dar nu le pot evita.

— Ar trebui să spui Domnișoarei Avery să-și lase sentimentele personale la vestiar, în același timp cu haina și pălăria. Dar bărbații sînt slabi și Ruth n-a știut niciodată nimic din convorbirea celor doi șefi ai săi.

Iarna era pe sfîrșite și zilele începură să se mărească. Luna Februarie adusese puțin soare, dimineți înghețate și ceruri luminoase, atît cît pot fi la Londra de luminoase, bineînțeles. Pe marginea ferestrei de peste drum, numeroase zambile creșteau în ghivece albastre și verzi. Insuși fumul care ieșea din coșurile caselor, părea plin de făgăduieli. Ruth îmblînzise o vrabie, care venea pe fereastra ei să ciugulească fărîmituri de pîine și ochișorii negri și obraznici ai vrabiei păreau să-și bată joc de ea : „Da, da, cunosc toată povestea. Este un tînăr, care ar avea nevoie de cineva, care să-i ajute să-și facă un cuib. Dumneata, ce zici ?

În aceste cincisprezece zile, visurile și așteptarea lui Ruth deveneau din ce în ce mai îndrăznețe. Într-o clipă de entuziastă spontaneitate, îi scrise lui Hazzard o scrisoare ; îl întrebă noutăți despre sănătatea lui și îl rugă să fie prudent. Se gîndea la el, ca la un copil orfan, singur, într-o casă plină cu amintiri dureroase și în sinea ei, ea se pregătea să alunece piciorușele ei mici în pantofii mai mari, ai celeilalte femei. Dragostea ei era încărcată de un sentiment de milă și compătimire, simplă și divină, care ele singure, dau o valoare reală, dragostei

4

În ziua întoarcerii lui Christophe, Ruth fusese reținută la birou pînă seara tîrziu. Ea luă autobuzul la întoarcere, dar era trecut de ora opt, cînd ajunse în sfîrșit în pasajul Cordier. Urcînd scările, ea zări o rază de lumină, care se furișa sub ușa lui Hazzard. Se aștepta să-i audă pașii repezi, să vadă ușa deschizîndu-se, iar el, venind spre dînsa, ca un îndrăgostit, să-i prindă mîinile, să i le sărute, să-i vorbească de mii de lucruri.

Nădejdea unei asemenea realități o făcea să roșească în timp ce urca ultimele trepte. Își încetini mersul, așteptînd să se producă vreun zgomot și dispariția semnificativă a razei de lumină. Privirile ei supravegheară atent clanța ușii, dar tăcerea era adîncă și nimic nu avea aerul să se miște. Simțindu-se jignită în așteptările ei, Ruth se îndreptă grăbită spre propria ei cameră.

Dezamăgirea ei căuta explicații. Probabil că nu s-a întors încă, sau atunci, era plecat undeva, uitînd să stingă lumina, sau poate că, simțindu-se obosit, adormise cu lampa aprinsă. Poate însă că și-o fi închipuit să audă pașii Ofeliei, de aceea nu s-a mișcat din odaie.

Ea închise ușa ei cu zgomot, ca pentru a da un semnal sau să arunce o sfidare. Cu mîna pe clanță și urechea lipită de ușă, ea asculta în așteptarea unui răspuns. Tăcerea se prelungea însă, apăsătoare, și disperată pentru tînăra fată. Deschise din nou ușa, înaintă pînă la scară și strigă tare :

— Ofelia ! Ofelia ! Doamnișoară Bunce !

— Da, Domnișoară !

— Ai luat lapte pentru mine ?

— Da, Domnișoară ! Vi-l aduc numaidecît !

Ruth, fără să părăsească din ochi ușa lui Hazzard, se apropia cu pași rari de odaia ei. Era oare acasă ? Dacă ar fi fost, ar fi ieșit cu siguranță să-i vorbească. Se presupunea deci că era plecat. Închise din nou ușa camerei și își scoase pălăria. Avusese o zi foarte grea, iar domnul George fusese ciudat și nervos. Obosită, se așeză pe pat.

Ofelia sosi ceva mai tîrziu și-i aduse laptele.

— Ați venit tîrziu astă-seară, Domnișoară Avery ! ·

— Da, am avut mult de lucru.

Ea încercă să dea tonului vocii cît mai multă nepăsare și întrebă :

— Domnul Hazzard s-a întors din călătorie ?

— Da, Domnișoară ! S-a întors azi după masă. Este un domn foarte straniu !

Ruth se aplecă să-și desfacă pantofii.

— Ce vrei să spui prin asta ?

— Și-a despachetat toate cărțile. Cînd mama m-a trimis să-i duc o ceașcă cu ceai, știți ce făcea, Domnișoară ?...

Ruth asculta, crispată.

— Era așezat la masa lui de lucru, plină cu cărți și cu hîrtii. M-a privit în treacăt și mi-a spus : „Pune ceașca aici, Ofelia, și mulțumește-i mamei D-tale“. Dar în timp ce vorbea, el scria fără să se oprească...

Unul din pantofii lui Ruth căzu zgomotos pe podea.

— Lucrează și acum, Ofelia ?

— E mai mult ca sigur, Domnișoară ! Am văzut lumină sub ușa lui. Am putea să ne întrebăm pe drept cuvînt ; dar cînd oare nu lucrează ?

5

Moartea mamei lui îl impresionă adînc pe Christophe. Corpul lui se comporta ca o mașină ascultătoare, care îi ducea în spate capul lui mare și proiectele de viitor. Trebuia să se ocupe de acest corp, să-l spele, să-l îmbrace, să-l hrănească și să-l lase să doarmă cîte șase ore pe noapte ; e tot ce îi îngăduia. În fiecare dimineață, la ora nouă fără un sfert, ieșea din camera lui, cobora în grabă scările și o pornea de-a lungul străzilor, pentru a reveni seara la orele șapte, cînd mînca și își aprindea o lulea. Restul serii și-l petrecea lucrînd, așezat în fața mesei, sprijinindu-și de mînă capul prea mare, care desena o umbră rotundă pe perete. Doamna Bunce, din ce în ce mai nedumerită, spunea celor din jur : „Hm... tot ce pot spune de el, e că nu seamănă cu o ființă omenească". Era o specie de supra-om, atins de furia să-și atingă scopul și să fugă de lume ; dar ca la majoritatea oamenilor excepționali, gîndurile și sufletul lui rămîneau taine pentru toată lumea. Nu se uita la nimeni. Nu vorbea cu nimeni decît cu Moorhouse, care era singurul în stare să arunce o privire furișă asupra imensei opere pe care o construia acest omuleț infirm.

Moartea mamei lui și mai ales circumstanțele în care își găsise moartea, îl impresionară puternic pe Christophe, și îi lăsase în suflet, o rană dureroasă. Furia cu care se pusese pe lucru nu era decît o reacțiune normală a stării lui sufletești. El știa că ea se obosise peste puterile ei, că-și sacrificase sănătatea, în timpul acelei săptămîni de boală gravă și că murise înainte ca să fi văzut ceea ce dorea din toată ființa ei să vadă : realizarea visurilor unei vieți întregi.

La spital, Hazzard trecea mereu și din ce în ce mai mult, drept un fenomen, un fel de mic profesor, printre

cei tineri. Superioritatea lui era în afară de orice discuție. Avea mîini și îndrăznea să le întrebuințeze.

Majoritatea tinerilor se tem de răspundere, această piatră de încercare a unei valori individuale. Hazzard, dimpotrivă, le căuta pretutindeni și ieșea învingător din aceste încercări primejdioase. Nu se temea că se poate înșela asupra unui diagnostic și ironiile mulțimii nu-l mai înfricoșau deloc. În acest timp, el muncea cu o jumătate de duzină de leneși, printre care se găsea și Bullard, cel mai uimit dintre toți să descopere că acest omuleț, plăpînd și șchiop, putea să fie foarte energic și convingător în argumentele lui.

Îl asista pe Badger, bacteriologul. Vreme de trei ceasuri pe zi, el lucra la microscop. Badger descoperi curînd că Hazzard, pe lîngă talentul de cercetător înnăscut, dădea dovadă de o conștiinciozitate rară.

Dacă un bacil de tuberculoză trebuia găsit, el îl descoperea, micuț punct roșu într-un cerc de lumină.

La policlinică, tinerii medici îi prezentau cazurile mai complicate și îl întrebau de curiozitate : „Privește, Hazzard, ce ai putea să faci pentru cazul acesta“.

Dar alți ochi, îl vedeau sub un alt aspect, ochii vecinei lui. Ea, aștepta, aștepta mereu. Îl întîlnea din cînd în cind, ca înainte, pe scară sau pe coridor, dar chipul tînărului avea întotdeauna acea expresie indiferentă, aproape dușmănoasă. Îi vorbea, cum ar fi vorbit cu un bărbat, care într-o împrejurare oarecare îi făcuse un serviciu, era politicos cu dînsa, ca un vecin bine crescut.

În sufletul lui Ruth, o voce striga : „Acesta nu este un om, este o mașină“.

Ca și un copil, ea ar fi avut o dorință nebună, să spargă această mașină și să oprească rotițele și șuruburile prea sîrguitoare.. Poate însă că la rîndul ei, ea simțea entuziasmul care-l biciuia pe Hazzard și se simțea jignită și geloasă.

Ar fi vrut să-i spună : „Ești orb omule ! Nu vezi nimic în jurul tău. Viața nu e făcută numai pentru muncă. Oprește-te o clipă, privește... și iubește !

Prilejul se ivi și ea avu curajul să-i vorbească în acest fel. Dar la sfîrșit, avu senzația unei păsărele, care se împiedică de o fereastră închisă.

Nu părea s-o înțeleagă și îi surîse în chip straniu.

— Oh ! Mi-e teamă că nu găsesc vreme pentru așa ceva. E drăguț din partea dumitale să mi-o spui... te rog să mă ierți, am mult de lucru.

Cele două uși se închiseră. Se întoarseră fiecare la preocupările lor, el la cărțile lui, ea la visurile ei.

6

La Chelsea însă, Sally Sherman trebuia să asculte tot ce prietena ei avea pe suflet.

— Sînt atît de nenorocită !

Ruth plîngea, în timp ce Sally, așezată pe marginea patului, o privea compătimitor pe prietena ei. Ruth nu dădea amănunte sau explicații și Sally nu le cerea. Ar fi fost inutile, dealtfel.

— Sînt atît de singură... acolo... Aș... aș vrea să pot veni aici...

Sally, foarte realistă și iubindu-și mult prietena, nu vedea de ce Ruth nu s-ar instala la Chelsea... și asta foarte curînd.

— Vei avea camera ta și vei lua mesele cu noi. O să ne simțim foarte bine.

Ruth o îmbrățișă. —Oh ! Sally ! Ești atît de bună cu mine !

CAPITOLUL XV

1

Domnul Robert Crapp, revenind acasă într-o sîmbătă după amiază, văzu în fața porții cu nr. 7, din pasajul Cordier, în fața fostului magazin al doamnei Bunce, un grup de copii, care asculta muzica unui gramofon, închiriat pentru acest eveniment. Christophe Hazzard organizase din nou o mică serbare. Doamna Bunce, murise de doi ani, iar Ofelia se măritase cu un băiat de prăvălie.

Hazzard închiriase toată casa și subînchiriase primul etaj, lui Robert Crapp.

Domnul Crapp închise ușa ce dădea în stradă și rămase o clipă în vestibul, ca să-l privească pe Hazzard, prin ușa de sticlă. Învîrtea manivela patefonului, avînd în jurul lui vreo duzină de copii. Mesele și scaunele erau date de perete și în spațiul rămas gol, copiii puteau dansa în voie.

Crapp avea oroare de veselie și tinerețe, în timp ce Hazzard nu iubea decît pe copiii bolnavi sau schilozi. De îndată ce un copil se însănătoșea, interesul lui Hazzard pentru el slăbea. Aceste mici serbări, pe care Christophe le organiza în fiecare lună, erau așteptate cu nerăbdare de către copiii șchiopi și micii suferinzi ce nu erau siliți să stea în pat. Mamele și surorile aduceau copiii din cartierele populate, și luau parte la împărțirea prăjiturilor și a ceaiului, ascultînd muzica și privind copiii cum dansează și rîd.

Văzut prin ușa de sticlă, capul domnului Crapp părea și mai galben și mai rece decît pe stradă. Era înalt și slab și se ținea foarte țeapăn. Avea o frunte largă, mustăți cărunte ce cădeau peste gură și ochii albaștrii reci și pătrunzători. Vorbea foarte repede, cu o voce aspră și tăioasă. Era ironic și îi plăcea să-i chinuiască pe cei din jurul lui.

O fetiță, care avea gîtul bandajat, zări chipul din spatele geamului. Ea îndreptă un deget spre el :

— Oh ! priviți la omul acesta rău !

Toată lumea întoarse capul și Hazzard făcu la fel.

— Nu te speria, puiule, este Domnul Crapp.

Chipul de după ușa cu geamuri dispăruse. Robert Crapp urcă scara. El privi vechea pendulă din perete. Nu putea s-o sufere. Era inexactă și originală ; bătea treisprezece lovituri la orele șase și douăzeci și trei, la miezul nopții.

Domnul Crapp ura pendula, aproape tot atît de mult cît îl ura pe Hazzard ; dar cu toată ura ce ți-o inspiră cineva, poți totuși găsi un oarecare interes să ai de-a face cu el. Chiria din pasajul Cordier era foarte mică, Crapp și Hazzard își împărțeau serviciile doamnei Dugan.

Crapp sună. Doamna Dugan era surdă, sufícient de surdă ca să mulțumească pe acești doi bărbați, care nu se uitau la o fustă de femeie, și prea puțin dispuși să lege o convorbire. Doamna Dugan apăru în cele din urmă. Era o femeie, cu ochii stinși și cu buzele subțiri ; părul ei fusese pe vremuri de un galben ca paiul. Îți făcea impresia unui cadavru ambulant, înfășurat în lințoliul lui.

— Ceaiul, comandă Crapp.

Doamna Dugan avea obiceiul să repete întotdeauna ultimele cuvinte, pentru a arăta că auzise bine.

— Ceai !

— Nu uita roșiile, alături de friptură !

— Roșii, cu friptură !

Domnul Crapp era obositor. De cinci ori pe săptămînă, el cerea friptură și pătlăgele roșii. Insistența lui de a-i aduce aminte era inutilă, dar el o repeta de fiecare dată, probabil ca să-și afirme autoritatea.

— Să nu faci ceaiul prea tare !

— Prea tare !

În timp ce cobora scările, ea auzi rîsete de copii și deodată, fața ei ștearsă se învioră, deveni blîndă și misterioasă. O voce slăbuță striga : „Și eu vreau să dansez, doctore Christophe“. Da, bărbații sînt creaturi stranii, dar cîte unii sînt adorabili, tocmai din cauza ciudățeniei lor.

Pentru doamna Dugan, doctorul Christophe era o ființă stranie, un savant, un om misterios, care avea o odaie sus, întotdeauna închisă cu cheia. Cine știe, poate avea un cabinet de vampir, ale cărui taine nu le cunoștea nimeni !... Era mansarda, transformată în laborator, acolo unde Hazzard își începuse lupta cu viața și societatea, acolo unde mama lui murise. Cînd doamna Dugan intrase în serviciul lui Hazzard, el o conduse sus și îi dădu voie să privească odaia. Ea văzu chiuveta albă, ceva negru care semăna cu o sobă de gaz, rafturi cu flacoane astupate cu vată și farfurii de sticlă.

Luînd în mînă un flacon plin de lichid tulbure, el îi spuse :

— Vezi sticluța asta ? În ea se află germenii unei otrăvi atît de puternice, încît putem otrăvi tot cartierul Bloomsbury !

O făcuse pe doamna Dugan să înțeleagă, că această încăpere era în același timp periculoasă și sfîntă. Intrarea oprită ! Să nu se șteargă praful ! Din acea zi, ea nu mai pusese niciodată piciorul în mansardă. De altfel, avea destul de lucru, ca să nu și-l mai încarce, din simplă curiozitate. Trebuia să curețe sala de cursuri, instalată acum în fostul magazin, care suferise cîteva modificări ; doctorul Hazzard, avînd cea mai bună reputație în a medita pe leneși pentru examene, dădea cursuri, aproape în fiecare seară. Apoi, ea mai trebuia să țină curată cușca cobailor, ce se afla în curte, și mai avea deasemeni de îngrijit grădina, care se afla pe acoperiș și la care ajungea cu ajutorul unei scări. Doctorul, se ocupa cu hrana cobailor și udatul florilor. El îngrijea trandafirii, pe care îi adusese din grădina mamei sale. Era omul cel mai activ și cel mai muncitor, pe care-l văzuse vreodată doamna Dugan. Nu avea decît trei cămăși în dulapul lui, iar marginile pantalonilor erau mai totdeauna zdrențuite În fiecare dimineață, pe orice vreme, lua o baie rece. Despre el însă știai ce gîndi, în timp ce, cu acest batjocoritor de domn Crapp...

2

După plecarea copiilor, Hazzard traversă casa și se duse în curte, unde se găseau înșirate de perete, vreo jumătate duzină de cuști, expuse la soare cea mai mare parte din zi. Un coș plin de varză și salată era pregătit pe una din aceste cuști. Hazzard o luă și începu să împartă mîncarea printre zăbrele.

Avea treizeci și trei de ani și părea să aibă patruzeci. Expresia feței, era de o seriozitate calmă ; era aceea a unui om, care putea sta așezat, ceasuri întregi, nemișcat, ca să observe și să urmărească, cu o răbdare fanatică, infinitele celule și vietăți. Gura, fruntea și ochii lui mărturiseau cu prisosință greutatea sarcinilor pe care și le impunea.

Surîse, cînd văzu micuțele și curioasele animale, rozînd din frunzele verzi. Își iubea mult cobaii, cu toate că era nevoit să îi întrebuințeze pentru experiențele lui, ori poate tocmai de aceea !

Robert Crapp, aplecat peste fereastra camerei lui, strigă :

— Prînzul cobailor ! Fericiți cei săraci cu duhul !

Hazzard nu se ocupa în nici un fel de Crapp. Acesta avea etajul întîi cu chirie, plătea regulat și nu făcea zgomot. Probabil că Hazzard disprețuia pe Crapp, cum omul pozitiv disprețuiește pe individul negativ. Hazzard era preocupat de creație și cercetări, iar Crapp, de afaceri și bani. Robert Crapp se arăta mirat că doctorul plătește prea puține impozite și îi făcu remarca.

Hazzard, fără să ridice privirile, răspunse :

— A fi lacom înseamnă a fi înțelept. Vrei poate puțină verdeață, Crapp ?

— Prefer o roșie fiartă. Se spune că tomatele provoacă tot felul de boli... mai ales cancerul. Nu este adevărat, nu-i așa ?

Ochii lui Hazzard deveniră batjocoritori.

— Se prea poate, Crapp. Totul e cu putință. Ar trebui să scoți sîmburii și nu uita de fiecare dată, să iei și puțin bicarbonat de sodiu.

— Zău, doctore !

Crapp dispăru pe dată de la fereastră și Hazzard se întreba dacă într-adevăr e în stare să scoată toți sîmburii pătlăgelelor roșii. De ce oare nu adăugase că și coaja lor era indigestă ? În timpul acesta, micile animale înghițeau cu lăcomie frunzele, fără să se preocupe de stomacul lor.

După aceea, Hazzard urcă în grădina lui de pe acoperiș. Ca să ajungă la ea, el urcă pe o scară și trecu printr-un oblon. Într-o parte a grădinii, se ridica un mic perete de cărămidă roșie, care astupa vederea spre pasajul Cordier. Hazzard îngrijea de mărgăritare și de trandafiri, pe care le sădise în ghivece. Un chaise-longue și o lădiță, care servea de masă, se aflau în cealaltă parte a grădinii. Lungit în chaise-longue, el putea vedea vîrful unduios al bătrînului plop. Acolo, se simțea singur în Londra, singur într-o lume mistică, de acoperișuri și coșuri strîmbe. Nimeni nu-l privea de la înălțime și el se

simțea stăpînul orizonturilor îndepărtate. I se părea că vede la Vest, muntele Sisbury, fluturînd ca un balon verde.

Cîteodată, urca noaptea în grădina lui, și privea ferestrele luminate în chip misterios și stelele mai misterioase încă.

Aceste scîntei de aur, care se încrustau pe bolta senină a cerului ! Ele erau tot atît de îndepărtate ca și monedele de aur pămîntești, căci deși Hazzard era medic cu diplomă de șapte ani de zile, nu cîștigase încă pînă acum, nici un onorariu de seamă. Primea mai nimic, pentru locul lui de asistent la spital. Era în fruntea medicilor la spitalul Marylebone pentru copii, dar munca lui era onorifică și gratuită. Trăia din banii ce-i primea de la studenții mărginiți, leneși și stupizi, pe care îi prepara pentru examene.

Se întreba adesea dacă lumea știa lucrul acesta. Cercetătorul este condamnat să rătăcească și să moară de foame în deșert.

Toate obstacolele cu putință se ridicau în drumul său. Toți îl tratau pe Hazzard ca pe un sclav, ca pe o vită, expus la răutăți și la nedreptăți. El nu-și făcea nici iluzii, nici visuri. Știa prea bine că răbdarea și patima lui pentru muncă stîrneau ura și invidia printre oamenii mai vîrstnici și mai cinici ca el.

De zece ani de zile, muncea neîntrerupt, aducînd spitalului servicii enorme, dar nu era plătit nici atîta cît cîștiga o servitoare. Dar ce însemnătate aveau toate astea ! Vroia să trăiască pentru a munci, pentru a observa mii de fenomene, pentru a cerceta, a descoperi și a experimenta ! Știa că mulți savanți au fost îndepărtați de cercetările lor din cauza sărăciei și siliți să practice medicina în vreun sătuleț sau orășel mizerabil din provincie.

Acei care au mijloace pot aștepta cu ușurință trecerea anilor, dar geniul sărac este adesea readus la țărînă. Uneori, Hazzard se gîndea la posibilitatea unei căsătorii bogate, dar o asemenea femeie ar avea cu siguranță ambiții și dorințe cu carul... deci unei robii în sărăcie, ar urma o robie a bogăției. El suporta nimicnicia oamenilor, ba chiar a vrăjmașilor, cu liniște și înțelepciune și era fericit că avea puterea s-o facă. Amărăciunea și deznădejdea

nu-l întunecau și nu-l prindeau niciodată în lațul lor. Mama lui nu fusese răzbunătoare, deși cunoscuse amărăciunea. Se gîndea neîncetat și îndelung la mama lui.

3

Hazzard avea mari calități pedagogice. Putea să vorbească cu studenții lui într-o formă originală, aproape magnetică. La spitalul Bennet nu era decît o umbră îmbrăcată în haina neagră și pantaloni vărgați, care nu scotea niciodată un cuvînt. Cînd studenții aflau că Hazzard practica la clinică, se strîngeau în jurul lui, căci îngrijind pe bolnavii care veneau din afară, omulețul acesta devenea viu și interesant. Era o bucurie spirituală și artistică să-l vezi explicînd și descurcînd cazurile cele mai grele.

Hazzard nu era iubit de medicii și profesorii bătrîni. Tăcerea și rezerva lui îi făceau să-și piardă cumpătul.

Se spunea despre el : „Este un doctor strălucit, dar nu va fi numit niciodată". Unii protestau, cu toate că se știa prea bine că bătrînul Dighton și Thomas Tate vor face totul cu putință pentru a-l împiedica să ajungă la posturi oficiale.

În rîndul infirmierelor, Hazzard trecea drept misogin și ursuz. Șoapte și bîrfeli de tot soiul circulau pe seama lui. Se spunea că se hrănește cu pîine uscată și cu mere crude, și că nu-și schimbă cămașa decît o dată pe lună.

Cînd Moorhouse, părăsind pentru cîteva ceasuri Winchester unde se instalase, venea să-și vadă prietenul, anumite aspecte din cariera lui Hazzard îl revoltau și îl emoționau. Moorhouse avea o mie de lire venit pe an, o soție delicioasă, o fetiță adorabilă și o casă bătrînească. Odată pe săptămînă, pleca la vînătoare. Din cînd în cînd, stătea cîte o oră sau două pe acoperișul lui Hazzard, în micuța grădină. Avînd doi prieteni printre doctorii spitalului Bennet, își putea da seama de îngîmfarea și de nedreptățile acestui mediu.

Aceste informații îi erau furnizate de către un tînăr chirurg John MacDonald, un om rece dar generos, care îl

iubea și îl înțelegea pe Hazzard. El îi explica lui Moorhouse că Hazzard își mai făcea iluzii, dar că se înșela.

— Înțelegi tu, are idei prea înaintate !

Moorhouse răspundea că toate inovațiile, în toate domeniile de altfel, par periculoase vechii generații.

— Este adevărat, afirma chirurgul. Tinerețea dă năvală la ușa științei, dar sînt păzitori ce au interesul să țină ușa zăvorîtă.

— Bătrînii egoiști !

— Nu sînt numai egoiști, sînt și foarte prudenți, dragul meu. Din fericire, nu gîndesc toți ca ei. Avem doi sau trei indivizi foarte interesanți și cu vederi largi.

— Dar Hazzard este mult prea modern, prea aprins, prea entuziast. Dacă ar fi după zbirii ăștia bătrîni, l-ar trimite undeva în deșert și l-ar lăsa acolo !

— Dar nu vor reuși totuși să-l îndepărteze !

— Mi-e teamă că da !

— Ar fi o rușine și un scandal !

— Asta este viața, dragul meu ! Asta este lupta ! Ce perspectivă are Hazzard ? Nici una... probabil..., afară doar dacă nu va obține un loc de profesor... și trei sferturi din oamenii cu influență sînt împotriva lui. Sînt chiar trei sau patru care s-ar împotrivi prin toate mijloacele ca să fie numit. Nu e oare pretutindeni același lucru ?

— În politică, poate !

— Oh ! pretutindeni... pînă la un anumit punct. Pe de altă parte, Hazzard nu este bogat. Își cîștigă viața meditînd studenți și preparîndu-i pentru examene. Ar putea să continuie astfel ani de zile. Face o muncă de brută și nu are nici un fel de clientelă. Sute de oameni au încercat, dar n-au reușit decît foarte puțini.

Moorhuse părea preocupat.

— Cu toate acestea, sînt sigur că va reuși. Va ajunge la Harley Street, cu toate piedicile ce i se vor pune în cale. Vreau să cred că printre acești doctori, se mai găsesc cîțiva care... tu de exemplu !

— Eu, nu sînt decît un tînăr chirurg.

— Acum da, dar mai tîrziu... Și mai sînt alții ca tine... Chirurgul se frecă pe frunte.

— Oh ! Eu îi voi întinde o mînă de ajutor, cu toată inima. Nu am nici un motiv să-l iubesc pe bătrînul Dighton, Tate, și semenii lor. Nici ei dealtfel, nu sînt prea drăgăstoși cu mine.

4

Unul din asistenții domnului Thomas Tate, deschizînd ușa laboratorului de bacteriologie, văzu o siluetă micuță și subțire, îmbrăcată cu bluză albă și cățărată pe o scăriță. Doctorul Badger, bacteriologul spitalului, era plecat în concediu și Hazzard îl înlocuia. Tînărul rosti :

— Iartă-mă că te deranjez Doamnule Hazzard, profesorul Tate cere raportul bolnavului șase, din sala George,.

Hazzard ridică privirea.

— Nu trebuia să fie gata decît mîine.

— Atunci... nu mai știu nimic... dar profesorul Tate m-a trimis...

Tînărul asistent, băiat drăguț și amabil, părea încurcat și Hazzard, care cunoștea din experiență izbucnirile pe cît de neașteptate, pe atît de furioase ale profesorului Tate, bănuia că tînărul asistent fusese trimis la el cu un mesaj mai sever și mai violent.

— Unde se află profesorul ?

— În sala George !

— Bine, mă duc chiar eu să-i spun.

Știa că-l va găsi pe micul profesor, umflat de importanță, cocoțat pe un scaun alături de un pat, înspăimîntînd pe cei din jurul lui cu privirea tăioasă. La spital, i se spunea Tom Tit. Era supărăcios, făcea încurcături și melodrame, căutînd întotdeauna să impresioneze pe ceilalți. Îi plăcea să se repeadă la studenți și să le strige : „Dumneata... privește, rogu-te, pieptul... Dar unde-ți sînt ochii ? I-ai uitat în buzunar ? Ei bine, ce vezi acolo ? Haide, mai repede, vorbește ! Nu vezi că sare în ochi ? Ești o vită... Altul, să vie următorul student ! Cum în majoritatea cazurilor, era foarte încurcat și inexact în

diagnosticul pus, el punea greşelile lui pe seama soartei sau a fatalităţii şi le accepta ca pe nişte slăbiciuni ale unui mare savant. Era de o obrăznicie uimitoare. După ce comitea o greşeală grosolană, el privea lumea cu ochi nevinovaţi şi rostea cu îngîmfare : „Vedeţi, dragii mei... chiar eu, Thomas Tate, pot să mă înşel asupra simptomelor“...

Hazzard îl găsi pe Tate, aşa cum şi-l închipuia, pe un scaun lîngă pat şi înconjurat de asistenţi şi studenţi.

— Ah ! Doamnule Hazzard ! Aştept cam de mult raportul dumitale. Bineînţeles că de data asta, el nu are prea mare importanţă... Cazul e tot atît de clar... ca apa de izvor.

— Atunci, nu mai aveţi nevoie de raport, domnule profesor !

— Ba, te rog să mă ierţi ! Nu trebuie să uităm nimic, tinere... Este fără îndoială o infecţie... o streptococie... Tinerii adunaţi în jurul patului îşi înăbuşiră rîsul. O ceartă între profesor şi Hazzard ar fi amuzantă.

Privirile lui Hazzard rîdeau strengăreşte.

— Din păcate, nu am găsit nici un streptococ !

— Ce spui ? N-ai găsit nici un... ai face mai bine să reîncepi analiza, tinere !

— Dimpotrivă, am găsit colibacili, domnule profesor !

— Colibacili ? Este exclus tinere ! Vom aştepta reîntoarcerea lui Badger. Cred că vine mîine şi atunci vom fi lămuriţi cu toţii.

Hazzard primi ofensa cu sînge rece.

— E tot ce aţi dorit să ştiţi, domnule profesor ?

— Bineînţeles !

Hazzard se întoarse la laboratorul lui. În ziua următoare, doctorul Badger, aşezat înaintea microscopului său, confirmă greşeala profesorului Thomas Tate.

— Colibacili ; scrise el pe raportul său.

Profesorul Tate îl citi şi mormăi : „Aceşti savanţi de laborator, care nu au niciodată curajul să mînuiască bisturiul, descoperă întotdeauna tîmpenii“.

CAPITOLUL XVI

1

Ploua. Era o ploaie torențială de Iunie, care arginta bobocii florilor și petalele catifelate, dar mai sus de Sisbury, cerul albastru se ivea surîzător și senin. Lui Hazzard îi plăcea ploaia și tăcerea ce părea să cadă cu fiecare picătură de ploaie. În pasajul Cordier, ploaia înăbușea multe zgomote : strigătul copiilor, flecărelile femeilor... Dar și aici, în această vale minunată din Wiltshire, ploaia părea să ridice o mînă uriașă, ca să impună tăcere răutății omenești.

Hazzard venise la Melfont pentru un week-end. De șapte ani căsuța mamei sale nu se schimbase defel. Prezența permanentă a Mariei Hazzard plutea prin încăperi.

Fotoliul ei stătea la locul obișnuit, hainele ei erau atîrnate în dulap și lenjeria ei umplea sertarele.

Doamna Tribute, pentru trei shillingi și jumătate pe săptămînă, deschidea ferestrele, curăța casa, aprindea focul cînd era nevoie, și se văita pentru hainele moartei.

— El nu dă voie să se atingă cineva de hainele ei și moliile s-au băgat printre ele... Nu văzu... treabă e asta... să vezi bunătate de haine și rochii... pline de găuri...

Ea îl rugase de atîtea ori pe Hazzard, încît el se hotărî să-i dea voie să le ardă. Jertfa aceasta avusese loc într-o zi de Martie, lîngă bătrînul măr, și Hazzard avea senzația că mama lui asista la acest spectacol, cu brațele încrucișate, cu ochii ei negri, surîzînd misterios. Fusese întrerupt din această ceremonie de doi dintre copiii lui Lup care priveau cu ochii și gurile căscate.

— Ia te uită, a început să ardă hainele bătrînei sperietori !

Hazzard nu luă în seamă batjocura lor, stătea nemișcat, cu spatele întors spre ei și privea focul. Învățase să se poarte cu Lupii și cu semenii lor cu indiferență, să le răspundă prin tăcere. Nimic nu jignește mai adînc mulțimea decît tăcerea !

Copiii se întoarseră în grabă acasă, ca s-o înștiințeze pe mama lor. „Auzi bestia, să lase hainele să fie mîncate

de molii, cînd ar fi putut face plăcere săracilor ! Și apoi, nu știe toată lumea că el e tot atît de sărac ca Iov ? Poate să fie deștept, dar nu v-am spus eu că nici o femeie din Londra nu-l va lua ca medic ?“

Pe această ploaie călduță de Iunie, Hazzard se îmbrăcă cu o haină veche de ploaie și cu capul descoperit, se urcă pe Sisbury. Sprijinit în baston, el coborî privirile spre valea verde. Vedea izvoarele și pădurile de fagi, orizontul albastru-cenușiu, căsuța mamei sale și colțul cimitirului, unde se odihnea pe veci. Din înălțimea lui, zărea și ferma Lupilor, dar se uita la ea, cum ar fi examinat o cultură de bacili periculoasă. Dacă s-ar fi turnat peste ele acid nitric, ar fi fost eliminați, distruși pentru totdeauna, spre binele omenirii.

În această perioadă a vieții sale, Hazzard era neîndurător, în același timp copilăros și fanatic, doctor și judecător, creator și distrugător ! Se frămînta pentru ființele sărace și bolnave, dar ar fi putut distruge fără milă ferma Lupilor. Acești oameni nu reprezentau în ochii lui decît o grămadă de viermi grași, care forfotesc pe gunoaie, și cărora le acorda totuși o anumită utilitate în viață.

La Melfont, Hazzard se lăsă prins de visare. Era ca și cînd ar fi adus de la Londra un creier plin de formule și observații, pe care le depunea ca un omagiu în grădina mamei sale, în leagănul rîului Abon. Imaginația lui se juca cu faptele pe care le verificase și adunase în creier. Fără această fantezie, el n-ar fi fost decît un savant banal și uzat, un pedant scolastic. Numai cercetarea cauzelor inițiale îl satisfăcea. Era discipolul lui Pasteur și al lui Koch, dar el nu-i copia. Întrebuința metode noi, dar sursa de inspirație rămînea totuși aceeași. Lumea lui era aceea de seruri, de autotoxine, de fermentări și de bacili. Erau mereu și întotdeauna bacterii necunoscute, pe care ochiul microscopului nu le putea descoperi, de exemplu pe acelea ale cancerului.

Dar pe culmea lui Sisbury, în liniștea umedă a acestei zile de ploaie și verdeață, își închipuia că este un copil care se joacă pe marginea unui lac fermecat.

Nu pierduse de fel noțiunea misterului și a vrajei, pentru a deveni robul manualelor de medicină. El era

unul din primele spiritualități științifice, care reușeau să se sustragă dogmelor materialiste, pe la sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea. Fără să fie metafizician, el rămînea omul muntelui său, fiul mamei sale ! El nu se agăța de firele îndoielnice, care conduc spre stelele presupunerii. El muncea, observa și medita. Ca și Fabre, el era modest din fire. Puterea lui creatoare nu cerea și nu impunea suprimarea lui Dumnezeu !

De pe culmea muntelui, el putea să-și întrezărească viitorul, nu-și făcea iluzii. Se temeau de el, asta o știa prea bine, căci le tulbura pacea profesională. Punea prea multe întrebări directe și indirecte, pe care bătrînii medici sau profesori, le rezolvaseră în chip simplu. Ei spuneau bunăoară : „Așa este", sau „Așa trebuie să fie", dar el se ridica și întreba : „De ce ?"

Bătrîna generație nu putea să răspundă decît : „Pentru că am spus eu că este așa" Hazzard nu putea să înțeleagă acceptarea fără cuvinte și fără revoltă a cuvîntului imprimat. Nu-și amintea să fi văzut o singură dată, pe vreun student să emită vreo îndoială în ceea ce privește un manual de medicină. O afirmație de manual era pentru ei, tot așa de categorică și definitivă, cum ar fi pentru un conductor de tramvai sau un bucătar, articolul unui ziar de două parale.

Își amintea de un mic incident. Îndrăznise să spună că nu era prea convins asupra unui punct dintr-o teorie „cusută cu ață" a profesorului Dighton.

— Dar nu văd prea bine cum faptele pot fi explicate prin...

Bătrînul Dighton ,furios, îl repezi.

— Ah ! Domnul savant nu vede prea bine ?... Așteaptă puțin ! În zece ani, poate vederea dumitale se va lumina totuși !

Era clar că indiscreția lui și curiozitatea lui tulburătoare nu erau pe placul predecesorilor lui. Ce nesocotință din partea aceluia care îndrăznea să se ridice împotriva teoriilor lor ! „Vă cer iertare, domnilor, dar nu sînt de părerea dumneavoastră". Fără îndoială, el nu se amesteca întotdeauna în discuții, uneori putea să păstreze o tăcere adîncă, nu una din acele tăceri lingușitoare, ci o tăcere de gheață, în stare să dărîme toate teoriile. El știa că toți

aceștia îl priveau ca pe un pedant, dar el era convins că avea chemarea unui cercetător.

Acești profesori, bătrîni și ramoliți, îl vor îndepărta din calea lor, îl vor suprima, îl vor expune la ani lungi de sărăcie, îl vor sili să rămînă în întuneric, în necunoscut, cu inima sfîșiată, pînă ce în sfîrșit se va hotărî să se supună !

2

În aceeași seară, Thomas Tate și soția lui luau masa la profesorul și doamna Dighton Fashave. Erau vechi prieteni. Aveau aceleași obiceiuri și cumpărau același ziar. După cină, trebuiau să se ducă la teatru, ca să-și completeze seara. În timp ce doamnele erau în fața oglinzii, bătrînul Fashave își turna al doilea pahar de porto.

— Mai bea un pahar de porto, Tom. E un vin care are o vechime de douăzeci de ani.

Tate se lăsă convins.

— Oh ! În seara asta, pot să-mi îngădui acest lux. Dar e nevoie să mă gîndesc la mîinile mele, Fane. Ce se aude cu locul vacant ?

— De îndată ce Berrinofer se va retrage, locul va fi liber.

— Anul viitor, Lampson va fi avansat și vom avea un alt loc liber.

— Atîta vreme cît voi avea un cuvînt de spus, există un individ care nu va fi numit !

— Hazzard ?

— Da, la el mă gîndeam !

— Asta se înțelege de la sine. Acest maniac neînsemnat și care vine de jos, un băiat de la țară ! Ar fi împotriva tuturor principiilor, dragul meu ! Nu are nici un fel de educație, nici inteligență, nici spirit. Bătrînul Fashave ridică paharul și bău.

— Îl vom îndepărta, Tom. Oamenii se revoltă împotriva tradițiilor profesiunii noastre, dar datorită numai acestor tradiții, putem împiedica pe oamenii încrezători și naivi de a nu cădea victime fanteziste ale cîtorva fanatici !

— Ai dreptate ! Cu siguranță că majoritatea va fi de partea noastră.

— Și eu cred asta, dragul meu !

3

Hazzard nu era singurul sălbatic la Nr. 7 din pasajul Cordier. Chiriașul său se asemăna în multe privințe cu el. Domnul Crapp trecea în ochii vecinilor drept un individ straniu. Nu se iubeau, dar se îngăduiau.

Încet, încet, Hazzard se obișnuise cu acest om, pe care doamna Dugan îl descria „ca pe o sticlă de lapte acru"... căci obișnuința este temelia vieții omenești. Severitatea lui Crapp, lipsa lui de omenie și de bună dispoziție, nu-l supărau și nici nu-l mirau pe Hazzard, fiindcă acest om era într-atît de negativ încît nu putea pune nici o piedică temperamentului realist și pozitiv al lui Hazzard.

Cînd se ivea prilejul, foarte rar dealtfel, fumau pipa împreună și Hazzard, care își trecea viața observînd și urmărind lucrurile cele mai neînsemnate, supraveghea maniile lui Crapp. Avea un tic ciudat. Nu arunca niciodată un chibrit întrebuințat, ci îl punea la loc în cutie, fie pentru a se mai servi odată de el, fie că îi era cu neputință să arunce ceva. Peste manșetele mînecilor purta fîșii de hîrtie albă, ca să le păzească de murdărie. Hainele lui ţineau de ani de zile. Își lustruia el singur ghetele, întrebuințînd o cremă preparată de el : funingine din sobă, amestecată cu puțin untdelemn de măsline.

Robert Crapp era un individ care bănuia pe toată lumea. Era de ajuns să vorbești cu el un sfert de oră ca să-ți dai seama de neîncrederea lui față de oameni. După el, oamenii politici mințeau. Adevărul nu exista ! Toți judecătorii erau corupți. Părea să-l bănuiască și pe Hazzard că și-a instalat o fabrică de monede false în camera de la mansardă, întotdeauna închisă cu cheia. Înveselit de această noutate, Hazzard se hotărî să-i arate laboratorul.

— Vrei să-mi vizitezi laboratorul, domnule Crapp ?

— Oh ! „Sanctuarul !" Foarte bucuros !

Hazzard îl conduse sus. Crapp semăna, cînd stătea în picioare, înfipt pe picioarele lui slabe și lungi, cu o barză, sau cu un preot musulman. Făcea eforturi să pară inteligent. În fiecare clipă exclama cu glas tare : „Ah ! aceste flacoane, dragul meu, aceste flacoane !“ „Un microscop !“ Bănuiesc, dragul meu, că faci chimie !

Hazzard potrivi microscopul asupra unui preparat.

— Vrei să privești o clipă ?

Domnul Crapp închise un ochi, ținîndu-l lipit cu două degete slabe, și se aplecă peste mașina infernală.

— Se vede ceva ?

— Nu încă !

— Privește mai atent !

Robert Crapp era neîncrezător, chiar atunci cînd privea într-un microscop. Poate că Hazzard nu avea de gînd decît să-și bată joc de el ? Într-un tîrziu însă, spuse :

— Văd niște liniuțe mititele !

— Un fel de bețișoare !

— Da, cam așa ceva !

— Sînt bacilii tetanosului, explică Hazzard.

— Ah ! strigă Crapp, ridicînd capul, ca și cum un bacil îi sărise pe obraz ca să-l muște. E foarte interesant, dragul meu, dar nu e primejdios ?

Hazzard surîse.

— Ar putea să fie, pentru oamenii care-și vîră nasul pretutindeni. Vezi, domnule Crapp, studiez pe toți vampirii însetați de sînge... Am pornit la vînătoare și mai ales, la stîrpirea ploșnițelor.

Lucru surprinzător, Crapp surîse, ceea ce nu i se întîmpla niciodată. Maxilarul de jos se aplecase și dinții de aur străluceau în lumina zilei.

— Noi doi ne asemănăm. D-ta vînezi bacili, iar eu vînez „fluturi de aur“ ! Ha ! Ha ! Ha !

Era un cuvînt de spirit în maniera lui Crapp, dar Hazzard se făcu a nu-l înțelege.

Robert Crapp avea obiceiul să meargă mult pe jos.

Sîmbătă după amiază și o mare parte din Duminică, hoinărea prin mahalale sau parcuri, urmărind un scop precis. Inventase un joc, care pe el personal îl distra foarte mult, dar care avea darul să înfurie pe alții. Alegea din cartea de telefon, un număr de șase-șapte nume și

adrese, își nota amănunțit sumele plătite fiscului asupra veniturilor lor și căuta apoi, în ce fel de casă pot locui bunăoară : domnul Smith, din Hamstead, sau domnul Jones, din Highgate, sau domnul Robinson, din St. Johns Wood. Dacă aparența casei nu corespundea sumei plătite la impozit, Crapp revenea în Sîmbăta următoare, în strada casei ce-l interesa, și punea vecinilor tot felul de întrebări privitoare la felul de viață al d-lui Smith. Avea o trăsură ? Ce fel de trăsură ? Primea multă lume ? Cîți copii avea ? Cum se îmbrăca soția lui ? Aceste demersuri de detectiv erau o formă ciudată de distracție, dar Crapp era fericit de acest joc, care convenea de minune firii lui invidioase și rele. Nu era decît un biet funcționar al statului, dar această vînătoare a „cărăbușilor de aur“ îi dădea o aureolă de demnitate și importanță, cel puțin în propriii lui ochi. Anchetele sale nu rămîneau întotdeauna fără rezultat. Reușise în mai multe rînduri să stîrnească plictiseli, ba chiar drame. Expediase prin poștă numeroase scrisori anonime și un respectabil domn Smith devenise dintr-o dată foarte suspect.

4

Contrastele creează întotdeauna invidia sau stimulentul. Cu toate acestea, cînd Hazzard rămînea uneori de sîmbătă pînă duminică spre seară, la Moorhouse, în departamentul Winchester, el nu se simțea atins nici de acest viciu, nici de această virtute. În parc, statuile de marmură luceau puternic și cascade de flori țîșneau din antice vase de bronz. Frunzele arămii ale toamnei cădeau pe prundișul din alei. Pe soția lui o chema Phyllis, iar pe fetiță, Jeanne. Salonul luminat de uși largi de sticlă era umbrit de o culoare vie, care îl impresiona pe Hazzard de îndată ce intrase în salon. Era un dulap de lac roșu. Restul încăperii, care dădea spre grădină și soare, era mobilat cu gust, în culori calde și armonioase, iar mobila roșie strălucea ca o piatră prețioasă. Tînăra și

frumoasa doamnă Moorhouse, așezată pe divan, adora porțelanurile chinezești, florile și miniaturile vechi, pe care le vedeai pe toți pereții. Un parfum ușor și fin plutea în această încăpere liniștită.

Moorhouse era în picioare, ars de soare, fericit și glumeț, povestind micuței Jeanne, legende absurde și privindu-și soția cu un amestec de gravitate și surîs. Hazzard simțea cît de adînc aceste două ființe se înțelegeau sufletește.

Cîtăva vreme, el privea cu ochii noi, acest aspect nou al vieții. O femeie era o rază de soare în viață, și de la moartea mamei lui, lumea lui Christophe era lipsită de femei. El muncea, fără să aibă alături de el o tovarășă de viață, în singurătate și mizerie, lipsit de parfumul unei calde intimități.

După masa de seară, plimbîndu-se prin parc cu vechiul lui prieten, simți nevoia să-i vorbească de viața lui intimă.

— Tu trebuie să te simți fericit aici, Julien !

Da, Moorhouse era fericit. Hazzard remarcase că prietenul lui își întoarse capul, ca să privească o fereastră luminată, pe care se profila chipul soției sale. Iar Moorhouse surîse acestei umbre.

— Casa ta e foarte frumoasă și soția ta, atît de drăguță. Se găseau în momentul acela alături de statuia Dianei.

— Nu este tipul de femeie al zeiței Diana, dragul meu ! Un adevărat bărbat nu poate iubi o femeie ca Diana asta ! Și Moorhouse atinse statuia. De ce nu te însori și tu ?

Hazzard își privi prietenul, ca și cînd i-ar fi cerut, sau l-ar fi întrebat de ce nu urcă pe muntele Ararat !

— Eu ? Dar e cu neputință, dragul meu !

Moorhouse îi aruncă o privire stranie.

—Vrei să spui că în viața ta nu mai e loc pentru nimeni ?

— Da, așa este ! Mi-ai ghicit gîndurile, Julien ! Munca mea cere libertatea și celibatul !

CAPITOLUL XVII

1

Dimineţile în care Christophe se simţea cu adevărat fericit erau Marţea şi Vinerea, pe care le petrecea la policlinica spitalului de copii din Marylebone.

Fără să fie sentimental, sau poate tocmai de aceea, el ştia în chip magistral cum să se poarte cu copiii. În faţa unui copil bolnav, el se simţea emoţionat, cum ar fi bărbaţii în faţa unei femei, a muzicii sau a unei flori, fiindcă la rîndul lui, fusese şi el un copil bolnav. Amintirea acestor zile îi rămăsese adînc întipărită în sufletul şi corpul lui. Niciodată nu mînţea pe un copil. Nu-i spunea că nu-l va durea, cînd ştia prea bine că copilul va suferi mult. Era blînd, serios şi prietenos şi avea o sinceritate liniştită, pe care cei mici o înţelegeau.

Hazzard, la Marylebone, nu era acelaşi ca la Bennee. Era în stare să surîdă, ba chiar să se joace cu copiii. Cu totul altele erau manierele lui de a se comporta şi a vorbi cu femeile, mamele, surorile şi infirmierele. Ele nu mai erau abstracţii, ci deveneau femei. Pentru aceste femei, si Hazzard era un bărbat şi nu un monstru, cum îl considerau infirmierele din spitalul Bennet. Aici, era doctorul Christophe Hazzard, un bărbat care era iubit şi în care aveai deplină încredere. Se bucura de o mare reputaţie printre femeile din cartierele murdare şi mizerabile ale Londrei, care şi-l recomandau călduros. El nu înspăimînta niciodată pe vreunul din ei, chiar cei mai răi dintre ei încetau să ţipe şi să plîngă de îndată ce-şi făcea apariţia. Uneori o trimitea pe mama copilului, în sala de aşteptare :

— Copilul e prost dispus astăzi şi ne face să ne pierdem timpul. Nu v-aţi ocupat îndeajuns cu disciplina lui. Aşteptaţi în salon şi reveniţi peste o jumătate de oră !

Erau şi copii care se zbăteau şi urlau, care nu voiau şi nu dădeau voie să fie atinşi. S-ar fi spus că erau sub înrîurirea diavolului. Atunci, Hazzard întrebuinţa sistemul de a-i speria. O îndepărta pe mamă, în timp ce cu ajutorul unei infirmiere, liniştea pe micul sălbatic. Mulţi

copii și mulți adulți trebuie să fie îmblînziți prin frică. Mai toți copiii bolnavi îl adorau pe doctorul Christophe, pe el, omul cel mai singuratic și cel mai detestat !

Numeroși copii erau atinși de tuberculoză. Hazzard îi privea ca pe niște flori palide și delicate, în timp ce majoritatea oamenilor nu reprezenta în ochii lui decît subiecte științifice. Acești copii îl emoționau profund, cu toate că nu avea nici un sentiment de milă pentru omenirea care îl izgonise. Nu era nici altruist, nici optimist, dar era de un realism mistic. El studia mulțimea pe care noi o numim civilizație, întocmai cum studia microbii.

2

Hazzard înlocuia pe doctorul Salisbury la policlinică. Salonul, în care Hazzard înconjurat de un grup de studenți, primea pe bolnavi, avea două ferestre și trei uși, o masă și o bancă lungă, pe care bolnavii stăteau să le vină rîndul. Pereții erau vopsiți în ulei, partea de sus, într-un galben deschis și cea de jos, o bandă de un roșu închis.

O tăcere adîncă domnea în încăpere. Hazzard aplecat asculta pe o femeie, cu stetoscopul lipit de pieptul bolnavei. Infirmiera, cu o pătură în mîini, privea pe fereastră. Un număr de vreo douăzeci de studenți se uitau la Hazzard sau contemplau pe tinerele femei, ce așteptau pe bancă.

.O femeie grasă, cu aerul răutăcios și obraznic, începu să tușească. Un sac de provizii, plin de pachete, se odihnea pe genunchii ei. Tusea ei era zgomotoasă și falsă Hazzard, fără să miște stetoscopul și fără să ridice capul, reclamă tăcerea :

— Incetați cu această tuse, vă rog. Este deplasată și inutilă !

Femeia îi aruncă o privire jignită, se întoarse către vecinele ei și spuse ca să audă toată lumea :

— Dar nu pot, doctore !

— Ba da, puteți foarte ușor ! Altfel, vă veți duce să așteptați afară, pînă la sfîrșitul după-amiezei !

Și femeia, ca prin farmec, încetă să tușească. Acest doctor era unul din acei medici antipatici și ursuzi care

nu vă lăsau să vă arătați durerile pe față ! Hazzard, cu vocea înceată și liniștit, în așa fel încît bolnava nu auzea ce spunea, explica studenților această tuse.

— Puteți lua de exemplu, domnilor, că cu cît tusea e mai zgomotoasă, cu atît durerea e mai mică. La bărbați, în mai toate cazurile, este rezultatul alcoolului și al tutunului.

Studenții surîseră. Cineva întrebă :

— Și niciodată la femei ?

Hazzard îl privi ironic pe cel care pusese întrebarea.

— În cazul de față, una dintre aceste cauze este în joc !

Alături de femeia grasă și zgomotoasă, se găsea în această galerie a mizeriei londoniene, un mic obrăjor, ca un pastel, delicat și palid, unul din acele chipuri care te fac să te gîndești la reflexul lunii într-o apă cristalină. Tînăra fată era îmbrăcată în negru. Părul abundent și negru acoperea urechile. Obrazul ei părea străveziu. Așezată între femeia grasă și o italiancă tot atît de voluminoasă, ea îl urmărea pe Hazzard, timidă și neliniștită. Avea aerul gingaș și înspăimîntat. Se prea poate să se fi simțit speriată de lumea din jurul ei. Fără voia ei, ea tresări speriată, ca și cum ar fi vrut în același timp să plece și să rămînă pe loc. Își dădea osteneala a sta locului. Nu-l părăsea din ochi pe Hazzard. Uimirea o făcu să-și uite teama. Ce coincidență extraordinară ! Ar fi vrut în același timp să plece și să rămînă pe loc. Își dădea seama că studenții o priveau insistent. Ea se agită pe bancă. Vecina ei se întoarse către ea.

— E plictisitor să aștepți atîta vreme, nu-i așa ?

Vocea grosolană încerca să fie amabilă. Tînăra fată îi răspunse într-un murmur :

— Trebuie să ne dezbrăcăm aici... înaintea tuturor ?

— Nu, într-o mică odaie, alături !

— În fața infirmierei ?

— Ea te acoperă cu o pătură !

— Cred că nu avem voie să vorbim !

Ea tăcu și rămase multă vreme nemișcată, între cele două femei grase. În două rînduri, ea închise ochii, apoi îi redeschise în chip brusc deasupra lui Hazzard, ca și

cînd s-ar fi așteptat să-i simtă privirea fixată asupra ei. Probabil că-și va mai aduce aminte de ea. Dar de ce oare se temea ? Ea venise acolo să ceară ajutor și misiunea lui era doar să-i ajute, să-i liniștească pe toți. Atunci ?...

O femeie, pe care o infirmieră o înfășurase într-o pătură, fusese condusă în altă odaie și trei-patru studenți se ridicară și o urmară. Tînăra fată se întoarse către vecina ei, cu chipul neliniștit.

— Și pe noi ne consultă ?

— Tinerii medici au și ei dreptul să studieze !

— Nu știam asta !

Își dădea seama că Hazzard privea în direcția ei. Firește, ea vorbise prea mult și el vroia probabil să-i impună tăcere. El o fixa aspru. O recunoscuse oare ? O căldură ciudată îi aprinse obrajii. Închise ochii. Și asta trebuia suportat ca multe alte lucruri în viață.

Una cîte una, femeile au fost examinate, după aceeași metodă. Cînd veni rîndul femeii care tușise, ea începuse cu volubilitate să-și descrie durerile bolii de care suferea. Toată sala putea să audă și să știe de ce boală suferea.

— Am dureri atît de insuportabile în spate, doctore, și noaptea... picioarele mele se umflă... și cînd încep să tușesc...

Dar ea fu întreruptă din vorbărie. Hazzard, observînd-o cu privirea nemiloasă, timp de cîteva clipe și văzînd tenul ei cenușiu, obrajii umflați și tremuratul mîinilor, era adificat asupra cauzei acestor indispoziții.

— Urmați, vă rog, pe infirmieră în această cameră !

Surprinsă, femeia se ridică ascultătoare și trecu în camera de alături. Tînăra fată auzi vocea lui Hazzard și pe aceea a pacientei. Ea nu putea să înțeleagă ce îi spunea doctorul, dar ea prinse din zbor sensul cuvintelor și tonul jignit al femeii.

— Niciodată mai mult de trei pahare pe zi, doctore ! Vă jur că spun adevărul... Pe cinstea mea... nici o picătură mai mult.

Puțin după această convorbire, Hazzard ieși din odaia de alături, avînd aerul hotărît să nu-și mai piardă vremea îngrijind cazuri disperate, ce nu se puteau lecui decît cu voința. Se așeză pe scaun și strigă :

— Cine e la rînd ?

Tînăra fată tresări și se sculă în picioare. Toți acești bărbați o vor privi într-o clipă. Chipul ei exprima spaima. Cu ochii plecați, ea traversă salonul și se așează pe scaun, în fața lui Hazzard.

Ridică privirea asupra doctorului, care o privea atent.

— Ce vă doare ?

Vocea era caldă și prietenoasă. Da, o recunoscuse ! Ea roși de emoție și plăcere. Timidă totuși, răspunse :

— Mă... mă simt mereu slăbită... și respirația... mi se taie... foarte repede... Cred că este inima.

El o privea liniștit.

— Aveți palpitații ? Înțepături la inimă ?

— Da !

— Stați mult în picioare ?

— Nu, stau mai mult pe scaun ! Sînt casieră.

— Se vede ! Trebuie să examinez inima. Treceți, vă rog, în camera din dreapta, infirmiera vă va ajuta.

3

Camera avea doi metri pe trei. Ea nu conținea decît un chaise-longue din piele, o pătură și un mic scăunel. Pereții erau în același ton cu cei din sala cea mare. O ferestruică sus de tot, aproape de tavan, lumina puțin odaia.

După ce închise ușa, tînăra fată, se așează și întredeschise timid, bluza neagră. Ochii mari și negri făceau două umbre pe chipul său palid. Părea înspăimîntată de propriile ei gesturi. O recunoscuse într-adevăr ? Uitase oare totul ? Infirmiera o bruscă.

— Ei fetițo... mai așteptăm încă mult ?

— Sînt gata !

— Ceea ce faci dumneata nu servește la nimic. Dezbracă-te pînă la mijloc. Haide, mai repede ! Doctorul poate sosi dintr-un moment într-altul.

Ea îi ajută și cînd tînăra fată era goală pînă la mijloc, ea îi acoperi umeri cu o pătură, care trecuse peste nenumărate corpuri goale. Tînăra fată avea senzația că tot corpul era plin de microbi.

— Va trebui să mă duc... acolo unde se află toată lumea ? Garda era o persoană realistă.

— Nu fi ridicolă, domnișoară ! Te afli aici într-un spital. Dacă ești un caz interesant... sigur că te vei duce acolo !

Hazzard intră în odaie. După ce închise ușa, el rămase cîteva clipe nemișcat, privind pe tînăra fată care ținea pătura cu amîndouă mîinile. Ca un copil bolnav și sensibil, ea aștepta ca el s-o ajute. Cu stetoscopul în mînă, el apropie scăunelul și puse piciorul lui țeapăn.

— Dă-mi puțină lumină, te rog !

Două lămpi electrice inundară odăița cu o lumină galbenă.

— Îmi amintesc foarte bine de d-ta ! Acuma, spune-mi amănunțit, ce anume te doare !

Degetele tinerei fete strîngeau din ce în ce mai mult pătura.

— Obosesc foarte repede. Adesea am bătăi de inimă, destul de puternice și dureri ascuțite la stomac, după mese.

— Închisă toată ziua ?

— De la orele nouă, pînă la șase seara !

— O jumătate de oră pentru prînz și zece minute pentru ceai ?

— Da !

— Și prînzurile dumitale se compun din... pîinișoare, din lapte, din margarină, din sardele și din magiun ?

Ochii bolnavei păreau să se mărească și mai mult !

— Din cînd în cînd, avem și carne.

— Dar nu mănînci prea mult ?

— Nu, asta se întîmplă destul de rar...

— Bine ! Acum te voi examina.

El îi examină buzele și interiorul pleoapelor. Era în chip vădit, foarte anemiată.

Frumusețea ei amintea palida transparență a florilor, care nu-și deschid petalele decît numai noaptea. Îi lipsea soarele.

— Și acum, te rog, arăta-mi pieptul !

Infirmiera se apropie să ridice pătura, dar Hazzard o îndepărtă. El ridică un colţ al păturii, şi puse stetoscopul pe sînul stîng al fetei. Ea stătea tot atît de nemişcată ca un copil cuminte, deschizînd ochii mari.

Capul doctorului atinse mîna ei. El remarcă frăgezimea obrazului, finețea degetelor ei şi unghiile bine îngrijite.

— Nu tuşeşti de loc ?

— Nu !

Se ridică şi se îndepărtă puţin. Avea aceeaşi expresie ca atunci cînd examina pe un copil bolnav.

— Anemie, lipsă de globule roşii. Iată boala dumitale, domnişoară Avery ! Te poţi îmbrăca acum. De îndată ce vei fi gata, voi reveni.

4

Cînd Hazzard reveni în odaie, micuța siluetă neagră era aşezată pe scăunel. Infirmiera stătea în picioare, aproape de chaise-longue, şi o privea curios pe tînăra fată. Hazzard se rezemă de perete.

— Pot să vă pun cîteva întrebări ?

— Da !

— Unde lucraţi acum ?

— La marele magazin Petter & Gom, din Oxford Street.

— Casieră ?

— Da, la secţia de mătăsuri şi noutăţi.

— Într-o cuşcă de sticlă ?

— Da !

— Şi stai acolo închisă toată ziua ?

— Da !

— Cînd iei puţin aer ?

— Seara... cîte puţin şi nu întotdeauna !

— O cameră de culcare pentru dumneata singură !

— Nu. O împart cu o prietenă. Camera e foarte mică.

— E ceea ce gîndeam şi eu. Nu vă este cu putinţă să părăsiţi această cuşcă ?

Ea îl privi cu o disperare dureroasă. Privirile ei spuneau : „Cum să ies de acolo ? Trebuie să trăiesc. Nu sîntem oare cu toții închiși în cuști de sticlă ?“

Ochii lui Hazzard erau plini de compătimire.

— Înțeleg. Am să vă prescriu un medicament care să vă dea puține puteri. Trebuie să veniți de două ori pe săptămînă, aici la vizita doctorilor. La Petter & Gom, spuneți ?

— Da, doctore Hazzard !

El o privi și îi surîse cald. Memulțumit de el, se întoarse pentru a deschide ușa.

— Voi trimite o scrisoare patronilor dumitale !

— Dar, doctore... ei sînt în stare...

— Bine... înțeleg !

Nemulțumirea lui, sentimentul pe care-l avea că atinge doar suprafața lucrurilor se transformară deodată într-o furie ciudată și subită. Un medicament întăritor, un lichid oarecare, într-o sticluță ! Ce păcăleală, ce sinistră batjocură ! Cu toate acestea, ce putea oare Hazzard să facă mai mult ?

5

Să spargi toate cuștile de sticlă din Londra ? Ar fi trebuit să faci o nouă educație omenirii, s-o faci să înțeleagă că viața este cea mai serioasă afacere și că nu afacerile sînt la baza vieții.

Cînd Hazzard urcă scările din pasajul Cordier, se opri o clipă în coridorul etajului de sus. Trăia una din acele clipe de luciditate perfectă, cînd un om vede clar ceea ce a fost ieri și ceea ce este astăzi. Se schimbase oare mult ? Anumite lucruri au slăbit oare în sistemul lui nervos ? Nu, cu toate că mama lui devenise acum, mai mult o imagine, decît o prezență vie. Cu toate acestea, el lucra mereu în camera în care ea murise.

Ce coincidență stranie totuși, ca Ruth Avery să vină la policlinica doctorului Salisbury, tocmai în ziua cînd el îl

înlocuise pe Salisbury ! Sărmană micuță. De-a lungul celor șapte ani, ea nu se schimbase aproape deloc. Își aminti deodată de plecarea ei neașteptată, de serviciul pe care i-l făcuse fără voia ei, căci astfel el putuse închiria două odăi, în loc de una singură. Cît de egoistă este viața și ce încărcată de convenții și prejudecăți ! Opiniile oamenilor sînt de cele mai multe ori, prejudecăți ! Omul moștenește slăbiciuni, ură, senzații și entuziasm !

Se uită la ceas. Îi mai rămînea liberă o jumătate de oră înaintea cursului de seară, cu studenții leneși și tîmpiți. Era pe la sfîrșitul lunii August, era foarte cald și oamenii plecau la mare sau la munte. Hazzard nu-și îngăduia un concediu, ci se mulțumea să urce în fiecare seară, în grădinița lui de pe acoperiș și să mediteze în mijlocul coșurilor strîmbe. Te puteai izola cu desăvîrșire, chiar la Londra, și un bărbat, ca să poată realiza lucruri importante, are absolută nevoie de singurătate.

Își îmbrăcă o haină veche și se căță pe scara ce ducea pe acoperiș. Udă florile. Soarele ardea, printr-un val de căldură și fum. Cu stropitoarea în mînă, el privea jos spre stradă, ca și cînd s-ar fi aflat pe Sisbury. Dar își dădu seama că-i revenea neîncetat în minte, chipul copilei bolnave din acea după-amiază. Da, ea era încă un copil. Și deodată, își aminti în chip deslușit cît de mult se devotase ea în timpul bolii lui și cît de ingrat se arătase față de ea.

Ce ciudată e viața uneori ! Să stai nouă ore pe zi închis într-o cușcă de sticlă ! Cum poți să te mai miri că-i în halul ăsta de anemică ! E condamnabil să închizi păsările într-o colivie... dar oamenii...

El era liber... într-un anumit fel. Își avea grădinița pe acoperiș, acest stîlp de ascetism. Oh ! Dacă ar putea să deschidă toate coliviile și toate cuștile ! Dar nu e acesta destinul omenirii, de a fi închisă ? De altfel, era mai bine să fie închisă decît în libertate ! Totuși, unele excepții îl impresionau.

Această tînără fată, bunăoară... Era atît de gingașă, atît de fină, ca o floare de seră.

CAPITOLUL XVIII

1

În acea vreme unul din membrii direcţiei marilor magazine Petter & Gom se văzu dintr-o dată chinuit de remuşcări. Era tînărul August Gom, care suferea de stomac şi care se însurase cu o femeie cu nasul de medalie romană, cu ochii albaştri şi reci, cu buzele subţiri. Mai mult silit de soţia lui, tînărul Gom întreprinse un plan de vaste reforme pentru locuinţele şi hrana funcţionarilor săi. Neavînd copii, pasiunea ei era să se amestece în viaţa celorlalţi şi mai ales să predice morala. Îl sili deci pe bărbatul ei să organizeze în magazin, separaţia totală a personalului masculin şi feminin. S-au făcut astfel sufragerii separate, camere comune separate şi bineînţeles, mici apartamente separate. Fiind în acelaşi timp o gospodină energică şi capabilă, ea supraveghea curăţenia şi ordinea peste tot locul.

Doamna August Gom, ca celelalte femei de tipul ei, avea principii şi vederi foarte mărginite. Ea nu era preocupată decît de chestiuni de moralitate. Ea nu considera corpul omenesc ca fiind compus dintr-un cap, un stomac, plămîni şi două picioare. Pentru ea, totul se reducea la moravuri ireproşabile şi o ţinută demnă faţă de sexul opus. În Anglia, există oare o altă ţinută ? Hrana, nevoia de aer, odihna, indispoziţiile femeilor n-o interesau de fel. Avea mentalitatea unui funcţionar şi acea formă de egoism care se insinuează în viaţa altora şi pe care unii ipocriţi o numesc altruism.

Funcţionarele dormeau cîte două într-o cameră. Tovarăşa lui Ruth era o fată voinică, cu părul roşu şi de o vitalitate exasperantă. Dacă tinerele fete ieşeau după închiderea magazinelor, trebuiau să fie înapoi înainte de ora zece şi să-şi înscrie numele la portar. Florrie Barter venea întotdeauna în momentul cînd se închideau porţile, abia ţinîndu-şi respiraţia, urca scările în fugă şi cînd intra în odaie, se trîntea frîntă de oboseală pe patul ei. Era o fată fără rezervă, nici ţinută, care era veşnic nemulţumită.

Ruth se culca devreme, căci era obosită și se temea de stràzi, de bărbați care o dezbrăcau cu privirea, o urmăreau și o opreau strigîndu-i : „Bună seara, micuțo“, „Încotro la ora asta ?“ Timidă și speriată, Ruth o lua la fugă.

Prietenos, ea o întrebă pe Florrie unde fusese.

— Am ieșit cu un băiat !

Răspunsul venea inevitabil, mereu același. Cum nu putea să întîlnească nici un bărbat în magazin, ea se ducea în stradă, și la urma urmei... străzile întunecoase ale orașului sînt mult mai ospitaliere...

— Nu ți-e teamă, Florrie ?

O singură dată, Ruth îi pusese întrebarea :

Florrie, uimită, îi rîse în nas.

— Ce ciudată ești, Ruth ! Ce dracu, doar nu sînt născută de ieri ! Ruth nu putea să înțeleagă curajul tovarășei sale de cameră.

Circumstanțele vieții au făcut-o pe Ruth ascultătoare și fricoasă. Se înspăimînta la gîndul că s-ar putea într-o bună zi să fie zvîrlită în stradă, fără lucru, și nevoită să-și caute un adăpost, ca un mic animal speriat. Această teamă de șomaj și de străzi o sileau aproape să fie lingușitoare.

Îi era de asemenea teamă să nu fie bolnavă și de aceea, luni, singura ei zi de libertate, ea se îndrepta spre spitalul Bennet. Nu spusese nimănui nimic, nici chiar lui Florrie. Înfășurată într-un ziar, sticluța cu doctoria întăritoare fusese introdusă în odaie. Datoria ei era să-l anunțe pe portar de slăbiciunile și durerile ei, pentru ca să fie examinată de doctorița atașată magazinelor Petter. Dar și de data asta, Ruth se temea să nu fie considerată în chip oficial bolnavă. Ar fi putut fi concediată. Ori, ea nu era bolnavă, ci numai anemiată.

Doctoria fusese ascunsă cu grijă în fundul unui sertar și Ruth lua cîte o linguriță înainte de culcare. Rețeta prescria cîte o lingură după fiecare masă, dar Ruth nu vedea nici o posibilitate să respecte ordonanța, căci între orele opt dimineața și orele șase după amiază, personalul nu avea voie să urce în camere.

În această zi remarcabilă, Ruth se băgă în pat foarte devreme. Se simțea foarte obosită, dar această oboseală

era mai ales rezultatul unei emoții puternice. Ce stranie coincidență ! Îndreptîndu-se la spital, nu putea bănui să-l revadă pe Hazzard. Trecuseră șapte ani, în timpul cărora se gîndise adesea la pasajul Cordier, regretînd acea epocă de viață, unde avea o cameră pentru ea singură, și unde adormea legănîndu-se în visuri romantice. Se obișnuise cu viața ei monotonă și tristă cum te obișnuiești cu cerul cenușiu al Londrei. Avea acum treizeci și unu de ani. Și iată că, pe neașteptate, Hazzard, un doctor cu reputație, se ivea deodată în calea ei. Dădea ordine și era ascultat ! Ea îl ascultase ca un copil, apreciind și admirînd tonul lui autoritar și sigur... Acuma... nu-i mai inspira nici milă... nici compătimire !

Își amintise de ea... și n-o expusese curiozității studenților.

Probabil că nu-l va mai revedea niciodată ! Va trimite pe cineva la spital să-i aducă doctoria, dar ea nu se va putea reîntoarce decît în ziua concediului, afară doar dacă nu anunță în chip oficial că este în tratament la spitalul Bennet. Atunci însă o vor întreba : „De ce“ și iar „De ce ?“ O vor bănui, va deveni suspectă în ochii lor. Ea cunoștea pe o tînără vînzătoare, care se lăsa îngrijită de medici particulari pentru o anumită boală, și cînd șeful personalului își dăduse seama, a fost concediată fără discuții. Mentalitatea doamnei August Gom învinsese ! După dînsa, oamenii trebuiau să fie tratați ca oile.

Ruth, în așteptarea lui Florrie, își dădu seama cît de mult ar fi dorit să-l revadă pe Hazzard. Aceste cîteva clipe au răscolit trecutul. Ea presupunea că trăia acum în propria lui casă și că era probabil căsătorit, cu toate că nu și-l închipuia pe vecinul ei alături de o femeie.

Era geloasă pe această femeie problematică. Ce ridicolă era, tot copilă și tot visătoare, după atîția ani ! Florrie nu putea să sufere ca fereastra să fie deschisă. Ruth se sculă încetișor, întredeschise fereastra pe întuneric și se strecură repede în pat. Aerul era înăbușitor în odaie. Se auziră în apropiere zece bătăi de ceasornic. Aproape fără suflare, Florrie își făcu apariția în odaie. Părea foarte agitată.

— Uf ! Ce noroc. Bine că se sfîrșește în curînd !

Ruth se așeză în pat.

— Pleci undeva, Florrie ?

— Oh ! Asta în orice caz !

— Ai găsit un alt loc ?

— Ce idee. Nu, drăguțo ! Am găsit ceva mai bun. Mă mărit !

Ochii lui Ruth se făcură mari !

— Cu unul din...

— Dar de unde ! Altcineva, Ruth, un om foarte bine. Are un birou de comerț și o casă la Highbury. Voi avea și o cameristă. Are patruzeci și trei...

— Și dumneata... ai douăzeci și șase...

— Asta nu are nici o importanță ! Voi avea o viață plăcută. Poate voi veni să-mi fac cumpărăturile aici. Oh ! m-am săturat de magazinul ăsta !

Ruth se întinse din nou în pat. Oare Florrie va băga de seamă că fereastra era deschisă ? Dar Florrie nu remarcase nimic, prea agitată de viitorul ei bărbat, de camerista ei, de vila ei personală.

2

Trecuseră cincisprezece zile și cum Ruth nu-și putuse procura medicamentul fără o nouă ordonanță a doctorului, inventă un pretext și se duse într-o zi după amiază la spital. Sîmbăta, magazinele Petter & Gom închideau porțile la ora unu, dar Ruth aștepta Joia viitoare, căci zilele de consultație ale doctorului Salisbury erau Lunea și Joia. Ea spera să-l găsească pe Hazzard. Își cumpărase o panglică roșie, de culoarea vișinei, ca să-și întinerească puțin pălăria neagră.

A trebuit să aștepte mai mult de două ore, alături de o mulțime răbdătoare și tăcută. Un miros de omenire în sudoare, de haine învechite și de farmacie umplea sala. Pisica spitalului, un animal mare, cu o panglică albastră în jurul gîtului, trecea nepăsătoare printre bolnavii de pe bancă. Femeile vorbeau încetișor. Din cînd în cînd, mai mulți bolnavi erau conduși sub supravegherea infirmierei în cabinetul de consultație al medicului.

Ruth intră în cabinet la ora patru și jumătate, alături de o rusoaică din Sobo și de o bătrînă italiancă. Obrajii tinerei erau roșii ca focul. Văzu grupul de studenți, în jurul medicului, așezat pe scaunul lui. Era un om slab, care purta ochelari și o mustață care semăna cu o perie de unghii. Ea se aștepta să-l revadă pe Hazzard, dar întîmplarea îi prezentă pe doctorul Salisbury.

Luă loc pe bancă, fixîndu-și genunchii. Era tot atît de nenorocită ca un copil căruia i se promisese o plimbare, care din motive superioare nu mai avea loc. Foarte dezamăgită ea se așeză pe scaun, răspunzînd întrebărilor puse de doctorul Salisbury și mărturisind că de la ultima ei vizită, nu simțea nici o ameliorare.

— Continuă să iei aceeași doctorie.

Vocea doctorului era aspră și repezită. O întrebă dacă suferea de constipație. Ea roși pînă după urechi și răspunse că nu.

— Perfect ! Cazul următor !

Ea părăsi spitalul, cu ochii plini de lacrimi. Ce copilăroasă este. Și-ar fi putut închipui totuși că lucrurile nu se întîmplă niciodată așa cum le dorim noi. Minunile nu se arată în fiecare zi !

3

De fiecare dată, cînd Hazzard o vedea pe doamna Tribute ocupîndu-se de casa mamei sale, curățind-o și împodobind-o, era silit să audă cuvintele : „Adunați comori în ceruri, unde nici viermii, nici rugina nu le roade“. Era o femeie tăcută, dar foarte evlavioasă.

Sarah Tribute spunea uneori :

— Mulți dintre micuții londonieni n-au văzut probabil niciodată iarba... adevărata iarbă.

Avea dreptate. Hazzard, care citea tocmai o monografie germană, asupra unui nou tratament al tuberculozei, îi răspunse că erau mii de copii care nu știau nici măcar cum crește iarba, sau cartofii.

Doamna Tribute se revolta împotriva unei asemenea nedreptăți.

Firește nu poți cere oamenilor care trăiesc ca furnicile, să fie altceva decît furnici.

Hazzard o aprobă și adăugă că furnica este fericită să trăiască printre furnici, întocmai cum un preot e fericit să trăiască în tovărășia altor preoți. Oamenii obișnuiți să trăiască în societate, sînt înspăimîntați și nefericiți cînd îi desparți de mulțime.

Urcînd pe Sisbury spre sfîrșitul după amiezei, în această zi aurită de toamnă, Hazzard privind în jos spre vale, avu o viziune. În vis, omul devine supraom. Jos, se ardea iarba stricată și rea, și fumul se ridica în fîșii, în rotogoale argintii. Mirosul rînced și acru se urca pînă sus, pe culmea dealului. Astfel, iarba netrebuincioasă, era arsă și stîrpită, în timp ce oamenii nefești societății, puteau să trăiască și continuau să însămînțeze omenirea de germenii lor otrăvitori ! Hazzard văzu casa mamei sale, transformată în centru de colonie, pentru copiii bolnavi, pentru micuțele ființe dezmoștenite de soartă, pentru tineri convalescenți. O femeie care ar fi semănat cu mama lui, se ocupa și conducea colonia. Silueta învăluită în ceață a mamei părea să se risipească, să se împrăștie și să se înalțe cu fumul argintiu.

Încetul cu încetul, viziunea se precizează, devenind mult mai personală. Se gîndea la o fată tînără și frumoasă, închisă într-o colivie de sticlă. Se întreba dacă Salisbury o văzuse și dacă medicamentul îi făcuse bine. Medicină în sticluțe ! Îi trebuia altceva tinerei fete... și se simți deodată plin de compătimire pentru copilul firav și palid.

Chipul lui Ruth îl urmărise pînă seara tîrziu. El se strecura printre paginile volumului. Plutea în atmosfera caldă a acelei nopți de Septembrie. Așezat sub bătrînul măr al mamei sale, Hazzard asculta fermecat susurul izvorului. Pe bolta cenușie a cerului, apăruse o stea, o stea singuratică. El o privi îndelung. Acesta să fie oare destinul omului, a savantului, a cercetătorului, să rămînă toată viața, tot atît de singuratic și izolat, ca această stea ?

Vizita lui Hazzard în marile magazine Petter & Gom nu era o simplă coincidență. Cînd coborî Oxford Street, văzu numele casei repetat pe fiecare vitrină. Se apropie, amintindu-și de cușca de sticlă care începuse să-l intereseze și care se afla în raionul mătăsurilor și noutăților. Intră în magazin fără să se gîndească. Simțea că avea de plată o datorie veche față de Ruth, care în urmă cu șapte ani, se devotase din tot sufletul, lui și bolii care-l țintuise la pat.

Dar ce anume vroia ? Ce ar putea să cumpere în marele magazin ? Făcea eforturi de imaginație. Stătea locului nedumerit și uluit. Toate frivolitățile acestea feminine îl zăpăceau.

Șeful raionului îl întîmpină.

— Aș putea să vă fiu de vreun folos, Domnule ?

— Aș vrea să cumpăr un mic cadou.

— Ce articol doriți ? Ceva pentru o Doamnă ?

— Mărturisesc... că nu sînt încă hotărît. Da, pentru o Doamnă.

— Nu vreți să aruncați o privire asupra diverselor articole ?

Hazzard se îndepărtă și privi în jurul lui. Îi veniše deodată ideea, D-zeu știe de ce, să cumpere ceva pentru doamna Tribute. Era pentru prima oară că se afla într-un mare magazin, el, omul care nu se ocupa niciodată de femei.

Deodată, își dădu seama că întorcea spatele coliviei de sticlă, instalată aproape de ușă.

Cumpărarea și alegerea cadoului se petrecu fără incidente. O tînără vînzătoare blondă propusese o jumătate de duzină de batiste fantezii, care cu siguranță vor face mare plăcere unei femei în vîrstă. El cumpără batistele. Dar articolele și banii erau trimise prin pneumatic spre casă ; nu-i era îngăduit să se prezinte personal la casă. Se revoltă, nevrînd să fie batjocura unei mașini automate. Ieșind din magazin, el se apropie de colivia de sticlă. Ruth stătea cu capul plecat asupra unui registru, și nu-l remarcă decît în momentul cînd începu să vorbească.

— Bună ziua, Domnișoară Avery ! Mă aflam aici... din întîmplare. Privirile tinerei fete exprimară teamă, bucurie și din nou teamă. Regulamentul magazinului era sever. Casiera nu avea voie să vorbească sau să răspundă clienților. Dar Hazzard !...

Îl privi pe Christophe adînc în ochi și obrazul ei tremura.

— Sper că te simți mai bine, Domnișoară Avery !

— Mi-e teamă că nu, doctore !

— Presupun că ai fost să-l vezi pe doctorul Salisbury !

— Da !

— Aș fi vrut să fac ceva mai mult pentru dumneata ! Continui să te duci la spital ?

— Oh ! da.

Șeful raionului interveni brusc.

— Sper că vi s-a dat restul exact !

Hazzard surîse.

— Da, da. Am fost pe vremuri, doctorul domnișoarei Avery. Nu m-am așteptat s-o întîlnesc aici. Coincidență stranie ! Bună ziua !

— Bună ziua, Domnule !

— Bună ziua, Domnule !

Hazzard își scoase pălăria în fața lui Ruth. Semăna și mai mult cu un copil fricos, ai cărui ochi implorau :

„Ia-mă cu tine și du-mă departe ! Nu mă părăsi, nu mă lăsa în locul acesta blestemat ! Deschide ușa, și liberează-mă din această colivie !“

CAPITOLUL XIX

1

Hazzard închidea ușa casei sale, cînd auzi vocea enervată a Domnului Robert Crapp.

— Dumneata ești, doctore ?

— Da !

— Se petrec lucruri foarte frumoase în casa asta!

Vocea lui Crapp era încărcată de ură. Pradă unei furii tumultuoase, el stătea pe coridorul primului etaj, cînd auzise zgomotul unei chei în broască. Îi explică lui Hazzard că aşteptase în zadăr să i se aducă ceaiul în odaie, că sunase de nenumărate ori şi că în cele din urmă, neprimind nici un răspuns, coborîse el singur la bucătărie ca să-şi dea seama ce se petrece.

— Ei bine, doctore, este beată, beată moartă!

— Dar, de cine vorbeşti d-ta?

— De femeia de serviciu... beată... căzută moartă, pe podeaua din bucătărie. Am turnat peste ea o căldare cu apă rece. Nici un rezultat, doctore, e beată turtă.

Indignat, ridică din umeri şi coborî scările, pe picioarele lui de struţ. Era firesţe vina lui Hazzard, care îşi luase răspunderea să angajeze această femeie.

— La orele opt, am o reuniune foarte importantă. Toată întîmplarea asta... mi-e foarte neplăcută... şi dealtfel, cu totul inutilă!

Mărul lui Adam tremura de enervare.

— Ar trebui să concediezi pe această femeie, doctore. Insist foarte mult asupra acestui lucru!

Hazzard nu-l mai asculta şi se îndreptă spre bucătărie. Acest incident îl surprinse mult, căci doamna Dugan era o femeie serioasă şi foarte decentă şi în care putea avea deplină încredere. Nici nu-i trecea prin minte că s-ar putea lipsi de serviciile ei, numai pentru că domnul Crapp era furios şi îi cerea insistent acest lucru. Înainte de a păşi pragul bucătăriei, auzi zgomotul unei respiraţii profunde şi greoaie.

Doamna Dugan, lungită pe podea, între fereastră şi masă, avea obrazul congestionat şi plin de sudoare. Buzele se deschideau la fiecare respiraţie.

Hazzard se aplecă asupra ei, pipăi pulsul, ridică pleoapele şi examină pupilele. Nu simţi nici un miros de băutură. Cazul era simplu.

Domnul Robert Crapp îl urmase pînă în pragul bucătăriei.

— Îţi spun eu... asta e treaba poliţiei!

Hazzard se întoarse spre dînsul.

— Această femeie nu este beată. A avut un atac. D-ta ai face mai bine să pleci și să-ți iei ceaiul în altă parte ! Tonul cu care Hazzard rostise aceste cuvinte îl jigni profund pe Crapp.

— Am să iau ceaiul unde-mi place ! Nu este pentru prima dată cînd văd o servitoare beată !

Privirea lui Hazzard îl făcu să se dea înapoi cu un pas. Ea spunea limpede : „Du-te la dracu !“ Ce oameni stupizi ! Femeia trebuia ajutată urgent. Hazzard se duse la telefonul instalat în vechiul magazin și chemă pe doctorul de serviciu al spitalului Bennet. Da, era liber un pat.

— Putem s-o primim imediat, spunea voceá.

— O aduc eu însumi într-o trăsură. Voi chema poliția imediat. Fără să se mai ocupe de Crapp, care urca și cobora scările ca o pisică bătrînă, fără să se hotărască să plece, Hazzard ieși să caute o trăsură. Între timp, un polițist îmbrăcat în civil sosise în fața casei cu Nr. 7, și cu ajutorul unui sergent de stradă, Doamna Dugan fusese instalată în trăsură. O droaie de copii se strînsese în jurul trăsurii, și comenta incidentul. Pasajul Cordier era de părere că femeia băuse. Polițistul, filozof în felul său, privind mulțimea strînsă în jurul lor, rosti cu glas tare :

— Oamenii care locuiesc lîngă o prăvălie cu pește, simt pretutindeni mirosul peștelui împuțit !

Îl privi pe Hazzard, cu ochii lui albaștri.

— Nu putem cere prea mult oamenilor, doctore. Pot să vă mai fiu de vreun folos ?

Hazzard îi mulțumi.

— Nu, mulțumesc ! O voi conduce eu însumi la spital ! Dacă Doamna Dugan putea să supraviețuiască hemoragiei cerebrale, ea nu va mai putea în nici un caz să muncească. Ori ea, sărmana, era una din acele creaturi nenorocite fără rude și fără prieteni...

Trăsura profesorului Dighton intră în curtea spitalului, în urma trăsurii lui Christophe. Hazzard ajută portarului de serviciu să coboare femeia din trăsură. Cazurile de hemoragie cerebrală trebuiesc tratate cu foarte multă băgare de seamă. Profesorul Dighton privea prin fereastra trăsurii sale și se mira să-l vadă pe Hazzard dînd o

mînă de ajutor portarului. Ce glumeț ciudat ! Nici o umbră de spirit ! Cum s-ar putea să-l alegi membru al consiliului spitalului, pe un astfel de om, care avea atît de puțină demnitate personală și profesională ?

După ce plăti trăsura și făcu tot ce era cu putință să facă pentru biata femeie, Hazzard se întoarse în pasajul Cordier și la preocupările lui casnice. Prezența din ce în ce mai nesuferită a Domnului Crapp complica grozav viața lui. Cînd Hazzard intră în casă, găsi o scrisoare, prinsă într-un ac, pe peretele din vestibul. Numele lui era scris cu cerneală roșie : „Doctorului Hazzard — urgent și personal".

Hazzard desprinse scrisoarea. Domnul Crapp fusese foarte expeditiv. În ea se găsea un cec de zece shillingi și scrisoarea următoare :

„Domnule,

„Aceste cîteva rînduri, pentru a vă înștiința că, date fiind circumstanțele incidentului de azi, mă văd silit să-mi caut un alt apartament. Alăturat, un cec de 10 s. (zece shillingi) prețul camerei mele. Vă rog să luați notă de noua mea adresă : 17 Bleak Street, W. C. Cineva va veni să ridice lucrurile ce-mi aparțin, nefiind eu însumi în stare să-mi duc bagajele.

Al dv. devotat,
Robert Washington Crapp".

Hazzard puse scrisoarea și cecul în buzunarul hainei. Coborî, felicitîndu-se și bucurîndu-se ca un copil de noua și prețioasa lui singurătate. Se întreba uimit cum de îl suportase pe Crapp pînă acuma și de ce mașina socială îl suporta mai departe ! Probabil fiindcă ceilalți oameni au atît de mult de lucru, încît nu mai au ragazul să-și piardă vremea cu indivizi de seama lui Crapp.

În așteptare însă, Christophe trebuia să reînceapă viața lui de student și să îndeplinească rolul unei subrete și al unei bucătărese.

Cînd Ruth ieșise prin poarta de alături a marilor magazine Petter & Gom, fusese orbită de razele soarelui, ce se pregătea să apună. Stătu o clipă nemișcată pe trotuar, cu obrazul îndreptat către cerul albastru, stropit de aur și roșu. Alte fete tinere erau strînse în grupuri înaintea porții, rîzînd și vorbind, înainte de a se împrăștia pe străzi, singure sau două cîte două. Mai mulți bărbați așteptau în stradă.

O voce se adresă lui Ruth :

— Bună seara, Domnișoară Avery ! Frumoasă seară, pentru o mică plimbare !

Speriată, ea îl privi pe bărbatul care o acostase. Avea vreo patruzeci de ani, era înalt și gras, cu o mustață gălbuie și nas ascuțit Avea un obraz roșu, ochi de vulpe vicleană, îndreptate asupra fetei, care păreau să mîngîie și să amenințe în același timp. Privirile erau de o grosolănie exasperantă și tonul de o intimitate umilitoare. Întocmai ca o floare, Ruth închisese petalele.

— Bună seara, Domnule Sark !

— Nu vrei să facem o mică plimbare împreună ?

Teama îi sugrumase glasul. Era șeful ei de raion, și cîteva vînzătoare o preveniseră pe Ruth că avea obiceiul să persecute pe acelea care nu voiau să-i răspundă la asalturi.

În cele din urmă, Ruth rosti timid :

— Am o întîlnire. Mi-e teamă să nu fiu în întîrziere !

El coborî pleoapele. Fără să-l învrednicească cu o privire, Ruth se îndepărtă, nădăjduind că nu va fi urmărită. Dar în colțul lui Pont Street, ea se întoarse și văzu silueta pătrată a șefului ei venind spre dînsa cu pașii mari. Atunci ea coborî în fugă Oxford Street. Din cînd în cînd, întorcea capul, ca să se convingă că nu se mai apropia. De ce oare nu putea să rămînă odată singură, să se poată bucura în liniște de această seară călduță de Septembrie și de minunatul apus de soare ? Sark aparținea acelei categorii de oameni care sînt incapabili să înțeleagă sau să aprecieze faptul că o fată tînără dorește să rămînă uneori singură, sau că o femeie poate avea o viață interioară.

Cînd ajunse la marginea lui Tottenham Court Road, se întoarse din nou. Da, el o urmărea mereu. Se prefăcu că nu-l vede. Probabil că el se amuza s-o înspăimînte, dar în cele din urmă o va părăsi rîzînd. Ea traversă drept în fața unei trăsuri și o luă pe altă stradă, ocoli colțul și intră în Great Russel Street. Poate că numai astfel va reuși pînă la urmă să-și piardă urma, păcălindu-l pe domnul Sark. Cînd ajunse în fața muzeului, aruncă o privire piezișă, și îl zări pe trotuarul celălalt la cîțiva pași în urma ei.

Ruth nu parcurgea străzile la întîmplare. În timpul zilei, suflase un vînt de aventură. Punîndu-și pălăria pe cap, ea luase hotărîrea să se îndrepte spre Bloomsbury, pentru că pasajul Cordier se afla în acest cartier. Se îndrepta acum, spre Red Lion Square. De cînd se mutase la Sally Sherman, ea nu mai traversase niciodată squarul. Și nici nu mai revăzuse pasajul în care petrecuse totuși zile fericite. Acuma, Sally era măritată și mamă a trei copii. Prea ocupată, ea nu mai putea s-o vadă prea des pe Ruth și relațiile lor se răciseră. Circumstanțele inevitabile ale vieții îndepărtaseră încetul cu încetul pe cele două prietene. În graba ei de a scăpa stăruințelor Domnului Sark, ea uită timpul și locul unde se afla. Deodată, își aduse aminte de casa Nr. 7. Doamna Bunce vindea probabil tot ziare și papetărie ; va găsi un refugiu în magazinul ei. Nu avea decît să intre și să spună : „Sînt Ruth Avery ! Îți mai amintești de mine ? Dar Ofelia, ce face ?“ Traversînd squarul ea văzu ultimele raze ale soarelui înroșind vîrful copacilor. Cu un sentiment de eliberare, ea se apropie de pasajul Cordier.

Dar cînd ajunse în fața casei, speranțele ei se năruiră. Cele două vitrine ale prăvăliei erau astupate, și firma nu purta nici un nume. Magazinul încetase de a mai fi magazin. Tremurînd din tot corpul, conștientă de pericolul ce se apropia, ea stătea nemișcată în fața fostului magazin. Îi trecu prin minte ideea că ar putea suna la ușă și astfel să întoarcă spatele străzii și domnului Sark. Dacă cineva ar răspunde, atunci ar cere vești despre familia Bunce.

Ea înaintă spre ușă, cînd deodată, Hazzard, bărbatul gîndurilor sale, pe care fără îndoială nu se aștepta să-l găsească acolo, se afla în fața ei. Era cu capul descoperit și încărcat cu pachete și pungi de hîrtie de toate culorile.

Se simți ușurată și alarmată în același timp.

— Oh... doctore... ce surpriză... nu bănuiam... mă întrebam dacă doamna Bunce...

Hazzard o privea cu intensitate. Nu părea nici surprins, nici plictisit, nici măcar bucuros. Respirația întretăiată, culorile vii ale obrajilor și ochii speriați ai tinerei fete îl uimiră. O întrebă cum ar fi întrebat un doctor :

— Ce s-a mai întîmplat ? Iar avem supărări ?

Era întrebarea care se punea unui copil și ea răspunse ca un copil, sincer și fără rușine.

— Un bărbat mă urmărește... sînt atît de bucuroasă că... Ea se întrerupse. Cineva trecu pe lîngă ei. Privirile lui Hazzard străluciră cu asprime.

— Da, cred că recunosc pe omul acesta. Nu este același individ care se arătase îngrijorat că nu mi s-a dat restul banilor în ordine ?

— Îl recunoști, doctore ?

Hazzard se îndreptă încet spre ușa de la intrare.

— Nu vrei să intri în casă și să te odihnești puțin ?

Ochii tinerei se măriră. Fără să-și dea seama, era sleită de puteri. Hazzard părea că surîde, cu toate că chipul lui era perfect imobil.

— Îți mulțumesc, doctore. Pot să îndrăznesc oare ?

— Bineînțeles ! Sînt încărcat cu pachete. Am avut nevoie de aceste cumpărături.

Ea deschise ușa cu timiditate. Ar fi vrut ca el să treacă cel dintîi pragul, dar el o invită să intre ea întîi. El rămase cîteva clipe în stradă, cercetînd pasajul cu privirea și văzu pe individul suspect, cotind colțul unei străduțe învecinate. Atunci abia se hotărî, urmă pe Ruth în casă și închise ușa.

— N-am știut că locuiți tot aici, doctore !

— Da, am rămas aici toată vremea !

Hazzard se simți cuprins de milă pentru copila asta plăpîndă, care se lipea de peretele vestibulului, ca pentru a lua-o la fugă.

— Totul este în perfectă ordine ! Individul a șters-o. Intră, te rog, aici și odihnește-te o clipă !

Cu un gest al capului, el îi indică sala de cursuri, fostul magazin al doamnei Bunce. Ruth intră și rămase îngrozită. Pereții era încărcați de desene sinistre, roșii și albastre, reproducerile organelor omenești. Într-un colț, ea descoperi un schelet și își înăbuși un țipăt de spaimă.

Hazzard își aminti deodată că de cîte ori invita copii la el, avea grijă să scoată aceste desene anatomice de pe pereți.

— Oh ! Am uitat ! Această încăpere este demoralizantă ! Haidem în bucătărie !

2

Ea îl precedă și, regăsindu-și demnitatea odată cu respirația, se așează pe un scaun, cu spatele la fereastră. Hazzard puse pachetele pe masă, luă o cutie de chibrituri de pe marginea mașinii de gătit și aprinse gazul.

— Nu te supăra, dar trebuie să pregătesc masa.

Ea surîse nervos.

— N-aș vrea să te deranjez cu nimic, doctore ! Aveam de gînd să fac o mică plimbare, dar cînd mi-am dat seama că eram urmărită, nu m-am gîndit decît să caut undeva un adăpost.

— E prima oară cînd ți se întîmplă așa ceva ?

— Nu, dar niciodată în felul acesta barbar !

— Și atunci. te-ai gîndit la Nr. 7 și la magazinul Doamnei Bunce ?

— Da !

El scoase cîteva farfurii și tacîmuri din dulap și desfăcu pachetele.

— Doamna Bunce a murit ! Ofelia s-a măritat ! Acum... am toată casa... pentru mine singur... un bărbat... o casă !...

El îi vorbea cum ar fi vorbit cu un copil, dar o privea cu ochii medicului și remarcă paloarea feței, și cearcănele din jurul ochilor.

— Am uitat cratița !

Hazzard repară pe dată greșeala. Ea îl urmărea cu privirea.

Dintr-o pungă de hîrtie, el scoase niște pătlăgele roșii și le puse pe o farfurie.

— De ce faci dumneata toate astea ?

— De ce ?

Întrebarea părea să-l înveselească.

— Vezi dumneata, sînt un fel de Robinson Crusoe. Am pierdut în ultimele zile pe bucătăreasa mea, care era și fată în casă. Am încercat s-o înlocuiesc cu altă femeie, dar aceea era prea leneșă.

— Și nu ai pe nimeni altul ?

— În curte, se află vreo duzină de cobai. Nu-ți amintești că făceam gospodărie și pe vremuri ?

Ea făcu o mișcare grăbită și plină de rîvnă.

— Oh ! Dă-mi voie să-ți ajut ! Aș face-o cu atîta plăcere, și am atît de rar prilejul s-o fac ! Ai luat ceaiul, doctore ?

— Nu încă !

El o privea atent și gînditor.

— Îmi propuneam să fac ochiuri și puțină salată. Dar dumneata... ai mîncat astă seară ?

— Da !

Ea se ridică, cu obrazul înviorat.

— Îmi dai voie să-ți prepar salata ? Pe vremuri. o făceam foarte bună. Acuma... însă...

Ea se întrerupse, temîndu-se să nu fi fost prea expansivă.

El deschise o altă pungă, în care se aflau două salate verzi.

— Vrei să-mi ajuți ? Dar asta e minunat ! În cazul acesta însă, vei mînca salata cu mine. La Petter & Gom, vi se dă salată ?

— Nu ! Dar nu vreau să te privez pe dumneata !

— Dar de unde ! Vei găsi salatiera și farfuriile în dulap. Ce legume mîncați la Petter & Gom ?

— Oh ! cartofi fierți, spanac și varză, dar nu au nici un gust, făcute doar în apă.

— Eram sigur de asta. Bineînțeles și marmeladă ?

— Da, bineînțeles, marmeladă.

— Ceea ce numesc ei „marmelada casei ?“

— Da, și margarină.

Ea se apropiase de masă și îl privea îndelung. Ce întrebări ciudate punea ! Și cum se interesa de lucrurile cele mai neînsemnate ! Nu știa dacă trebuie să surîdă sau să rămînă serioasă.

— De ce nu-ți scoți pălăria ? Eu mă ocup de ceai și de ochiuri, dumneata, de salată și de tartine.

Cu un aer grav, ea își scoase pălăria.

Ea pregăti masa pentru cină.

— Nu ai sufragerie ?

El îi spuse atunci că avea obiceiul să-și ia mesele în bucătărie, pentru că era mult mai practic și că, în felul acesta, pierdea mai puțin timp. În chip spontan, ea îl admiră. În ochii ei, un medic al spitalului Bennet era o personalitate și trebuia să aibă mijloace de trai.

Se așezară unul în fața celuilalt și el o rugă să servească ceaiul. Ca un copil, ea se bucura mai ales de salata pe care o preparase ea.

— Cîte bucăți de zahăr ?

— Una singură, mulțumesc ! De cîtă vreme ești în slujbă la Petter & Gom ?

— De doi ani !

— Îți place locul acela ?

Privirea pe care i-o aruncă Ruth fusese aproape o mustrare.

— Trebuie să-mi placă ! Nu am de ales !

— Numai aceia care persevereză au libertatea să aleagă.

El o privi prietenos. Copila înspăimîntată de adineauri pierdea puțin cîte puțin din timiditatea ei. De altfel, el nu o privea ca pe o femeie, ci ca pe o sărmană copilă, delicioasă și cuminte, care îl emoționa profund. Făceau parte din două generații diferite, deși păreau atît de aproape unul de celălalt.

— Sper că salata e bună ?

— Delicioasă. Sînt întotdeauna mult prea grăbit, ca să pot vreodată să prepar salata cu îngrijire. La orele opt seara, leneșii mei nu-mi dau o clipă de răgaz.

— Leneșii dumitale ?

El surîse.

— Da, studenții pe care îi prepar pentru examene.

În ochii tinerei fete, se putea citi o întrebare, pe care nu cuteza s-o pună. În cele din urmă se hotărî totuși.

— Dar cine... se ocupă... de gospodăria dumitale !

— Pentru moment, nimeni. Trăiesc ca un țigan.

— Dar nu ai voie să faci acest lucru ! Un om care muncește atît de mult ca dumneata !

El o privi gînditor. Chiar mila cuiva față de el, era un sentiment necunoscut.

— Îmi place să muncesc, să muncesc din răsputeri. E adevarat că uneori mi-e silă de ouă și conserve.

El nu bănuia că Ruth înțelegea prea bine frămîntările lui.

— Nu pot să sufăr murdăria. Iată toată problema. Aceste femei neîngrijite ! Aș prefera un chinez !

Ea tăcu. Un chinez ! Toți oamenii mari sînt niște originali Ce înaltă era fruntea lui... și ce privire liniștită ! Părea să privească neîncetat ceva ce nu puteau să pătrundă restul muritorilor.

El scoase un ceas de proastă calitate, se uită la el și-i puse la loc în buzunarul vestei. Ruth își închipuia că toți doctorii aveau cîte un ceas de aur. Dar un ceas de aur nu mai mergea cu pasajul Cordier... Ea se ridică grăbită și își luă pălăria.

— E tîrziu, doctore. Trebuie să plec. Îmi dai voie să spăl vasele.

Hazzard, părea preocupat.

— Nu ! Nu e nevoie. Mai am o jumătate de oră. Te însoțesc, Domnișoară Avery.

— Dar nu ai timp de pierdut, doctore !

— Cînd pot să-mi împart timpul, mă plimb — mă duc să iau aer — întotdeauna o jumătate de oră înainte de sosirea elevilor mei.

El nu-și dădea seama că mergînd alături de ea o impresiona și că femeia se redeștepta în ea. Aceste fenomene nu-l interesau de fel. El o însoțea, cum ar fi

însoțit pe un copil după serbările pe care le organiza. În seara asta, o făcea mai mult pentru că știa că individul periculos o aștepta în vreun colț de stradă. Mergînd unul alături de altul, păreau totuși mai străini decît în intimitatea bucătăriei, iar conversația lor mai mult convențională.

Ea se opri în fața porții marilor magazine. Fără înconjur, el o întrebă :

— Ești mereu în tratamentul spitalului Bennet ?

— Nu sînt prea liberă... Atunci...

Da, el o înțelegea, fiindcă cunoștea prea bine mizeriile omenirii.

— Dar te-ai putea aranja altfel ! În fiecare seară între șapte și opt, primesc acasă. Am mai mulți pacienți... Și mai ales... este gratuit !

Ea suspină încetișor.

— Dar, nu îndrăznesc să fur din timpul d-tale prețios.

El își scoase pălăria.

— Vino cu o prietenă, dacă vrei. Datoria mea este să ajut pe ceilalți. Noapte bună.

Ea se despărți de el și intră în casă. Ce om minunat ! Cîtă generozitate în sufletul lui !

CAPITOLUL XX

1

Pe vremea aceea, Hazzard scria în fiecare seară în jurnalul său ceea ce îi dicta sinceritatea lui. Această nevoie de exteriorizare era fără îndoială o reacție a sălbăticiei și a răcelii lui. Neavînd nici un prieten căruia să i se spovedească, el își vărsa amarul pe paginile jurnalului. Își nota scurte observații asupra vieții, așa cum o vedea el. Mai întrebuința jurnalul și pentru însemnările lui științifice. În alte pagini, erau simple însemnări asupra lucrărilor lui de laborator, iar ultimele pagini din

caiet erau rezervate finanţelor, cu toate că la această rubrică nu prea avea multe de notat.

Însemnările lui nu erau lipsite de îndrăzneală. Își bătea joc de el și de alții. Uneori, răsfoia caietul și zîmbea : „Cînd ai scris asta, băiete, erai într-o zi proastă. Ce amărăciune și ce răutate ! Ai prea mult acid clorhidric în cutiuța ta cu creier, băiete !“

Citea bunăoară : „Ducă-se cu toții la dracu ! Orice ar îndrăzni să facă, tot nu mă vor îndepărta din calea lor“.

„Oh ! veșnicele probleme ale existenței ! Trebuie să mănînci, să te speli. să te îmbraci, să dormi. Corpul omenesc rămîne copilăros“.

„Aș vrea să inventez o mașină care să facă toată munca în casă. Numai așa voi reuși să țin curat“.

Una din recentele lui spovedanii era foarte copilăroasă. „Ouă, mereu ouă, mi-e scîrbă de ele. Și seara, să mai fac și patul ! Ce viață de cîine... trebuie să găsesc pe cineva“.

Cu toate acestea, nu avea decît propria lui răspundere, cea ce simplifica totuși viața. Viitorul lui imediat îl preocupa destul de mult. Îi scrise lui Moorhouse o scrisoare :

„Perceptorul de impozite, faimosul domn Crapp, m-a părăsit. Este un eveniment profetic. Mă simt acum la întretăierea unor drumuri. După cum o știi și tu, în curînd va fi un loc liber în consiliul spitalului. Nu este o taină pentru nimeni. Îmi voi pune candidatura. Dacă se pune problema în chip cinstit, postul acesta trebuie să-mi fie dat, dar bătrînul Dighton, Tate și toată clica lor vor să mă alunge. O știu prea bine. Voi considera reușita sau înfrîngerea mea ca o încercare. Dacă această bandă organizată reușește să mă excludă din consiliul spitalului, sînt hotărît să mă las de medicină. Pot să-mi cîștig viața dînd lecții și preparînd nulitățile pentru examene. Mă voi devota atunci exclusiv cercetărilor“.

Moorhouse, în răspunsul lui, protesta prietenește.

„Va fi un mare scandal dacă nu te vor alege pe tine.

Cu toate acestea, tare mă tem că toată viața ta să nu rămîi meditator și să nu-ți pierzi vremea cu imbecilii. Bătrîne prieten, este prea multă umanitate în sufletul tău.

Chiar pe acoperișul tău, cu vată în urechi, tot vei auzi strigătele de ajutor din stradă și mă tem că vei coborî în goană să dai o mînă de ajutor celor în suferință. Nu vreau să spun că cercetările științifice nu sînt importante, dar e cu totul altceva !“

Moorhouse era mai perspicace decît își închipuia, sau atunci își cunoștea mai bine prietenul decît se cunoștea Hazzard însuși. Ori poate că există în soarta unui om o anumită fatalitate pe care nici orgoliul, nici lupta nu sînt în stare să o suprime.

Personalitatea lui Hazzard era dublă : era un Hazzard al muntelui și un Hazzard al spitalului de copii Marylebone, gînditorul și omul de acțiune. Această dedublare semăna cu aceea a lui Hristos în deșert și a lui Hristos mîntuitorul. Christophe putea să fie plin de amărăciune cînd făcea însemnări în jurnalul său, dar în fața unui bolnav, nu știa ce înseamnă răutatea sau amărăciunea ; și asta era principalul.

De trei ori pe săptămînă, între orele șapte și opt, primea pe niște bieți oameni care se găseau în cazuri disperate ; femei bătrîne, bărbați încovoiați de boală, dactilografe, vînzători și D-zeu știe cîte alte categorii de suferinzi și epave ale societății. Christophe lucra pentru dragostea aproapelui.

Se răzbuna, scriind în jurnalul său :

„Aș vrea să știu dacă scumpul meu public știe că am studiat doisprezece ani și că pînă în prezent, n-am primit ca onorariu decît vreo douăzeci de lire. Toată lumea recunoaște capacitățile mele de medic, dar fiecare dorește să lucrez degeaba.

„Fără îndoială că publicul crede că un doctor care muncește de ani de zile la spitalul Bennet primește un salariu mare. Dar eu nu cîștig nici o lețcaie !

„La spitalul de copii, Marylebone muncesc de asemenea în chip gratuit.

„Posturi onorifice ! Foarte frumos ! Cine oare se revoltă de acest lucru ?... din moment ce își iubește profesiunea și o face cu pasiune ?... Dar un om trebuie totuși să trăiască. Un doctor, oricît de capabil și de însuflețit ar fi el, are nevoie să mănînce și să se îmbrace. Chiar de ar fi Solomon în persoană, tot n-ar putea să umble

dezbrăcat, gol, pe străzi. Poliția l-ar aresta.

„Înțeleg prea bine cum unii se descurajează".

Hazzard nu avea nimic în afară de mobilele lui, de instalația laboratorului și de căsuța din Melfont. Asta era toată averea lui. Dar era liber și independent. Îi lipsea totuși un tovarăș de viață...

2

Într-o seară, Ruth Avery veni în pasajul Cordier și așteptă alături de ceilalți pacienți pe coridor.

Cînd intră în fostul magazin, îl privi pe Hazzard tremurînd din tot corpul.

— După cum vezi, ți-am urmat sfatul. Am răspuns la invitație.

— Foarte bine ! Te simți ceva mai bine ?

— Din nenorocire, nu ! Îmi pare rău...

— Nu e nevoie să te scuzi pentru asta ! Nu e vina dumitale, cum nu este nici a mea, e vina lui Dumnezeu ! Am moștenit din păcate și unii și alții, sărăcia. Fapt este că...

Dar Hazzard nu-și sfîrși fraza. O privi lung pe Ruth.

, — Sîntem uneori siliți să spunem lucruri ce par brutale. Ești anemică, pentru că duci o viață mizerabilă. Nici aer curat, nici exerciții fizice, o hrană proastă și insuficientă.

Ruth îl privi dureros.

— Știu, doctore. Dar ce să fac ! Trebuie să trăiesc. De la vîrsta de șaptesprezece ani sînt silită să-mi cîștig existența. Și muncesc cum pot și unde pot.

— Evident, evident ! Sînt atîtea munci care nu convin femeilor !

Privirea lui Hazzard se intensifică.

— Îți lipsește oxigen. Nu ai putea căuta un loc în altă parte ?

Disperată, ea îl privi îndelung.

— Da, da, înțeleg. Dar încearcă cel puțin să faci o plimbare mai lungă în fiecare seară. O să încerc să-ți dau o doctorie mai eficace. În ceea ce privește hrana...

— Trebuie să mănînc, ce mi se dă.

— Nu se face nici o excepție, dacă doctorul ?...

— Trebuie să ne arătăm doctorului oficial al casei, dar nu îndrăznim s-o facem.

— De teama lipsei de lucru ?

Ea înclină capul.

El scrise ceva pe o bucată de hîrtie.

— Ai putea să cumperi cîte puțin lapte, unt și ceva fructe ?

— Aș putea să mă aranjez !

— Atunci te rog s-o faci fără întîrziere !

3

Peste o săptămînă, într-o Sîmbătă seara, Ruth venise din nou. Erau mulți pacienți si ea, dorind să rămînă ultima, se așeză pe bancă, în fund de tot. Avea aerul bolnav și foarte abătut.

Întocmai cum o dorise, Ruth intră ultima. Hazzard stătea în picioare, în fața ferestrei. Examina ceva cu lupa și era foarte absorbit. Ea se așeză pe un scaun fără să rostească un cuvînt ca să nu-l sustragă lucrului și își adînci privirile în podea. Senzația că era privită o făcu să-și ridice capul. De cîtă vreme o privea oare !

— Esti suferindă ? întrebă ea cu vocea caldă.

— Da, nu mă simt deloc bine.

El se apropie de ea și lăsă lupa să alunece în buzunarul halatului. Ea ridică privirea către el și strigă disperată :

— Doctore, am nevoie de sfaturile dumitale !

— Ce s-a întîmplat ?

— Am fost concediată !

El o privea stăruitor, fără să rostească un cuvînt.

— Povestește-mi, te rog ! Din cauza sănătății dumitale ?

— Nu ! Am făcut o greșeală dînd restul la bani. Am avut o zi rea și nu mă simțeam bine. Clientul a fost îngrozitor. După închiderea magazinului, șeful personalului m-a chemat în biroul său. Era foarte grăbit și mi-a spus că și altă lume s-a plîns de mine mai înainte.

— Cine se mai plînsese înainte ?

— Oh ! cu siguranță bărbatul care m-a urmărit... Șeful meu de raion și care...

— Acest individ murdar. Și atunci ?

— M-a întrebat dacă aveam ceva de spus.

— Și ce ai răspuns ?

— Absolut nimic ! Stăteam împietrită în fața lui și tăceam. Asta este tot !

Disperarea ei îl impresionă adînc pe Hazzard. Nedreptatea oamenilor îi rănea sensibilitatea. Îl cuprinse o furie nebună, ca atunci cînd vedea că un copil schilod era bătut cu cruzime.

— Înțeleg prea bine. Și ce ai de gînd să faci acum ?

— Am izbutit să închiriez o cameră pentru una sau două nopți.

— Unde ?

— În Harper Street !

Harper Street ! Cunoștea ea oare renumele acelei străzi ? Cu siguranță că nu.

— Nu-mi place Harper Street !

Ca un copil fricos, ea ridică privirile spre el.

— De ce ? Am văzut un anunț la o fereastră, și am intrat. Trebuia cu toate astea să stau undeva !

— Ascultă ! Nu poți să stai în strada aceea ! E foarte simplu. Camera dumitale e goală. Cred că poți s-o aranjezi pentru cîteva nopți și în timpul acesta, vei putea găsi mai ușor altceva. Nu ?

Dacă ar fi avut vreo mustrare de conștiință în clipa cînd îi făcea această propunere, efectul produs asupra tinerei fete l-ar fi liniștit pe deplin. Ea nu scoase o vorbă, dar îi aruncă o privire încărcată de recunoștință și admirație. Fără voia ei, începu să plîngă în hohote. Dar lacrimile nu-l neliniștiră pe Hazzard, nu erau decît lacrimi de copil.

— Așadar ne-am înțeles !

— Există oare în lumea asta cineva mai bun ca dumneata, doctore ?

Ruth se simțea profund emoționată. Fiecare din noi încercăm să ne realizăm într-o zi visul, dar Ruth nu îndrăznise niciodată să viseze că ar putea vreodată să se introducă în casa lui Hazzard. Și iată că visul acesta nebun

se împlinise. Era soluț'a cea mai umană și cea mai simplă, cel puțin pentru moment, soluția pe care numai un om ca Hazzard putea s-o găsească. El nu-și punea întrebări și nu se frămînta, căci nu avea impresia să aibă o femeie alături de el.

— Ai și transportat bagajele în Harper Street ?

— Da, geamantanul meu. Oh ! E un geamantan mititel.

— La ce număr ?

— Numărul 17.

— Mă duc să-l caut.

— Dar de ce dumneata ? De altfel...

— Ai făcut vreun angajament cu proprietara ?

— I-am spus numai că aveam nevoie de cameră pentru una sau două nopți.

Hazzard se îndreptă spre ușă.

— Mă duc chiar acum. Sîmbătă seara sînt liber. Chibriturile sînt în bucătărie ; cearceafurile și păturile sînt în scrinul de pe coridor. În așteptarea bagajelor, te poți deci instala.

Ea se ridică și îl însoți pînă-n pragul ușii, cu sufletul plin de devotament.

— Nimeni pînă azi nu a fost atît de bun cu mine !

— Cu atît mai bine ! Acum urcă să-ți vezi camera.

Hazzard se duse în Harper Street. Strada era foarte slab luminată. Se opri în fața casei cu Nr. 17 și sună.

O femeie îmbrăcată în negru îi deschise ușa.

Era groaznică, și lăsa în urma ei un miros de varză și de vase nespălate.

— Am venit să ridic bagajul domnișoarei Avery. A închiriat o cameră în altă parte.

Obraznică, femeia începu să urle :

— Zău ? Asta este o nerușinare ! Și cine, mă rog, ești dumneata ? Cînd o fată închiriază o cameră...

— Eu sînt medicul domnișoarei Avery. Este sufe-rindă și i-am găsit o altă locuință.

— Iar eu o să pierd banii mei... nu-i așa ? Afacerea asta nu e deloc pe placul meu, domnule ! Am fost nevoită să refuz o mulțime de persoane...

Hazzard scoase din buzunar cîteva monede de argint.

— Domnișoara va plăti pentru două nopți. Cît face ?

— Camera costă o jumătate de coroană, pe noapte.

— Poftim banii ! Acum arată-mi te rog camera.

Femeia, înțelegînd că trebuia să se supună, luă banii și îl conduse într-o cameră de la primul etaj. În cameră plutea un miros de mîncare și de mucegai. La picioarele patului era pusă micuța valiză. Hazzard o ridică, ea nu cîntărea prea greu. Înainte să iasă pe ușă, femeia îl privi cu neîncredere.

— Dar cum să știu eu că domnișoara Avery te-a trimis să ridici valiza ?

— Cunoști spitalul Bennet, doamnă ?

— Bineînțeles !

— Mă numesc Hazzard, doctorul Hazzard, de la spitalul Bennet. Te poți duce la comisariatul de poliție din Theobald Road să întrebi dacă mă cunosc. Bună seara !

4

Nimeni nu remarcă sosirea lui Hazzard în pasajul Cordier. Oamenii ar fi dezaprobat, firește, să vadă pe un doctor cărînd bagaje, fiindcă locuitorii pasajului erau foarte severi în privința rangului social.

Hazzard duse valiza în casă. Văzu lumină sub ușa bucătăriei. Umerii îl dureau și respirația îi era greoaie. Depuse valiza lîngă scări. Își închipuia că Ruth se afla în odaia ei, rumegînd amintiri care aveau și o legătură cu moartea mamei lui. Își aminti de incidentul cu medalia, premiul Augus-Sandeman. Era uluit să constate pînă la ce punct evenimentele cele mai importante pot să se șteargă din memorie. Nu, Doamne ferește, că ar fi uitat-o pe mama lui, doar fiindcă chipul lui Ruth dispăruse sau se șterse cu totul din amintirea lui. Cu toate acestea, ea trăise atîta vreme aproape de el, într-o oarecare intimitate. Pe ea o însărcinase doar să prezinte mamei lui ultimul lui dar filial.

Pentru moment însă, era vorba să transporte valiza pînă la ultimul etaj. Se pregătea să urce scara cînd auzi zgomot în bucătărie. Ea se afla deci acolo ! Lăsă valiza jos, se îndreptă spre bucătărie și deschise ușa. Ruth stă-

tea cu spatele spre ușă și admira scîndura pe care pusese un maldăr de vase. El înțelese.

— Credeam că ești în camera dumitale !

Ruth se întoarse repede. Peste rochie purta un șorț, șorțul Doamnei Dugan, pe care îl găsise atîrnat după ușă.

— Am fost în cameră și am coborît. Găsisem bucătăria plină de vase...

— Te rog să mă ierți. Am lăsat totul în neorînduială. De obicei, spăl vasele la urmă... cînd sfîrșesc cu celelalte treburi...

— Dar dumneata n-ar trebui să faci lucrurile astea ! Răspunsurile tinerei fete erau rostite cu simplitate și naturalețe. Ca o floare, ea își întoarse obrazul către soare.

Hazzard îi spuse :

— Totul s-a petrecut în chip foarte ușor. Am adus valiza.

— Cît vă datorez, doctore ?

— Am adus-o eu singur !

— Oh ! Nu trebuia să faci asta !....

— A fost lucrul cel mai simplu din lume. Mă duc s-o urc în odaie.

— Nu ! o duc singură... sau te ajut !

Urcară deci valiza împreună. Cînd ajunseră pe ultima treaptă, Hazzard remarcă flacăra de gaz coborîtă foarte jos. Se gîndi că Ruth era într-adevăr foarte îngrijită și econoamă.

— Ai găsit păturile și cearceafurile ?

— Da !

— Ar trebui să rămîi în cameră și să nu mai cobori. Am să termin eu vasele. Trebuie să fii foarte obosită.

— Oh nu, doctore ! Lasă-mă, te rog, să le fac eu. Ești atît de bun cu mine !

— Foarte bine !

Traversînd coridorul, ea privi ușa închisă a laboratorului.

— Locuiești mereu în camera asta ?

— Nu ! Aici lucrez. E un fel de cabinet de vrăjitor !

— Oh ! Atunci nu voi intra niciodată.

Ea coborî repede scările. Hazzard, în spatele ei, avea impresia că se află în spatele unei păsări.

5

Duminicile, Hazzard lucra după fantezia lui. Era pentru el ziua cea mai prețioasă din săptămînă, cînd putea lucra în liniște ceasuri întregi, aplecat peste microscop. Dar în această dimineață de Duminică, un zgomot neobișnuit ajunse pînă la el. E adevărat, era o femeie în casă. Cu urechea atentă, ascultă. Sărmanul copil ! Era emoționat la gîndul că se sculase așa de devreme. Poate că avea de gînd să iasă puțin la aer ? Își va încălța oare pantofii ? Nu, căci auzi ușa camerei deschizîndu-se și picioarele goale ale tinerei fete alunecînd ușor pe treptele scărilor uzate care scîrțîiau îngrozitor.

De ce oare mergea atît de încet ? De ce toate precauțiunile acestea copilărești ? Să nu-l trezească pe dînsul, sau cuprinsă de teamă, voia să fugă din casă ?

El ascultă cu și mai multă încordare și deodată, secretul era dezvăluit. Ea se furișa în bucătărie, ca să aprindă focul și să prepare micul dejun !

Se gîndi cîteva clipe la aceste îndeletniciri feminine. Curînd auzi zgomotul unor pași ușori.

Ruth bătu în ușă.

— Doctore Hazzard ! Am adus ceaiul. Nu știu dacă e bine preparat... Las tava în fața ușii !

CAPITOLUL XXI

1

Ruth locuia din nou în pasajul Cordier de o săptămînă. Căuta neîncetat o nouă slujbă, dar între timp ea se ocupa de nevoile gospodăriei. Cum din prima seară își pusese șorțul, ca se ocupa acum cu întreținerea casei, și Hazzard

nu avea decît să privească, să mediteze și să se bucure de această schimbare. Ea curăța prin odăi, ștergea praful, făcea paturile și bucătăria. Era mereu acolo, supusă și tăcută.

Hazzard își dădu curînd seama de schimbare. Ea îl descotorosise de o mulțime de treburi plictisitoare care îl făceau să-și piardă un timp prețios. Focul în bucătărie era aprins, mesele gata la timp, camerele curate și aranjate cu gust, ușile bine unse, să nu mai scîrțîie... Hazzard se bucura de mai mult timp liber, adică putea acum să lucreze mai mult și mai bine ca înainte.

Hazzard și Ruth luau mesele împreună în bucătărie, dar după ce luau masa, Ruth se retrăgea cu o privire semnificativă. Era fericită că putea să-l ajute pe doctor și să-și întrebuințeze vremea după placul inimii.

În timpul mesei, o întreba cîteodată :

— Astăzi ai avut mai mult noroc ? Ai găsit ceva ?

— Nu încă, doctore !

— Ai stat mai multă vreme la aer ?

— Oh ! da. Am mers mult pe jos. După masă, am stat în grădina.

— Ce faci acolo ? Citești ?

— Nu, lucrez !

Ar fi trebuit să-și închipuie ce făcea Ruth cînd se urca pe acoperiș. Ori poate o știa ? Lenjeria și ciorapii lui erau într-o stare de plîns, dar Ruth cîrpea una cîte una, dăruindu-le o înfățișare mai bună. Ca un copil fricos, ea întreba dacă poate să facă cutare sau cutare lucru, fără ca vreodată să-l plictisească pe Hazzard cu întrebări de prisos.

În dimineața zilei a treia, ea ceru permisiunea să facă cumpărăturile.

— Am să fiu cu mare băgare de seamă. Asta îți va economisi din timp.

Hazzard acceptă și îi dădu bani. Seara, ea îi dădu nota și restul de bani. El verifică cu coada ochiului și își dădu seama că ea cumpărase mult mai avantajos decît el.

A patra zi, ea îi aminti că se isprăviseră cărbunii.

— Trebuie să comand oare ?

— Bineînțeles !
— Două sute de kilograme ! N-ar fi mai ieftin dacă ?...
— Ai dreptate ! Comandă o jumătate de tonă.

Cărbunii trebuiau transportați prin vestibul și ghetele hamalilor sint pline de murdărie. Dar seara, cînd Hazzard se întoarse acasă, găsi vestibulul strălucind de curățenie.

Era prima Duminică din Octombrie și a doua Duminică pe care Ruth o petrecea in casa doctorului. Hazzard privind pe fereastră, se bucură de vremea caldă și frumoasă. Se gîndi că Ruth avusese o săptămînă tristă și obositoare, iar soarele, poate cel din urmă al anului, i-ar face bine. La masă, el o sfătui să se plimbe sau să se ducă în vizită la prietene. Ea păru să examineze serios propunerea.

— Dacă aș rămîne aici, te-ar deranja ?
— De fel ! Dar nu ai nici o prietenă ?
— Nu !
— Dar trebuie să faci puțină mișcare. Eu am să lucrez. Nu ai nici o preferință, să te duci undeva ?

Cu ochii fixați în farfurie, ea mărturisi că s-ar duce cu plăcere la Hampton Court.

— Atunci... de ce să nu te duci acolo ?

Ea nu îndrăzni să răspundă imediat.

— Nu-mi place să mă plimb... singură !

— Ah ! da, da, înțeleg asta !

Cu o luciditate neașteptată și nebănuită, el întrezări alte posibilități. El însuși rămase surprins.

— O plimbare mai lungă mi-ar face și mie bine. Dacă am merge împreună !

O porniră deci la Hampton Court, ca un părinte alături de fata lui. Într-un tîrziu, se așezară pe o bancă, în mijlocul ierbii. Ea nu-și lua ochii de pe daliile albe și bujorii roșii, privind din cînd în cînd lumea care trecea prin fața lor, dar cu acrul că așteaptă ceva de la bărbatul așezat alături de ea. Cînd el îi vorbea, ea asculta surîzătoare. Ea știa să asculte și să aștepte, vorbind rareori

El îi vorbi de grădini olandeze și o întrebă dacă văzuse vreodată una din acele grădini. În chip nevinovat,

ea îl rugă să-i explice cu ce seamănă o grădină olandeză. El îi răspunse că a descrie o grădină olandeză este tot atît de greu cum ar fi să descrii un tablou. Trebuie să vezi o grădină,- după cum trebuie să vezi un tablou.

Ea rămase pe gînduri. Apoi..: rosti încetișor :

— Aveam o prietenă care pe vremuri picta. Uneori, în după amiezile libere, · mergeam împreună la Tate Gallery.

— Pictează și acum ?

— Nu ! S-a măritat și are trei copii.

— Avea talent ?

— Mi-e teamă că nu !

El surîse.

— Atunci, probabil că copiii îi convin mai bine. Ador copiii... mai ales copiii bolnavi și schilozi !

— Mie mi-e frică uneori de anumiți copii.

Tăcură amîndoi cîtăva vreme, apoi el îi puse cea mai neașteptată dintre întrebări :

— Ai vrea să continui să lucrezi într-un magazin ?

Întrebarea era dureroasă, atît de dureroasă încît Ruth închise ochii, apoi îi deschise din nou, ca și cum ar fi vrut să privească realitatea în față.

— Nu ! Nu cred că sînt făcută pentru asemenea munci.

— Pentru ce fel de munci, atunci ?

— Îmi place să muncesc ! Dintotdeauna mi-am dorit să îndeplinesc munca unei femei, care nu este nevoită să muncească în afară de casa ei.

— Dar și asta este o muncă grea !

— Da, majoritatea tinerelor fete se vaită cînd sînt nevoite să facă asemenea treburi. Eu nu le-am înțeles niciodată ! Nu sîntem oare, destinate acestor munci ?

Ea îl privi cu coada ochiului și continuă :

— Presupun că mulți bărbați n-ar vrea să muncească așa cum muncești dumneata !

— Se prea poate, dar munca mea este religia mea ! Răspunsul lui Ruth veni după o clipă de ezitare. Cu mîna dreaptă, ea mîngîie lemnul băncii.

— Munca unei femei... poate fi și ea... religia ei !

El reflectă o clipă. Vedea și totuși rămînea orb. În cele din urmă, îi puse o întrebare gravă.

— Nu ai vrea să rămîi în pasajul Cordier ? Nu-ți pot oferi mare lucru. Ai să fii... femeia... menajera mea ! Pentru muncile mai grele, aș putea să angajez o ajutoare. Cu respirația tăiată, tînăra fată tăcu. Ea nu înțelese că el îi oferea totul și nimic, ceva pe care orice femeie ar fi interpretat-o drept o jignire.

— Din toată inima, da, doctore Hazzard !

— Nu' ți-e teamă că vei avea mult de lucru ?

— Oh ! nu.

Chipul lui Hazzard deveni serios, ca acela al medicului.

— Înainte de toate, trebuie să ne gîndim la sănătatea dumitale. O plimbare pe jos în fiecare zi, o jumătate de oră de odihnă după fiecare masă. Nu prea mult ceai. Trebuie să fim cuminți.

Cuminți ! Cu luare aminte ! Nu numai că dorea să-și ia răspunderea casei, dar o dorea din tot sufletul, o nădăjduia fierbinte, pentru că toate astea le putea face pentru el...

— Vorbești serios, doctore ?

— Oare nu ne aranjează pe amîndoi ? Dacă munca va fi prea grea, dacă te obosește sau te plictisește, să nu-ți fie teamă să mi-o spui.

— Munca pe care o faci cu plăcere, nu te obosește niciodată !

2

Această viață în doi, atît de puțin convențională, atît de firească, începu. Hazzard nu se preocupa de opinia publică, poate pentru că o viață întreagă combătuse prejudecățile de orice domeniu. Dușmănia oamenilor nu-l făcuse slugarnic, ci aspru și nepăsător. Pe de altă parte, nu-i trecea prin minte ideea că viața lui intimă putea să intereseze pe ceilalți, pentru că nu le acorda nici o atenție și nu se ocupa decît de copiii lui bolnavi și de cercetările lui științifice.

Răspundea cu dispreț indiscreţiilor sau flecărelilor vecinilor. Cînd îl supărau prea tare, în chipul cel mai simplu, închidea ferestrele.

Ruth se ocupa de toate treburile casei. Cu toate zbuciumările ei sufleteşti, Hazzard era încîntat s-o vadă pe tînăra fată, și tovărășia ei îi făcea plăcere. Luau mesele împreună, dar nu în bucătărie. De altfel, multe lucruri se schimbaseră: hrana îngrijită, masa aranjată cu cochetărie, atmosfera casei... totul.

Cînd Hazzard locuia singur, citea întotdeauna în timp ce mînca, dar acum cartea dispăruse de pe masă; el nu uita că Ruth era foarte singură. El vorbea cum ar fi vorbit cu un copil inteligent, convins fiind că munca lui de fiecare zi o interesa.

Începuse să remarce surîsul lui Ruth, ba chiar să-l aștepte. Cînd surîdea, chipul și ochii ei străluceau.

În fiecare Luni dimineață el îi dădea bani pentru toată săptămîna și în fiecare Luni la început de lună, Ruth găsea pe masă un plic alb ce conținea leafa ei. În curînd el își dădu seama că făcea multe economii, deși mîncau foarte bine și chiar pe vreme de iarnă, casa era plină de flori.

— Nu crezi, doctore, că ar fi bine să luăm perdele noi? Hazzard privea îndelung perdelele din odaia lui. Erau într-adevăr îngrozitoare, dar în stare destul de bună și asta îi era deajuns. Dar Ruth insista:

— Aș putea să confecționez altele mai frumoase!

— Dar și astea mai sînt destul de bune!

— Da, firește! Dar nu pot oare să cumpăr un material din banii pe care i-am economisit?

El privi din nou perdelele.

— Dacă vrei, cumpără ce-ți place dumitale. Dar nu le mai putem întrebuința și pe astea?

— Ba da! Am să le schimb în cuverturi de pat.

— Perfect! Așadar, o să avem perdele noi?

Ruth jubila.

— N-am să cheltuiesc bani pe lucruri de prisos. Știu în ce loc pot să cumpăr material ieftin. Un creton frumos bunăoară. Bineînțeles, le voi lucra eu singură.

Casa cea nouă era pentru Ruth prima jucărie pe care o avusese în viața ei. Ea ducea în spinare toată răspunderea, dar ea îi aparținea ei și lui Hazzard.

Ruth nu se așteptase ca doctorul să se schimbe. El rămînea ceea ce fusese întotdeauna, un om absorbit de cea mai minunată dintre aventuri. Ruth se simțea fericită, căci ea nu se gîndea nici o clipă la drepturile și privilegiile acordate celorlalte femei. Ea nu voia și nu dorea ca Hazzard să se schimbe. Îl iubea pentru o mulțime de lucruri nemărturisite și ciudate, pentru că era sărac, pentru că era generos și pentru că era Hazzard. Sărăcia lui îl apropia de ea și datorită ei, ea putea acum să muncească pentru dînsul. Se întreba întotdeauna : „Ce aș putea să dăruiesc ?“ și niciodată : „Ce mi se dăruiește ?“

În aparență, Ruth nu-l influența pe Hazzard. El trăia ca înainte, muncind cu același fanatism și Ruth era convinsă că nu exista un om mai savant și mai inteligent ca dînsul. Într-o zi va deveni un doctor celebru, care va vindeca jumătate din omenire. Nu-i spusese el oare că peste cîteva luni nădăjduia să fie numit membru în consiliul spitalului ?

Cu toate acestea, casa cu No. 7 din pasajul Cordier se schimbase, ba chiar se schimbase în chip simțitor.

Într-o după-amiază de Duminică, stăteau amîndoi pe o bancă din Hyde Park și priveau cum cad ultimele frunze ruginite. Întorcîndu-se spre dînsa, ca și cînd ar fi făcut o descoperire uluitoare, îi spuse zîmbind :

— Arăți mult mai bine.

Ar fi putut să citească în ochii ei motivele acestei transformări.

— Oh ! Sînt perfect sănătoasă acum !

— Mai mult aer și o hrană mai bună.

Ea ar fi putut să-i răspundă prompt : „Un om nu poate trăi numai cu pîine“.

Era uimitor cum se schimbase în bine. Chipul ei palid se îmbujorase, ochii ei erau mai strălucitori și nu mai aveau expresia lor fricoasă. Era fericită.

— Da, cred că ți-a făcut mult bine să te duci și să vii, să alergi după cumpărături și să faci gospodărie.

Un surîs fericit luminează chipul fetei.

— Ți-am spus că-mi place munca asta !

— Totuși nu trebuie să te obosești prea mult ! Ai luat o ajutoare, săptămîna asta ?

— Da, o femeie de serviciu a venit dimineața.

— Foarte bine, altfel vecinii m-ar considera ca pe un călău !

CAPITOLUL XII

1

Ruth nu intrase încă niciodată în cabinetul „vrăjitorului“, dar într-o Duminică dimineață, Hazzard o strigă de sus de pe scară.

— Ruth !

— Da, doctore !

— Poți să-mi acorzi cîteva clipe ?

Ea spăla tocmai vasele micului dejun ; le lăsă baltă și urcă în grabă scările. Hazzard o aștepta pe pragul laboratorului, cu aerul serios, ca de obicei. Chiar cînd era foarte prietenos, păstra o aparență gravă. Ruth nu-l văzuse niciodată rîzînd. Cînd era copilă își petrecea toate Duminicile acasă, răsfoind „Viața de martiri“ de Foxe, și chipul lui Hazzard îi amintea de viața acelor sfinți și martiri care sufereau cu bucurie și stoicism, cu ochii ațintiți spre moarte.

El o privi prietenește.

— Ruth, aș vrea să-ți arăt această cameră.

— Bine, doctore Hazzard !

El rămase nemișcat, mai avea ceva de adăugat.

— Este singura odaie care scapă îngrijirilor dumitale și de care nu ești răspunzătoare. Dar aș vrea s-o cunoști pentru că... nu trebuie să ai impresia că vreau să te îndepărtez de această cameră pentru alte motive. Această

odaie este tot atît de primejdioasă ca un butoiaș cu dinamita.

Ea întredeschise gura ca să spună ceva, dar el continuă :

— Dumneata faci toate lucrurile atît de bine încît ai să rămîi uimită văzînd această odaie. Înțelegi ? E plină de drăcușori !

Ea înțelegea. El o onorase, nevrînd să-i ascundă nimic.

— Niciodată n-am avut dorința să intru...

— Oh ! Știu că ești foarte discretă și rezervată. Dar... te rog... intră și privește în toate colțișoarele.

Camera marelui ei om era pentru Ruth o încăpere extraordinară care îi amintea o bucătărie bine îngrijită. Erau acolo, printre alte obiecte stranii, o mulțime de sticluțe într-un vas acoperit cu tifon alb ; dar înainte ca Ruth să întrebe ce conțineau, Hazzard se apropie, scoase aprubeta și o puse pe o etajeră.

— Ce conțin aceste tuburi de sticlă ?

— Microbi, germeni de boală.

— Sînt morți ?

— Firește că nu ! Ba chiar unii dintre ei sînt prea vii.

— Sînt vizibili ?

— Vrei să-i privești ?

— Din toată inima !

El se aplecă peste microscop, îl aranjă și îi spuse să privească.

— Închide un ochi, așa ! Vezi ceva acum ?

— Nu... da... nu... nu sînt sigură.

— Probabil că microscopul nu este aranjat pentru ochiul dumitale. Dar acum, vezi ceva ?

— Oh ! da, văd destul de bine... niște puncte mici galbene.

— Nu prea au aerul periculos, nu este așa ? Se numesc „Staphylococcus Aureus“.

— Și sînt foarte periculoși ?

— Mult mai puțin periculoși decît alții.

Ea nu cerea să mai vadă și alți microbi. Curiozitatea ei era satisfăcută. Cu obrajii roșii, ea se ridică de pe scaun, se îndepărtă cu cîțiva pași, ridicîndu-și o buclă de pe frunte.

— Nu trebuie să fii oare foarte prudent ? Mi se pare că trăiești în mijlocul unor animale sălbatice.

— Da, trebuie să fii cu mare băgare de seamă ! Dacă înfig un ac într-unul din aceste tuburi și mă înțep...

— Și nu-ți este frică ?

— Nu ! Dar trebuie să-ți spun ceva. Aș prefera ca dumneata să dormi într-una din camerele de la etajul întîi. Nu vreau să locuiești ușă în ușă cu aceste creaturi periculoase.

— Dar nu mi-e frică, doctore ! Totuși voi face ce vrei dumneata ! Te supără dacă mă mut chiar acum ?

— Dar defel. Te rog chiar s-o faci ?

Camera pe care Hazzard o destina tinerei fete nu mai fusese întrebuințată de la plecarea domnului Robert Crapp. Ruth își transportă lucrurile și deschise sertarele fără zgomot. Era mîndră că fusese răsplătită pentru devotamentul și munca ei. Fusese admisă în „sanctuar".

În iarna aceea Hazzard studia toxinul bacilului Klebs-Loeffler și sensibilitatea bacilului Koch.

Dacă Hazzard admira și compătimea pe un om, acela era Koch. Să descoperi lucruri attî de mari, să întrezărești atîtea posibilități și promisiuni, apoi să vezi dintr-o dată năruindu-ți-se toate speranțele și toate așteptările ! Ce dezamăgire ! Ce dezastru ! Dar Koch poseda viguroase calități ; răbdarea și mai ales perseverența. Se apucă de lucru cu o însuflețire nouă și cu o bărbăție neclintită. Totul este în funcție de curaj, de perseverență și de puterea de muncă a omului. Poți rămîne ani și ani de zile un medic obscur și necunoscut, aplecat peste microscopul tău, cercetînd și muncind ca un sclav. Corpul omenesc reușește să omoare sau să paralizeze bacilul tuberculozei dar cum să ajungi la aceste bestiole, într-un plămîn prea slab ca să le expulzeze ? Cineva va reuși poate. Dar asta va fi rezultatul migălos al multor cercetători. Dar soluția va fi poate rezolvată atunci...

2

Mai mulți studenți, venind seara la Hazzard pentru lecții, găsiră ușa de la intrare închisă. Unul din ei sună

și așteptă cu mîinile în buzunare, săltînd cînd pe un picior, cînd pe altul, căci seara era friguroasă.

— Dar ce dracu face ?

— Vînează bacilul tifosului. Ce talmeș-balmeș trebuie să fie în casa asta. Face totul fără ajutorul nimănui.

Cineva deschise ușa și la lumina gazului, văzură un obraz frumos de fată. Purta un șorțuleț alb, brodat pe margini cu albastru.

— Vreți să intrați, vă rog. Doctorul Hazzard a fost chemat pentru un caz urgent. Cred că se va întoarce imediat. Vă rog să-l așteptați în sala de cursuri.

Studenții intrară și își atîrnară pălăriile și hainele în vestiar. Tînăra fată nu le acordase nici o atenție, tratîndu-i ca pe niște personaje anonime, necesare întreținerii casei.

Tinerii, care căzuseră la anatomie și la fiziologie, se strînseră în jurul sobei. Își aprinseră țigările și își apropiară scaunele.

— Nostimă femeiușcă !

— Nu remarcasem pînă acum pe această delicioasă creatură. Cunoașteți dansul scheletului ?

Unul din tineri se repezi la schelet și ținîndu-l de vertebrele gîtului, reuși să imprime oaselor de la picioare un fel de dans grotesc. În acel moment, soneria de la ușă se auzi din nou.

— Trebuie să fie Bun de la spitalul Bart.

— Ascultați, băieți, haideți s-o speriem pe frumușica asta ?

— Nu fii ridicol !

— Crezi că n-a făcut pînă acum cunoștință cu scheletul ?

Cînd Ruth trecu prin fața sălii de cursuri ca să deschidă ușa, ea se găsi deodată în fața scheletului, ale cărui oase pocneau și produceau un zgomot înspăimîntător. Ea scoase un țipăt, își duse mîinile la piept și se dădu înapoi îngrozită pînă se izbi de peretele celălalt.

— Oh ! De ce ați făcut asta ?

Tînărul care făcuse farsa, rămase cîteva clipe buimăcit în fața acestei fetițe fricoase.

— De ce te-ai speriat așa de tare ? Fiecare din noi avem cîte unul la fel !

Ruth nu-l învrednici cu o privire și revenindu-și puțin, se duse la ușă să deschidă. Doi studenți își făcură apariția. Ea reveni fără să scoată un cuvînt și trecu pe lîngă sala de cursuri, fără să întoarcă capul.

O voce ironică strigă :

— Thomas, ai ofensat pe tînăra Doamnă ! Ar trebui să-ți fie rușine !

Studentul care ținea scheletul în mînă, îl ridică cu brațul drept și spuse celor doi care abia sosiră :

— Intrați în sala de cursuri, domnilor ! Bătrînul Blizzard a fost chemat undeva, pentru un caz urgent.

Puse scheletul la locul lui. Unul dintre studenții sosiți la urmă întrebă :

— Cine este această Doamnă ! Ultimul model al bătrînului Blizzard ?

— Informează-te în altă parte, băiete !

— Delicioasă... și niște ochi !...

Astfel toată lumea de la spitalul Bennet aflase că în casa lui Hazzard nu se aflau numai desene anatomice și un schelet. Ea ascundea și un schelet acoperit de piele și îmbrăcăminte, care avea ochii mari negri și aerul sălbatic. Din punct de vedere masculin, casa din pasajul Cordier înceta să mai fie refugiul unui savant. Seara, cînd studenții se prezentau la cursuri, ei rămîneau mai multă vreme în vestibul, cu privirile fixate pe fîșia unei lumini sub o ușă, căci acolo se afla un lucru delicios, un obiect feminin, proaspăt și curat.

Doi dintre studenți avuseseră același gînd, fără ca unul să-l bănuiască pe celălalt. Bătrînul Blizzard îi provoca, avînd în casa lui o creatură atît de fermecătoare. Ar fi atît de simplu să vii mai devreme cu un sfert de oră. Ajunseră deci în fața casei, la zece secunde unul după altul. Ruth închisese ușa după primul, cînd al doilea își făcuse apariția.

— Sînteți înainte de ora lecțiilor !

— Este opt fără trei minute la ceasul meu ?

— Doctorul lucrează în laboratorul său. N-a coborît încă. Ea îi lăsă pe cei doi studenți încurcați, în picioare lîngă sobă, fiecare din ei, bănuind de ce venise celălalt mai devreme. Cei doi Don Juani vorbiră de toate subiectele posibile cu o amabilitate exagerată.

Unul din ei însă era mai perseverent și mai îndrăzneț. Era un tînăr insignifiant, cu tenul gălbui și cu părul negru strălucind de cosmetică, nepotul eminentului profesor Thomas Tate, primul chirurg al spitalului Bennet. El reînnoi experiența. Ceasul lui era și de data asta cu douăzeci de minute înainte și de data asta, nimeni nu mai sosi în urma lui.

— Bună seara ! sper că astăzi n-am venit înainte de oră.

— Nu este decît opt fără un sfert !

— Ceasul dumitale este în urmă, duduie !

Ruth nu răspunse. Tînărul o plictisea și ea mai avea de isprăvit vasele. În timp ce studentul își scotea haina, el se plantă în mijlocul coridorului, oprindu-i trecerea.

— Doctorul Hazzard a coborît din laborator ?

— Nu încă !

Ea aștepta s-o lase să treacă.

— Muncește ca un rob, nu este așa ? Pentru dumneata trebuie să fie lugubru aici, duduie !

— Nu te plictisești niciodată cînd ai mult de lucru !

— Ați fost la „Empire“ ? Programul cel nou e foarte amuzant !

— Nu !

— Ce păcat ! Dar ce faci toată ziulica ?

Deodată ea înțelese toate insinuările lui. O expresie de teamă apăru în ochii fetei și părea să se lipească de perete, ca de un colac de salvare.

— Am foarte mult de lucru. Te rog să mă lași să trec !

Ea îl împinse și își croi drum. Nehotărît, el rămase o clipă locului, înainte de a intra în vestibul.

— Vino într-o seară cu mine la „Empire“ !

Ea trînti ușa bucătăriei și se închise cu cheia. Nu spuse nimic lui Hazard de tînărul Tate, dar în viitor,

ea lăsă ușa de la intrare deschisă, de pe la orele șapte și jumătate și nu mai răspunse niciodată soneriei insistente. Don Juanul care sosea înaintea celorlalți trebuia să aștepte în fața casei sau să intre în sala de cursuri și să-și rumege în tăcere umilința.

Ruth era dezamăgită. Era convinsă că în această casă va găsi un refugiu sigur, dar și aici era urmărită de bărbați și de poftele lor.

4

Tinerii studenți își dădură foarte curînd seama că nu trebuiau să nădăjduiască nici un fel de aventură cu tînăra fată. Într-o Duminică după masă tînărul Tate întîlni în Regent's Park două ființe extraordinare ce se plimbau liniștiți. Bărbatul avea un picior țeapăn.

Tate nu se sfii defel să povestească evenimentul oricui vroia să-l asculte.

— Duminică am întîlnit pe bătrînul Blizzard cu mititica.

— Ce ? Micuța delicioasă, cu ochii mari, frumoși ?

— Ea în persoană !

— Formidabil ! Bătrînul Blizzard are un flirt acum ? Cine ar fi crezut-o ?

Tînărul Tate lua masa odată pe lună la unchiul și mătușa lui, la Harley-Street. Bătrînul Tate adora clevetirile de tot felul și anecdotele cele mai pipărate. La rîndul lui, spunea foarte multe și asculta cu mare plăcere pe acelea ale tinerilor, simțind că tinerețea lui apusă renaște și se înviorează.

— Cunoști, unchiule, delicioasa poveste a doctorului Hazzard ?

— Sper că nu e scandaloasă ?

— Hm !... Lucrul în sine ar fi scandalos, dar e atît de amuzant.

Tînărul îi povesti întîmplarea, adăugînd firește tot felul de înfloriturі, dar unchiul său îl asculta, cu aerul sever și dezaprobînd de circumstanță. Totuși, atitudinea lui Hazzard în fața vieții era prea nesocotită și prea lipsită de demnitate. Nu avea dreptul să-și permită aseme-

nea lucruri. Dacă ar fi vorba de un student, treacă-meargă ; mai închizi ochii și îl ierți... dar un doctor care are de gînd să-și pună candidatura pentru a deveni membru al consiliului spitalului ! Oh ! nu ; prea e din cale-afară !

Cu sprîncenele încruntate, bătrînul Tate îi răspunse :

— Tu nu ai voie să vorbești de toate astea. Dealtfel, cred că s-au exagerat puțin lucrurile.

— Voi, tinerii studenți, ar trebui să înțelegeți că reputația unui doctor trebuie să fie deasupra oricărei clevetiri, oricărui reproș.

— Dar ce vrei să fac dacă doctorul Hazzard...

— Asemenea clevetiri aduc mult prejudiciu spitalului. Tu trebuie să înțelegi, dragul meu, că un om nu are dreptul să trăiască în afară de societate, cînd primește dinainte anumite răspunderi. Este imposibil. Am combătut întotdeauna, pentru a obține un nivel înalt de viață publică și particulară. Știu că voi, tinerii de astăzi, ne credeți ramoliți și demodați, dar un om care exercită o profesiune liberă, este judecat și țintuit la stîlpul infamiei dacă viața lui particulară nu este ireproșabilă.

Cu toate că bătrînul Tate se juca de-a moralistul, tînărul avea impresia că unchiul său, în sufletul lui, se bucura și jubila de această aventură.

CAPITOLUL XXIII

1

În primăvară, Hazzard se întoarse la Melfont. Toată iarna nu fusese niciodată, fiind foarte ocupat și foarte prins de laboratorul lui. Cînd coșurile vînzătoarelor de flori se umplură de primii ghiocei, vîntul de vest îl atrase și îl chemă. Dacă pleacă acum, Ruth va rămîne singură în pasajul Cordier. Considerînd-o mereu ca pe un copil, el se întreba de ce n-ar pleca și copilul cu el ? I-ar face cu siguranță plăcere să se cațere pînă sus pe Sisbury și vîntul s-o mîngîie pe obraji. Pe de altă parte, Hazzard,

încetul cu încetul, se obișnuise cu prezența lui Ruth și se simțea fericit în apropierea ei. Perspectiva de a o lua cu dînsul la Melfont îl bucură nespus de mult. Ruth îi devenise probabil mult mai necesară decît își închipuia el. Dar nu-și pierdu vremea cu analizarea sentimentelor lui. Se gîndea la ea ca la „sărmana micuță Ruth", dar îndărătul acestui diminutiv, se ascundea o mîngîiere caldă.

Ruth strîngea farfuriile de pe masă, cînd el îi făcu această propunere. Ea roși și coborî privirile în podea.

— Oh ! Ar fi minunat !

— Ai putea să dormi la o veche prietenă a mamei mele. Aerul îți va face bine.

— Dar cine se va ocupa de cobai ?

El uitase de cobai. Ruth îngrijea și micile animale, și destinul lor preocupa grozav pe tînăra fată. Odată chiar avuseseră împreună o discuție serioasă cu privire la bietele animale. Gîndul că aceste creaturi nevinovate erau martirii științei o indignau și o făceau să sufere. Pierre, un mic cobai negru, fusese transportat în cușca lui, sus în laborator și cîteva zile după aceea, fusese coborît în curte, pentru a fi înmormîntat.

Hazzard, surprinzînd pe Ruth plîngînd, o întrebase de motivele acestor lacrimi.

— De ce plîngi, Ruth ?

— Spune-mi, doctore, ai fost nevoit să faci asta ?

— Ce anume ?

— Cobaiul !

El înțelese deodată, și durerea ei îl impresionă. Ruth nu făcea parte din acele gîsculițe care se vaită de cruzimea oamenilor față de muște. Cu bunătate și blîndețe în glas, el îi explică de ce aceste animale serveau de cîmp de experiență și scopul pentru care le făcea să sufere și să moară.

— O să facem asta pentru a salva copiii de la moarte, pentru a le ușura suferințele. N-aș face-o dacă n-aș fi silit, dacă n-ar fi atît de necesar. Poți să mă crezi, Ruth !

— Da, te cred, doctore ! Dumneata nu poți fi crud fără motive serioase.

Ea avea o încredere fără margini în Hazzard, dar soarta cobailor o întrista mereu și în aceeași măsură. În

taină, le dădea tot felul de bunătăți. Îl rugă pe Hazzard să nu-i spună nimic, ori de cîte ori trebuia să omoare cîte unul.

— Foarte bine! N-ai să afli nimic, dar te rog să nu-i mai numeri.

De îndată însă ce Hazzard sacrifica pe unul din ei, îl înlocuia imediat, pentru ca Ruth să nu-și dea seama de nimic. Mila lui Ruth era comunicativă și acum i se întîmpla să aibă remușcări ; pe cît îi era posibil, deci, cruța pe micuții cobai.

— Ce să facem cu animalele în timpul absenței noastre ?

— Pot să mă aranjez foarte bine. Am să cer unui băiat de laborator de la spital, să se ocupe de ei. Îi voi da cheia casei.

Ruth era mai liniștită. Sufletul ei cînta într-una o melodie veselă, de izbîndă și fericire. Ea se va duce cu el în casa în care copilărise, în casa în care mama lui trăise. Își amintise că Maria Hazzard o sărutase.

— Ce bun, ce generos ești, doctore !

— Nu vreau să te las singură !

Vocea lui devenise aspră și pleoapele tinerei fete tremurară.

— Apoi aerul de la țară o să-ți facă bine. Aici muncești prea mult ; trebuie să ai și d-ta o mică distracție.

Ruth asculta cum ar fi ascultat Buna-Vestire. I se părea că aude murmurul unei voci misterioase.

2

Doamna Sarah Tribute nu-și făcea nici o iluzie de platonism, cu atît mai puțin cînd o văzu pe Ruth și învăță s-o aprecieze ! Fiind foarte drăgăstoasă din fire, ea îndrăgea pe toți aceea pe care îi putea trata în chip părintesc. Ea prefera femeile grase și Ruth era cam subțirică.

Ruth, cu obrazul lipit de geam, privea pajiștea înverzită, fumul care se ridica în spirale spre cer și soarele care dispărea încetișor în spatele muntelui.

— Sînteți foarte amabilă, acceptîndu-mă la d-voastră pentru o noapte.

— Îmi face multă plăcere „draga mea“. Mulți dintre noi au o mare stimă pentru doctorul Christophe. Probabil și d-ta !

Spunînd aceste cuvinte, ea surîse șiret, căci ea credea că Ruth era prietena lui Hazzard. Menajera lui ! Ei asta-i acum ! Pe cine vrea să păcălească doctorul Christophe ! O fată atît de frumușică, cu ochii aceștia, cu părul și gura asta frumoasă, să fie oare numai menajera lui ! Doamna Sarah nu trăise degeaba aproape șaizeci de ani într-un orășel ; ea știa să aprecieze la justa ei valoare calitățile, frumusețea, farmecul și vocea unei fete.

Casa Mariei Hazzard era situată la vreo sută de metri în spatele șoselei. Ghioceii luminoși înfloreau peste tot locul, și viorele parfumate împrejmuiau gardul. Mugurii pomilor fructiferi erau gata să se deschidă. Ruth prinse cîteva fire de nu-mă-uita de pălăria ei neagră. Părăsi casa doamnei Tribute pentru a se duce să prepare ceaiul lui Hazzard. Pe drum ea întîlni o femeie grasă care se îndrepta spre sat. Doamna Lup stătu locului, pînă ce o văzu pe Ruth intrînd în casa lui Hazzard. Ce subiect palpitant de conversație pentru toată seara !

— Fiul Hazzard și-a adus o femeie cu el !

La Melfont lumea continua să-i spună lui Christophe, „fiul Hazzard“.

Ruth îl găsi în grădină, cu chipul luminat de razele soarelui ce apunea. Coborînd aleea, îl trezise din visare. Se gîndea tocmai la ea, la această copilă mare, bine făcută și bine echilibrată ca să se ocupe de copii mici. Nu putea să sufere pe acele îngrijitoare de copii care nu știau să fie altceva decît numai îngrijitoare de copii.

Oprindu-se sub mărul bătrîn, ea îi spuse :

— Am venit să pregătesc ceaiul dumitale !

Ruth avea darul să spună lucrurile cele mai simple cu aerul unei profunde înțelepciuni, și prin asta ea îi amintea pe mama lui. Aceste două femei, atît de diferite, se asemănau cu toate acestea într-un chip straniu. De ce ? Aveau oare amîndouă aceeași semnificație umană pentru el ?

— Cum te simți acolo ? Ești bine instalată ?

— Da ! De la fereastra mea se vede un munte luminos !

— Este Sisbury. Vrei să te urci pînă sus după ce vom lua ceaiul ?

Ruth aprobă din cap.

— Nu-i așa că e frumos pe aici ?

— Nu cunosc un loc mai minunat !

— Este o țară de păstori. Ai auzit clopoțeii oițelor și ai vacilor cînd am venit ?

— Da, le-am și văzut. Sînt niște animale adorabile.

El surîse. Se gîndea în același timp la Ruth și la mama lui. Ce regiune minunată pentru copii și pentru turme ! Un refugiu ideal ! Soarele și vîntul aveau o personalitate, o viață a lor proprie. Da, într-o zi poate își va realiza visul ; să construiască aici o casă pentru copiii bolnavi, un sanatoriu închinat mamei sale. Nu va putea desigur face același lucru pe care doctorul Rollier îl făcuse la Leysin, căci Anglia e foarte deosebită de Elveția, dar totuși, într-o zi va putea realiza multe lucruri aici.

Deodată el spuse :

— Haide în casă, să luăm ceaiul !

3

În salonul Mariei Hazzard se afla, ca înainte, aceeași masă, în același loc, o masă de mahon ale cărei picioare aveau forma unei labe de animal, din epoca lui George III. Era acoperită cu un covoraș alb și albastru. Doamna Tribute făcuse focul în cămin, fiindcă focul dă intimitate, și confort unei încăperi. Ea puse tava încărcată cu cești, farfurioare și lingurițe, la locul unde Mariei Hazzard îi plăcea să le aibă mereu. Pe șervetul albastru, călcat și curat, se afla un vas plin cu ghiocei.

Cînd Ruth se așează să servească ceaiul, ea luă loc în jilțul și în locul unde ședea întotdeauna mama lui. Ea nu știa acest lucru, doar el era impresionat și adînc emoționat la amintirea mamei lui, personificată acum de tînăra fată. El o privea cum servea ceaiul, punînd cîteva picături de lapte, cîte o bucățică de zahăr. Atitudinea ei, miș-

cările mîinilor, aerul ei absorbit și îngîndurat, îi aminteau într-un chip uimitor pe mama lui. Dacă la Londra Hazzard trăia retras și singur, în schimb aici, luase de multă vreme obiceiul să vorbească cu mama lui despre toate și... vorbi și acum :

— Este ciudat totuși, cînd mă gîndesc că fiind copil, cu pantalonii scurți, alergam prin toată casa. Uneori, ni se întîmplă totuși ca lucrurile să se petreacă și să se realizeze așa cum le-am dorit și le-am hotărît dinainte.

Răspunsul tinerei părea inspirat :

— Intotdeauna ai dorit să devii doctor ?

— Vezi dumneata, din frageda mea copilărie am fost un copil retras și singuratic. La școală, băieții își băteau joc de mine și am fost silit să-mi croiesc drumul în viață singur și fără prieteni. Nu e prea ușor... ba cîteodată e foarte greu !

Ea învîrtea lingurița în ceașcă, cu aerul distrat.

— E straniu ! Dacă mama dumitale ar putea... dar cu siguranță te vede mereu ! Și anul acesta !...

— Da, este un an hotărîtor pentru mine. În curînd va fi loc liber în consiliul spitalului. Ar trebui să fiu ales !

Privirile tinerei fete spuneau clar : „Bineînțeles".

— Nu este prea sigur. Am mulți dușmani. Dar oricît ar fi de înverșunați împotriva mea, tot nu mă vor putea înlătura așa de ușor. Am lucrat cinci sau șase ani la spital fără să iau un ban.

Ea repeta ultimele lui cuvinte ca un ecou :

— Fără să iei un ban ?

— Da. Este o tradiție și chiar o foarte frumoasă tradiție. Anumite persoane sînt eliminate. Am muncit pentru acest loc ; mi-am refuzat orice bucurie personală, orice distracție, am muncit ca un rob. Trebuie să capăt această numire. Afară doar...

El se întrerupse și ea îl privi cu intensitate.

— Afară doar... Vezi dumneata, lumea este plină de prejudecăți. Succesul nu depinde numai de capacitățile și valoarea ta personală, ci în mare măsură, sau mai ales, de prietenia pe care ți-o acordă sau ți-o refuză, oamenii mari, celebrițățile oficiale, consacrate... Ori, se găsesc

unul sau doi din acești zei, care ar avea o mare dorință să mă împiedice să ocup acest loc... dacă vor reuși...

— Sînt invidioși ?

El surîse.

— Nu cred că este invidie din partea lor. Cuvîntul e prea tare. Se întîmplă însă ca eu să fiu din noua generație și ei fac parte din cea veche. Principalul însă este că nu au nici un motiv ca să mă elimine !

Ruth nu se îndoia nici o clipă că Hazzard n-ar putea fi ales.

— Și atunci... vei fi plătit ?

Surîse din nou.

— Nu ! Nici atunci nu voi primi nici o lețcaie. Este un post onorific ! Dar voi avea un titlu frumos și pacienții vor veni spre mine. Alți doctori mă vor chema la consultații pentru cazuri grele. În sfîrșit, voi avea onorarii de medic ! Dar toate lucrurile astea se vor face încetul cu încetul, în chip progresiv.

In simplicitatea ei, ea încerca să-și închipuie viitorul doctorului Hazzard și în parte, oh ! în mică parte și al ei !

— Vei părăsi atunci pasajul Cordier... Vei avea o casă în Harley Street !

— Nu, nu mă gîndesc la o casă întreagă. O singură cameră în acest cartier bogat mi-ar ajunge. Voi păstra mai departe casa din pasajul Cordier. Îmi convine de minune. Pe de altă parte, va trebui să-mi continui cursurile de seară !

Ușurată, Ruth respiră adînc. Își va păstra casa ! Un viitor necunoscut și glorios o neliniștea. Poate atunci nu va mai avea nici un colțișor acolo, nici un fel de ocupație, nici o muncă pentru dînsa. Marele ei om va deveni cineva important, dorea din toată inima lucrul acesta, fiindcă îl iubea. Dar tocmai fiindcă îl iubea, ar fi vrut să-i devină indispensabilă. Să-i poată fi de folos, să trăiască în umbra lui glorioasă.

4

După ce luară ceaiul, urcară pînă sus, pe dealul ce duce la Sisbury. Hazzard era cu capul descoperit și această

lipsă de decență intriga mult pe locuitorii din Melfont. Preoții, doctorii și proprietarii trebuiau să poarte întotdeauna o pălărie. „Nu vă spuneam eu, vrea să facă pe originalul, să atragă atenția tuturor privirilor".

Locuitorii afirmau cu seriozitate, dar nu și fără o vădită răutate, că Hazzard nu purta într-adins pălărie, pentru că vroia să-și arate fruntea largă. Dar alții, și mai isteți, socoteau că avea capul atît de mare că în toată Londra nu se găsea o pălărie de mărimea lui.

Realitatea însă era mult mai simplă. Lui Hazzard îi plăcerea să se plimbe cu capul descoperit și să lase vîntul să se joace în părul lui nedisciplinat, avînd astfel impresia de libertate. Se deosebea de ceilalți oameni prin inteligența lui și mai cu seamă prin indiferența lui față de mulțime. Alături de Ruth, el înainta pe drumul stîncos al muntelui. Tînăra fată îl vedea atît de perfect, atît de mare, că nici nu remarcă faptul că nu-și pusese pălăria. Apoi, nu era pălăria, ci capul care interesa. Aceasta era principalul. Cînd ajunseră sus de tot, ea își scoase pălăria și vîntul juca în buclele ei negre.

— E minunat !

Efortul fizic îi tăiase respirația. Totul părea în mișcare sub cerul schimbător, totul împrăștiat de vîntul primăvăratec. Ea stătea în picioare, alături de piatra veche, privind cu sete în dreapta și în stînga, cu ochii măriți și strălucitori de bucurie.

— Casele din vale par niște jucării.

Hazzard, cu mîinile în buzunare, privea, privea neîncetat, ca și cînd vedea pentru prima oară aceste locuri dragi și intime. Se putea bea cu ochii această priveliște din Wiltshire, o puteai respira, o puteai săruta cu sufletul și cu privirile. Cînd era copil, Christophe avea impresia că de sus, de pe culme, se putea înălța spre ceruri, sau să zboare în aer ca o pasăre. Bătăile inimii se asemănau cu bătăile aripilor.

— Da, seamănă grozav cu niște jucării de copil !

Privirile lui Hazzard căutară colțul din cimitir unde odihnea mama lui. Fără să fii sentimental, sînt amintiri adînc săpate în sufletul nostru, și sîngele rămîne sînge. Dacă un bărbat datorează cuiva ceva, este în primul rînd,

sau poate exclusiv, femeii care a triumfat de ereditate, femeii care a suferit, a plîns și s-a chinuit ani de zile ca să realizeze din tine un om. Mama lui îi dăduse un exemplu înălțător de generozitate și demnitate omenească ; el credea în aceste calități cum crezuse în mama lui. Privirea lui rătăci pe casele din Melfont .și se înfipse în ferma Lupilor.

Din nou era conștient de prezența lui Ruth care, sprijinită de piatra veche, ținea într-o mînă pălăria neagră împodobită cu „nu-mă-uita“ și privea visătoare priveliștea.

În ochii lui Hazzard, ea reprezenta femeia, cu aceleași drepturi pe care le avea mama lui.

— Vezi căsuța noastră, colo în vale ?

Da, firește că ea o vedea și el îi spunea cum și-o închipuia în viitor :

— Iată planul meu : privește livada aceea, suficient de înaltă, deasupra rîului, la adăpostul vîntului și totuși în plin soare. Ar fi destul de frumos dacă la început am putea instala un sanatoriu pentru vreo duzină de copii. Pentru mine, a vindeca înseamnă a găsi mijlocul de vindecare.

— Este fără îndoială cea mai frumoasă operă pe care o poți înfăptui pe acest pămînt !

5

Bătrînul Dighton se juca cu monoclul cu rama de aur. Cînd vroia să dea mai multă importanță cuvintelor, îl ținea între degetul gros și arătător și la intervale, îl ridica sau în cobora. Se găsea în sala comună a spitalului, cu spatele întors către fereastră.

Avusese loc o ședință de profesori prezidată de Dighton, și membrii consiliului se împrăștiau în sală, unii stînd în picioare, alții ieșind pe ușă și alții stînd încă pe scaune.

Dighton agita monoclul.

—Clitheroe... Clitheroe... Un moment, te rog !

Secretarul spitalului era aplecat peste registrul de protocol. O șuviță de păr cărunt îi acoperea chelia ; ochii lui

mari erau acoperiți de ochelari. Era un personaj foarte solemn și foarte ocupat. Închizînd cartea de protocol, el se îndreptă solemn către fereastră, adică spre grupul în mijlocul căruia profesorul Dighton, făcînd pe importantul, trona. Profesorul nu-l iubea pe Clitheroe pentru că avea pielea obrazului aspră și măslinie, care dădea impresia unui om beat sau prost bărbierit, dar Clitheroe era un secretar admirabil și foarte priceput în chestiunile financiare.

— Dumneata știi cumva, Clitheroe, dacă doctorul Hazzard este însurat ?

Clitheroe privi pe bătrînul Dighton, apoi pe Tate. Nu răspundea niciodată, fără să reflecteze.

— Nu ! Nu știu nimic despre acest lucru.

— Ah ! Cred că mă exprim în numele tuturor colegilor mei cînd afirm că acest punct important trebuie să fie clarificat !

Profesorul Tate clătină din cap afirmativ.

— În circumstanțele actuale, este foarte important. Alte două personalități aprobară pe Dighton.

— Te rog să vorbești cu doctorul Hazzard și să afli dacă este sau nu însurat.

Clitheroe părea încurcat. În afară de ședințe, avea misiunea să aplaneze conflictele din spital, să liniștească sau să evite certurile sau neînțelegerile.

— Dar acest lucru nu este necesar pentru a califica pe un om, domnule profesor !

Bătrînul Dighton învîrtea monoclul.

— Căsătoria ? Nu ! Dar în cazul nostru, vreau să spun excepțional, este de cea mai mare importanță. E vorba de prestigiu... de reputație și... este în interesul spitalului. Cred că domnii de față vor aproba punctul meu de vedere.

Clitheroe știa de unde sufla vîntul. Și el trebuia să fie cu băgare de seamă în privința convențiilor. Un om poate fi un geniu, dar reputația lui trebuie să fie cu atît mai ireproșabilă.

— Bine ! Să presupunem că obțin o lămurire asupra acestui punct important, privitor la cei trei candidați. Știu că Gough este însurat. Are vreo importanță ?

— Te rog să nu împrăștii acest lucru și să nu-l exagerezi. Ne interesează doar faptele în sine.

— Firește, gîndi Clitheroe, „Suaviter in modo, fortiter in re“. Bătrînul scelerat este foarte șiret ! Dar într-un anumit fel, are și el dreptate !

CAPITOLUL XXIV

1

Hazzard, îndreptîndu-se spre policlinică, îl întîlni pe Clitheroe în coridorul principal. Secretarul ieșea din biroul său.

— Oh ! doctore Hazzard, un moment, te rog !

Clitheroe îl aprecia și îl iubea pe Hazzard. Și unul și altul se entuziasmau pentru acțiune și luptă și, sub înfățișarea severă a secretarului, se ascundeau multe calități. Uneori era răstit, căci avea mult de lucru, dar nu era lipsit nici de suflet, nici de sensibilitate. Prefera să discute cu acei oameni cărora nu le place să-și piardă vremea degeaba. Clitheroe îl luă pe Hazzard de braț și îl conduse pînă la fereastra care se afla în fața secretariatului. Coridorul era pustiu.

— Sînt însărcinat să-ți pun o întrebare. O să-ți pară desigur obraznică... Ești însurat, doctore ? Ochii mari și miopi ai lui Clitheroe îl fixau îndelung pe Hazzard, dar cu o expresie de caldă prietenie, căci secretarul urmărise cariera lui Hazzard și înțelegea eroismul lui.

— Nu, nu sînt însurat.

Hazzard simți prietenia acestui om și aprecie forma în care îi pusese această întrebare. Dar de ce să-l întrebe acest lucru ?

— Această întrebare are vreo importanță ?

— Hm... da. S-au făcut cîteva încurcături... și au fost cîteva intervenții. Dar îți vorbesc sub pecetea secretului. El surprinse uimirea lui Hazzard.

— Cîțiva membri ai consiliului, continuă Clitheroe, cer această informație pentru alegerea candidaților. Nu

sînt autorizat să dau amănunte mai precise. Nu ți-ar fi cu putință să vii și să locuiești aici, în spital ?

— Nu. Locuința mea actuală îmi convine de minune ! Deodată Clitheroe deveni timid. De ani de zile se chinuia să adopte această atitudine exterioară, aspră și indiferentă, dar era de felul lui foarte timid. Ar fi vrut să-i spună lui Hazzard : „Ce mai aștepți ca să te însori ? Nu e treaba mea, firește, dar aici la spital, sînt mai multe clevetiri și scandaluri decît într-o întrunire de fete bătrîne".

Dar lucrurile astea nu le putea spune Clitheroe. Ceva în atitudinea lui Hazzard îi impunea tăcere. Pe de altă parte, Hazzard avea totuși multe șanse să fie ales, fiindcă ceilalți doi candidați, Goughe și Hardcastle, nu făceau parte din spitalul Bennet.

Apoi mai era și faptul că Hazzard lucrase ani de zile la spital în chip gratuit. Dar Clitheroe nu îndrăznea să-și dezvăluie gîndurile. Se simțea mut în fața cinstei și onoarei acestui om.

— Acum totul e în perfectă ordine. Ți-am pus întrebarea cu care eram însărcinat și... dumneata ai răspuns !

Se despărți de el în grabă, avînd senzația că nu rezolvase problema într-un chip satisfăcător. Nu era, de altfel prima oară cînd secretarul se comporta așa de stîngaci.

Hazzard nu se neliniștea. Se aștepta să fie ales, și acest succes avea pentru el o mare importanță. Îi scrise o scrisoare lui Moorhouse. „Dacă sînt ales, voi ști că am devenit cineva „respectabil". Ce cuvînt minunat ! Dacă l-ai traduce, aceasta ar însemna că munca mea va fi respectată. Am fost nevoit să mă lupt cu prea multe prejudecăți care, în fond, sînt de înțeles. Mărturisesc că am părerile mele — nu prea bune — despre un jucător de rugby de prima categorie care, atunci cînd nu aleargă după o minge, este mai stupid decît un măgar. De aceea, dragul meu, rămîi totuși uman chiar cînd ești mîndru și muncești cu rîvnă să-ți atingi scopul. Succesul îți ajută să-ți croiești drumul în viață. Mi-am creat în chip artificial o anumită indiferență, dar n-o să suport și nu o să permit nimănui ca munca mea să fie tratată cu indife-

renţă. Respectul profesional este de asemenea de un mare ajutor. El îţi dovedeşte că o mare asociaţie a recunoscut în tine o inteligenţă „sănătoasă“.

Da, Hazzard era încrezător. Ştia că avea şi partizani, nu numai duşmani în consiliul spitalului. Toate consideraţiile şi toate drepturile erau în favoarea lui. Nu putea să descopere nici un motiv valabil pentru a putea fi îndepărtat sau şters de pe listă. Ceilalţi doi rivali ai săi îi erau cu totul necunoscuţi, aparţineau altor spitale. Bineînţeles, ştia ca Hardcastle era favoritul bătrînului Dighton, care îl descrisese ca pe „un tînăr cu ochii frumoşi care poate deveni cu uşurinţă primar sau şef de birou, deşi prima ocupaţie ar părea cea mai veridică“. Bătrînul profesor avea o slăbiciune pentru tinerii cu educaţie frumoasă, distinşi şi manieraţi, şi care ştiau să poarte cu eleganţă un joben. Celălalt candidat, Gough, era un băiat voinic şi muncitor şi care purta ochelari. În chip obiectiv, Hazzard domina situaţia. El privea de pe acum locul vacant ca pe al său.

2

Încrederea lui Ruth era tot atît de oarbă ca şi aceea a lui Christophe.

Erau în luna Mai şi Ruth se improvizase grădinăreasă, mai cu seamă după călătoria ei la Melfont. Cu toate că entuziasmul ei trebuia să se mulţumească doar cu cîteva lădiţe de flori, ea era fericită. Se ocupa intens cu grădiniţa de pe acoperiş. Văzînd într-o vitrină o sumedenie de pachete cu seminţe de flori, le cumpără pe toate. Ele promiteau flori splendide ! Visul ei era să aibă o umbrelă de soare şi cîteva butoiaşe şi lădiţe de flori. Îşi procură deci o umbrelă şi cîteva lădiţe de macaroane, pe care le vopsi în verde. Dar de unde să iei pămînt ? Ea întrebă pe „marele ei om !“

— Nu este oare curios ? Trăim pe pămînt, dar cînd la Londra vrem să adunăm puţin pămînt ca să umplem cîteva lădiţe...

Ruth îl conduse pe Hazzard în curticică şi îi arătă butoiaşele şi lădiţele vopsite. Era delicioasă în zăpăceala ei.

— Cred că putem să le umplem aici !

Dar pămîntul din curte era negru și uscat. Această nouă problemă îl ului pe Hazzard tot atît de mult ca și pe tînăra fată.

— Da, greutatea era neașteptată. Apoi o cutie de macaroane plină cu pămînt cîntărește... cît cîntărește oare ?

— Nu e stupid din partea mea că nu m-am gîndit la lucrul acesta înainte de a cumpăra lădițele și butoiașele ? El se înveseli de naivitatea ei. Ar fi vrut atît de mult să-i facă totuși plăcere, mai cu seamă după ce fuseseră împreună la Melfont. De ce oare această femeie-copil nu ar avea dreptul și priceperea să se ocupe de flori ?

— O să văd ce s-o putea face !

Pentru a găsi un pămînt rodnic, Hazzard se duse în împrejurimile Londrei și descoperi pe un grădinar, căruia îi comandă doi-trei saci cu pămînt. Era o aventură costisitoare să transporți pămînt pînă în pasajul Cordier. Sacii fură descărcați în curte, Hazzard și Ruth își pierdură o seară întreagă, transportînd coșuri cu pămînt pe acoperiș. Christophe făcuse tot ce fusese mai greu din această muncă neobișnuită.

Astfel, Ruth își realiză grădina ei. Semănase flori multe, le supraveghea părintește și le uda cu drag. O parte din semințe nu încolțise deloc și ea era dezamăgită. Probabil că le uda cu prea multă generozitate, dar trandafirii și zambilele răsăriră. Pentru a umple golurile, ea cumpără din banii ei cîteva rădăcini de betunii și pansele. În timp ce Hazzard era ocupat în sala de cursuri, ea își petrecea serile pe acoperiș, în mijlocul coșurilor și uneori al fumului.

În alte două lădițe, trandafirii agățători creșteau văzînd cu ochii. Rădăcinile erau din grădina Mariei Hazzard. Christophe le altoise, servindu-se de un bisturiu vechi. Acești trandafiri aveau pentru Ruth o semnificație sentimentală și mistică. Ea știa că ele vor înflori în Iunie și această lună va fi hotărîtoare pentru Christophe. În Iunie, Hazzard va deveni membru în consiliul spitalu-

lui și primul său triumf va coincide cu înfloritul trandafirilor Mariei Hazzard.

Într-un ziar, Ruth citise că trandafirii au nevoie de multă îngrijire și de un pămînt gras. Entuziasmul ei nu era lipsit de simț practic, de aceea ea trimise pe un băiețel în Red Lion Square, dîndu-i o lopată de cărbuni și un coș de provizii ca să aducă pămînt bun. Copilul își îndeplini bucuros sarcina și la întoarcere, primi doi cenți.

Amănuntul acesta nu-i scăpă lui Hazzard. Începuse să urmărească toate gesturile și inițiativele lui Ruth și se simțea ridicol de emoționat. Să te simți emoționat de un coș cu pămînt !

De îndată ce își isprăvea cursul, venea sus în grădină. În noaptea ce se lăsa și printre coșurile caselor el admira frunzele plopului, al cărui verde se schimba în cenușiu, apoi în negru, luminile tremurînde și norii auriți care se împrăștiau în văzduh. Privind-o pe tînăra femeie în activitatea ei de grădinăreasă, el se simțea unit cu ea deasupra lumii, deasupra prejudecăților. Intimitatea lor se mărea tot mai mult pe fiecare zi.

Într-o seară, Ruth anunță :

— Au îmbobocit trei trandafiri !

El îi examină cu atenție în timp ce ea se apleca peste ei și îi mîngîia cu degete delicate.

— Doi roșii și unul alb.

În chip misterios, ea îi mărturisi visul ei.

— Aș vrea să înflorească în ziua aceea Este în cincisprezece, nu este așa ?

— Dacă avem norocul !...

— Nu ! Nu. De data asta nu e vorba de noroc, ci de răsplata dreaptă a muncii dumitale.

— Astfel, vrei să culegi trandafirii în ziua de cincisprezece ?

Ruth se gîndi înainte să răspundă.

— Nu, nu mă gîndesc să îi culeg ; aș vrea numai să înflorească. Erau trandafirii mamei dumitale ?

— Da !

Ea tăcu subit. Ce spusese el ? Înțelesese oare tot ce dînsa ar fi vroit să spună, tot ce ar fi vrut să insinueze ?

Ea își apropie obrazul foarte aproape de frunzele trandafirului.

— Nu crezi că dacă vremea e frumoasă în ziua aceea, am putea lua masa aici, în grădină ?

— De ce nu ? Ideea e foarte bună !

— Am să pregătesc totul. O să ni se pară că sîntem în excursie sau pe Sisbury !

3

În dimineața zilei marelui eveniment, Ruth se sculă foarte devreme. Dădu la o parte perdelele și ridică storurile. Da, vremea era foarte frumoasă. Simți dorința să se urce în grădină ca să privească trandafirii. De îndată ce se îmbrăcă, ea alergă pe acoperiș. Trei trandafiri erau înfloriți și doi boboci gata să înflorească. Ea se aplecă și sărută unul din trandafiri, apoi ca pentru a se scuza de o nedreptate, le sărută pe toate.

Ziua cea mare !

— La cafea, Ruth se miră de liniștea lui Hazzard. În definitiv, avea dreptul să fie sigur de el. Da, se va duce ca de obicei la spital și după masă la consultațiile clinicii de copii din Marylebone.

— Cînd vom avea rezultatul ?

El îi explică fără grabă că ședința va avea loc la orele cinci și va ține aproape o oră întreagă. Va aștepta rezultatul în biroul secretariatului, apoi va veni de-a dreptul acasă.

— Astă seară, cursul va avea loc ca de obicei, nu ?

— Nu, l-am amînat pentru mîine seară !

— Sper că timpul se va menține frumos.

Și Hazzard dorea lucrul acesta. Ea credea atît de puternic în succesul lui încît îi comunica și lui încrederea ei nezdruncinată. De altfel, nu avea de ce să se teamă de ceilalți doi candidați.

— Nu trebuie totuși să vindem pielea ursuiui înainte de a-l fi omorît.

Dar spunînd aceste cuvinte, el surîse. Cu o privire misterioasă, ea îi răspunse :

— Trandafirii au înflorit și eu mă duc să-mi termin pregătirile pentru diseară !

Menu-ul mesei pe acoperiș, era compus de multă vreme. De trei săptămîni ea făcea economii pentru acest eveniment. Toate bucatele vor fi reci, afară de supă. După masă, vor avea langustă cu maioneză, apoi friptură, fragi cu frișcă și la sfîrșit prăjituri. Vor avea și vin, vin roșu cumpărat într-un magazin special, pahare mici roșii și șervețele de hîrtie albe, cu margini albastre. Trebuia să improvizeze o masă și Ruth se gîndi la tabla neagră din sala de cursuri, pe care o va pune pe niște lăzi și o va acoperi cu o față de masă albă.

La ora nouă fără un sfert, ea îl însoți pe Hazzard pînă la ușă. Soarele atingea cu un deget de aur strada și casele.

— Te întorci pe la orele șase, șase jumătate ?

— Da, așa cred.

Ruth îl însoți cu privirea pînă dispăru, apoi închise ușa și se apucă de lucru.

Hazzard coborî Red Lion Street. Mergea în umbră, dar vedea casele și arborii strălucind în soare. Involuntar, se gîndi la numărul zilelor în care văzuse aceste case și pomi, pe toate anotimpurile și în toate stările sufletești. Erau zile cînd se simțea un băiețaș timid și fricos ; alte ori revoltat și furios, se strecura printre oameni și case, cu dorința să-l înghită pămîntul. Văzuse de atîtea ori zăpada, înghețul și noroiul acoperind această stradă. Dar astăzi, soarele strălucea și camioanele coborau strada în chip triumfător. Și totuși, Hazzard se simți cuprins de o neliniște profundă. Se simțea ca în ajunul unui examen, agitat dar sigur de el, și avînd totuși o îndoială oarecare.

Astăzi era vorba de altceva decît de un examen pe care îl reușești grație capacității și științei tale. Destinul lui era în mîini străine și inteligența sau știința lui erau neputincioase.

Cînd trecu pragul spitalului, el aruncă o privire ceasornicului atît de familiar. Timpul ! Astăzi, aceste minutare vor însemna o trecere și un popas. Va fi primit în sanctuarul Bennet, acceptat și recunoscut.

Se îndreptă spre micuțul lui cabinet și puse pălăria în cui. Mîngîie cu privirea, micuța odaie pe care o îndrăgise atîția ani. Era poate ultima oară cînd mai ve-

nea aici. Vreun tînăr medic o va ocupa după dînsul...

Ușa se deschise. Hazzard zări ochelarii lui Clitheroe.

— Bine că te văd, doctore, aș vrea să te întreb...

Clitheroe stătea în pragul ușii, încurcat și stîngaci.

— Ședința are loc la ora cinci. Nu ai nimic special să-mi comunici ?

Secretarul avea aerul straniu, dar era un om curios, un lunatec.

— Nu ! Vom avea probabil rezultatul pe la orele șase ?

— Da, probabil.

— Voi putea aștepta în biroul dumitale ?

— Sau aici... dacă preferi. De îndată ce se va termina, voi veni să-ți comunic rezultatul. Nu uita, doctore, că doresc din toată inima ca d-ta să fii ales !

În grabă își luă rămas bun de la Hazzard, pe care îl lăsă turburat și pe gînduri: Ce însemnau toate acestea ? Clitheroe nu putea să se îndoiască nici o clipă de rezultat ; cu toate acestea secretarul îl neliniștise. La urma urmei, Clitheroe era de atîtea ori stîngaci sau distrat. Liniștit, Hazzard își reîncepu munca de fiecare zi. Dejună fără poftă într-un restaurant din Oxford Street. Luă un sandwich și bău o ceașcă de cafea ; se gîndea la cina de sărbătoare pe care o pregătea Ruth. Sărmana micuță ! Părea să pună atîta suflet, atîtea speranțe în această alegere. Ruth nu era o femeie ca celelalte ; ea nu cerea nimic, dar dăruia totul.

Hazzard își petrecu după amiaza la Marylebone. Îi era dragă munca asta și în mijlocul copiilor bolnavi și al mamelor îngrijorate, el uită propria lui neliniște. Copiii te privesc adînc în ochi și trebuie să le dăruiești tot ce e mai bun în tine, ca să le cîștigi încrederea.

Mamele neliniștite puneau întrebări :

— Doctore, se mai poate nădăjdui ceva ?

Adesea trebuia să răspundă :

— Nu ! Nu mai e nimic de făcut !

Părăsi spitalul de copii foarte calm. Infirmiera îi făcuse ceaiul și îi ură noroc.

— Sîntem cu toții convinși că veți reuși, d-le doctor !

Ajunse la Bennet și se instală în cabinetul lui. Erau orele cinci și jumătate.

Trecuseră trei sferturi de oră. Își privise tocmai ceasul și îl pusese la loc, cînd auzi pași pe coridor. Ușa se deschise și Clitheroe intră. Chipul lui avea o expresie gravă și crispată. Închise ușa în urma lui și deodată, Hazzard părea să înțeleagă totul.

— L-au ales pe Hardcastle !... Ah ! foarte bine. Dar pentru care motive ? Au avut motive speciale ca să-l aleagă ?

— Bineînțeles că au avut. Un secretar nu are voie să divulge secretele... dar ar fi trebuit să te pun în gardă. Au fost o serie de calomnii.

— Calomnii ? Dar ce fel de calomnii ?

— Nu ești însurat... și... o femeie... locuiește cu d-ta !

Hazzard înțelese imediat.

— Cum ? E adevărat ce spui ? Da... în serviciul meu am o fată tînără care se ocupă de gospodăria mea. Dar între noi... nu este absolut nimic !

Nu putu continua. Se ridică dintr-o săritură. Se simțea în fața acestui lucru murdar : calomnia care se lipește de om și de care nu mai poate scăpa. Chiar în culmea indignării și a furiei, se simțea neputincios. Clitheroe își ștergea ochelarii.

— Femeia ! spuse el. Acești bătrîni ramoliți își bagă nasul pretutindeni. Răspundere profesională ! Pentru mine, acestea sînt lucruri intime care nu privesc absolut pe nimeni.

4

Hazzard rămase împietrit locului. Îl privea nedumerit pe secretar ca și cum forma dezbrăcată de convenționalism al rezultatului îl uimea mai mult decît vestea în sine. Avea senzația că sufletul lui se dizolva. Sudori reci îi trecură prin tot corpul. Cu o voce răgușită de emoție spuse :

— Hardcastle !... Ah ! foarte bine. Dar pentru care motive ? Au avut motive speciale ca să-l aleagă ?

— Bineînțeles că au avut. Un secretar nu are voie să divulge secretele... dar ar fi trebuit să te pun în gardă. Au fost o serie de calomnii.

— Calomnii ? Dar ce fel de calomnii ?

— Nu ești însurat... și... o femeie... locuiește cu d-ta !

Hazzard înțelese imediat.

— Cum ? E adevărat ce spui ? Da... în serviciul meu am o fată tînără care se ocupă de gospodăria mea. Dar între noi... nu este absolut nimic !

Nu putu continua. Se ridică dintr-o săritură. Se simțea în fața acestui lucru murdar : calomnia care se lipește de om și de care nu mai poate scăpa. Chiar în culmea indignării și a furiei, se simțea neputincios. Clitheroe își ștergea ochelarii.

— Femeia ! spuse el. Acești bătrîni ramoliți își bagă nasul pretutindeni. Răspundere profesională ! Pentru mine, acestea sînt lucruri intime care nu privesc absolut pe nimeni.

Ridică din umeri și continuă !

— Dar așa se întîmplă. Unul se ridică și declară că nu este ipocrit, dar că nu poate îngădui o asemenea atitudine din partea unui viitor membru al consiliului. Așa s-au petrecut lucrurile.

Hazzard era străveziu.

— Pentru că trăiesc cu o femeie ?

Clitheroe clătină din cap.

Se făcu tăcere, o tăcere încărcată de jenă și tensiune nervoasă. Clitheroe agitat și revoltat își puse din nou ochelarii pe nas. Se întreba cum va reacționa Hazzard. Ce va putea totuși să facă sau să spună ?...

Christophe stătea mereu nemișcat ; inima îi bătea foarte tare și friguri reci îi treceau prin tot corpul.

— Iată ! Acum, totul s-a sfîrșit !

— Sfîrșit, doctore ?

— Firește ! Nu-ți închipui cumva că am să protestez sau că am să cer să mi se facă dreptate ? Mă duc în biroul dumitale, Clitheroe, să-mi scriu demisia.

Secretarul îl privi aiurit nevrînd să creadă cele spuse.

— Cum ? Vrei să demisionezi, doctore Hazzard ?

— Da ! Și să se ducă cu toții la dracu ! Mîine, vei putea căuta pe altcineva care să le țină registrele. Chestiunea este aranjată !

Aruncă pe masă o legătură de chei.

— Ia-le, te rog ! N-o să mă mai vedeți aici. Nici odată, auzi, Clitheroe, niciodată nu voi mai călca pragul spitalului Bennet !

Clitheroe încerca să facă un efort pentru a spune ceva.

— Nu s-a dat într-adevăr nici o explicație publică de eliminarea dumitale... nu aveau nici un motiv serios... nu se poate să nu...

— Cred și eu ! Cum o să explici calomnia ?

Deodată îi răsări în minte chipul lui Ruth, se gîndi la pregătirile ei, la trandafirii care înfloriseră și surîse ironic.

— Cel mai hazliu lucru din această aventură, Clitheroe, este că sînt nevinovat. Haide, să scriu acum și demisia mea.

Ruth sfîrșise tocmai să pună masa în grădină. Cerul, deasupra copacilor și coșurilor de pe acoperiș era ca o imensă boltă albastră. Dar acest asfințit minunat nu era decît răsplata unei munci de ani de zile. Tînăra fată era agitată și neliniștită. E timpul să sosească și „marele ei om". Coborî în fugă să aducă două scaune. Urcase un etaj, cu scaunul în mîini, cînd auzi cheia lui Hazzard în broasca ușii. Lăsă scaunul lîngă scară și alergă în vestibul, plină de încredere. Chipul ei era radios.

— Ei bine ?

Ea văzu imediat expresia lui Christophe. Cu toate că surîdea, el stătea grav și serios.

— E gata, totul ?

— Da, dar nu ai obținut... încă... rezultatul ?

El se întoarse pentru a-și pune pălăria în cuier. În tot timpul drumului la reîntoarcere, el se gîndise la Ruth, așa cum nu se gîndise încă niciodată la ea. Acum ea era pentru el copilul nevinovat, pe care fatalitatea o tîra în urma lui. Simțea pentru ea o căldură nouă, necunoscută pînă atunci. Își dădea seama că trebuie să-i spună adevărul, dar nici o putere din lume nu putea să-l silească să spună fetei cauzele înfrîngerii sale.

El îi spuse cu duioșie.

— Am vîndut pielea ursului înainte de a-l fi omorît. A fost ales un alt candidat. Dar nu avem nici un motiv să renunțăm la sărbătoarea noastră !

Chipul lui Ruth se întunecă și Hazzard avu impresia că o lampă mică se stinsese. Nu rosti nici un cuvînt, dar se sprijini de perete să nu cadă. Mîinile ei atîrnau moarte de-a lungul corpului. El își dădu seama că ea plînge. Hohotele de plîns înăbușite erau și mai impresionante în ochii lui Hazzard.

În fața acestei dureri, își dădu seama că în sufletul lui se furișase un sentiment pe care nu-l încercase niciodată : era un bărbat în fața unei femei !

— Ruth !

Ea nu-i răspunse, dar îi întinse o mînă moale.

— Ruth, scumpa mea fetiță, nu fi atît de mîhnită ! Ea îl privea cu ochii ei umezi și descurajați. Era fără puteri și pe punctul să leșine. El o luă în brațe. Ea tremura din tot corpul.

— Nu... nu pot... să cred... că este... adevărat... .

El o ținea strîns în brațe și nu se mai mira...

— Draga mea... dar nu este chiar atît de tragic ! Capul lui Ruth se odihnea de obrazul lui.

— Nu este adevărat... e cu neputință... nu-i așa ?

El o privi îndelung și descoperi un lucru și mai prețios decît pierderea unui post de spital. Ea era Ruth, și Ruth îl interesa mai mult decît nedreptatea oamenilor. Îi ridică capul și îi spuse cu vocea caldă :

— Haide, copilule, vino să vedem florile ! Este o zi mare... altfel decît aceea pe care o așteptam. Am învățat să văd limpede ! Și Christophe o sărută !

CAPITOLUL XXV

1

În ochii lui Ruth, Hazzard continua să fie „marele ei om“, dar acum, multe lucruri s-au schimbat și el îi aparținea pentru totdeauna.

Ceva important trecuse în aceste două vieți. În seara aceea, el rupse o floare și i-o oferi în chip simbolic, cu multă duioșie în glas și cu o gravitate solemnă. Nu era tipul bărbatului grăbit, întreprinzător și obraznic, și tînăra fată se simți protejată.

— Ruth, aș vrea să te iau de soție !

Ea nu înțelegea cum se desfășuraseră evenimentele, dar cine poate să înțeleagă ceva în asemenea momente ?

Ea își puse mîna în mîna lui Christophe :

— Dacă vrei tu !

Liniștea lui Hazzard uimi și zăpăci pe Ruth, care vedea în el, un om profund dezamăgit și rănit în orgoliul lui și care nu spunea nimic, nu acuza pe nimeni și nu se revolta de nimic. Părea să fi întors o pagină, după înfrîn-

gerea din acea zi, că se afla în vacanță, că făcea o pauză în viața lui, pentru a privi viitorul cu alți ochi.

A doua zi de dimineață, după ce luă cafeaua, se sculă și îmbrățișă pe Ruth.

— Pot să-ți ajut ?

— Să mă ajuți ? Dar... nu te duci la spital ?

— La spital ? Nu mă voi mai întoarce niciodată !

Cînd văzu expresia speriată și gravă a lui Ruth, el glumi :

— Nu te teme, iubito ; n-am să te deranjez, căci am mult de lucru în laborator. Dar înainte aș putea să-ți dau o mînă de ajutor.

Ochii lui Ruth erau plini de lacrimi. Începuse să strîngă masa. Înțelegea în chip obscur importanța acestei schimbări. Era o catastrofă, o revoluție ! Spitalul pe care îl iubea, munca lui, cariera lui ! De ce ? Asta înseamnă că ?...

— Dar nu ai de gînd să părăsești spitalul definitiv ? Nu ?

— Ba da, copilule ! E o chestiune de amor propriu. El vorbea liniștit, nu se înduioșa de propria lui soartă și nevrînd să trezească milă, își ascundea amărăciunea și dezamăgirea într-un colțișor îndepărtat al sufletului.

— Dar te-ai gîndit bine la tot ce spitalul reprezenta pentru tine ? Nu pot să înțeleg. Tu, nu poți face asta ! El se apropie de ea și îi înconjură umerii cu brațul.

— Este inevitabil, Ruth ! Am dăruit totul acestor oameni, iar ei mi-au întors spatele. Hotărîrea mea este irevocabilă ! Aseară am făcut scrisoarea de demisie.

— Sînt atît de mîhnită ! Ce nedreptate !... Să aleagă pe un altul... pe un străin de spital...

— Iubita mea ! El... el știe să se îmbrace cu eleganță ! Amărăciunea pe care o ghici în glasul lui o întristă profund. Durerea lui era și a ei.

— Este o murdărie ! Cea mai abjectă josnicie din partea lor ! Dar nu vei părăsi copiii ?

— Nu ! Voi continua să practic la Marylebone.

— Și studenții ?

— Trăim din ce îmi plătesc ei. Dar cred, iubito, că voi pune o firmă la ușă și că am să deschid un cabinet de consultații.

— Aici ?

— Aici sau în apropiere. Am să mă mai gîndesc !

Ea tăcu cîteva clipe, apoi își lipi obrazul de umărul lui.

— Vreau să te ajut ! Ai fost atît de bun cu mine !

— Oh ! nu ! Abia acum încep să înțeleg !

— Vreau să continui să fac treburile gospodăriei, ca și pînă acum !

Ruth nu putea să vadă cu ce intensitate o privea Hazzard. Da, acum în sfîrșit... începuse să înțeleagă și să vadă.

— Vrei într-adevăr ?

— Da, bineînțeles ?

— Dar îți dau prea mult de lucru !

— Prea mult de lucru ? Dar n-am fost niciodată așa de fericită, dragul meu !

— Dar soția unui doctor nu face nici paturile, nici bucătăria, nici alte treburi casnice !

— De ce nu ? Trebuie să fim foarte atenți la cheltuieli, nu este așa ?

— Da, acum mai ales !...

— Atunci sînt mulțumită. Am să fiu foarte econoamă. Economisesc, dealtfel, cu plăcere, pentru că... iubitule... știi...

Încetișor, el apăsă buzele pe părul lui Ruth.

— Am fost orb și prost, dar acum văd limpede. Am fost prea teoretic și în afară de viață. Tu m-ai învățat o mulțime de lucruri.

— Eu ?

— Da, tu ! Ca și copiii mei ; și ei m-au învățat o mulțime de lucruri. Împreună, mînă în mînă, Ruth, vom porni curajoși în viață. Nu trebuie să te temi !

Ruth ridică capul spre el.

— Cum ar putea să-mi fie frică ? Tu nu semeni cu nimeni în lume. Alături de tine pot să înfrunt toate primejdiile !

Plecarea lui Hazzard ocupă spitalul timp de două zile, dar nimeni nu plînsese şi nici inimi frînte nu lăsase. Nu fusese decît o turburare pe suprafaţa unei ape, care redeveni curînd tot atît de liniştită ca înainte. Doi sau trei membri din consiliul spitalului îi trimiseră scrisori şi unul veni chiar să-l vadă.

— Această alegere ne-a revoltat. Mai mulţi dintre noi am fi fericiţi să te revedem la postul dumitale.

Dar Hazzard nu se supuse. Locul pe care îl lăsase gol, fusese ocupat imediat. Într-un fel, resemnarea lui Hazzard era o dovadă de protest împotriva mulţimii ipocrite şi o manifestare a demnităţii sale personale. Natura lui nu se putea încovoia linguşirilor, dar era incapabilă să protesteze în chip grosolan sau să-şi organizeze o răzbunare sistematică. Dacă luase vreo hotărîre, o luase în numele său. Fusese răstignit, sacrificat, dar cine oare îşi ridică ochii către o cruce singuratică ?

Cîţiva dintre vechii colegi ai lui Hazzard jubilau. Erau fericiţi că au putut îndepărta din maşina socială acest corp străin şi supărător. Insinuările lor păreau justificate în ochii celor ce nu ştiau adevărul, fiindcă Hazzard nu s-ar fi gîndit un moment să protesteze în chip public Retragerea lui din spital nu era decît un gest stupid şi ridicol pentru a-şi salva onoarea !

Pentru bătrînii profesori, scrisoarea lui Hazzard echivala cu o mărturisire.

Dighton, cu toate acestea, nu triumfa în chip prea făţiş. Lăsa această plăcere indivizilor ca Thomas Tate bunăoară, dar ca om de lume se felicita în chip demn, foarte satisfăcut de manevra lui.

Thomas Tate jubila !

— Ei ? De data asta, nu şi-a mai bătut joc de noi !...

Sentenţios, bătrînul Dighton răspundea :

— Din cînd în cînd e necesar să faci puţină ordine în casa asta ! Trebuie să menţinem onoarea profesiunii noastre !

Hazzard trebuia să se supună noilor condiții pe care i le impunea societatea, dar concepția lui despre viață și scopul lui rămîneau neschimbate. Se îmbogățea sufletește și intelectualicește fiindcă de data asta, sentimentele și emoțiile colorau luciditatea lui, conștiința lui de realitate și răspundere. Nu se plîngea și nu se revolta de nimic ! Chiar dacă n-ar fi avut această asprime sufletească care îl împiedica să-și exteriorizeze durerea, tot n-ar fi neliniștit pe logodnica lui prin lamentări, căci ea era încă un copil și îi trezea în suflet o duioșie nesfîrșită și nelimitată. În această situație, după o înfrîngere atît de gravă, mulți oameni s-ar fi înrăit și înăcrit. Dar Hazzard se simțea emoționat și plin de milă.

Ar fi putut să gîndească : „Femeia m-a pierdut !“

Dar nu, nu vedea în ea decît o ființă părăsită, atrasă în aceeași nenorocire ca și dînsul, pe care dorea s-o ia în brațe și s-o încălzească. Sărmană Ruth, sărmană păsărică.

Dar ea avea curaj și un scop precis ! Cu luciditate ea înfruntă propriile ei griji. Înțelegea acea misiune a femeii pe care cea mai mare parte din bărbați, deși o consideră sclavie, o cer și o impun. Dar ochii lui Hazzard erau deschiși ; el aprecie înțelepciunea lui Ruth și simțul ei practic.

— Trebuie să facem economii.

În mica grădiniță de pe acoperiș, ea discuta problemele casnice, ca adevărată stăpînă a casei.

— Nu voi lua o femeie cu ziua decît de două ori pe săptămînă, numai dimineața !

— Dar nu vreau ca tu să te obosești prea mult !

— Să mă obosesc, dragul meu ? Nimeni nu obosește cînd muncește cu dragoste. Sînt atît de fericită... iubitul meu... Sper că vei continua cursul tău de seară.

— Cred că da. Dar e posibil... ca elevii să mă părăsească !

— Dar... de ce ?

Cu multă îndemînare îi explică :

— Eu sînt... ceea ce s-ar putea numi... un independent. Acum... nu mai aparţin... nici unei corporaţii,. sfinte... Nu mai fac parte din sanctuar.

— Dar totuşi... cursurile tale sînt admirabile. Metoda ta este excelentă. Spune-mi, dragule, ultima oară, toţi studenţii tăi, sau aproape toţi, n-au reuşit la examene ?

— Este adevărat !

— Rezultatele sînt convingătoare !

Ea îl privi triumfătoare.

— Nu e vorba numai de Bennet. Mai ai şi studenţi de la alte spitale, nu ?

— Da, pînă în prezent.

Ruth nu-şi dădea prea bine seama de toată situaţia şi Christophe nu vroia să-i spună mai mult. De ce s-o chinuiască ?

— Mă gîndesc serios să pun o tăbliţă la uşă.

— Aici ? În pasajul Cordier ?

— Da, şi poate să închiriez un cabinet de consultaţii într-o stradă prin apropiere, ca bunăoară Guildford Street. Bineînţeles, voi continua să lucrez la clinica de copii.

— Dar cercetările tale ? Trebuia să descoperi ceva, nu-i aşa ? Ştiu... Ştiu... Sînt convinsă că totul va merge bine. Trebuie să reuşeşti ! Oamenii vor sfîrşi prin a-ţi acorda drepturi, a recunoaşte meritele tale.

În faţa acestei încrederi, el surîse, puţin uimit. Atunci el îi vorbi de o chestiune mult mai intimă.

— Ne căsătorim luna viitoare, Ruth ? Unde vrei să aibă loc ceremonia, la biserică sau la primărie ?

Răspunsul ei era inevitabil.

— Aş prefera la biserică.

— Perfect. Anumite femei, în ziua nunţii lor, trebuie să primească binecuvîntarea nupţială la biserică.

Într-o seară, Hazzard fusese chemat la patul unui copil bolnav, un caz disperat. Ruth era în bucătărie. Lăsase ușa deschisă, astfel ca studenții să intre în voie în sala de cursuri. Ușa bucătăriei nu era închisă, fiindcă Ruth vroia să audă cînd se întoarce Hazzard.

Auzea zgomot în vestibul. Mai mulți studenți veniseră deodată. Își lăsară pălăriile în cuier, apoi se îndreptară spre sala de cursuri. Ruth auzea zgomotul vocilor și hohote de rîs. Despre ce puteau oare vorbi cu atîta înflăcărare și animație ?

Numele lui Hazzard fusese pronunțat, urmat de un hohot de rîs. Ruth era indignată. Ieși din bucătărie și rămase în picioare pe coridor.

— E tot așa de clar... ca apa de izvor, spunea o voce, puteți să mă credeți... băieți, nu l-au ales... fiindcă...

— Ridică-te în picioare, băiatule, și povestește-ne amănunțit totul.

— Nu l-au ales... pentru că trăiește cu o... numai că el lasă să se înțeleagă că este menajera lui. Ha ! Ha ! Parcă noi nu știm !... S-o spună altora...

— Dar cine îl crede ?

— Cu toate acestea, așa e ! Nici în ruptul capului n-a vrut să renunțe la povestea asta. Ce caraghios... să-l vezi pe bătrînul Blizzard victima unei...

Ruth nu putea să-și miște corpul. Rezemată de perete, simțea că leșină. Cînd își reveni puțin în fire, intră în bucătărie și închise ușa în urma ei. Privirea rătăcită exprima spaimă și durere. Auzea vocile și risetele de alături, dar venind parcă din depărtări necunoscute. Cum puteau să rîdă de astfel de lucruri ?

Ea se ridică și privi cu teamă deasupra umărului său. Hazzard se întoarse. Ea ascultă pasul cunoscut în vestibul, apoi îl auzi că se apropie de bucătărie.

— Îmi pare rău că am întîrziat. Un caz disperat. După cină trebuie să mă întorc la micuțul bolnav.

Ruth nu se întoarse spre el și nu-i vedea decît spatele ; părea foarte ocupată.

— Mîncăm la opt ?

Ruth făcea eforturi să vorbească cu voce calmă :

— Cred că la ora opt și un sfert.

Hazzard se duse să-și facă cursul.

Disperată, Ruth se puse din nou pe muncă, de data asta, o muncă cu totul inutilă. În chip automat, roata continuă să se învîrtească. Inima îi bătea cu putere, gîtul i se uscase, în timp ce asculta o voce care semăna cu a ei, strigîndu-și disperarea. „Nu poate să fie adevărat ! Cum îndrăznesc ? Nu este adevărat !“ Și totuși era trista realitate, Ruth știa că lucrurile s-au petrecut întocmai. Dar el nu-i spusese nimic ! Ce generozitate ! Ce suflet mare ! Ce om ! Ea căzu în genunchi, cu capul și mîinile pe masă, plîngînd cu hohote. Tot corpul îi tremura.

Minutele treceau. Ca prin vis, auzea vocea lui Hazzard, venind de departe. Se ridică cu o expresie de hotărîre în ochi. Un strigăt de animal rănit îi scăpă fără voie : Oh ! iubitul meu, mare și bun !

Cînd studenții se împrăștiară, ea îl urmări pe Hazzard care se dusese în odaia lui ca să se spele. Tînăra fată era de un calm tragic și fatal. Masa era gata. Se așezară în tăcere. Hazzard, care toată vremea se gîndea la bolnavul lui, se grăbi să sfîrșească mai repede. Ruth îl lăsă cu gîndurile lui. Tăcută, îl servea și îl privea pe furiș. El nu părea să-și dea seama nici de tăcerea ei, nici de liniștea ei.

— Sper să mă întorc pe la zece. Trebuie să salvez copilul. Ruth își aplecă încetișor capul.

— Sărmanul... sărmanul micuț !

Ea lupta împotriva lacrimilor. Îi întinse obrazul :

— Sărută-mă !

El o sărută și plecă în grabă.

Către orele zece Hazzard se întoarse acasă, frînt de oboseală, dar mulțumit ; copilul era în afară de orice pericol. Nici o lumină în vestibul ; Hazzard aprinse gazul. Presupunea că Ruth se culcase. După ce aruncă o privire în bucătăria întunecoasă și pustie, stinse lumina din vestibul și urcă scara.

Surprins de un miros de gaz, el se opri pe ultima treaptă. Aprinse un chibrit și se apropie de ușa lui Ruth.

— Ruth ? Te-ai culcat ? Dormi ?

Nu obținu nici un răspuns și în acest moment chibritul stingîndu-se, își arse degetul. Aprinse un altul. Deodată, privirile lui au fost atrase de o bucată de hîrtie, prinsă în ușă. Se apropie și citi :

„Iartă-mă. Abia astă seară am aflat că era din vina mea. Ruth".

Chibritul se stinse și el stătea nemișcat în beznă. Într-o clipă își dădu seama de situație: Ruth era moartă sau în agonie. Ușa era încuiată cu cheia, dar, din fericire, broaștele vechi ale casei puteau fi ușor forțate. Hazzard încercă să spargă ușa cu umărul. Lemnul se sparse, dar rezista. La al doilea asalt, ușa ceda. În cameră, mirosul de gaz era înăbușitor. Reținîndu-și respirația, el înaintă pe dibuite. Unde putea fi Ruth ? Pe pat sau pe jos ? Mîinile sale dibuiră corpul fetei. Îl ridică în brațe și îl scoase afară din camera fatală pentru a-l depune pe patul din odaia lui. Deschise geamul și alergă să închidă ușa de la odaia ei. După ce își scoase haina, reveni spre pat și îl împinse aproape de fereastră.

Cu o furie disperată începu să-i dea primele îngrijiri. Rupse bluza tinerei fete, îi desfăcu corsetul și începu cu febrilitate mișcările respiratorii.

6

După o muncă istovitoare se opri. Aplecîndu-se deasupra ei, el își apropie urechea de gura lui Ruth. Domnul fie lăudat ! Ea respira din nou. Revenea la viață, venind de foarte departe !

Secundă după secundă, se apleca deasupra ei, ascultînd acea ușoară tremurătură, gata să reînceapă respirația artificială dacă ea înceta să mai respire. Dar pieptul ei se ridica în chip normal și regulat. În fața acestui mister al vieții, care îți îngăduie să readuci la viață un corp aproape inert, el se simți exaltat, dar și foarte abătut.

Își aminti că nu stinsese gazul. Traversă coridorul pentru a restabili ordinea. Dar unde oare se aflau robinetele ? Își aminti că de fiecare parte a sobei, se afla cîte unul. Cu mîinile pe gură, le căută și le închise ; căutînd pe dibuite drumul spre fereastră. O deschise și fugi din cameră.

Probabil că Ruth astupase și soba, dar pentru moment acest amănunt nu mai avea importanță.

Închise ușa cu grijă, căci ar fi vrut ca Ruth, cînd își va reveni în fire, să simtă aer curat și să nu aibă nici un miros de gaz în nările ei. Această amintire trebuia uitată și scoasă din memorie. Dar bucata de hîrtie căzuse pe pragul ușii. El se aplecă, o ridică și o ascunse în buzunarul paltonului.

„Iartă-mă ! Abia astă seară am aflat că era din vina mea".

Sărmana copilă ! Sărmană Ruth iubită !

Felul în care aflase Ruth adevărul nu mai avea nici o importanță. Sufletul lui Hazzard era plin de dragoste. Intră în cameră și se aplecă asupra fetei. În lumina slabă și decolorată, îi văzu ochii deschiși. I se păru că aveau o expresie de frică.

Incetișor, ca și cînd i-ar fi fost teamă, el își lipi buzele de gura lui Ruth.

— Iubito ! Să nu-ți fie teamă !

— Oh ! dragul meu... simt și aud... unde sînt ?

Ea ridică o mînă și îi mîngîie părul.

— Cu mine ! Aici unde vei fi mereu și întotdeauna !

Ruth își aminti și își înăbuși un țipăt.

— Oh ! Gazul... am vrut... dragul meu...

Așezat pe marginea patului, Hazzard ținea chipul palid cu amîndouă mîinile.

— Odihnește-te în liniște. Nu te mișca, rămîi aici și încearcă să dormi. Gîndește-te numai că am nevoie de tine, iubito ! De nimeni în lume, nu am atîta nevoie ca de tine, Ruth !

CAPITOLUL XXVI

1

Hazzard închise poarta casei cu Nr. 99 din piața Guilford. Era o seară de noiembrie, umedă de ceață. Felinarele, cu luminile lor gălbui, rupeau ici colo perdeaua deasă a ceții, făcîndu-te să te gîndești la sute de chipuri pustiite de gălbinare.

Pe o mare platformă de pietre, înconjurată de grilaje de fier, se ridicau cîteva trepte ce conduceau la o ușă întunecoasă. Hazzard stătu cîtva timp în fața acelei uși, ca un om care pe marginea unei mări dușmănoase și agitate stă pe gînduri înainte de a se arunca în apă.

Orașul în ceață trezi în sufletul lui Hazzard un sentiment de teamă. Ceață și teamă ! Tăcerea gălbuie și catifelată te făcea fără voia ta să te gîndești la anumite spirite rele și primejdioase care s-ar strecura în noapte pentru a înăbuși toate nădejdile și toate visurile. Marele oraș părea atît de puternic, atît de dușmănos ! Nu era decît un haos fără personalitate și necruțător, un labirint de străzi întunecate, conducînd pretutindeni și nicăieri. Chipurile celor pe care îi puteai întîlni în drumul tău ieșeau din ceață ca fețele unor cadavre palide, asemănătoare măștilor de ceară. Tăcere și mister ! Farurile trăsurilor aruncau cîte o rază galbenă apoi luminile lor dispăreau, lăsînd în urma lor o dîră galbenă în ceață. Totul părea ireal, plin de temeri și de îndoieli, oamenii nu erau decît umbre mișcătoare, o grămadă informă, care avea în anumite momente înfățișarea unor cadavre descompuse intrate în putrefacție.

Hazzard intră în ceață. Ultimul client plecase din cabinetul de consultație pe care îl deschisese în piața Guilford și Hazzard trebuia să mai treacă pe la casa unui bolnav, înainte de a se întoarce spre soția și casa lui.

Teama ! De ce unui bărbat să-i fie frică ? De ce anume se teme ? Dar seara asta de Noiembrie asocia toată lumea într-o teamă universală. Însăși vocea spaimei părea să fie vocea răgușită a ceții.

Dar de ce această spaimă ridicolă ? După ce se căsătorise, Hazzard descoperise teama, acest sentiment primitiv față de necunoscut.

În seara aceea, el se temea să nu se îmbolnăvească, sau să n-o găsească pe Ruth bolnavă.

Tremura la gîndul că poate nu va putea să plătească rata de asigurare, destul de mare pentru bugetul lui : două sute de lire pe an.

Pălăria lui îl neliniștea. Purta acum un joben și cîțiva neîndemînatici îl trîntiră pe jos. Pălăriile sînt prețioase și costisitoare ; și strălucirea lor are o mare importanță !

Își aminti că gulerele de la cămăși începuseră să se roadă.

Mai mulți clienți care îi datorau bani nu-l plăteau.

Mașina de gătit era stricată și trebuia înlocuită.

Îi era mai ales frică să nu se molipsească de gripă. Iarna trecută fusese gripat și pierduse altfel o mulțime de bolnavi și ceva bani.

Ghetele lui necesitau o reparație imediată. Oh ! dacă s-ar găsi cineva care să inventeze nemurirea tălpilor de ghete !

Această teamă, pe care o resimțea acum fiindcă era muritor și însurat, nu era pentru el, ci pentru acea minunată creatură, soția lui. Pe vremea cînd trăia singur și trist, asemenea sentimente nu l-ar fi atins nici măcar în treacăt. Teama lui nu pornea din lașitate, ci din răspundere, din dragoste. Suferea, dar era fericit. Își ascundea preocupările cu atenție și lumea nu vedea în el decît pe un omuleț serios și laconic, cu ochii sfredelitori și calmi care muncea întotdeauna cu rîvnă și conștiinciozitate.

Frigul îi pătrunse în oase, dar el își continuă drumul. În apropiere de Russel Square, o parte din trotuar era deschisă și astupată cu stîlpi și scînduri, de care erau prinse mici felinare roșii. În fața unei gherete de scînduri ardea o buturugă. Hazzard se opri și vorbi omului de gardă. Cu o seară înainte se oprise și stătuse de vorbă cu el cîteva clipe, și în seara asta cețoasă, se simțea grozav de atras de focul vesel și de această siluetă încovoiată.

— Ai un foc bun, prietene !

Păzitorul își scoase luleaua din gură. Era un moșneag bătrîn, cu gesturi molatice și primitive. Oamenii de jos

vorbesc ușor între ei și asta e ușor de înțeles, fiindcă au dureri și interese comune. Dar ca un domn cu joben să adreseze cuvîntul unui lucrător, acesta era un lucru rar și surprinzător.

— Am văzut în viața mea și mai grozave decît astă seară !

El făcea aluzie la ceață și Hazzard, pe care căldura îl reconfortase, privea tăcut rotocoalele de fum ce se ridicau din luleaua păzitorului. Întrebuințarea zilnică a lulelelor din pămînt ars provoacă de obicei cancerul pe buze, dar acest bătrînel nu cunoștea nimic din cancer, nici de consecințele lui. Asemenea gînduri nu-l preocupau probabil.

— Trebuie să stai de veghe toată noaptea ?

— Asta e meseria mea !

Pălăria mare acoperea obrazul cu barbă al păzitorului, care îl privea pe Hazzard de jos. Ce vroia acest domn ? Cu o seară înainte se oprise și stătuse cu el de vorbă. Era totuși surprinzător din partea unui domn cu joben. Acești indivizi nu prea sînt sociabili de obicei. Dar omul acesta ce făcea pe aici ? Ce făcea în noaptea asta de ceață ? Ce făcea în viață ?

Hazzard, ca și cum ar fi citit gîndurile bătrînului, explică :

— Sînt doctor !

— Nu prea am avut de-a face cu doctori !

— Atunci ești norocos ! Ce edificiu se construiește aici ? Un hotel ?

— Da, ei spun că va fi cel mai mare hotel din Londra. Mie nu-mi prea plac aceste case enorme !

— Și de ce ?

— O casă trebuie să fie mică și joasă. Nu trebuie să împiedice lumina soarelui. Dacă aș avea un cuvînt de spus, aș ordona : construiți case joase !

Hazzard surîse.

— Ai perfectă dreptate !

Păzitorul trase cîteva fumuri din lulea și își strînse genunchii cu mîinile. Pantalonii aveau petice cusute îngrijit și Hazzard se gîndi că acest om avea acasă o femeie gospodină.

— Poate că într-o zi o să avem și case joase. Noapte bună !

— Noapte bună, Domnule !

2

Hazzard ajunse în fața casei lui. Scoase cheia și deschise ușa. Această ușă din pasajul Cordier se deschidea și se închidèa în fața lui de mai bine de șaptesprezece ani. Acum această ușă prietenoasă se mîndrea cu o placă de metal : „Doctor Hazzard — medicină generală — Consultații de la 9—10 și 16—19".

Altădată, Christophe deschidea această ușă în chip automat, dar după căsătoria lui deveni un act conștient. Casa asta era mereu aceeași, deși dobîndise o altă personalitate. Ea îl întîmpina, îl încălzea, dar în același timp îi punea o sumedenie de întrebări pe care nimeni nu le exprima cu glasul tare, nimeni nu le rezolva. Ea se feminizase.

Hazzard se întorcea întotdeauna acasă, cu senzația că va descoperi ceva nou, neașteptat, dar neprevăzutul rămînea în umbră. Christophe știa dinainte, în chip precis, cum și în ce loc o va găsi pe soția lui ; ea va fi așezată într-un fotoliu de paie, lîngă focul din bucătărie ; stătea acolo pentru a economisi cărbunii. Ochii mari, negri și plini de încredere ai soției îl vor privi cu dragoste ; la intrarea lui se va ridica și îl va îmbrățișa.

Casa asta era numai dragoste și liniște, asemănătoare unui refugiu de călugări, calm și binefăcător. Hazzard închise ușa peste ceața gălbuie. Încăperea era caldă, prietenoasă și intimă, oferind o siguranță atît de mare, încît odată închisă ușa, grijile se simțeau nevoite să se ascundă ; nu dispăreau definitiv, dar atmosfera casei le transforma în bucurii.

Hazzard intră în cabinetul lui și aprinse gazul. Magazinul doamnei Bunce încetase să mai fie o sală de cursuri, pentru a deveni un dispensar. Încetul cu încetul, cursurile au fost părăsite, în parte fiindcă Hazzard refuză să mai primească studenți de la spitalul Bennet.

În fața unui pupitru înalt, Hazzard înscrise cîteva note într-un caiet. Îi era foame și după masă, trebuia să mai scrie cîteva rețete.

Ruth, așezată în fotoliu aproape de foc, cîrpea ciorapi, cea mai tristă și cea mai monotonă dintre muncile unei gospodine. Lăsă lucrul din mînă și calmă, după ce-l privi îndelung pe Hazzard, ieși în întîmpinarea lui. Se îngrășase puțin ; se vedea că atinsese maturitatea.

— Ai terminat, iubitule ?

— Nu încă ! Mai am de lucru !

De fiecare dată cînd se întorcea acasă, Ruth îl privea îndelung, ca și cînd îl vedea pentru întîia oară. El era pentru soția lui o veșnică problemă, dar el își dădea tot atît de puțin seama de acest lucru ca și de personalitatea ascunsă a soției lui, pe care o credea simplă, inteligența ei fiind îndreptată numai asupra îngrijirilor casei.

Ea îl sărută și îi luă pălăria din mînă.

— A căzut pe jos ?

— Un idiot a împins-o de pe o masă, unde o lăsasem.

Ea nu-i răspunse că jobenurile nu se pun pe masă. Îi spuse numai :

— După masă, am să încălzesc fierul și am s-o calc. Trebuie să mai ieși astă seară ?

— Nu. Am doar cîteva rețete de scris.

— Nu pot să-ți ajut ?

— Nu ! E gata cina ?

Masa era întotdeauna gata. Luminată de un surîs, Ruth puse pălăria pe un raft. În fiecare seară, emoția pe care o simțea revăzîndu-l și regăsindu-l pe Hazzard reînvia parcă și mai puternic. Obișnuința, această plagă a căsniciei, nu avea nici o înrîurire asupra ei. Poate că aceasta era virtutea ei supremă.

3

Erau pe la mijlocul mesei, cînd soneria de la ușa de la intrare zbrînîi prelung. Ruth, aruncînd o privire asupra soțului ei, se sculă să se îndrepte spre ușă.

El îi opri calea, fiind mai aproape de ieșire.

— Nu ! Mă duc eu să deschid !

Lăsînd ușa bucătăriei deschisă, el se îndreptă spre vestibul, și ritmul sacadat al pașilor se auzea foarte distinct. Cînd era obosit, șchiopăta și mai mult. Ruth auzi zgomot de voci, pe aceea a lui Hazzard și pe aceea a unei fetițe.

— Ei bine, micuțo ! Cu ce te pot ajuta ?

— Oh, domnule doctor, vreți să veniți o clipă la Nr. 9 din Summers Street ? Doamna Soper e bolnavă !

— Foarte bine. Într-o jumătate de oră, voi fi acolo.

Își continuă masa, obosit și resemnat.

— Mi-e teamă că voi întîrzia mult. O naștere !

— Îmi pare rău, dragule. Ești atît de obosit !

— E meseria mea !

Era grăbit să-și termine masa și mai avea de preparat cîteva rețete. Ea se simți capabilă să le execute.

— N-aș putea prepara eu rețetele, Christophe ? Cred că nu e vorba de medicamente prea complicate ?

— Nu, foarte simple !

— Atunci te poți odihni și fuma un sfert de oră. El îi aruncă o privire recunoscătoare.

— Vrei într-adevăr ? Am avut o zi îngrozitoare. Adevărat, iubito... nu ești prea obosită ?

— Dar de fel, te asigur !

El se ridică, întoarse scaunul lîngă sobă și își aprinse luleaua.

— Ai face mai bine să te culci, fără să mai aștepți, Ruth, mă voi întoarce foarte tîrziu.

Ea îl privi cu duioșie.

De îndată ce plecase, Ruth curăți masa și spălă farfuriile. Treburile casei nu o oboseau, căci îi plăcea să alerge de colo, colo, și era fericită cînd avea mult de lucru.

4

Ruth aprinse lumina în sala dispensarului.

Erau acolo trei scaune de lemn, o masă, cîteva rafturi pline de sticluțe, un spălător, un dulap și un pupitru. Desenele anatomice dispăruseră de pe pereți. Scheletul odihnea într-o ladă, care sub pupitru servea de scăunaș. Ruth acoperise dușumeaua cu linoleum de culoare în-

chisă, ceea ce ușura mult întreținerea lui. De îndată ce se lăsa noaptea, perdele groase erau trase în fața vitrinelor primitive, pentru ca nici o privire curioasă, să nu supere pe pacienți.

Ruth nu putea să sufere această încăpere, nu fiindcă fostul magazin fusese transformat în dispensar, ci pentru că era o sală mizerabilă, unde dragostea și orgoliul ei se simțeau încătușate. Ura acest magazin atît de asemănător în sărăcia lui, cu celelalte magazine din pasajul Cordier. Nu putea suferi dispensarul, pentru că mirosea aproape întotdeauna a oameni murdari și neîngrijiți, îl ura mai ales pentru că era cabinetul de primire cu care Hazzard trebuia să se mulțumească, și de aceea dezgustul lui Ruth era din ce în ce mai puternic.

Christophe lăsase caietul cu rețete pe pupitru. Ruth îl deschise. Hazzard însemna cu multă precizie procesul fiecărei boli pe care o îngrijea, dar pentru moment, privirile tinerei femei nu se opreau asupra numerelor, a medicamentelor și a dozelor ; ea privea deasupra lor ; nu suprafața, ci adîncul lucrurilor. În timpul ultimului an care se scursese, luciditatea ei cuprinsese un domeniu imens, pe care înainte nici nu-l bănuia. Ea nu mai vedea viața ca o succesiune de unghiuri, ci mai degrabă ca pe o sferă, în centrul căreia se afla ea, un fel de glob de cristal ai cărui pereți interiori răsfrîngeau evenimentele.

Să muncești și să faci economii. Ea avea o mare răspundere, căci Hazzard luase căsătoria în chip foarte serios. În prima lună după căsătoria lor, el își asigură viața pe o sumă enormă.

Ea își aminti de discuția lor de atunci.

— Dar e mult prea mult, Christophe ! Două sute de lire pe an !

Îi vedea și acum privirea și îi auzea răspunsul :

— Nu vreau ca tu să riști cel mai mic accident. Aș fi disperat la gîndul că...

Cît de surprinzătoare este uneori realitatea ! Ea care nu visase niciodată să fie iubită, era de data asta atît de iubită ! Căci el o iubea ! Acest magazin sărăcăcios o dovedea cu prisosință.

Acum însă trebuia să prepare doctoriile.

Doamna Gott, Aleea Cook. Vată, un bandaj. Ruth nu avéa prea mare încredere în Doamna Gott. Hazzard era de o generozitate absurdă și printre pacienții lui, se găseau multe doamne Gott, femei bătrîne, murdare, pline de bube, alcoolice și lingușitoare, care păreau să trăiască din vată și bandaje, dar care nu scoteau niciodată un ban să plătească.

Din dragoste pentru bărbatul ei, Ruth începuse să fie aspră, căci el nu mai era același om pe care îl cunoscuse ea cu zece ani în urmă, tăios ca o lamă de cuțit. Se umanizase, se îmblînzise și se lăsa din ce în ce mai exploatat. Ruth, care urmărea această schimbare în firea lui Hazzard, reacționa uneori violent împotriva abuzului pe care îl făceau oamenii de bunătatea bărbatului ei. Altruismul e un lucru foarte frumos, dar cu condiția ca tu însuți să nu cazi prima victimă.

Ruth prepara conștiincios rețetele, amesteca prafurile și umplea flacoanele, cînd soneria se auzi din nou la intrare. Gentiane Alkalinus... Coborînd flacoanele și măsurînd dozele prescrise, ea nu auzi soneria, repetînd formula cu voce tare. Măsura și cîntărea cu grijă. Cînd rețeta fu gata, puse sticluța pe masă, îi lipi eticheta și abia atunci auzi soneria.

Un băiețaș cu nasul roșu de frig îi spuse cu un ton autoritar.

— Am venit să iau doctoria doamnei Jones !

Ruth cunoștea femeia.

— Ai adus cealaltă sticluță ?

— Nu !

— Atunci te rog să spui doamnei Jones că mă văd silită să-i pun la socoteală sticluța asta. Intră și așteaptă în vestibul.

Reveni numaidecît, aduse medicamentul și expedie copilul. Se apucase să prepare o altă doctorie, cînd soneria se auzi din nou, insistentă. O femeie cu pălăria nctotolită reclama vata, bandajele și alifia doamnei Gott. Mirosea a vin cale de o poștă.

Ruth îi răspunse.

— O jumătate de coroană, te rog !

Femeia o privi profund indignată.

— Asta nu mă privește deloc. Doamna Gott mi-a spus așa : „Lizza, ești un înger dacă te repezi la doctorul Hazzard să-mi iei doctoria“, și atunci... am venit.

Ruth puse pachetul alb pe pupitru.

— Bine, cînd doamna Gott va trimite o jumătate de coroană, ea își va primi pachetul. Bună seara !

Femeia se retrase protestînd.

— Asta este un scandal... vă spun eu... Să ceri bani de la o biată bolnavă... să plătești bani peșin... ca la circiumă...

— Aici nu este spital. Pe de altă parte, cred că avem și noi dreptul să reclamăm bani ca și cîrciumarul. Te rog să spui toate astea doamnei Gott. În plus, ea datorează doctorului Hazzard, onorariul pe ultimile șase luni.

Femeia închise ușa cu zgomot, apoi o redeschise.

— Dacă aș fi în locul doamnei Gott, m-aș duce să mă caut în altă parte !

— Ai avea dreptate și ai face foarte bine.

Și femeia trînti a doua oară ușa, cu și mai mare zgomot.

6

La orele zece, Ruth, după ce stinse gazul în dispensar și bucătărie, lăsînd lumină în vestibul, aprinse o lumînare și urcă să se culce. Cînd bărbatul ei se întorcea tîrziu, avea obiceiul să aprindă o lumînare. O urmărea o amintire sinistră. În camera ei nu mai întrebuința niciodată lumina gazului. De obicei, ea rămînea trează, ascultînd zgomotul străzii, urmărind pașii în noapte. Hazzard putea lua toate măsurile de precauție ca să n-o deranjeze, ea îl auzea întotdeauna. Dar în seara asta, Ruth nu se dusese în odaia ei, ci urcă la etajul superior. Ușa laboratorului nu era închisă, Ruth intră, ținînd sfeșnicul în sus și traversînd odaia, se îndreptă spre fereastra tot atît de întunecată ca o perdea neagră, pe care se răsfrîngea lumina palidă a lumînării.

Ruth privi masa pe care erau înșirate mici flaconașe. O pînză albă acoperea microscopul. Ea o ridică întocmai

ca și cum ar fi descoperit o statuetă neisprăvită. O expresie dureroasă trecu în ochii și pe buzele ei. Puse pînza la loc.

In dreapta microscopului era o bucată de hîrtie pe care mîna lui Hazzard însemnase cîteva formule și în mijlocul ei, se afla o bucată de sticlă. Cu vîrful arătătorului, Ruth mîngîie scrisul, lăsînd pe hîrtie o urmă mai deschisă. Praf !

— Toată munca lui de cercetător este distrusă fiindcă s-a însurat cu mine, fiindcă este nevoit să cîștige existența noastră, gîndi ea.

Da, distrusă ! Nu mai are un moment de libertate !

7

Hazzard era epuizat.

— Dumnezeule, doar nu vrei să spui că sînt doi, doctore ! Ba da. Erau doi gemeni, dar al doilea prunc se născuse mort și vocea care venea din patul de sus se transformă în strigăt de bucurie.

— Este un mare noroc, doctore, mai am șapte, în afară de ăsta, dar cînd omul meu bea ceva mai mult, nu se mai gîndește la nimic.

Hazzard își strîngea instrumentele. Camera înăbușitoare mirosea a sînge și a parafină, a nou născut, a haine murdare și a șervete calde și umede. Tapetul de pe pereți era murdar și plin de pete grase. O femeie cu șorțul dinainte, așezată pe singurul scaun din casă, spăla pe noul născut. La picioarele patului se afla o cană cu apă, împestrițată cu desen și flori.

— Astă seară nu am bani, doctore. Bărbatul meu nu are deocamdată de lucru !

— Foarte bine, răspunse Hazzard. Ar trebui să se deschidă o fereastră.

— Nu le putem deschide, doctore. Clanțele ferestrelor sînt rupte, și bărbatul meu le-a bătut în cuie.

Hazzard se regăsi în stradă, fericit să se simtă la aer cu toată ceața de afară. Se simțea foarte obosit și foarte abătut. Mergea în noaptea cețoasă ca un automat și cînd ajunse în fața casei lor, era surprins să vadă ce drum

lung parcursese. Toate simțurile lui erau parcă paralizate. Deschise ușa și zări micuța flacără a gazului care ardea în vestibul. Își duse trusa în dispensar și aprinse un chibrit. Pe masă zări două sticluțe învelite cu hîrtie albă. Ruth îl ușurase și de data asta de o corvoadă.

Căscă, dar căscatul lui semăna cu un suspin. Stinse lumina din vestibul și urcă încetișor în odaia lui. Ardea o luminare și Ruth era trează.

— Trebuie să fii tare obosit, iubitule !

— Da, destul de mult !

Să dormi... somn binecuvîntat...

În timp ce se dezbrăca, simțea cu toate fibrele lui cît de adînc se deosebea această cameră de aceea pe care o părăsise cu o jumătate de oră înainte. Mirosul sărăciei, al omului beat, al mîncării proaste mirosind a ulei mucegăit, un pat murdar și în el, un prunc nenorocit... Vărsă puțină apă în chiuvetă și se spălă. Simțea cu intensitate, prezența lui Ruth, culcată în pat, părul ei negru răsfirat peste perna albă. Chipul tinerei femei avea blîndețea și frumusețea somnului. Respiră adînc.

Se simțea mai puțin obosit, sau mai degrabă, oboseala lui nu mai era aceeași !

CAPITOLUL XXVII

1

Ruth, nu avea copii. Cu toate acestea, ea părea făcută să fie mamă, dar, la fel ca Hazzard, ea păstra din copilăria ei chinuită, o teamă profundă de copii. Mijloacele lor modeste nu le îngăduiau să-și creeze o familie, ceea ce în ochii acestor oameni cu inima drăgăstoasă pentru care o măcelărie este superioară unui laborator de chimie, trecea drept o scuză monstruoasă, demnă de o eră decadentă. Dar în realitate, nici Ruth, nici bărbatul ei, nu aveau dorința să aibă un copil.

După căsătoria lor, situațiile lor respective fuseseră inversate fără ca ei să-și dea seama, căci o atitudine poate

fi inconștientă. Ruth venise către Christophe ca un copil și, rămînînd alături de el, ea devenise maternă.

Ruth făcea economii. Planuri mari se ascundeau în umbra acestei atitudini calme și senine. „Oh ! dacă aș putea cîștiga ceva bani !“ Dar ea nu avea posibilitatea și pentru acest motiv economisea ban cu ban. Ținea și caietul de socoteli al lui Hazzard, care îi lăsa sarcina să echilibreze bugetul.

Onorariile lui Hazzard oscilau între o jumătate de shilling și cinci shillingi. Toată clientela lui era formată din oamenii săraci ai cartierului.

Clienții lui mai cu stare din cartierul Bloomsbury nu depășeau numărul de douăzeci. Ruth dorea din toată inima ca onorariile bărbatului ei să se ridice pînă la o piesă de aur, nu din zgîrcenie sau dorința de cîștig, ci pentru că era un om mare în ochii ei și credea că și ceilalți oameni îl vedeau prin aceeași prismă.

Avea mereu aceeași încredere în el, acea încredere plină de înțelepciune și de devotament pe care i-o dăruise din clipa în care-l cunoscuse.

Făcea multe economii, punea deoparte banii lui Hazzard, prin mii de feluri ingenioase. O fată voinică venea cîte două ore în fiecare dimineață și făcea muncile cele mai grele. Ruth era convinsă că Elisabeth convenea de minune gospodăriei și lucra mult mai ieftin decît o fată în casă stilată și cu șorț alb, căci experiența ei cu servitoarele stilate fusese dezastruoasă. Dispărea totul, zahărul, ceaiul, prăjiturile și fripturile din răcitor.

Elisabeth spăla în fiecare săptămînă rufele, pe care le urca pe acoperiș ca să se usuce, fiindcă acolo se înnegreau mai puțin decît în curte.

Cumpărăturile lui Ruth erau făcute după numeroase calcule savante. Ea știa în ce loc și în ce fel putea să obțină mărfurile mai ieftine și mai bune.

Cumpăra legumele și fructele în piața din Cosgrave Street, iar colonialele la magazinele en-gros ; le ținea închise într-un dulap mare de la primul etaj. În fiecare Sîmbătă seara, își făcea lista cumpărăturilor făcute și socotelile banilor cheltuiți, iar banii economisiți erau depuși într-o cutie neagră cu desene aurite. Uneori ea arăta comoara lui Hazzard.

— Săptămîna asta am pus deoparte șaptesprezece shillingi și trei cenți.

Hazzard nu vorbea mult, dar simțea cît de prețioasă era Ruth și în felul ei, aproape unică. Se simțea pătruns de o adîncă recunoștință, pe care dealtfel nu se ascundea s-o arate soției lui.

Îi spunea glumind :

— Casa merge pe roate, Ruth. Trebuie să sărbătorim acest eveniment.

Și se duceau la teatru sau vizitau Oxford Street.

Ruth își trimitea economiile la bancă, printr-un cec poștal. Cînd suma atingea două cifre, ziua era însemnată printr-o prăjitură, sau fragi cu smîntînă.

2

Să faci într-una economii este o muncă migăloasă și de lungă durată, și Ruth începuse să-și piardă răbdarea.

Cînd primăvara revenea, își relua grădinăritul, printre coșurile fumegînde și ghiveci de zambile, de lalele și narcise, căci împotriva tuturor economiilor, ea nu putea să renunțe la flori. Se instala în grădină și țesea sau lucra șervețelé de masă, lăsînd visurile să zburde în libertate.

Perspectiva săracă a coșurilor strîmbe și a acoperișurilor de toate culorile se schimbase mult, pentru că dincolo de ele se ridica spre cer și pornea într-un asalt însuflețit, noua construcție a marelui hotel din Russel Square, „Hotelul Imperial".

Noua construcție o interesa enorm pe Ruth. O făcea să se gîndească la înălțarea unui om care, bătîndu-și joc de teoriile perimate și ridicole ale oamenilor de talie mijlocie, ar fi ridicat capul și umerii deasupra mulțimii și care, de la înălțimea lui, ar fi înfruntat-o batjocoritor.

În construcția pătrată a hotelului, se deslușeau desenele unei bolți care trebuia să domine întregul edificiu. Arhitectul trebuie să fi avut multă imaginație și fantezie, căci nimeni nu văzuse pînă atunci o asemenea concepție arhitectonică, cel puțin în cartierul Bloomsbury.

Ruth își închipuia că un om ar fi putut să se înalțe la fel ca acel edificiu. În clipa cînd ar fi atins înălțimea

lui normală, ar fi continuat să crească și încetul cu încetul, s-ar fi ridicat sus de tot, putînd fi zărit de departe. Chiar căsuțele modeste și sărăcăcioase nu puteau pune la îndoială realitatea umbrei gigantice. Ca la mai toate fenomenele pe care le observa, Ruth le adăuga un element personal. Începuse să viseze că Hazzard la rîndul lui se va înălța și el într-o zi, în felul acesta. Dar cum ? Prin ce mijloace ?

Evident bazele acestei înălțări nu se vor ivi în pasajul Cordier. Îi trebuia o atmosferă prielnică, o casă arătoasă, pe care mulțimea s-o poată zări din depărtare.

Cu toate că Ruth își păstra privirea copilăroasă, proiecte și gînduri serioase îi preocupau mintea. Știa să pună întrebările și chestiunile simplu și în chip direct.

Își făcu inventarul averii.

Dacă punea deoparte o sută de lire pe an, de cîți ani ar fi avut nevoie ca să poată pleca din pasajul Cordier ?

De ce oare n-ar fi cu putință să transformi onorariul dintr-un shilling și jumătate într-o guinee ?

Dar cum să procedeze ca să realizeze o asemenea transformare ?

În primul rînd trebuiau vizați pacienții mai înstăriți, care puteau plăti mult mai mult. Nimeni n-ar fi avut ideea bunăoară, să construiască Hotelul Imperial în pasajul Cordier sau în Rer Lion Square.

Nu era un hotel pentru oameni nevoiași sau burghezi oarecare. Oamenii din mica burghezie sau lucrătorii nu sînt răi sau antipatici, dar sînt mai totdeauna săraci și uită adeseori să plătească. E limpede !

Christophe Hazzard era un doctor care trebuia plătit cel puțin o guinee pentru fiecare consultație și el trăia în mijlocul acelora care plăteau, dacă plăteau, șase cenți pentru o consultație. Astfel vedea Ruth situația, în trista ei realitate.

Dar cum să-ți procuri capitalul necesar ? Ar fi trebuit zece ani ca să strîngi o mie de lire.

Hazzard continua să păstreze căsuța din Melfont. Vînzînd-o, ar fi putut obține pe ea două sau trei mii de lire, dar cum să se despartă de ea ? Într-o iarnă, Christophe era bolnav și situația lor bănească era disperată. Se pu-

sese atunci problema vînzării, dar curînd au părăsit acest proiect. Nici Hazzard nici Ruth nu vroiau să se despartă de acest refugiu binecuvîntat. Cauza nu era doar un sentiment ridicol de posesor al unui bun oarecare, ci o senzație de dezrădăcinare de pămîntul pe care te-ai născut, ai crescut și ai visat, o despărțire dureroasă de tot ce ai iubit și ai suferit. Ruth nici nu vroia să audă de un asemenea sacrificiu.

— Nu vreau să-ți vinzi casa, Christophe ! Ea este o parte din ființa ta... și apoi... aș fi atît de nenorocită dacă am pierde-o !

Și n-au mai vîndut casa.

Alteori, Ruth, așezată în chaise-longue, privea neclintită în depărtări, ca și cînd ar fi încercat să zărească o corabie pe mare. Nu știa precis ce așteaptă, dar aștepta mereu să se producă un eveniment însemnat. La Chagfort trăia una din mătușile ei, într-o vilă delicioasă, înconjurată de o grădină plină de urne, de piedestale și de flori. Mătușa Carolina nu avea copii și era văduvă. Casa era plină de pisici. Era o femeie econoamă, cu umerii înguști și nasul subțire ; purtînd întotdeauna o bonetă pe cap.

Ruth trimise o scrisoare mătușii Carolina, înștiințînd-o de căsătoria ei și primind fără întîrziere răspunsul unei scrisori de felicitare, politicoasă și convențională. Scrisorile mătușii Carolina nu erau niciodată prea drăgăstoase, dar Ruth avea impresia că mătușa ei era mulțumită, căci ea merse pînă acolo încît propuse doctorului și doamnei Hazzard să vină pe timpul verii în vizită la ea. Adăuga chiar că ar fi foarte încîntată să-i primească și să se ocupe de ei.

Ruth și bărbatul ei nu puteau deocamdată pleca la Devon, dar Ruth încadră două fotografii și le trimise mătușii sale. Mătușa Carolina le puse la vedere deasupra căminului și le arăta fiecărui vizitator, nu fără un sentiment de mîndrie.

— Este nepoata mea și bărbatul ei, doctorul Hazzard, din Londra.

După părerea mătușii Caroline, Ruth făcuse o căsătorie bună și merita să i se aducă elogii.

Dar Ruth nu putea nădăjdui nici un fel de ajutor, nici un fel de intervenție miraculoasă venind din afară.

Ea și Hazzard, la fel ca mii de tineri căsătoriți, necunoscuți și săraci, trăiră adînciți în muncă, copleșiți de efortul pe care trebuiau să-l facă pentru a-și cîștiga existența. Dacă într-o zi vor avea norocul să se descătușeze de această viață, va fi numai în urma unei ascensiuni încete și grele, dînd din mîini și din picioare. Dar Ruth ar fi fost mulțumită să mai locuiască cîtăva vreme în pasajul Cordier. Era fericită, deși fericirea ei era relativă, la gîndul că acolo îl cunoscuse pe marele ei om, acolo se născuse iubirea, acolo își realizase marele vis al vieții. Dar totuși nu putea să uite senzația de amărăciune și disperare pe care o resimți la vederea laboratorului părăsit și al microscopului neîntrebuințat, acoperit de praf. Această odaie părăsită o făcea să se gîndească la camera unui copil care murise. Ea știa că bărbatul ei era destinat să îndeplinească lucruri mari și că, numai căsătoria îi distrusese cariera.

Mai avea și alte frămîntări. Viața pe care o ducea Hazzard în momentul acela nu îi va deveni într-o bună zi o sarcină plictisitoare, sau chiar nesuferită ? Nu simțea și el că trăda astfel adevăratul lui scop în viață ? Viața laolaltă putea să-l transforme, să i se pară într-o clipă de luciditate un sacrificiu greu de îndurat !... Hazzard va cunoaște amărăciunea, neliniștea și dezamăgirea, dacă va continua multă vreme felul acesta de viață.

Ca să nu-l neliniștească pe bărbatul ei, Ruth știa să-și ascundă preocupările și temerile sub o înfățișare calmă, observînd și urmărind cu patimă, dragostea și flacăra vieții sale. Aceasta din urmă se micșora oare sau se clătina încetișor !

Capul zbîrlit al Elisabetei apăru prin deschizătura capacului ce ducea spre acoperiș. Era o fată robustă și leneșă, cu mîini roșii și chipul nepăsător.

— Un domn dorește să-l vadă pe domnul doctor. I-am spus că domnul nu este acasă.

— Ți-a spus numele lui ?

— Da, Moorhouse. Cînd i-am spus că domnul doctor nu este acasă, a cerut să vă vadă pe dumneavoastră !

Ruth se simțea stînjenită.

— Oh ! Doctorul Moorhouse ! Unde l-ai poftit să intre ?

— În dispensar !

Ruth lăsă lucrul din mînă, încercînd să-și ascundă tulburarea. Cam de două ori pe an, Moorhouse făcea o vizită scurtă în pasajul Cordier. În ochii lui Ruth, Moorhouse nu era un singur om, ci doi indivizi în același timp : Moorhouse, și prietenul bărbatului ei. În calitate de Moorhouse, ea știa că el cunoștea totul din viața lor, că era îngăduitor, înțelegător și avea mult bun simț. Dar considerat ca prieten al lui Hazzard, el se arăta altfel. Fără voia ei, avea impresia că o învinovățea pe dînsa de distrugerea carierei lui. Judeca probabil căsătoria lor, din punct de vedere masculin și Ruth, ori de cîte ori era în prezența lui, era într-o permanentă defensivă.

— Lizzie, roagă pe doctorul Moorhouse să urce puțin aici.

Soarele ardea și în timp ce Ruth aștepta pe prietenul soțului ei, lăsă privirile să rătăcească pe lădițele cu flori, pe plopul verde și în sfîrșit, pe picioarele ei.

Purta niște pantofi de casă uzați și demodați. Își aminti că covorul de pe scări era puțin rupt. Ar fi dorit să poarte în ziua aceea alți pantofi și să fi țesut covorul în cursul dimineții.

Roșeața îi acoperi obrajii. Oare Moorhouse va vedea aceste amănunte ? Nu va avea dreptul să-i facă o vină din ele ? El aparținea unei alte lumi, luminoase, spațioase și ușoare, care uneori o înspăimînta pe Ruth, O cunoștea de pe vremea cînd era dactilografă, vînzătoare, dar ca vroia ca el s-o privească și s-o considere în calitatea ei de femeie și soție.

Trebuia să rămînă în fotoliu sau să se ridice ? Nu, ea va rămîne simplă, așa cum era, fără ca să adopte un aer monden. Își reluă broderia și continuă să lucreze. Cînd avea un lucru în mînă, se simțea mult mai degajată.

Îl auzi urcînd scara. Mersul lui era liniștit, sigur. Vocea lui Moorhouse ajungea pînă la ea, prin capacul podului.

— E într-adevăr foarte drăguț din partea d-voastră să-mi îngăduiți să mă cațăr pînă aici !

Ruth îl privi în ochi și timiditatea ei dispăru. Chipul doctorului era atît de deschis, atît de sincer ! Cu mîinile în buzunar, el îi surîse. Ruth nu se scula în picioare, iar el nu se aștepta din partea ei să facă acest lucru.

— Christophe va fi acasă pe la patru și jumătate, cred.

— Foarte bine.

El o privi cu prietenie, apoi privirile lui alunecară pe acoperișuri și pe lădițele cu flori, pentru a se pierde în cele din urmă, în imensitatea cerului albastru. Ca prin minune, Ruth nu se mai frămînta din cauza pantofilor uzați. Se simțea în elementul ei, în chip aproape de neînțeles.

— Sînt atît de mulțumită că ați venit să ne vedeți !...

El se așeză într-un fotoliu de paie, întinzîndu-și picioarele fără jenă și scoase o tabacheră din buzunar.

— Îmi dați voie că fumez ?

— Vă rog !

— Nu doriți o țigară ?

— Nu, mulțumesc !

Își aprinse o țigară și se întinse comod în fotoliu. Zece ani de viață nu lăsaseră nici o urmă pe chipul lui Moorhouse. Rămînea mereu același ! Succesul însemna pentru el o viață plăcută și confortabilă, căci era destul de leneș. Îi făcea plăcere să-și bată joc de trîndăvia lui. Făcea atîtea lucruri cu ușurință, încît senzația unui efort prea greu îi era cu totul necunoscută. O viață atît de îmbelșugată și atît de fericită ar fi transformat majoritatea oamenilor în egoiști și suficienți, dar el nu putea să cadă în păcatul banal de a-și schimba firea după împrejurări, căci personalitatea lui se ridica deasupra mulțimii. Îi plăceau sporturile și viața în aer liber.

— Grădinița asta pe acoperiș este o idee fericită. Fără voia mea, mă gîndesc la Roma. Ce mai face Christophe ?

Cu ochii aplecați peste lucrul de mînă, Ruth era delicioasă.

— Mulțumesc, se simte foarte bine. A trecut iarna fără gripă.

— Neobosit, ca de obicei ?

Frumoasele buze ale tinerei femei se înăspriră.

— Muncește prea mult. Sînt foarte îngrijorată. Ea nu-l privea pe Moorhouse, dar simți privirea lui fixată asupra ei.

— Se obosește prea mult, nu-i așa ?

— Nu s-ar obosi dacă ar lucra la ceea ce îi face plăcere să îndeplinească.

Deodată, ea ridică privirile și îl privi în ochi pe Moorhouse.

— Aș vrea să vă întreb ceva !

— Vă rog !

— Vă rog să-mi răspundeți fără ocol. Nu ați fost dezamăgit... cînd ați aflat că Christophe m-a luat de soție ?

Moorhouse nu-i ocoli privirea. Cînd fetița lui îi punea o întrebare, el o privea în același chip în care o privea acum pe Ruth. Dar Ruth nu era o fetiță. Și el își aminti de circumstanțele tragice cînd o cunoscuse pe soția prietenului său.

— Ei bine... da... am fost mirat, dar nu în felul cum vi-l închipuiți d-voastră ! Nădăjduiesc că sînt prietenul d-voastră în aceeași măsură cît sînt și prietenul lui.

Ruth îl privi cu și mai multă intensitate.

— Căsătoria i-a paralizat, dacă nu chiar și distrus cariera. Vegetează în ulița asta murdară și mizerabilă, și asta este o problemă care mă frămîntă zi și noapte. Christophe se pierde aici, Domnule Moorhouse !

— Credeți într-adevăr lucrul acesta, doamnă ?

— Dacă n-aș fi fost în viața lui, Christophe ar fi astăzi profesor la Bennet, membru în consiliul spitalului. N-ar fi obligat să fie sclavul acestui cartier infernal. Dumneata știi că nu mai pune piciorul în laborator ?

— Și d-voastră ați vrea să-și continue cercetările ?

— Bineînțeles !

Ea își reluă lucrul.

— O știți și d-voastră prea bine cît de priceput este și ce lucruri ar putea să realizeze. Asta mă preocupă și mă doare în fiece zi, în fiece clipă. Oamenii sînt în general atît de răi unii față de alții ! Caut fără încetare modalitatea să-l ajut ca să iasă din impasul acesta greu.

Ea tăcu, cu privirile pierdute în gol. Moorhouse nu întrerupse această tăcere, căci descoperise o prăpastie. Chi-

pul tinerei femei avea frumusețea unei statui însuflețite de puterea dragostei ; ochii și gura exprimau deznădejdea. În calitatea lui de medic, ascultase multe spovedanii egoiste și dezinteresate, iar în toate spovedaniile acestei umanități, nu găseai decît regretul, dragostea sau teama pentru propria ființă.

— Cred că Christophe nu are de ce să se plîngă, dar înțeleg foarte bine sentimentele d-voastră.

Privirile lui Ruth se îndreptară spre noua construcție. Ea arăta cu degetul scheletul marelui hotel.

— Vedeți această construcție ?

— Edificiul de acolo !

— Da ! Va fi unul din cele mai mari hoteluri din Londra, Hotelul Imperial.

Moorhouse se îndreptă în fotoliu.

— Hotelul Impérial ? Este o supra-creație a bătrînului Mack. Cunosc individul. Are o vilă în împrejurimile Winchester-ului. Un om straniu, veșnic bolnav, care în permanență întreprinde cîte ceva nou și grandios. Dar ce anume vreți să-mi spuneți, indicîndu-mi clădirea ?

— Așa ar trebui să ajungă Christophe. Aici îi lipsește spațiul, și timpul. Oamenii nu vor sau nu pot să vadă cît e de mare și de puternic sau mai bine zis, cît ar putea fi de mare. Dar eu văd acest lucru, l-am văzut întotdeauna, și asta mă face nenorocită.

4

Puțin după ora patru, Hazzard se întoarse. Fusese la Marylebone, unde continua mereu să practice la clinica de copii. Această activitate era ultima punte care îl mai lega de cariera lui. Cu toată oboseala lui, această muncă suplimentară satisfăcea în chip tainic amorul lui propriu : „Doctor practicant la spitalul de copii Marylebone“. În după amiezele acelea, el uita cît de umil și obscur era în realitate.

Luară cu toții ceaiul pe acoperiș. Elisabeth urcă tava preparată pentru ceai și Ruth se duse în odaia ei să-și schimbe pantofii. Ce gîndea oare Moorhouse de spoveda-

nia ei ? Simţea nevoia să se spovedească acestui prieten nu numai ca să se justifice, ci mai mult ca să-şi uşureze povara sufletului.

Cînd sfîrşiră de băut ceaiul, Ruth lăsă pe cei doi bărbaţi singuri şi se instală în micul salonaş de la primul etaj. Bărbaţii au nevoie să rămînă uneori singuri ; cînd nu se găsesc în tovărăşia unei femei, ei pot vorbi în libertate, fără să fie preocupaţi de altceva în afară de discuţia lor. Ruth nu avea impresia că este exclusă din cercul lor şi nu putea fi geloasă. Moorhouse era prietenul ei în aceeaşi măsură în care era prietenul lui Christophe ! Era prietenos faţă de dînsa, fiindcă o înţelegea.

Cei doi bărbaţi se întreţineau cu mai multă intimitate decît ar fi putut bănui sau nădăjdui. Atmosfera fusese creată de Moorhouse.

— Nu-mi pare rău de nimic, spuse Hazzard. Asta mă uimeşte şi îmi dovedeşte mie însumi cît de stranie poate fi uneori viaţa. Într-o bună zi, descoperi că ai calculat mai puţin decît ţi-ai închipuit o viaţă întreagă.

Moorhouse se gîndi înainte de a răspunde. Trebuie să fii prevăzător cînd vrei să te amesteci în viaţa unor prieteni.

— Foarte bine, băiete... dar ea ?

El surprinse privirea uimită a lui Hazzard.

— Cine, Ruth ?

— Da !

— Dar... ce anume ? Ai impresia că se simte nenorocită, alături de mine ?

— Cred, dragul meu, că Ruth îi seamănă foarte mult mamei tale, mai puţin fiziceşte decît moraliceşte. Nimeni nu este mai ambiţios decît o mamă ! Năzuinţa unei mame nu cunoaşte nici piedici, nici oboseli, nici teamă şi nici ură !

CAPITOLUL XXVIII

1

Ruth începu să cunoască cartierul Bloomsbury aproape tot atît de bine ca Maria Hazzard, muntele Sisbury. Avea un scop determinat. De nenumărate ori revăzuse aceleași locuri și aceleași case, însemnîndu-și în minte toate amănuntele. În chip special se interesa de hoteluri, care treze au în ea visuri fericite. Le acordă o atenție cu totul particulară. Ea își închipuia atunci că mai toți oamenii locuind în hoteluri, aceste mici centre supra-populate de oameni bogați, se îmbolnăvesc deodată sau în fiecare zi cîte doi trei. Făcu lista tuturor hotelurilor din Bloomsbury, dar gigantica construcție a Imperialului o fascina! Un afiș imens anunța lumii că Hotelul Imperial își va deschide porțile în cursul anului viitor.

Ruth rămînea în stradă nemișcată, privind mereu, fără să se plictisească și fără să obosească, spre nesfîrșitele șiruri de ferestre luminate de soarele ce apunea.

„Sute de persoane! Sute de oameni bogați și influenți. La fiecare geam, probabil un pacient. Oh! dacă Christophe ar fi chemat ori de cîte ori se îmbolnăvea cineva, aici și în celelalte hoteluri!“

Ruth avea un instinct sigur. O voce cunoscută îi striga mereu: „Aici este locul cel bun!“ Din clipa aceea, Russel Square deveni centrul planurilor ei. Se plimba în jurul squarului, îl ocolea, revenea din nou, privind cu atenție casele dinprejur și întrebîndu-se, nu fără teamă de altfel, care ar putea fi prețul chiriilor. Cine știe, poate totuși într-o zi apropiată să poată închiria o casă aici!

Imaginația ei o făcu să vadă o tăbliță atîrnată de grilajul de fier.

„Doctorul Christophe Hazzard, M. D. F. R. C. R.“.

Luna August a acestui an fusese înăbușitoare. De mai multe zile, termometrul arăta 32 de grade la umbră. Copacii din grădinile publice erau paralizați, incapabili să miște o singură frunză. S-ar fi spus că cerul arunca necontenit saci și saci de aer înăbușitor, peste străzile înguste și în curțile caselor. Oamenii transpirau fără încetare. Seara, în pasajul Cordier, toate geamurile erau deschise, lumea scotea scaunele în stradă sau pe pragul ușilor. Proasta dispoziție punea stăpînire pe toată lumea. Se iscau certuri ; copii țipau și se băteau. Strada rămînea trează pînă tîrziu în noapte, și chiar în mijlocul unei tăceri relative, simțeai această mulțime asudînd și gemînd. Dintr-o curte, un cîine începu să urle în mijlocul înjurăturilor vecinilor care nu puteau să doarmă și cîte o sticlă goală traversa spațiul și se fărîma în bucăți alături de cîinele scandalagiu.

Pe o asemenea vreme, Hazzard era supraîncărcat de muncă. Căldura și arșița provocau enterite și jumătate din copiii cartierului se plîngeau de burțile lor umflate.

Laptele se strica și mamele buimăcite înrăutățeau și mai mult starea proastă a lucrurilor.

Hazzard devenea nervos și nervozitatea lui era nu numai fizică, ci și morală. Fără un scop, fără perspective și fără speranțe, el învîrtea necontenit o roată inutilă. Își dădea seama de activitatea inferioară pe care o exercita, el sărmanul distribuitor de prafuri și pilule, asemeni unui om care duce gunoiul de pe un maidan pe altul, avînd grijă să nu-și murdărească mîinile și hainele. Muncă de prisos, risipă de forțe și nimicnicie !

Sufletul lui de artist și creator se revolta.

Nu mai era în lumea asta altceva decît copii atinși de diaree, mirosind urît și bolnavi ce vroiau să fie vindecați pentru șase cenți ?

— Ducă-se la dracu toți acești imbecili !

Ce să faci împotriva unor oameni care dau bere, dulceață și fructe crude copiilor sugaci ? Mai bine ai vorbi în pustiu ! Indivizi încăpățînați și tîmpiți !

Popularizare ? Propagandă igienică ?

Închipuiți-vă că și-ar face apariția în acest cartier un om vorbind dintr-un megafon, explicînd regulile cele mai elementare de igienă și regim, credeți că poporul ar asculta ? De altfel, ar fi oare în stare să asculte și să înțeleagă ? Ceea ce unii pretind că este un dezastru sau o catastrofă, distruge adesea sărăcia și murdăria. Istoria ne vorbește de marele incendiu al Londrei ca de o tragedie, dar a fost mai degrabă o binecuvîntare, fiindcă datorită lui, orașul fusese curățat de murdărie și de tot mucegaiul lui.

Erau zile cînd Hazzard dorea din toată inima ca soarele să aprindă tot noroiul acesta.

Se întorcea acasă, frînt de oboseală, nervos și scîrbit. Era tăcut și se răzbuna pe mîncare. Cînd soneria de la ușă vibra în încăpere, sărea ca un cîine furios.

— Oh ! Ce mai este acum !

— Domnule doctor, copilul doamnei Piper nu se simte bine.

Se întorcea către Ruth și îi spunea :

— Altă nebună care și-a îndopat copilul cu prăjituri. Ruth rămînea la postul ei, îngrijorată, căci sensibilitatea ei înțelegea multe lucruri.

Ceea ce o înspăimînta în gîndurile și presupunerile ei, se întîmpla acum. Hazzard începea să se revolte împotriva acestei lupte zilnice pentru a cîștiga un codru de pîine. Din fire, era un cercetător al cărui spirit nu se mulțumea decît cu studiul cauzelor prime ale fenomenelor ! Prea mîndru, el nu se putea mulțumi cu obișnuința profesiunii sale, care rămînea un paleativ, ca o cataplasmă pe o rană. Misiunea lui era să descopere cauza acelei răni.

Ruth veghea atentă și îngîndurată. Proiectul ei era singurul remediu cu putință. Trebuia să-l ajute și să-l scape, întocmai cum o făcuse el în urmă.

Într-o seară de August, după asfințitul soarelui, la ora cînd stelele încep să lucească pe firmament, Ruth îl auzi pe Christophe urcînd scara ce ducea la grădină. Întinsă pe un chaise-longue, ea se bucura de ușoara răcoare, adusă de amurgul binecuvîntat. Ziua fusese insuportabilă și Ruth nu se simțea prea bine. În aceste condiții, era prea puțin dispusă să suporte capriciile și nervii celorlalți, cînd la rîndul ei, avea și ea dreptul să fie istovită.

Hazzard se apropie încetişor şi se întinse în al doilea chaise-longue. Ruth, învingîndu-şi propria nervozitate, îi surîse. Într-o căsătorie, nu trebuie niciodată ca amîndoi soţii să fie obosiţi sau supăraţi în acelaşi timp.

— Trebuie să mai ieşi astă seară ?

— Nu ! Sub nici un pretext nu vreau să mai ies.

— Ai dreptate. Vremea s-a răcorit puţin. Întinde-ţi picioarele pe o lădiţă.

Îşi umplu luleaua ; mîinile îi tremurau de nervi şi oboseală. Ruth stătea tăcută, adîncită în gîndurile ei. O va asculta o clipă, dacă l-ar face părtaş la proiectele ei ? Sau poate se va enerva şi mai rău ? Ori poate starea lui sufletească putea să-i îngăduie astăzi să asculte importanta mărturisire ?

— Christophe !

— Da !

— M-am gîndiţ foarte serios. N-am putea oare să încercăm o schimbare ? De luni de zile, mă frămîntă acest gînd.

— Ce vrei să spui, Ruth ?

— Vreau să spun că ar fi bine să părăsim acest cartier, să închiriem o casă şi să ne mutăm în altă parte, în Bloomsbury, bunăoară !

El îi aruncă o privire scrutătoare.

— Ţi-e ruşine să locuieşti aici, nu este aşa ?

Ea tresări.

— Christophe, tu ştii prea bine că nu poate fi vorba de aşa ceva !

Se auzi soneria de la uşă. Hazzard se sculă.

— Afurisită sonerie !

Coborî să răspundă.

Şi Ruth aştepta. Ce uşurare ar fi simţit dacă ar fi putut să lase lacrimile să curgă în voie ! Dar nu ! Ea trebuie să se stăpînească, să rămînă tare. Va veni spre dînsa oare ? Şi care va fi starea lui sufletească ? Îşi dădea el seama că o jignise ?

Peste puţin, el reveni pe acoperiş. În picioare, lîngă fotoliul lui Ruth, el o bătu încetişor pe umeri.

— Sînt dezolat, Ruth... dar am vorbit fără să mă gîndesc !

Ea îi luă mîna.

— Christophe, ai nevoie de puțină odihnă. Hai să ne luăm un mic concediu !

Atîta duioșie îl impresionă. Dragostea unei femei înduioșează întotdeauna pe un bărbat, afară doar dacă bărbații nu fac parte din categoria acelor indivizi fără speranțe și fără morală care se conduc la fel ca animalele. Hazzard își trase fotoliul alături de soția lui. Tensiunea nervoasă dispăruse cu totul.

— Nu putem să ne îngăduim un concediu, Ruth, cel puțin eu. Dar aș fi fericit să te odihnești tu undeva.

— Ba da, dragule, putem foarte bine. De ce n-am pleca în Elveția ? De atîta vreme, vrei să cunoști sanatoriul din Leysin !

— Dar bine, draga mea !

— Să spunem luna viitoare, de exemplu ! Va fi mai puțin de lucru și ai putea găsi un înlocuitor pentru vreo cincisprezece zile.

— Și banii necesari ?

— Am peste o sută de lire din economii. O călătorie în Elveția nu e prea costisitoare, m-am și informat la o agenție. Nu vom cheltui mai mult de treizeci de lire. De altfel, nu este numai o chestiune de bani.

El se aplecă peste scaunul ei și își puse mîna pe genunchii ei.

— Ești o femeie extraordinară, Ruth ! Sînt într-adevăr sfîrșit ; ideea ta este salvatoare, vom pleca !

3

Nici Ruth, nici Hazzard nu călătoriseră încă în străinătate. Christophe cunoștea trei cuvinte franțuzești ; „Da“, „Nu“ și „Cît“ ? Vocabularul lui Ruth era ceva mai bogat. Timp de trei săptămîni, ea studiase un manual de conversație franceză ; accentul lăsa de dorit dar putea cel puțin să se informeze de locul unde trebuiau să schimbe trenurile, sau cînd va trece inspecția vămii, cîtă vreme trebuiau să stea într-o gară, etc.

— Oh, Christophe, nu-i așa că e minunat ?

Petrecură o noapte relativ bună în vagonul lor de clasa a doua și cînd se apropiară de Elveția, în zorii zilei, Ruth nu știa ce anume să aleagă din cele două lucruri importante, deși atît de felurite : să admire priveliștea sau să se pieptene ? Erau singuri în compartiment. Hazzard, care își înnoda cravata, simțea o adiere de aventură și tinerețe, în jurul lui. O privea pe Ruth care, cu obrajii îmbujorați și ochii strălucitori, se uita în oglindă.

— Oh ! Christophe, părul meu ! Sper că nu trebuie să coborîm imediat !

— Nu, într-o oră abia !

În genunchi, pe unul din fotoliile compartimentului, în fața oglinzii strîngînd cu dinții cîteva ace, Ruth se silea să-și aranjeze părul. Hazzard scoase niște mere din săculețul de drum, căci auzise că merele sînt in special recomandate călătorilor.

— Nu vrei un măr, Ruth ? Nu vom lua cafeaua înainte de opt și jumătate.

— Îndată, iubitule !

Hazzard aștepta, privind-o cu coada ochiului și admirînd în același timp peisajul. În sinea lui, recunoștea că soția lui era o femeie minunată și că acest concediu neașteptat avea un aer de aventură.

Aproape nu mai simțea defel oboseala și tensiunea nervoasă de care suferise cumplit în ultimul timp la Londra. De ani de zile visa să viziteze clinica doctorului Rollier din Leysin, și acum dorința lui cea mare era pe punctul de a se înfăptui. Ruth făcuse economii, pusese totul la cale, plănuise călătoria, organizase etapele, cumpărase biletele.

— Ești adorabilă, Ruth, cu părul în dezordine.

Ea stătu cîteva clipe cu brațele suspendate în aer, cu mîinile înfundate în grămada de păr negru lucios. Se simțea transformată și urmări cu sufletul, schimbarea bruscă din atitudinea bărbatului ei. Se întoarse spre dînsul și îl privi.

— Îți plac ? E adevărat, Christophe ! Sînt atît de fericită.

— Te așteaptă mărul ! Ești obosită ?

— Nu m-am simțit de multă vreme atît de odihnită !

Era o călătorie de descoperiri și Ruth, după ce termină de aranjat părul, descoperi frumusețea munților. Cel mai înalt munte pe care îl văzuse pînă atunci era Sisbury. Și pentru Hazzard, acest peisaj avea farmecul noutății, dar uimirea ei era mai mare decît a lui.

— Nu este extraordinar de frumos, Christophe ?

Da, era într-adevăr frumos și Christophe era bucuros de entuziasmul soției lui, căci el nu făcea parte din acei turiști blazați care te doboară cu privirea cînd ai copilăria să te extaziezi în fața unei priveliști frumoase.

Uimirea acestei femei îți făcea plăcere. Ea descoperea o lume nouă, pădurile imense de brad sărind peste povîrnișuri, podgoriile îmbelșugate și cerul senin, fără nori.

— Christophe, ia privește colo jos. Vezi căsuța aceea ?

— Da, văd !

— Nu are aerul unei jucării ? Ai putea să-ți închipui că dintr-un moment într-altul, va ieși cucul ceasornicului ca să anunțe ora !

Hazzard îi surîse.

— Cînd cucul va cînta de opt ori, vom mînca !

— Îți bați joc de mine !

— N-o să-mi mai bat joc de tine cînd vom mînca, căci am o foame de lup.

Ea puse mîinile pe genunchii lui Christophe.

— Nu ești fericit că am plecat din Londra ?

— Ba da, sînt încîntat !

Și el o sărută îndelung.

4

Ruth nu se mai sătura să admire lacul albastru în care se reflectau munții. Poposiseră într-un hotel din Territet, de unde se vedea castelul Chillon [1]). Ruth era romantică,

---

[1] Castel și închisoare de stat celebră, construit pe o stîncă de pe marginea lacului Leman, la o leghe și jumătate de Vevey și care se află într-o poziție geografică foarte pitorească ; este denumită „Bastilia Elveției". Acolo fusese întemnițat patriotul genovez Bonivard, celebrat și cîntat de marele Byron.

de altfel ca toate femeile. Neobosită, ea urca și cobora scările de culoare închisă ale castelului, scotea capul prin toate ferestrele și tremura de groază în celula în care fusese întemnițat Bonivard.

Dar scopul principal al călătoriei lor era Leysin, acolo unde doctorul Rollier descoperise puterea soarelui.

— Ce lucru simplu, spunea Ruth. Sînt foarte mirată că nimeni nu se gîndise înaintea lui, la acest lucru.

Hazzard îi răspunse că omul este uneori de o nepăsare oarbă, sau atît de absorbit de amănuntele stupide ale vieții că nu mai are vreme să vadă sau să descopere adevăratele minuni ale naturii, deci ale vieții.

Ruth, aplecată peste fereastra vagonului, medita asupra acestui mister.

— Poate, dragul meu, că nu vrem să vedem și să înțelegem lucrurile decît numai atunci cînd ne interesează îndeaproape, sau cînd un lucru ne pasionează în chip special. Vreau să spun că toate acestea se pot realiza și cu alte mijloace, nu numai cu inteligența.

— Se prea poate !

— Doctorul Rollier a fost impresionat de copiii bolnavi și a vrut să vină în ajutorul lor ; această dorință l-a urmărit probabil multă vreme. Își dăduse seama că oamenii ce trăiesc în munții Elveției sînt foarte sănătoși și fericiți ; atunci el și-a apropiat observațiile științifice de dragostea lui pentru copiii bolnavi și astfel a realizat minunea !

Psihologia lui Ruth era foarte obiectivă. Adesea se întreba dacă Hazzard ar voi într-adevăr să iasă din pasajul Cordier, acum cînd era sclavul lui.

Leysin, care nu devenise încă o stațiune de sanatorii, strălucea în soarele de Septembrie. În timpul orelor petrecute în acest orășel de munte, Ruth rămase tot timpul foarte tăcută, urmărind chipul atent și expresia de cercetător al soțului ei. Îl vedea transfigurat ! Nu mai era doctorul umil și necunoscut, Prometeul înlănțuit într-un pasaj mizerabil. Era fericit, ochii îi străluceau și surîdea într-una !

Coastele munților puteau fi fără zăpadă și podgoriile să strălucească de roșu și aur, Ruth și Hazzard nu vedeau decît copiii pe jumătate goi jucîndu-se în zăpadă, asemă-

nători unor mici statui de bronz. În zăpadă luau lecțiile, alergau și săreau, rîdeau și se tăvăleau într-o lume de zăpadă și de soare.

Hazzard era entuziasmat.

— Am visat întotdeauna să văd minunea asta, Ruth. Acum visul a devenit realitate.

Ruth își dădea seama că Hazzard îl invidia pe doctorul Rollier, așa cum nu invidiase pe nici o altă ființă omenească, dar invidia lui nu era vulgară, avea ceva grandios la temeliile ei. Compătimirea și dorința pasionată de a crea, se împreunau în mintea și sufletul lui Hazzard. Ruth privind chipul lui, nu se putea împiedica să nu evoce chipul lui Hristos.

— Banii, Ruth. Oamenii nu văd, oamenii nu gîndesc. De cîte ori nu îndepărtează din calea lor pe acei al căror entuziasm li se pare obositor, tratîndu-i de guralivi sau de fanatici ! Oh ! dacă aș avea bani !...

5

Luară funicularul ca să urce la Caux și se instalară în pădurile de brazi. Dedesubtul lor se înșiruiau urcușurile verzi și se zărea lacul albastru în care se răsfrîngeau cenușiul munților și umbrele lor violete. Pădurea era liniștită. Cîteva englezoaice se plimbau de-a lungul unei cărări. O voce bărbătească rupse tăcerea :

— Ai luat și sticla cu vin roșu ?

— Da, George.

— Ești sigură de asta ?

— Foarte sigură.

Christophe surîse și Ruth răspunse surîsului lui. Era așezată lîngă el, pe iarbă. El părea cuprins de gîndurile lui. Începu să vorbească încetișor ca și cum și-ar fi vorbit sieși.

— Am cunoscut un lucru pe care îl doream și îl țineam ascuns în adîncul sufletului meu. Îți face plăcere să vezi că asemenea lucruri se pot realiza, căci uneori sfîrșești prin a te îndoi, alteori prin a renunța la ele. Acolo, la Londra, ai impresia că strîngi zdrențe și cîrpești haine rupte.

Ruth stătea tăcută.

— Este o muncă stupidă, o muncă inutilă, care nu servește la nimic și nimănui. Nici nu ai vremea să cobori în adîncul .lucrurilor. Totul se face la suprafață, totul în grabă. Și chiar dacă ai avea mijloacele necesare, ce să realizezi în asemenea condiții ? Ar trebui să începi totul de la început, într-un sat curat, cu copii curați.

Încetișor, ea puse o mînă pe brațul lui Christophe.

— Și de ce nu ai începe și tu de la început ?

El surîse straniu.

— Nu văd cum ! Îmi lipsesc mijloacele, Ruth. Nimic nu se poate realiza în lumea asta fără bani și fără vreme.

Mîna lui Ruth îi prinse mîna lui.

— Ai părăsit atîtea lucruri din cauza mea, Christophe !

— Iubito, crezi tu că-mi pare rău ?

— Dar mie îmi pare rău, dragule. Da, din tot sufletul... dar voi încerca să te ajut oricum și oricînd îmi va fi cu putință. Încearcă de-ți amintește întotdeauna că sînt alături de tine, gata să te ajut. Și vom izbîndi... sînt sigură, Christophe !

El se întoarse spre ea și o privi.

— Dacă vom fi înfrînți, tu nu vei fi răspunzătoare, Ruth. Mi-ai reînviat credința. Ori, asta, e mai prețios decît banul.

CAPITOLUL XXIX

1

Ruth, fără să-și scoată pălăria, aprinse focul, căci casa din pasajul Cordier era friguroasă și se simțea nevoia să fie încălzită. S-ar fi spus că primirea rece și dușmănoasă a casei, însemna : „Aha ! V-ați întors acasă ! Călătorii prin străinătate, nu ? Și acum, mă regăsiți cum e firesc de altfel, micuță și mizerabilă". Și era adevărat !

Ruth spusese :

— E bine să te simți din nou la tine !

Dar imediat se întrebă de ce o făcea această casă să se gîndească la un dulap vechi și întunecat si de ce Elisabeth nu se gîndise să aprindă focul ? Ploua, așa cum plouă mereu la Londra în luna Octombrie, iar ploaia părea să nu se mai oprească. Orașul avea un aer posomorît și cenușiu, cu străzile umede, cu noroiul cleios, cu umbrele de pe care apa se prelingea trist, cu arborii de pe bulevarde despuiați de vestmîntul lor de frunze și viață.

Ruth, în genunchi în fața sobei, privea cum flăcările înghițeau cu lăcomie cărbunii negri. Întinse mîinile spre căldură. De ce i se părea casa atît de rece și atît de străină ? Totul rămăsese la' fel ca înainte și totuși ce diferență ! Se schimbase în ea ceva ? Ploaia, ploaia și iarăși ploaia, străzile pline de noroi... Strada lor, după libertatea și curățenia din Elveția i se părea îngustă și înăbușitoare.

Doctorul Maconochie, un mic doctoraș din Glasgow, vorbea cu Hazzard în sala dispensarului. Ruth ciuli urechea. Vocea răgușită a interlocutorului îi era foarte antipatică. Ea nu pierdea nici un cuvînt din convorbirea lor. Doctorul Maconochie lătra ca un cîine furios. Totul era în perfectă ordine, dar el se grăbea pentru că trebuia să prindă trenul pentru Stoke-on-Trent, unde era așteptat. Era silit să înlocuiască imediat pe un doctor bolnav. Ruth auzi zgomotul unor monede de argint. Dar de ce era doctorul Maconochie atît de grăbit ? Această grabă îi păru suspectă.

Doctorul Maconochie plecat, viața părea să-și reia cursul normal.

Soneria de la ușă se auzea într-una. Oamenii intrau și ieșeau continuu. Ușa dispensarului se deschidea și se închidea mereu. Elisabeth pregătea cina pe o tavă. Ruth se îndreptă spre odaia lor ca să-și scoată pălăria, dar se opri în mijlocul drumului, ca să asculte vocea bărbatului ei, care era de o asprime neobișnuită.

— Nu ți-am spus că nu trebuie să ai copii ?

O voce gemea.

— Oh ! doctore, nu spuneți că nenorocitul micuț nevinovat va fi orb !

— Te-am înștiințat din vreme... cu luni în urmă.

— Dar, Dumnezeule atotputernic! E îngrozitor să nu faci copii. Vecinii spun niște lucruri înfiorătoare, cînd nu ai în casă un copil.

— Cîteodată e mult mai îngrozitor să ai unul!

Un hohot de plîns începu să se audă, dar Hazzard îl întrerupse.

— Nenorocirea s-a întîmplat! Este de prisos să mai repet ceea ce ți-am spus în atîtea rînduri. Copilul se va naște orb și e mai bine s-o știi de pe acum.

Ruth intră în micul salonaș, pradă unei neliniști neașteptate. Era oare atît de îngrozitor să nu ai copii? Dar copilul ei era Christophe. Stătea în genunchi în fața focului cînd își făcu apariția Elisabeth, zgomotoasă și transpirată. În Elveția te puteai bucura de soare, de curățenie, de liniște și pace. Aici?...

Hazzard veni în salonaș să ia masa. Ruth remarcă de îndată chipul lui întunecat și aspru. În timpul concediului, el avusese, cum îl botezase ea „chipul lui de munte", iluminat, strengar și strălucitor de bucuria de a trăi. Dar acum, strălucirea aceea dispăruse în cîteva clipe.

Cinară fără să scoată o vorbă. Ruth nu putea suporta această tăcere; ea căuta s-o rupă.

— Din nou supraîncărcat de muncă, Christophe?

— Nebuni... trăim într-o lume de nebuni. La ce bun să vrei cu tot dinadinsul să le ușurezi suferințele?

Ruth îl privi, apoi coborî pleoapele.

— Am auzit cîteva crîmpeie de fraze, despre un copil. Am ascultat fără voia mea.

— Da... un copil. Orbii! Părinții sînt sifilitici. I-am spus-o în nenumărate rînduri. Dar lumea cere copii, Chiar tuberculoși sau sifilitici. Și ne acuză pe noi, de a fi egoiști și neștiutori. Se spune că o căsătorie fără copii este ca o casă fără ferestre, dar la ce servește o fereastră care este astupată cu cîrpe?

Arareori îl văzuse atît de nervos. Oare și pe dînsul îl înăbușea atmosfera de aici? Poate că nu era decît oboseala drumului, ori poate cauza acestei enervări era o reacție firească, după concediul lui petrecut în mijlocul munților?

Ea spuse :

— Totul pare să fie noroi !

— Da, noroi și mocirlă ! Ai dreptate ! Minunatul bun simț al mulțimii aranjează așazis totul ! Cine a spus că mulțimea nu are niciodată dreptate ?

Ruth surîse ușor, ca pentru sine.

— Nu știu, Christophe, dar știu că ceilalți oameni par să fie mai informați asupra intereselor și vieții noastre decît noi înșine. Nu regăsești Londra puțin ciudată după Elveția ?

— Dar tu ?

— Eu, da !

Rîdeau amîndoi, dar fără plăcere.

— Da, fără îndoială ; Leysin, cu munții lui și acea senzație că te înalți deasupra monotoniei de fiecare zi... Aici, ești de îndată prins de corvezile mărunte și inutile în fond. Cînd eram acolo, doream să reîncep o altă viață...

Ea tăcu cîteva clipe, apoi spuse :

— Cine ne împiedică s-o facem, Christophe ?

— Realitatea, necesitățile ! Nu văd deloc cum am puteà...

— Ba da, e cu putință ! Îți pierzi vremea în zadar, Christophe. Nu te-ai mai întors niciodată în laborator. Chemarea ta este să cercetezi și să descoperi, să ajuți și să propovăduiești știința.

Privirea lui Cristophe se opri asupra ei.

— Dar asta este tocmai ceea ce oamenii nu-ți iartă. Ei nu suportă orice ai putea să le arăți, sau orice ai încerca să le propovăduiești. Aș vrea să-mi închin viața în slujba poporului, ca să-l facă să înțeleagă că este o crimă să aducă pe lume copii cu metehne strămoșești, că este condamnabil și crud să crești copii schilozi. Dar cînd încerci să combați această problemă... El nu-și sfîrși fraza și dîndu-și scaunul la o parte, se apropie de sobă și își umplu lulelaua.

— Trebuie să plec, mai am doi bolnavi de vizitat. Acest Maconochie nu mi-a făcut o impresie prea bună.

— Trebuie neapărat să ieși astă seară ?

— Da. Aceeași muncă de salahor și pentru șase cenți !...

Ruth tresări. Era pentru întîia oară cînd bărbatul ei spunea acest lucru.

Ea desfăcea micuța ei valiză cînd Hazzard reveni.

— Nu te-ai culcat încă, Ruth ?

— Am desfăcut valiza ta.

— Îți mulțumesc. Iată-ne din nou acasă !

Își scoase haina și deschise dulapul. După felul în care executa aceste mișcări fără importanță, Ruth remarcă numaidecît că se petrecuse ceva serios, care îl enervase, căci ea îi cunoștea toate stările sufletești și toate expresiile chipului.

— Ai avut vreo supărare ?

— Da. Acum înțeleg de ce Maconochie a fost atît de grăbit să plece. Lasă în urma lui un caz de febră puerperală.

2

În dimineața următoare, soarele se ridica pe un cer curățat de vînt și purificat de ploaie. Ruth se grăbi să urce în grădinița ei și mai găsi trandafiri înfloriți. Plopul de peste drum se scutura de ultimele frunze arămii. În lumina dimineții, bolta Hotelului Imperial stălucea ca aurul. Ce mic părea acum giganticul edificiu, în comparație cu „Les Dents du Midi !“ Ruth rămase locului uimită. Vederile ei asupra perspectivelor se schimbaseră mult. Fusese în Elveția și dobîndise o nouă încredere în ea ; munții și lacurile îi dăruiră o înțelegere mai adîncă asupra rolului de femeie și tovarășă de viață. Se simțea mai energică, mai încrezătoare, mai stăpînă.

Ea, blînda și fricoasa creatură de pînă atunci, își dădea seama de dorința ei de aventură. Privea deasupra acestor acoperișuri și coșuri și vedea Londra ca pe un oraș pe care trebuia să-l cucerești, stradă după stradă, bulevard după bulevard. Dar pornind din pasajul Cordier, Londra nu se va lăsa cucerită. Astfel visa Ruth, cu ochii deschiși.

Cu toate vederile generale, ea nu uita totuși amănuntele mai mici.

Christophe avea nevoie de o pălărie nouă.

De mai bine de un an, el purta același pardesiu.

Să coși perdele de mătase, este mult mai plăcut decît să cîrpești haine vechi.

Dumnezeu a creat Elveția și omul a fabricat Londra. Nu poți conduce mulțimea atîta vreme cît faci parte din ea. Mulțimea trebuie să fie condusă de polițiști. Christophe și acei care îi semănau lui ar trebui să fie niște suprapolițiști.

Ruth privi din nou cupola Hotelului Imperial. Drapelul steagului se înălța spre cer în chip simbolic.

Sînt anumite femei care nu par defel surprinse cînd se ivește neprevăzutul, căci l-au visat de atîtea ori încît atunci cînd își face apariția pare un lucru foarte firesc. Ele au o încredere copilăroasă în împlinirea rugăciunilor spuse în taină.

Așa se întîmplase cu Ruth !

Neprevăzutul bătu la ușă, la trei săptămîni după întoarcerea lor din Elveția. Primise o scrisoare, expediată de un avocat din Exeter.

Mătușa Carolina murise subit în urma unei gripe și a unei bronșite neîngrijite. Sărmana femeie părăsi pentru totdeauna vila și mușcatele din ferestre, urnele, statuile și fotografiile doctorului Hazzard și a soției sale.

Lăsa nepoatei ei o mie de lire.

Ruth plînse puțin.

— De ce nu ne-au înștiințat din vreme ? M-aș fi dus la înmormîntare.

Dar în fundul sufletului ei, ea păstra o recunoștință emoționată mătușii care plecase și se gîndise la dînsa. În sfîrșit bani... o mie de lire... pentru ea ! Minunea se înfăptuise !

Hazzard care își pregătea o tartină cu unt, spuse serios :

— Sînt bucuros, Ruth, foarte bucuros. O femeie are nevoie să aibă banii ei personali.

Ruth era mai mult decît agitată, era entuziasmată. Alergă să-l sărute pe Christophe.

— Oh ! Iubitule ! Nu este oare un miracol ?

Ea se întreba dacă el putea să bănuiască ce întrebuințare va da ea banilor. Nerăbdătoare, ea aşteptă ca el să plece pentru vizitele de dimineață, alese cea mai frumoasă pălărie și haina ei cea nouă, lăsînd grija casei pe seama. Elisabethei. Se duse de-a dreptul în Russel Square. În visările ei, privirile îi rămaseră ațintite asupra unei case frumoase, în dreptul nr. 107, care era de închiriat. Afișul se găsea și acum deasupra ușii.

Ruth se opri în fața grilajului de fier care împrejmuia grădina și privea cu atenție casa, asemănătoare celorlalte case din Russel Square, dar ceva mai mică.

Aici, în casa asta, era viitorul ei.

Ușa era demnă să poarte placa de bronz „Doctor Hazzard, medicină generală".

Deodată, se temea să nu piardă casa. Russel Square aparținea departamentului Beford, și Ruth se îndreptă spre primărie cu un sînge rece și o îndrăzneală care ar fi uimit-o cu o lună înainte.

— Da, casa era de închiriat și prețul era de 300 lire pe an. Vorbea liniștit cu tot zbuciumul lăuntric.

— Aș vrea să vizitez casa și în cazul cînd mi-ar place, ați putea să-mi acordați cîteva zile, ca să pot vorbi și cu avocatul meu ?

— Bineînțeles, Doamnă ! Vom cere, firește, referințe.

— Vă înțeleg prea bine. Este o simplă formalitate și sînteți în dreptul d-voastră s-o faceți. Ați putea totuși să-mi încredințați cheile ?

În timpul prînzului, Ruth arborase un aer de seninătate.

— Christophe, mă gîndesc să plec diseară la Chagford. Aș vrea să depun cîteva flori pe mormînt. Aș putea cu acest prilej să-l văd și pe notarul din Exeter.

Hazzard nu găsi nimic anormal în acest proiect. În timpul dimineții inima lui bătuse recunoscătoare pentru mătușa Caroline. Moștenirea îi ridica de pe suflet o povară foarte grea. Cu o mie de lire și cu asigurarea pe viață, soția lui nu va mai rămîne niciodată pe drumuri.

— Unde vei rămîne la noapte ?

— Voi găsi cu siguranță un hotel la Chagford. Ori poate mă opresc la Exeter, da, cred că voi coborî acolo.

Ruth se întoarse de-la Exeter cu ochii strălucitori și obrajii îmbujorați. Pulsul vieții își accelera ritmul.

— Totul este aranjat, Christophe ! Am cumpărat cîteva flori. Sărmana mătușă fusese prea bolnavă ca să ne mai înștiințeze.

Hazzard o sărută cu patimă. Era pentru întîia oară că se despărțeau și el o privea ca și cînd n-o mai văzuse niciodată. Sărutul bărbatului ei o impresionă puternic. Obrajii se colorară de o ușoară roșeață.

— Sînt fericit că te revăd, Ruth !

— Iubitule ! Notarul mi-a spus că moștenirea îmi va fi vărsată imediat. Mătușa Caroline a lăsat mai mult de patru mii de lire. Restul este destinat Societăților de misionari.

Ruth era preocupată de misterioasa ei aventură. Trebuia să discute chestiunea casei cu oamenii din Bedfort și ea ar fi vrut ca înainte de a hotărî cu ei, să ceară sfaturile și ajutorul unui prieten. S-a gîndit la Julien Moorhouse și îi trimise o telegramă.

— „Veniți dacă se poate. Christophe nu trebuie să afle nimic. — Ruth".

Moorhouse răspunse în grabă acestui mesaj copilăros și naiv. Veni pe la amiază, în redingotă și joben. Hazzard nu era acasă și Ruth, pe punctul să plece.

— Ce frumos din partea dumitale că ai venit ! Am nevoie de un prieten cu care să mă sfătuiesc. Iată despre ce este vorba.

Ea povesti totul lui Moorhouse. El o asculta cu un aer de înțelepciune bătrînească. Da, femeile sînt cîteodată destul de ciudate, și nu arareori te uimesc și te dezarmează.

— Christophe nu știe nimic din toate acestea ?

— Nu încă. Dar am să-i spun totul înainte de a vorbi cu ei. Nu sînt nebună. Fără îndoială riscurile sînt mari, dar trebuie să riscăm dacă vrem să învingem !

Moorhouse se gîndi o clipă și propuse să ia masa în oraș. Ruth era frumoasă și destul de bine îmbrăcată pentru a putea lua masa într-un mare restaurant. Din drum, Ruth trimise Elisabethei un mesaj, care de altfel, îl intrigă mult pe Hazzard.

— Doamna a plecat să ia masa în oraş cu un domn.

Hazzard nu întrebă nimic. Presupunerea că era probabil vorba de domnul Armitage din Exeter.

În timpul acesta, Moorhouse studie pe tînăra femeie. Sorbind încet din paharul cu Bourgogne, el o asculta şi o făcea să vorbească.

— De cinci ani încoace îi distrug cariera. Şi iată că astăzi mi se oferă norocul să repar puţin greşeala mea. În momentul de faţă îşi uzează forţele, Christophe e născut ca să realizeze lucruri mari. De multă vreme i-am înţeles chemarea. Dar orice evadare din viaţa actuală comportă firește unele riscuri, nu este așa ?

— Despre ce riscuri va fi vorba ?

Ruth prevăzuse totul în cele mai mici amănunte şi putea vorbi de cifre.

Chiria era punctul cel mai dureros, dar cu cele o mie de lire, Ruth putea plăti chiria pe timp de trei ani şi în plus să cumpere cîteva mobile suplimentare. Dar trebuia bine chibzuită o asemenea aventură.

— Sînt bunăoară hotelurile. Ele mi-au atras de la început atenţia. Dacă Christophe ar putea să-şi atragă clientela hotelurilor, ar fi admirabil. O mare parte din viaţă este formată de aspectul exterior. Trebuie să ai o faţadă !

Moorhouse surîse.

— Este foarte adevărat !

— În ziua cînd Christophe ar putea să-şi facă o clientelă serioasă, ar avea vreme să lucreze. Atunci ar putea să-şi continue cercetările. La ultimul etaj al casei, se află o încăpere mare care s-ar putea transforma într-un laborator minunat.

— Într-adevăr, văd că v-aţi gîndit la toate.

El se gîndi cîteva momente, apoi, surizînd, o privi.

— Vă amintesc că v-am vorbit într-o zi de bătrînul Mack, Oswin Mack, fondatorul Hotelului Imperial. El va locui la hotel şi are nevoie de un doctor. Are întotdeauna nevoie de un medic. Înţelegeţi ce vreau să spun ?

Ruth înţelese imediat gîndul lui Moorhouse.

V-ar fi cu putinţă... acest lucru ?

— Firește. Sînt în termeni foarte buni cu bătrînul Mack. Christophe trebuie să devină medicul lui. Nu-l

poate suferi pe doctorul care îl îngrijește actualmente. Dar ceea ce este mai amuzant în povestea asta, este că acela pe care îl detestă atît de mult este bătrînul Dighten Faushawe în persoană. El surîse și comandă cafeaua.

— Este pasionant și în același timp de o simplicitate uluitoare. Christophe, locuind în Russel Square este medicul cel mai indicat să-l îngrijească pe bătrînul Mack. Sînt convins că voi aranja cît mai bine chestiunea asta.

— Ar fi minunat ! Sînteţi atît de bun cu noi !

Moorhouse aruncă asupra tinerei femei o privire caldă de frate mai mare.

4

Ruth nu-și dădu seama ce repede a trecut după amiaza. În geanta ei se aflau cheile casei. Cînd se întoarse acasă, îl găsi pe Hazzard, în sala dispensarului.

— Christophe, aș vrea să-ţi arăt ceva !!

El o privi cu nedumerire, apoi se uită la geanta din mînă, așteptînd să scoată de acolo un articol oarecare.

— Este un lucru interesant... sau ?

— Foarte interesant, dar trebuie să facem o mică plimbare. Vino, te rog, repede. Ne mai rămîne prea puţin timp pînă la cină.

Hazzard era uimit, căci soţia lui era îmbrăcată cu eleganță și ochii ei străluceau. Aveau un aer de aventură. Nu cumva moștenirea mătușei Carolina i se urca la cap ! De ce acest mister ? Ori poate... o haină de blană, într-o vitrină din Oxford Street... Dacă ar fi vorba de așa ceva, cu atît mai bine, căci Ruth avea dreptul să și-o cumpere. De cîte ori nu se oprise Hazzard în fața vreunei vitrine, ca să admire blănurile... de cîte ori nu visase să aibă banii necesari, ca să-i facă o surpriză de Crăciun !

Mergeau de cîtăva vreme, cînd Ruth luă brațul lui Hazzard și îl făcu să treacă strada. Se îndreptau spre Russel Square. Ruth se opri și indicînd casa din față cu mîna, strigă fericită :

— Iată surpriza, Christophe ! Numărul 107. Casa noastră !

Surpriza lui Hazzard era într-adevăr mare. Femeile sînt uneori uluitoare. Stătea locului, cu ochii măriți de uimire.

— Dar... este o glumă... Ruth ?

— Nu, domnule doctor Hazzard ! Nu este nici o glumă. Casa este închiriată și vă aparține. Poftim cheile casei. Eu am vizitat-o înainte... Acum e rîndul tău s-o vizitezi...

— Dar... draga mea !

— Da, știu, chiria este de trei sute de lire pe an. Dar pot s-o plătesc pe trei ani, iubitule !

5

Ca niște copii neastîmpărați, alergau neobosiți prin toate încăperile, explorînd casa din pivniță pînă în pod. Entuziasmul lui Ruth însufleţea încăperile goale. Chipul lui Hazzard era serios, aproape neliniștit.

— Bineînțeles, iubitule, nu sîntem obligați să mobilăm toate odăile.... Cel puțin la început. Numai sufrageria, cabinetul tău de consultație, o cameră de dormit pentru noi și una pentru servitoare. Cu toate acestea, am să pun perdele la toate ferestrele. Odaia cea mare de sus e foarte indicată pentru laboratorul tău. Stăteau sprijiniți la o fereastră de la primul etaj și Ruth ținea strînsă, mîna bărbatului ei. Cerul, la vest, era în flăcări și copacii se întunecau de umbrele înserării. Luminițe aurii începuseră să apară pe cerul albastru-cenușiu.

— Aici, în locul acesta trebuie să trăiești, Christophe. Visez acest lucru de foarte multă vreme.

Stătea îngîndurat. Expresia chipului era serioasă, aproape tragică.

— Este o săritură gigantică, spuse el în cele din urmă, un mare risc.

Ea își lipi capul de umărul lui.

— Nu este o săritură gigantică sau îndrăzneață cum ți-o închipui tu, iubitule. Dacă am rămîne în pasajul Cordier, te-ai distruge și pe tine și cariera ta.

— Ai vrea să pleci de acolo ?

Ea făcu doar o mișcare cu capul, în semn de aprobare.

— Acolo muncești ca un sclav, fără nici ún rezultat... Gîndește-te puțin, iubitule, la toate hotelurile dimprejurul casei noastre, la toate pensiunile și casele particulare din Russel Square. Vom locui aici. Tăblița de aramă va fi atîrnată de grilajul de fier. Pe de altă parte, nimeni nu te oprește să păstrezi cîțiva din clienții tăi buni.

— Dar banii tăi, Ruth ?

— Sînt și ai tăi, dragule !

— Nu, nu !

— Ba da, Christophe ! Tu nu înțelegi nimic din toate acestea ? Ai fost întotdeauna atît de bun cu mine și astăzi norocul mă ajută să fiu la rîndul meu alături de tine și să-ți dau o mînă de ajutor. Dă-mi voie s-o fac, Christophe !

Hazzard era profund emoționat. Fără să vorbească, o ținea în brațe și privea pe fereastră luminițele împrăștiate. Da, o înțelegea... Ea era alături de el, transmițîndu-i curajul, credința și entuziasmul !

— Cred că ai dreptate, Ruth. Acela care nu riscă nimic nu dobîndește nimic. Vom trece deci Rubiconul !

CAPITOLUL XXX

1

Ruth își luă răspunderea noului apartament. Parterul și primul etaj aveau nevoie de tapete noi și ușile și ferestrele de vopsele proaspete. Decoratorul însărcinat cu această lucrare, trimise pe mai mulți lucrători, care transformară casa în tutungerie și salon de conversație. Peste tot locul, găseai pensule și cutii cu vopsele, haine pătate cu var și șepci atîrnate pe clanțele ușilor sau pe robinetele gazului. Dezordinea domnea în toată casa, devenind un haos organizat. Cînd Ruth trecea pragul, era

asaltată de toate aceste voci care cîntau, țipau sau se certau. Vedea pe mai mulți lucrători strînsi într-un grup și discutînd cu însuflețire. Mucuri de țigări și chibrituri stinse erau împrăștiate pe podea, iar munca de peste zi părea cu totul uitată.

Cheia în broască se întorcea foarte încet, cînd Ruth își făcea apariția, dar în apropierea ușii era întotdeauna cîte un spion care veghea, în aparență foarte ocupat să amestece culorile, să stingă varul sau să umple o sticlă cu apă ; la prima alarmă, lovea de mai multe ori cu piciorul într-o căldare goală, reușind astfel să întrerupă discuțiile.

Era primită atunci într-o tăcere încărcată de bănuieli. Venea să ia măsurile pentru covoare și perdele.

— Pot să am o scară, vă rog ?

Contramaistrul, cu ochii bulbucați, urla un ordin :

— Alf, adă o scară pentru Doamna !

Alf era ucenicul.

Ruth se plînse lui Christophe :

— Le-a trebuit o săptămînă întreagă să vopsească sufrageria.

Hazzard tot compătimind-o pe Ruth, rămînea cinic.

— Cred și eu-!

— Cred că fac partide de cărți cînd nimeni nu e acolo.

— Probabil.

— Dar știi prea bine că Thomson mi-a făgăduit că totul va fi gata pe la sfîrșitul lui Octombrie.

— Bineînțeles că ți-a făgăduit, dar un lucrător are nevoie de odihnă. Fii sigură că nu vor sfîrși nici pînă la cincisprezece ianuarie.

— Dar este... este o batjocură !

— Draga mea, asta-i democrația !

Ruth reuși totuși să obțină apartamentul gata pentru șapte Ianuarie. Acum începea cea mai minunată dintre ocupații. Ea singură, lucrase perdelele ; nu și-ar fi închipuit niciodată că într-o casă pot fi atîtea ferestre. Avea impresia că tivise kilometri de pînză și fixase sute de inele.

Toate perdelele din pînză albastră erau destinate ferestrelor ce dădeau spre stradă. Culoarea fusese aleasă

în armonie cu albastrul de la ușa de intrare. Reușise să găsească de ocazie, mobile de mahon pentru sufragerie, care mai trebuia să folosească și de sală de așteptare pentru pacienți. Pentru cabinetul de consultație, ea cumpără un birou american, o canapea de piele, o bibliotecă, un covor de catifea și două scaune, totul, firește, de ocazie. Salonul era o improvizație, un tur de forță feminin, căci Ruth îl compuse din cele mai bune mobile din pasajul Cordier ; întineri vechile fotolii, acoperindu-le cu o cretonă înfloratâ, dînd astfel încăperii o atmosferă veselă, primitoare și tinerească. Ruth era foarte mîndră de salonul ei și avea dreptul să fie. Dormitoarele și bucătăria rămaseră aceleași ca în pasajul Cordier.

Mutatul trebuia să aibă loc la cincisprezece Ianuarie. Parterul casei era gata și Hazzard veni să-l vadă. Ruth pregătise totul așa de bine încît Hazzard avu surpriza să găsească tot felul de reviste și de jurnale ilustrate pe masa din sufragerie.

Ruth îl aștepta pe bărbatul ei, pe pragul ușii de la intrare.

Chipul lui Christophe era foarte grav, dar expresia ochilor și a gurii dovedeau tinerei femei că în sufletul lui aproba tot ce făcuse ea.

— Este minunat, spuse el, dar cred că ai cheltuit foarte mulți bani !

— O sută șaisprezece lire și trei shillingi !

— Pentru această cameră, doar !

— Nu, dragule, pentru toată casa. Cred că am vizitat toate magazinele de mobilă din Londra.

— Ruth, ai realizat un miracol !

— Adevărat ? Vino acum să-ți vezi cabinetul de consultație.

Ea îl luă de mînă și îl conduse. El rămase în picioare în mijlocul odăii, privind în jurul lui cu ochii umiți.

— Ce deosebire cu dispensarul din pasajul Cordier !

— Christophe, de data asta pasajul Cordier rămîne în urma noastră...

El o înțelegea. Cu o nevinovăție suavă, ea crease o altă atmosferă, o altă situație.

— Firește că vei părăsi clientela pasajului. Presupun că vei spune acestor oameni să-și caute un alt doctor.

O femeie devotată nu uită nimic.

Și ea făcea parte din această mulțime recunoscută a poporului și de aceea, ea își dădea seama de realitate. Să faci sentimentalism e foarte frumos și lăudabil, dar nu merge decît acelora ale căror capete nu sînt amenințate de un cuțit. Femeia cea mai blîndă devine tot atît de sălbatică și crudă ca un tigru, cînd e vorba să-și apere bărbatul și copiii.

Ruth nu vroia ca bărbatul ei să-și sacrifice o viață întreagă pentru ceilalți. Nu înhami un pur sînge la o căruță cu legume !

Era hotărîtă să rupă definitiv cu pasajul Cordier și cu tot ceea ce el reprezenta pentru ei. Ca un copil cuviincios dar încăpățînat, Ruth nu-i îngăduia lui Christohe nici un compromis.

— Ești sclavul lor. Au nevoie de tine pentru că îngrijești fără plată și le dai medicamente gratuite. Îți răpesc în chip inutil tot timpul tău prețios... Oamenii caută întotdeauna să obțină cîte ceva pe degeaba. Apoi... doctorul e mereu acela care este plătit cel din urmă... sau deloc.

Această asprime de suflet îl uimi pe Hazzard, dar el înțelegea motivele.

— Este o mare greșeală, Christophe, să fii slab cu oamenii.

— Micuță femeiușcă înțeleaptă !

Vecinii din pasajul Cordier și din împrejurimi aflaseră vestea : doctorul Hazzard se instala la răsărit. Dar le ascunse adresa exactă. Dispensarul și cabinetul de consultații din Guiford Street vor fi închise.

Vremea consultațiilor de șase cenți trecuse definitiv.

2

Cu trei zile înainte de mutare, Ruth se înfățișă în fața lui Hazzard, îmbrăcată cu o rochie de pînză, de un albastru închis și un șorțuleț alb. El văzuse rochia, atunci cînd ea o confecționa, dar nu bănuise o clipă semnificația ei, nici întrebuințarea pe care i-o puteai da. Te făcea să

te gîndești la o uniformă, fie de infirmieră, fie de domnișoară care primește pacienții în casele profesorilor.

— O nouă rochie, Ruth ?

— Uniforma mea !

Ce vroia oare să spună ? Ea citi întrebarea în ochii lui și continuă :

— Elisabeth nu știe să primească pacienții. Este o fată cumsecade, dar nu are nici ținută, nici pregătirea necesară. În viitor, mă însărcinez cu această îndeletnicire. Hazzard așteptă cîteva clipe înainte de a protesta :

— Dar... iubito... n-am să încuviințez asta niciodată !... Putea să spună ce vroia, hotărîrea ei era irevocabilă.

— Nu mai protesta, voi fi infirmiera și secretara ta. Ușa de la stradă va avea de aici înainte o importanță foarte mare, iubitule !

— Dar, draga mea...

— Pentru moment, nu putem să ne îngăduim luxul de a lua în serviciul nostru două femei. Elisabeth este neîndemînatică. Ea se va ocupa de ușa de serviciu.

— Dar gîndește-te la ce va spune lumea ?... Știi prea bine că nu sînt snob... cu toate acestea...

— Lumea nu va spune nimic, pentru că eu nu-i voi da voie. Am devenit o femeie foarte respectabilă.

Ea rîse, încerca și el să rîdă, Ruth avea simțul umorului. Avea multă dreptate dar se și înșela uneori. Ea cunoștea toate stările lui sufletești, dar știa întotdeauna să provoace sau să creeze o atmosferă prielnică.

Chipul contrariat si îngîndurat al soțului ei o impresionă. Ea se apropie de el și îl sărută.

— Dă-mi voie să fac acest lucru, cel puțin în primele șase luni. Știu că pot s-o fac ; și apoi, nimeni nu are nevoie s-o știe, dragule !

— Vor afla mai tîrziu !

— Ei și ? Pot să mă prezint ca secretara ta. Totul e în perfectă ordine atîta vreme cît nu port boneta subretei pe cap.

— Dar șorțul ?

— Oamenii acceptă șorțul, dar ironizează boneta. Există totuși o deosebire. Știu că infirmierele poartă pe cap un fel de bonetă albă. Totul depinde de felul cum

porți o boneță. De va fi nevoie, voi fi puțin mîndră, serviabilă, drăguță, dar mîndră !

— Continui să fii mereu o ființă minunată și plină de surprize.

Ea îi prinse bărbia cu două degete.

— Dacă vrei neapărat, pot să port un halat alb, dar această ținută nu va mai fi în armonie cu ușa de la intrare și cu covorul din vestibul. Ori, ușa și persoana care o deschide, sînt de o mare importanță pentru noi.

Hazzard aprobă.

— Sînt un individ foarte mîndru, dar cel mai mîndru sînt de tine și de energia ta ! Asociația noastră se va numi deci Hazzard & Hazzard.

— Iubitule, ești atît de mărinimos !

3

Astfel, casa cu numărul 107 din Russel Square înfruntă lumea în perdele albastre, ușă de intrare albastră, tăbliță de aramă și peronul de la intrare, pe care Elisabeth, îl spăla în fiecare dimineață. Ea era foarte guralivă din fire. Vorbea cu oricine, un sergent de stradă, un băiat de prăvălie, un vizitiu. Avea un vocabular bogat de cuvinte deșuchiate și era în stare să spună unui înalt demnitar al bisericii : „bătrînul meu maimuțoi".

Într-o dimineață, Hazzard o auzi înjurînd pe peronul casei : „Blestematele, porcoasele astea de trepte !" Da, Ruth avea dreptate, Elisabeth trebuia neapărat îndepărtată de la ușa de intrare.

Ruth, în uniformă albastră, stătea de gardă în sufragerie, de la ora nouă pînă la prînz și de la patru la șase, așteptînd cu răbdare ca lumea cea nouă să vină și să sune la ușă. Din întîmplare, soneria se auzi arareori în timpul primei luni.

Să răspundă soneriei avea pentru Ruth importanța unei afaceri de stat. Surîsul care convenea situației era întotdeauna pe buzele ei.

— Domnul doctor este acasă ?

— Este ocupat în momentul acesta, Domnule, dar dacă binevoiți să intrați... Veți fi primit imediat.

Un bloc și un creion se găseau la îndemîna ei. Dacă cineva dorea vizita doctorului la domiciliu, Ruth scria numele și adresa. Era solemnă, practică, și compătimitoare.

— Doctorul este foarte ocupat. Îi voi comunica dorința d-voastră, de îndată ce se va întoarce, cred că peste o oră. E foarte urgent ? Atunci voi încerca să-l caut la telefon.

Comunicația telefonică era ușor restabilită după plecarea clientului, căci Hazzard se ocupa tot timpul cu instalarea noului laborator și Ruth urca scările în goană.

— Christophe !

— Iată-mă.

— Iată o vizită pentru tine. Bedford Square 57. Nu te grăbi, dragule. Am spus că ești foarte ocupat și că te vei duce acolo de îndată ce vei putea.

Hazzard care se ocupa cu microscopul, o privi amuzat.

— Asta se numește diplomație, Ruth !

— Dar ești într-adevăr foarte ocupat. Cred că ai foarte mult de lucru aici.

Trebuia găsită în același timp soluția unei alte probleme. Ruth luă totul asupra ei, fără să-l neliniștească în chip inutil pe bărbatul ei. Locuitorii din pasajul Cordier, păreau dispuși să-l urmărească pe Hazzard în noua lui locuință, pentru a continua să-l exploateze. Vechii pacienți dibuiră repede drumul și veneau să sune la ușa numărului 107 din Russel Square, obraznici și pretențioși.

Tînăra femeie în uniformă albastră, le răspundea :

— Doctorul Hazzard nu este acasă. Pe de altă parte, el nu se mai ocupă de serviciul dispensarului. Trebuie să vă căutați un alt medic.

Dacă poporul din pasajul Cordier devenea prea insistent, Ruth dădea dovadă de o voință nimitoare.

— Un doctor trebuie să se prezinte cînd e chemat, așa e legea !

— Vă înșelați ! În cazul de față legea nu există. Doctorul Hazzard nu mai practică în cartierul d-voastră, și nu poate fi chemat decît în caz de accident... eventual !

Ruth avusese cîteva experiențe neplăcute, căci există o anumită categorie de oameni care consideră pe medici ca pe niște sclavi ai societății. Într-o zi, avusese o discuție atît de violentă cu un portar beat de la Covent Garden încît a fost nevoie de intervenția unui sergent de stradă care tocmai trecea pe acolo.

După acest incident, ea își cumpără un fluier de sergent, dar nu se servi de el decît o singură dată și primul fluierat îl înspăimîntă pe individul grosolan, care o luase la goană.

Bărbatul ei nu trebuia să se înfunde din nou în această lume inconștientă și mizerabilă care îl exploatase ani de-a rîndul. Ruth cumpără un plan al orașului și învață mai toate numele străzilor. De data asta era gata pentru bătălie.

— Ce adresă ?

— Pump Street, Nr. 7.

Ruth cunoștea Pump Street.

— Doctorul Hazzard nu practică în cartierul acela. Trebuie să vă adresați unui alt doctor.

Și închidea energic ușa albastră.

Tînăra femeie insensibilă ? Ambițioasă ? Proaspăt îmbogățită ? Nu, ea nu avea nici unul din aceste defecte, dar oamenii trăncănesc atîtea cînd vor să obțină un serviciu pe nimic. Ruth era hotărîtă să-l împiedice pe bărbatul ei de a mai fi exploatat de această populație inconștientă, murdară, egoistă și ingrată.

4

În lunile Ianuarie și Februarie, onorariile doctorului Hazzard se cifrară la optsprezece lire și trei shillingi, ceea ce dădea aproximativ suma de o sută zece lire pe an, a treia parte din chirie.

Și unul și altul erau îngrijorați, dar nici unul din ei, nu voia s-o mărturisească. Nimeni nu putea nădăjdui să-și facă o nouă clientelă înainte de trei luni. Trebuia deci să te arăți răbdător, să faci economii și să salvezi aparențele. Făcea eforturi să pară vesel și vorbea despre viitor cu mult optimism.

— Peste un an vei avea nevoie de o trăsură, Christophe ! Dar cînd Hazzard se izola în laboratorul său, chipul său trăda îngrijorarea și frica de necunoscut.

Dacă aventura lor dă greș ? În cazul acesta, Ruth și-ar fi sacrificat zadarnic cei o mie de lire. Iar efectul moral al unei asemenea înfrîngeri ar fi îngrozitor. Cîți ani lungi și grei, luptase cu morile de vînt ? Niciodată însă nu se simțise atît de înfricoșat și nesigur ca acum. Îmbătrînea. Descurajarea se infiltra mai repede în suflet. Nu mai avea același curaj, nici aceeași vitejie pentru luptă. Vedea viața ca printr-o perdea de ceață. Dacă te pierzi și dispari în ceață, cine se impresionează ? Poate o soție credincioasă și unul sau doi oameni.

Era îngrijorat, pentru polița asigurării ce o făcuse și care trebuia neapărat plătită zilele acestea.

Ce absurditate !... Stăpînea toate cunoștințele, experiența, dibăcia, era maestru în meseria lui și nu avea prilejul s-o dovedească. Trebuia să stea cu brațele încrucișate și să aștepte...

Ruth aștepta și ea, urmărind cu luare aminte viața din Russel Square, așteptînd cu înfrigurare zbîrnîitul soneriei. Făurise doar un vis frumos ? Nu era oare decît o nebună ambițioasă și devotată, un copil impulsiv ?

Într-o după-amiază de început de Martie, Hazzard surprinse pe Ruth concediind o femeie. Cînd închise ușa în urma ei, el o întrebă :

— Cine era ?

— O femeie care locuiește undeva, prin împrejurimile lui Lunt Street. Am trimis-o la plimbare.

— Venise să mă caute ?

— Da, dar i-am spus că nu ești doctorul acelui cartier.

Hazzard nu se putut stăpîni, și teama lui lăuntrică îl trădă.

— Poate că facem o mare greșeală, Ruth. N-ar fi trebuit să distrugem toate punțile. Ai luat adresa ?

Ruth minți.

— Nu !

Ruth în sinea ei era jignită, pentru că el dăduse dovadă de o clipă de descurajare. Dar îl înțelegea. Avea dreptul să fie slab pentru că se temea de viață, nu pentru el, ci

pentru ea. Își simțea sufletul plin de dragoste și de compătimire.

— Nu-ți mai face griji, iubitule. Sînt convinsă că vom reuși. Trebuie să avem puțină răbdare.

Ea îl cuprinse cu brațele.

— Încrederea mea este nezdruncinată. Trebuie să fim încăpățînați și tari.

Christophe era uimit de această energie și de acest curaj.

CAPITOLUL XXXI

1

În acest an, luna Martie nu se arătă în culori prea cochete. Ploua mereu și vremea era întunecată. La începutul primăverii ninsese puțin și Russel Square se transformă într-un lac de apă. Cînd Ruth stătea în dreptul ferestrei ce dădea spre stradă, se întreba dacă această vreme urîtă ar putea să le aducă o veste bună. Vreme de bronșită și de gripe ? Un timp minunat pentru vînzătorii de umbrele. De ce dar această vreme n-ar fi prielnică și medicilor ?

Se părea că întîi Aprilie venise pe neașteptate. Venise din răsărit, limpede, călduț și aurit. Era una din acele zile uluitoare care îți aduc soarele în casă și în suflete. Bobocii de aur ai liliacului străluceau în lumină. Lumea rîdea, simțindu-se întinerită și îndrăgostită.

Ruth aplecîndu-se din întîmplare peste fereastra de la primul etaj, văzu un spectacol nou. Drapelul englez fluturа pe acoperișului Hotelului Imperial. Primăvara și progresul se uneau pentru a înălța un stindard.

— Christophe, au înălțat steagul Imperialului !

Hazzard se bărbierea.

— E 1 Aprilie, Ruth !

— Oh ! adevărat ! Vino și tu să privești !

Pentru Ruth, acest drapel era o prevestire. Hazzard se supuse și veni la fereastră.

— În tot cazul, prefer Union Jack, drapelul roșu, pentru că viața este un amestec de culori.

Ruth era agitată, dar n-ar fi putut spune de ce. Poate soarele să fie autorul acestei agitații. O asemenea zi însorită trebuia să aducă o bucurie, o veste, ceva bun și plăcut. Însăși masa pregătită pentru ceai surîdea misterios.

Hazzard deschidea scrisorile, alcătuite in cea mai mare parte din circulare si reclame, cînd cineva sună la ușă.

Ruth, dintr-o săritură era în picioare și aruncă o privire în oglindă. Luă caietul de adrese și o îndepărtă pe Elisabeth, care tocmai se pregătea să deschidă.

— Mă duc eu !

Pe pragul ușii se afla un portar de hotel.

— Doctorul Hazzard este acasă, domnișoară ?

— Da !

— Ar putea să vină imediat la Hotelul Craven ? Sînt două cazuri urgente !

Cu un aer solemn, Ruth notă ceva în caiet.

— Voi comunica imediat domnului doctor Hazzard. Cred că într-o jumătate de oră va fi la hotel.

Alergă spre sufragerie și îl înlănțui pe Christophe cu brațele.

— 1 Aprilie, iubitule. Hotel Craven, două cazuri foarte urgente.

Ea netezi cu mîneca rochiei jobenul lucios și îi verifică hainele, pe care adesea el le trata cu neglijență.

— Christophe, încep să cred că roata norocului se învîrtește. Speranța ei se adeveri. În timpul absenței lui Hazzard, fusese căutat de două ori. În amîndouă cazurile, era vorba de pacienți noi. Ruth inscrise numele și adresele, explicînd politicos că doctorul era foarte ocupat, dar că va trece cu siguranță, de îndată ce va fi liber. Îl aștepță în sufragerie. De îndată ce-l văzu, se ridică strălucitoare de bucurie :

— Două cazuri noi, doctore !

Ea dădu numele și adresele.

— Despre ce era vorba la Hotelul Craven ?

— O gripă serioasă și o pneumonie.

— Minunat ! Nu mi-aș fi închipuit-o niciodată !

Ea se instală lîngă fereastră pentru a supraveghea squarul, avînd certitudinea că visul ei devenea realitate. O siluetă subțirică, în livrea albastră cu fire de argint, se strecura prin circulația străzii, venind de la Hotelul Imperial și îndreptîndu-se spre casa lor.

Ruth stătea nemișcată pînă auzi zbîrnîitul soneriei. Trebuia să-și ascundă graba în fața tînărului comisionar. Deschise ușa.

— Bună ziua, ce dorești ?

Băiatul avea în mînă o scriscare pe care o întinse lui Ruth.

— E foarte important. Aștept răspunsul.

Ruth citi.

— Domnul Oswin Mack.

Dedesubtul numelui erau scrise cîteva cuvinte : „Aștept pe doctorul Hazzard imediat". Ruth furișă scrisoarea între paginile caietului de adrese.

— Doctorul nu e acasă pentru moment. Cred că va fi aici peste o oră. Îi voi comunica imediat mesajul domnului Oswin Mack. Spune, te rog, domnului Mack, că poate să-l aștepte pe doctorul Hazzard peste o oră cel mai tîrziu.

2

Ascensorul îl conduse pe Hazzard pînă la ultimul etaj al Hotelului Imperial. Băiatul de la lift îi deschise ușa și îi dădu lămuririle :

— La dreapta, în fund pe coridor veți vedea cartea de vizită a domnului Mack pe ușa apartamentului.

Un valet stilat luă pălăria și haina doctorului și îl conduse într-o cameră orientată spre vest.

Această încăpere spațioasă avea patru ferestre mari. Tot peretele din afară părea construit din sticlă. Vederea se întindea spre Russel Square și spre oraș. Mașinile, trăsurile și oamenii din stradă păreau niște cărăbuși.

Întins într-un fotoliu adînc și sprijinit de trei perne de catifea roșie, se odihnea un bărbat îmbrăcat într-un halat de casă chinezesc. Fuma o țigară de foi. Prima impresie a lui Hazzard despre un bolnav era foarte vie. Văzu mono-

clul, dinții îngălbeniți, fața prelungă, palidă și tăioasă ca lama unui cuțit, coama de păr alb și țigara de foi. Domnul Mack era de o slăbiciune înfiorătoare ; ochii lui de culoare cafenie păreau negri.

Întinse o mînă descărnată.

— Te rog să mă ierți dacă rămîn în poziția asta. Mîna era rece și fină, dar energică.

— Sînt din nou într-o zi proastă. Asta mi se întîmplă destul de frecvent. Doctore, te rog ia loc. Nu cred că vei reuși să faci mare lucrù pentru mine. Ochii lui negri fixau pe interlocutorul său cu intensitate. Cînd surîdea, zbîrciturile obrazului palid și ale pielei întinse păreau să se spargă.

Hazzard se așează pe un scaun, cu spatele întors către lumină. Domnul Mack îi aminti pe un faimos om politic. Asemănarea era uluitoare.

— De ce boală suferiți ?

Bolnavul părea că se amuză și îndreptîndu-și vîrful țigării spre șirurile de ferestre, făcu o remarcă asupra peisajului.

— Ce spațiu ! Nu este așa, doctore Hazzard ?

— Da.

— Asta este și viața mea. Am dorit întotdeauna să cuceresc spațiul, dar cred că el m-a doborît.

Hazzard era nervos. Își dădea seama ce influență ar putea avea domnul Mack asupra carierei unui mic doctoraș necunoscut. În timp ce privea pe fereastră, privirile lui căutară casa lor și gîndurile lui se opriră la Ruth. De-a lungul anilor petrecuți la spitalul Bennet nu fusese niciodată îngrijorat pentru un caz de boală ; dar Londra, luptele cotidiene și dușmănia oamenilor te fac să cunoști frica. Hazzard luă mîna domnului Mack și îi căută pulsul.

— Cîte țigări din astea fumați pe zi ?

— Douăsprezece !

Domnul Mack lăsă să cadă țigara pe jumătate fumată într-o scrumieră de aramă. Observă chipul doctorului cu o liniște diavolească. Sănătatea lui îi era indiferentă. Doctorul putea spune ce vroia, el va continua să fumeze o duzină de țigări pe zi. Hazzard își retrase mîna. Găsise arterioscleroză și un puls neregulat și accelerat.

— Șase țigări prea mult, domnule !

Domnul Mack îi surîse.

— Mă întrebam dacă mi-o vei spune !

— E de datoria mea s-o spun !

— Este și de datoria d-voastră să-mi lungiți viața ? Dar să presupunem că mi-ar fi indiferent să trăiesc sau să mor. Atunci ?

Hazzard îl fixă în ochi.

— Atunci ?... De ce m-ați chemat ?

Întrebarea, ori poate felul în care fusese aruncată, îl interesă mult pe domnul Mack. Ea părea să aștepte un răspuns. Nouăzeci și nouă de întrebări dintr-o sută nu cer un răspuns serios, dar rămîne întotdeauna cea de a suta întrebare... și ea trebuie satisfăcută.

Domnul Mack răspunse surîzînd :

— Vroiam să vă cunosc !

3

Hazzard se întoarse acasă, în acea stare de spirit neliniștitoare și nedumerită care este rezultatul unei întîlniri cu o personalitate capricioasă și complicată, a cărei imagine rămîne clară în minte, dar care nu se poate defini cu ușurință.

Domnul Mack era o ființă foarte complexă, dar avea acel ceva nedeslușit care se desprinde dintr-o operă de artă, fie o carte, fie o pictură, fie un om. Hazzard consultase corpul acestui om, dar din punct de vedere spiritual, această personalitate strălucea de forță.

Hazzard făcu apel la această personalitate :

— Dacă nu urmați sfaturile mele...

— Eu singur îmi iau această răspundere, doctore Hazzard. Cînd lumea dorește să obțină un lucru pe gratis, atunci începe să vorbească de socialism. Doresc să te ocupi de mine, doctore Hazzard !

— Dar în aceste condiții, îmi va fi cu neputință să vă ajut !

Domnul Mack aprinse din nou o țigară.

— Înțeleg, sînteți un idealist. Pentru d-voastră, munca nu merită să fie împlinită dacă nu aveți credința că veți obține un rezultat.

— Evident... altfel aș fi plătit ca să nu fac nimic.

Aruncîndu-i o privire inteligentă și prietenoasă, domnul Mack răspunse :

— Bine... să presupunem că v-am numi „inspectorul meu de asigurare pe viață". Și oferind o țigară lui Christophe : „Puneți-o, vă rog, în buzunarul hainei și fumați-o diseară."

Hazzard coborî în ascensorul cu desene aurite. Domnul Oswin Mack cunoștea starea sănătății sale tot atît de bine ca un medic. Știa că putea să mai trăiască cinci ani sau să moară în cinci minute ; Hazzard devenea medicul lui de casă. Dar de ce ? De ce, din moment ce nu căuta să se vindece și nu vărsa nici o lacrimă pe soarta lui ?

În timp ce Hazzard se îndepărta de hotel, domnul Mack dădea valetului său un ordin :

— Soames !

— Da, domnule !

— Coboară, te rog, și spune domnului Gaiter că doresc să-l văd.

Soames execută ordinul imediat, căci era în serviciul domnului Mack de șapte ani și știa că dacă stăpînul lui îi spunea : „Du-te acolo" sau „trebuie să faci asta", trebuia să execuți fără întîrziere.

Trecură două minute între plecarea servitorului și sosirea lui Gaiter.

— Ați dorit ceva, domnule Mack ?

— Cînd va fi nevoie de un doctor în hotel, să-l chemați pe doctorul Hazzard, Russel Square 107 .

— Pentru personal, domnule Mack ?

— Pentru oricine. Dar mai ales pentru clienții hotelului. Un doctor bun și priceput este de o importanță foarte mare pentru un hotel ca al nostru. Te rog să-l înștiințezi pe portar.

— Bine, domnule !

— Mulțumesc, asta e totul !

Domnul Mack o intrigă mult pe Ruth, dar i se păru că și Hazzard păstra o anumită reticență.

— Dorește să-l îngrijesc.

— Dar asta e minunat ! Spune-mi dragule, ce fel de om este ? Și cum arată ?

— Cum arată ? Este un om înalt și slăbănog, cu părul alb, cu o țigară de foi și doi ochi negri, sfredelitori și inteligenți. Este un original. Trebuie să-l văd de două ori pe săptămînă. Vizita este plătită o guinee.

— Asta face mai mult de o sută de lire pe an !

Hazzard părea îngîndurat. Nu era prea mulțumit de felul cum se aranjară lucrurile, căci avea impresia că era datornicul cuiva. Dar această extraordinară zi, cînd norocul pătrunse în casa lor, nu trebuia întunecată cu gînduri negre.

Un pacient ca domnul Mack punea în umbră pe ceilalți pacienți, așa cum Hotelul Imperial dobora casele dimprejur, cu forma lui gigantică. Hazzard putea înscrie în registrul lui numele a cinci pacienți noi și obținu în acea zi, intrarea în două hoteluri mari.

— Christophe, visul meu începe să se realizeze.

Ruth jubila. Ea se apropie de fereastră. Soarele de Aprilie se răsfrîngea pe ferestrele Hotelului Imperial. Crengile arborilor se clătinau încetișor și păreau să aducă lui Hazzard urările lor de noroc și fericire.

CAPITOLUL XXXII

1

Visurile deveneau realități.

Dar realitatea aduce cu sine mai întotdeauna neprevăzutul și dorința realizată nu e niciodată la fel cu aceea din imaginație. Intervin femei și bărbați și chiar atunci cînd casa este construită și mobilată, supărările .și decepțiile vin să bată la ușă.

Ele trebuiau într-o zi să bată și la ușa fericirii lui Ruth, dar timpul lor era ceva mai îndepărtat.

Foarte rar, domnul Oswin Mack, sprijinit de Soames, cobora cu ascensorul ca un vultur bătrîn care își părăsește cuibul. Portarul și valetul îl instalau într-o trăsură. Trebuiau aproape să-l ducă în brațe, căci genunchii refuzau să mai asculte de acest corp slăbănog și prăpădit. Apoi începea plimbarea. Domnul Mack iubea Londra cum numai un om care a călătorit mult poate să-și iubească orașul natal. În ochii lui, Londra evoca o femeie frumoasă, din cea mai înaltă societate, pe care o cunoști și o stăpînești, dar niciodată în întregime. El regăsea în plimbările lui, amintiri, nume, parfumuri ușoare din zilele tinereții, aventuri și legături trainice.

Plimbările domnului Oswin Mack erau neprevăzute. Să urci într-o mașină și să parcurgi o distanță de numai cincizeci de metri era totuși o expediție curioasă.

Russel Square 107 ! Soames trase de mînerul soneriei, apoi conduse pe domnul Mack pînă la ușa albastră.

Ruth deschise. Cele șase luni trecuseră, dar ea purta mereu uniforma și continua să primească pacienții.

Domnul Mack privi pe tînără femeie, cu ochii lui întunecați de haiduc.

— Doctorul Hazzard este acasă ?

Ruth recunoscu imediat pe curiosul personaj, deși era prima oară cînd îl vedea. Chiar dacă ar fi purtat cizme și o haină de catifea, ar fi rămas domnul Mack. Aparținea unei epoci dispărute și părea să privească generația nouă prin monoclul său ironic, cu aceeași privire pe care ar fi avut-o Don Quijote, privind mașinăriile domnului Henry Ford.

Ruth răspunse că doctorul Hazzard era plecat la un bolnav, dar credea că nu va întîrzia mai mult de o jumătate de oră. Dacă domnul binevoiește să se oboseacă, să intre și să aștepte puțin...

Domnul Mack își scoase politicos pălăria.

— Cu plăcere. Presupun că sînteți doamna Hazzard ! Ea nu putea să-și desprindă privirile de pe chipul vizitatorului. În tinerețea lui, domnul Mack privise și judecase multe femei, după felul în care răspundeau privirilor lui.

— Da, sînt doamna Hazzard ! !

Ea nu-şi putea ascunde surpriza.

— O adevărată camaraderie, e foarte frumos.

El surîse şi lăsă să-i cadă monoclul din ochi. Acest gest neînsemnat îl schimbă în ochii lui Ruth. Nici ea n-ar fi putut spune de ce. Domnul Mack rămînea acelaşi, deşi cu totul diferit. Părea că privirea lui rece şi scrutătoare pierdea nuanţa de asprime şi de nepărtinire, pentru a se umaniza şi a se colora de prietenie.

Ea se dădu la o parte, ca să-l lase să treacă.

— Sufrageria este încălzită.

— Acolo vă instalaţi de obicei ?

— Uneori !

— Şi astăzi ?

— Nu, la etajul de sus, dar camerele nu sînt suficient mobilate.

— Dacă îmi daţi voie, vă însoţesc sus. Nu cred să fi venit aici în calitate de bolnav. Da, da, voi putea foarte uşor urca scara.

El care înfricoşa pe atîţia bărbaţi, nu înspăimînta defel pe tînăra femeie. Era doar puţin mirată. Avea aerul atît de puternic şi totuşi atît de şubred.

— Nu pot să vă ajut ?

El refuză şi urcă scara, foarte drept, ţinîndu-se de rampă. Ea urca în urma lui. Acest om îi inspira un sentiment ciudat. Recunoştinţă ? Nu, nu era recunoştinţă, dar ceva mai personal, mai intim, mai impulsiv ; poate puţină compătimire şi duioşie, căci Ruth era foarte intuitivă. Ea îl ajunse din urmă, apropie un fotoliu acoperit cu creton, aproape de căminul în care ardea un foc vesel.

— Mulţumesc, doamnă !

Domnul Mack se lăsă să cadă încetişor în fotoliu.

Ruth simţi că acest om nu-şi impunea în chip inutil un efort atît de dureros. Ea se aşeză în faţa lui, alături de măsuţa ei de lucru şi îşi reluă broderia, căci viaţa alături de Hazzard o învăţase să fie foarte naturală. Nu se gîndi nici o clipă că ar trebui să se scuze faţă de domnul Mack pentru că continua să lucreze faţă de el.

— Bărbatul meu începe să-şi facă o clientelă serioasă.

Domnul Mack o studia ; ea reprezenta în ochii lui tipul însuşi al femeii. Era drăguţă şi avea o voce mlădioasă şi

expresivă. Domnul Mack cunoștea sexul feminin în ciorapi de ață, tot atît de bine ca și în ciorapi de mătase.

— Da, Londra începe să-l descopere pe bărbatul dumneavoastră !

— Este un om remarcabil !

El îi răspunse într-un fel care o uimi îndeajuns de mult, dar mai tîrziu, cînd Ruth învață să-l cunoască mai bine, asemenea fraze nu o mai surprindeau.

— Drăguța mea, eu te rog să nu devii niciodată o doamnă. Rămîi așa cum ești acum !'

Ea îl privi intrigată.

— Dar nu m-am gîndit niciodată.

— N-o face, te rog. Gîndește-te la crinii ce cresc pe cîmpie. Femeile distinse sînt îngrozitoare !

Dar ce vroia să spună prin asta ? Ea îl privi îndelung și descoperi ceva. Asta să fie oare ? Deodată, ea înțelese sau credea să înțeleagă. Chipul palid, umbrit de acești ochi neliniștiți, era chipul unui om foarte singuratic.

El privea mîinile tinerei femei.

— Nu vreți să luați ceaiul cu noi ?

— Cu plăcere, mulțumesc !

— Lui Christophe îi place să vorbească cu d-voastră.

— Atunci, doamnă Hazzard, bărbatul dumitale, iubește probabil pe originali.

Ea surîse.

— Credeți ? Și-a reluat cercetările...

— În laboratorul său.

— Da, v-a vorbit despre asta ?

— Da.

— Luna viitoare va publica un articol în „Ziarul Medical Englez".

— Asupra cărui subiect ?

— Asupra streptococilor și modalitatea de a-i descoperi în leziunile tuberculoase.

Domnul Mack se amuza în sinea lui. El nu întreba ce erau streptococii, căci din întîmplare o știa. Dar ceea ce era demn de reținut, era entuziasmul cu care Ruth se interesa de lucrările bărbatului ei.

După profesia de credință a femeii moderne, era vorba în cazul de față de o adevărată rătăcire. Domnul Mack nu avea nici o simpatie pentru femeile care aveau un mare

cult pentru propria lor persoană, căci vederile și prejudecățile lui puteau fi calificate de femei : preistorice.

Ce de discuții și de vorbărie asupra egalității sexelor !...

Se juca cu monoclul.

— Bărbatul dumitale se entuziasmează în special pentru...

— Da, pentru copiii bolnavi. Noi nu avem copii, domnule Mack. Adesea mă întreb...

Ea ezită și avu aerul puțin confuz.

— Acei care explorează, scumpă doamnă, nu pot să-și ia sarcina de a avea copii. Ca material de experiență... Atunci da. Cred că este punctul de vedere al lui Hazzard. Ar vrea să fie un fel de Luther Burbank pentru copii. Să se ocupe de ei înainte de a fi viciați sau stricați.

— Cred că mai este și altceva, pe care probabil că d-voastră o ignorați. El însuși a fost un copil foarte plăpînd și cînd vede un copil infirm, își amintește de toată copilăria lui. Nu vorbește prea mult, dar sensibilitatea lui vibrează cu intensitate.

— O manie foarte lăudabilă, cînd te gîndești.

Hazzard intră pe ușă și părea foarte surprins să-l găsească pe domnul Mack instalat în această odaie mobilată în chip provizoriu, dar își ascunse surpriza. Ruth îl privi fără să-și ascundă mîndria, căci Hazzard se schimbase mult, dar ea nu se neliniștea încă de această transformare. Din toată ființa lui, se desprindea acum o adîncă încredere în sine. Era sigur, energic și îndrăzneț, trăsăturile feței erau mai viguroase.

El strînse mîna lui Mack.

— Sînt fericit să vă văd la mine, domnule !

— Vroiam s-o cunosc pe soția dumitale, Hazzard.

Ruth surîse bărbatului ei.

— Domnul Mack rămîne să ia ceaiul cu noi.

2

Hotelul Imperial era ultima creație a domnului Mack. El o numea : copilul bătrîneții mele și, comparată cu „Banca Centrală Africană“ și „Compania de Vapoare cu

Aburi“ hotelul părea într-adevăr un copil întîrziat și slăbuț. Dacă cineva îi vorbea de ultima lui întreprindere, el răspundea :

— Dragul meu, aveam nevoie de o jucărie, de o casă cu păpuși pentru un nebun bătrîn. As fi putut tot atît de bine să mă însor cu o fată tînără, dar am preferat să adăpostesc în hotelul meu oameni feluriți și să-i studiez.

Viața domnului Oswin Mack fusese o realizare permanentă de proiecte grandioase. El își construise piramida vieții sale. Își trimisese vapoarele pe mări îndepărtate, acaparase tot aurul băncilor, își îndepărtase numeroase Medee din drumul său. Ar fi putut să lupte cu Richard-Inimă-de-Leu, cu Bayard, cu Christophor Columb sau cu familia Borgia. Era unul dintre primii oameni din Anglia care urcase într-un aeroplan. Putea să spună împreună cu Lander : „Îmi încălzesc mîinile la focul vieții“.

Asemenea oameni nu mor, ci explodează, și viața lui Mack nu fusese decît o lungă serie de explozii ; înainte ca să se sfîrșească ultima explozie, el pregătea alta și mai uimitoare. Dar exploziile acestea începeau să slăbească. Domnul Mack încearcă acum să se distreze.

Într-o dimineață, el spuse lui Hazzard :

— Doctore, mă vezi în director de spital ?

Hazzard îi afirmă că lucrul acesta nu-l surprindea defel, dar că erau multe greutăți. Bunăoară : reuniuni, conferințe, discuții și numeroase funcțiuni obositoare.

— Ați pus această întrebare medicului ?

— Da !

— Dar... din punct de vedere financiar ?

— Am hotărît și aranjat totul. Voi fi un fel de autocrat. Voi accepta să iau frînele direcției, cu condiția ca toate ședințele să aibă loc aici. Pe de altă parte, cred că vei fi ales membru în consiliul nostru.

— Eu... Cum asta ?

— Am auzit vorbindu-se că anul acesta vei deveni unul din cei doi medici șefi ai clinicii infantile de la Marylebone. Considerînd vechimea dumitale în acel spital și serviciile imense pe care le-ai adus, decanii spitalului te vor alege în consiliu.

Toată după-amiaza Hazzard se gîndi la această veste, care îi apărea ca foarte importantă și mai ales semnificativă pentru că spitalul Marylebone avea nevoie de o personalitate energică și autoritară care să știe să conducă și să organizeze pe baze solide clinica de copii. Directorul actual era un bătrînel foarte amabil și binevoitor care vizita sălile, se juca și glumea cu copiii, dar calitățile lui nu mergeau mai departe. În chestiunile financiare era cu totul incapabil. Hazzard se obosea din ce în ce mai mult. Cînd succesul apare fără să te aștepți, privești spre mijlocul mării și nu coasta. Cînd se întorcea acasă, se ducea de-a dreptul la laboratorul său. Soția lui avea misiunea să supravegheze termometrul în lipsa lui. Hazzard, cum intra în laborator, se instala pe un scaun și ridica pînza microscopului.

Nu auzea gongul care anunța ora prînzului. Era adîncit în gîndurile și observațiile lui. Se auzeau bătăi în ușă. Ruth venea să-l cheme la masă.

Ea continua să poarte uniforma albastră pînă la ora patru, fără ca Hazzard să se mai opună. Personalul casei se mărise. O fată tînără și foarte drăguță învăța să deschidă ușa și să primească pacientul în așa fel încît să se simtă singurul bolnav interesant pe acest pămînt. Încetul cu încetul, Ruth lăsa în seama lui Nelly grija ușii principale și n-o înlocuia decît numai atunci cînd subreta trebuia să plece de acasă. Dar Ruth se ocupa ca și înainte de registrele lui Hazzard. Ea îi scria scrisorile, făcea socotelile, și încet încet, devenea ajutoarea lui de laborator.

Avea motivele ei să poarte uniforma albastră și șorțul ei de infirmieră, motive pe care puține femei și mai ales puțini bărbați le-ar fi înțeles. Domnul Mack le ghicea, dar el era o ființă excepțională. El vedea în această ținută un simbol. Adesea se întreba dacă Hazzard, acest observator neînduplecat, își dădea seama de ce și în ce scop soția lui purta această rochie. Un geniu poate să fie tot atît de orb ca și un liliac în plină zi.

Hazzard ieși din laborator și închise încetișor ușa în urma lui. O întîlni pe soția lui pe coridor. Ea îl aștepta pentru masă.

— N-am auzit gongul. Rămîi acasă, în după-amiaza asta, Ruth ?

— Da !

— Atunci, vei supraveghea incubatorul.

Ea îl privi atent fără ca el să-şi dea seama. Adesea, privindu-l, ea nu se putea impiedica să nu se gîndească la o fereastră cu perdelele trase.

Coborîră pentru dejun. Nelly, după ce servi la masă, rămase în picioare lîngă bufet.

Ruth îi spuse amabil :

— Nu trebuie să aştepţi, Nelly, vom suna cînd va fi nevoie.

Cînd uşa se închise, Hazzard aruncîndu-i o privire furişă, spuse :

— Azi dimineaţă, am aflat o veste extraordinară.

Ruth, mută, aştepta, cum ştiu să aştepte femeile inteligente.

— Mack primeşte conducerea spitalului de copii Marylebone. Privirea lui Hazzard pierdută în gol, avea o intensitate neobişnuită. Nu bănuia că soţia lui era la curent cu acest eveniment, fiindcă şi oameni ca Mack spun totul unei anumite categorii de femei.

— Eşti mulţumit ? întrebă Ruth.

Firește că era mulţumit. Ce coincidenţă minunată ! Dar Hazzard nu realiza defel că în general, coincidenţele nu au ce căuta în cariera Domnului Mack, acest om care nu pierdea niciodată scopul pentru care făcea un anumit lucru, chiar atunci cînd voia să se distreze.

— Posibilităţi de necrezut, Ruth, personalitatea lui, averea lui, influenţa lui. Este omul visat, omul de care avem nevoie !

Cu multă blîndeţe în voce, Ruth spuse :

— Tu te gîndeşti şi la altă posibilitate, Christophe. Un om, pentru copii, la ţară.

Chipul i se lumină.

— Oh, da. Să poţi începe de la bază ! Soare mult, aer curat, atmosferă prielnică şi condiţii higienice ! Să stăpîneşti viaţa. Un Leysin englezesc !

— Este o idee minunată.

— Nu este o idee. Este o realitate !

O femeie care iubește își dă seama imediat de amănuntele cele mai neînsemnate ; uitări și tăceri, amabilități, surîsuri, priviri, duioșie. Chiar dacă în realitate aceste amănunte și nuanțe nu sînt vinovate, au o mare importanță pentru o femeie care stă toată ziua acasă. Ruth reținea mici transformări în firea soțului. Cu șase luni înainte, cînd Hazzard se întorcea acasă, avea obiceiul să intre de îndată în salon, ca s-o găsească pe Ruth, afară doar dacă ea nu alerga înaintea lui, să-i facă o comunicare. Acum, de îndată ce trecea pragul casei, alerga spre laborator, trecînd prin fața camerei, unde stătea Ruth.

Era normal, ba poate chiar inevitabil, dar cînd Ruth auzea pașii bărbatului ei îndepărtîndu-se, simțea un gol în suflet și o mare decepție. Își amintea de trecut, de acea vreme îndepărtată, cînd îl cunoscuse, de acele zile pline de amărăciune și de luptă. Dar acum, cînd lumea îl răsfață, el devenea un om ocupat, foarte ocupat. Ruth rămînea foarte des și foarte multă vreme singură. Hazzard intra și ieșea din casa lui în fugă. În timpul meselor stătea tăcut. Din zi în zi devenea mai tăcut și mai laconic.

— Nu mă aștepta cu ceaiul, Ruth, voi reveni tîrziu !

Nu se mai interesa de casa lui, nu mai vedea nimic din tot ce făcea soția lui. Dacă Ruth confecționa o nouă pernă și o așeza pe fotoliul lui preferat, el n-o remarca. Trebuia să-și observe bolnavii din afară atît de mult, încît uita s-o mai privească pe soția lui.

Se înșela ea oare ?

Ruth nu avea pe nimeni căruia să i se spovedească. Dealtminteri, ea nu făcea parte din acea categorie de soții ce trăncănesc despre secretele intime ale căsătoriei. Se simțea din ce în ce mai singură. Succesul ! Era o ironie a soartei ? Succesul distrugea oare fericirea anilor grei de suferință și luptă ?

Cu multă prudență, ea îi vorbi domnului Mack, într-un chip destul de impersonal. Îl vedea foarte des, căci venea în fiecare săptămînă în chip regulat să ia ceaiul la ei. Aproape întotdeauna Hazzard era în oraș sau se întorcea tîrziu.

Pe jumătate glumind, ea se plînse domnului Mack.

— Vedeți și d-voastră cît de ocupat este Christophe !

— Succesul, izbînda, drăguța mea ! Uneori vine ca un uragan...

Ea tăcu o clipă, gîndind la vremea cînd erau în Elveția.

— Da, da, și uneori tîrăște și distruge tot ce-i iese în cale !

— Nu întotdeauna ! Nu uita că omul e dator să se caţere pînă pe culmea propriului său munte... Altfel, are credința că și-a irosit viața zadarnic.

— Toți oamenii, domnule Mack ?

— Nu ! Numai aceia care au o valoare personală.

Își înfipse din nou monoclul în ochi și privi focul. Da, acei oameni care aveau o valoare personală ! Dar el, Oswin Mack, nu își împărțise viața cu nici o femeie. Avusese doar numeroase aventuri. Astăzi privea viața cum privea și Londra ; printr-o fereastră a hotelului. O privea de sus, cu imparțialitate. El spuse :

— Trebuie să-i lași unui bărbat frîu liber ! Dacă este un bărbat de calitate bună, nu poate să-ți pară rău niciodată.

Ruth privea la rîndul ei focul. Surîse, dar păstră un aer de îngrijorare.

— Am dorit cu toată puterea acest succes. Numai de l-ar face fericit. De altfel, nu e vorba decît de el.

— Asta gîndim întotdeauna !!

Mack regretă de îndată răspunsul lui ironic.

— Se spune că bărbatul are nevoie de bani, de succese și de femei... este adevărat ! Dar femeia ? Nu are nevoie de nimic ? Iartă-mi, te rog, întrebarea indiscretă : Cîtă vreme mai ai de gînd să porți această uniformă albastră ?

Ruth se smulse din gîndurile în care se adîncise, pentru a-i arunca o privire copilăroasă.

— De ce, uniforma mea nu vă place ?

— Pînă la un anumit punct, da. Este un costum splendid ! Îmi amintește în același timp pe o secretară particulară și pe o infirmieră. Dar să vorbim despre altceva. Spune-i lui Hazzard să... o văzu pe Ruth tresărind. Din nou privi focul.

— Să nu mai vorbim de asta, te rog. Dumneata știi doar mai bine ca mine ce trebuie să faci. Nu ?

Hazzard se întoarse tîrziu. Telefonase de la Hotelul Imperial că era reținut și o rugase pe Ruth să aștepte cu masa de seară o jumătate de ceas. Asemenea întîrzieri și neregularități sînt inevitabile în casa unui doctor.

4

Chipul lui Hazzard era sever și crispat. Desfăcu șervetul și învîrtea lingura de supă cu un aer preocupat.

— A, da ! Mack oferă un mare dineu săptămîna viitoare, o recepție oficială.

— O masă oficială, Christophe ?

— Da, pentru Consiliul spitalului Marylebone și alte personalități. Vrea să le supună ideea sanatoriului !

— Oh ! Ce fericită sînt ! Este miraculos !

— Da, acest proiect poate deveni o uriașă realizare. Vom primi o invitație specială.

Ea îl privi cîteva clipe fără să scoată un cuvînt.

— Trebuie să merg și eu ?

— Fără îndoială ! E necesar !

— Dar atunci, voi avea nevoie de o rochie !

— Cumpără-ți una frumoasă.

— O rochie de seară ?

— Firește !

CAPITOLUL XXXIII

1

Problema acestei rochii de seară preocupă pe Ruth vreme de ceasuri și zile întregi. Se gîndi s-o coase singură, dar își dădu seama că această rochie era totuși toaleta cea mai importantă din viața ei, mult mai importantă decît rochia ei de mireasă și că o rochie confecționată de ea nu va avea eleganța dorită, pentru a se prezenta în această societate distinsă.

Această masă oficială o înspăimîntă puțin, căci ea nu fusese încă niciodată invitată la o masă protocolară. Nu cunoștea regulile etichetei. Zărind într-o vitrină din Oxford Street, o cărțulie intitulată : „Cum să te porți în lume“, ea o cumpără și o citi în taină. Nu prevăzuse si această latură a succesului. Își dădu seama deodată, de răspunderea ce o avea de a fi soția lui Hazzard, soția unui membru al Societății Regale de Medicină. Cine făcea parte din consiliul spitalului ? Acești domni vor fi oare foarte mîndri și te vor ține la distanță ?

Se temea grozav de mult să nu pară stîngace și să nu aibă aerul prea înspăimîntat. Asta putea să fie în defavoarea lui Christophe !!

Ea venea dintr-o lume foarte modestă. Uneori, în clipe de amărăciune, auzea parcă șoptindu-se :

„Firește, soția doctorului Hazzard este o fostă vînzătoare de magazin“. Se cutremura la acest gînd. Ea nădăjduia să fie ceea ce fiecare soție dorește să fie, o femeie pe care bărbatul o prezintă cu mîndrie. Vroia să împartă succesul cu el !

Rochia de seară trebuia să fie perfectă. Se duse deci la Ray și sacrifică economiile ei pe șase luni. Își alese o rochie roz foarte vaporoasă. Cînd se privi în oglindă, văzu că alegerea ei era foarte fericită. Era un gust simplu și natural și se bucura de o rochie frumoasă, ca toate femeile dealtfel.

Își regăsi încrederea în sine. Christophe n-o văzuse niciodată într-o rochie atît de elegantă și cu siguranță că o va găsi frumoasă. Dar nu-i spuse încă nimic. Își stăpîni cu greu dorința de a i-o arăta, pentru a-i face surpriza de a apărea deodată în ochii lui, ca o femeie frumoasă, soția unui medic celebru. Era convinsă că va plăcea și domnului Mack, mai ales lui, în acea rochie splendidă.

Ziua cea mare sosi în sfîrșit. Ruth urcă în camera ei de pe la orele șase. Masa trebuia să aibă loc la șapte și jumătate și ea vroia să se îmbrace singură, căci în asemenea împrejurări, femeia cea mai altruistă găsește prezența bărbatului de prisos. Se pieptănă cu o atenție deosebită. Pentru prima oară ea reuși să-și aranjeze părul exact cum dorise. Prevestire fericită.

Hazzard vizită pe încă doi bolnavi grav.

La șase și jumătate, ea auzi ușa de la intrare deschizîndu-se și o voce care striga :

— Ruth !

Ea deschise ușa camerei de culcare.

— Christophe, este șase și jumătate !

— Ruth, vrei tu să-mi pregătești fracul ! Mai am de făcut o vizită la Tavistock Square.

Vocea lui trăda nervozitatea, și într-o asemenea seară, nervozitatea și graba nu preziceau nimic bun.

— Voi pregăti totul. Nu trebuie să ajungem cu întîrziere.

— N-am ce face !

Și ea se simțea foarte agitată. O sună pe Nelly, ca să-i ajute la îmbrăcat, dar mîinile subretei erau reci și neîndemînatice. Nelly se extazia :

— E superbă rochia, doamnă !

Ruth o îndepărtă pe Nelly și după ce se examină îndelung în oglindă, se întrebă dacă trebuie să-și pună pantofi de mătase neagră sau de argint. Apoi deschise dulapul și sertarele și scoase îmbrăcămintea bărbatului ei. Avea două cămăși cu plastron. O alese pe cea mai bună, căută butonii de aur pentru guler și manșete, dar nu găsi cravata albă ; cu toate acestea știa că avea una. În cele din urmă, găsi sub maldărul de batiste o cravată albă demodată, mototolită și veche. De ce nu se gîndise înainte ? Dar fusese atît de ocupată de propria ei rochie ! Ce distrați și incapabili sînt bărbații !

Pregătise totul pe pat și coborî în salon. Aruncă o privire asupra pendulei și se apropie de cămin.

Șapte fără cinci ! Ce păcat ! Ar fi vrut ca bărbatul ei s-o privească în liniște. Se enervă puțin.

La ora șapte și cinci îl auzi pe Hazzard intrînd și urcînd scara în fugă. Șchiopăta mai mult ca de obicei, era deci foarte obosit. Se duse de-a dreptul în camera de culcare. Ea și-l închipuia cum se enerva cu cămașa scrobită și îi veni în minte că uitase să-i pregătească pantofii. Ruth ridică din umeri. Se va descurca el singur !

De bună seamă că le găsise și singur. Era șapte și douăzeci și cinci. Intenționat ea nu-și pusese încă haina

pe umeri, căci rochia roz aștepta nerăbdătoare. În sfîrșit el coborî și deschise ușa salonului.

— Ești gata ?

— Christophe, un moment !

El intră.

— De ce nu ți-ai pus încă haina ? E timpul să plecăm.

Ea își luă haina și surîsul ei muri pe buze. Într-o clipă, avu senzația unei apropiate catastrofe.

— Privește rochia mea cea nouă. Îți place ?

Îi aruncă o privire grăbită și surprinsă. Își dădu seama că soția lui era adorabilă, dar alte preocupări îl absorbeau.

— Rochia este foarte frumoasă, Ruth. Ai făcut-o singură ?

— Nu, am comandat-o la Ray !

— Ah ! e lucrată la Ray ? Pune-ți repede haina. Sîntem de pe acum în întîrziere cu cîteva minute.

2

Ascensorul îi conduse pînă la ultimul etaj al Hotelului Imperial. Soames, foarte stilat, luă pălăria lui Hazzard și haina lui Ruth, și îi anunță :

— Doctorul și doamna Hazzard.

În marele salon, erau strînși laolaltă vreo duzină de bărbați. Discutau de unele și de altele, așteptînd pe cei doi întîrziați. Încăperea era luminată în chip strălucitor. Toți acești oameni o înspăimîntau pe Ruth. Ea remarcă imediat că nu se afla în această societate decît o singură femeie, o persoană înaltă, subțire și distinsă, îmbrăcată într-o rochie de catifea neagră, purtînd în jurul gîtului un colier de perle și cu părul negru într-o pieptănătură strînsă care făcea să semene cu o mască. Discuta cu Oswin Mack.

Domnul Mack ieși să întîmpine pe cei doi întîrziați, ținîndu-se parcă în echilibru, pe picioarele lui nesigure. Purta monoclul, căci în seara asta mai ales, monoclul era de rigoare.

O privi pe Ruth cum avea obiceiul să privească pe o femeie frumoasă, îmbrăcată elegant.

— Este privilegiul medicului să sosească ultimul. După ce aruncă o privire ştrengară lui Ruth, el adăugă :

— Şi dreptul frumuseţei !

Tînăra femeie era crispată. Se gîndi ca chipurile acestor oameni se aseamănă cu plastroanele cămăşilor lor, ţepene, reci şi indiferente !

O văzu pe femeia în negru, strîngînd cu căldură mîna lui Christophe şi aruncîndu-se într-o discuţie aprinsă, ca şi cum nu mai vorbise de cinci ani încoâce. N-o privise defel pe Ruth, dar în clipa următoare, domnul Mack îi prezentă pe tînăra femeie :

— Doamna Hazzard... Lady Sillocks !

Ruth simţi asupra ei doi ochi albaştri care o scrutau. O mînă de gheaţă atinse imperceptibil mîna ei şi se retrase grăbită. Nici un surîs nu descreţea chipul rece şi sever.

— Încîntată să vă cunosc !

Şi Lady Sillocks se întoarse către bărbatul lui Ruth, reluînd imediat discuţia întreruptă.

Ruth rămase în picioare, nemişcată şi izolată. Mack îi veni într-ajutor. O conduse prin mijlocul salonului spre un bătrîn înalt, cu părul alb şi cu faţa roşie.

— Colonel Graham,. îmi dai voie să-ţi prezint pe doamna Hazzard ? Sînteţi vecini de masă.

Colonelul se înclină adînc. Era în acelaşi timp şi tînăr şi bătrîn, foarte plăcut, privind lumea de la înălţimea persoanei sale surîzătoare.

— Încîntat ! Dar eşti vinovat de favoritism, scumpul meu Mack !

Cu o privire ironică în direcţia lui lady Sillocks, el murmură : „Minerva şi Proserpina“.

Alături de acest om, Ruth se simţi mai bine, infinit mai bine. Avea impresia că este protejată de un stejar imens în timpul unei furtuni. Ridică privirea spre protectorul ei.

— Faceţi parte din consiliul spitalului, Colonel Graham ?

— Da, am această onoare !

Un valet ţinînd o tavă cu cocktail-uri traversă salonul.

Prezentă tava în primul rînd Lady-ei Sillocks care, fără să-şi întrerupă discursul, luă un pahar. Apoi veni spre

Ruth, și ea urmă exemplul Lady-ei Sillocks. Ținînd paharul în mînă, ea se întoarse către colonel. Auzise vorbindu-se de cocktail-uri, dar nu băuse niciodată vreunul.

— Sper că nu e prea tare !

El descoperi fetița care se ascundea îndărătul femeii.

— Îmi dați voie să încerc ?

— El gustă și o privi cu ochii de strengar. Hotărît, era foarte naivă, adorabil de naivă.

— Nu, este foarte dulce !

Ea ridică paharul și bău. Simți că un fier roșu îi arde tot corpul. Nu era obișnuită cu alcoolul și în loc să soarbă, ea bău dintr-o singură înghițitură. Roși toată, dar strînse dinții și își reținu respirația. Lupta cu disperare împotriva amețelii care o cuprinse.

Colonelul îi aruncă o privire îngrijorată, apoi păru absorbit de capul Lady-ei Sillocks și începu să vorbească, pentru ca tînăra femeie să-și revină în fire.

— Apartamentul lui Mack e într-adevăr foarte frumos, doamnă Hazzard. Îmi apare ca o casă de sticlă, construită pe culmea lumii. Ce perspectivă ! Ați remarcat priveliștea de la fereastră ? Oamenii care circulă pe străzi, au aerul unei procesiuni de furnici. Am auzit că locuiți în Russel Square. Îmi place foarte mult cartierul Bloomsbury ; îmi amintește de Thackeray.

Amețeala fusese înlăturată. Ruth ieși învingătoare, dar luase și o lecție bună. În îndoială, abține-te, abține-te cu seninătate ! Ținea mereu paharul în mînă, prea uimită și prea speriată, ca să se mai gîndească să se descotorosească de el.

— Pot să vă iau paharul, doamnă ?

Rămînea orb la aceste amănunte, cu discreție și mult bun simț. Se duse să repună cele două pahare pe marginea bibliotecii și reveni spre tînăra femeie, privind-o părintește.

— Bărbatul d-voastră ne va vorbi astă-seară de un proiect de sanatoriu.

Atît cît am putut înțelege este întocmai de ceea ce ar avea nevoie copiii noștri din Londra.

Presupun că sînteți la curent cu toate amănuntele acestui proiect !

Ea ridică privirea asupra lui, ca un copil recunoscător.

— Bărbatul meu este un mare entuziast !

— Mai avem un mare entuziast printre noi, dar nu de aceeași categorie.

Cu privirea, o arătă pe Lady Sillocks.

— Este ceea ce lumea numește o femeie remarcabilă. Ați întîlnit multe femei remarcabile în viață, doamnă Hazzard ?

Ruth o privi îndelung pe Lady Sillocks. Era foarte convinsă că nu putea s-o sufere.

— Este într-adevăr atît de remarcabilă ?

— Cu totul excepțională !

3

Trecură cu toții la masă. Domnul Mack avea în dreapta lui pe Lady Sillocks și în stînga lui pe Hazzard. Ruth era așezată alături de Colonelul Graham, în fața Lady-ei Sillocks.

Cînd domnul Oswin Mack dădea o masă, recepția era foarte frumoasă, dar fără risipă de lux. Ruth nu văzuse încă niciodată o masă acoperită cu atîta argintărie și cristaluri, cu flori, cu fructe și cu mici castroane cu măsline, cu șocolată și cu migdale prăjite. În fața fiecărui oaspete, se aflau cîte patru pahare.

În fața ei se adusese o farfurie mare cu stridii. Nu mîncase niciodată. Cum oare se mîncau ? În ce fel ? O privea neîncetat pe Lady Sillocks, care vorbea cu domnul Mack și nu părea deloc grăbită să mănînce stridiile. Doamne, ce guralivă era femeia asta ! De ce nu începea să mănînce mai repede !

Farfurii cu pîine prăjită și unt erau aduse pe tăvi. Ruth refuză, căci nu știa dacă trebuie să pui pîinea pe masă sau în farfurie. Se uita cu coada ochiului la farfuria vecinului. Simțea că ezitarea ei începuse să se remarce.

Cartea pe care o cumpărase nu vorbea de aceste împrejurări și nu explica cum se mănîncă stridiile.

Colonelul luă în mînă o furculiță.

— Cunoașteți Burnbam-on Chouch, doamnă Hazzard ?

— Nu !

Ea îi era din ce în ce mai recunoscătoare. În chip firesc, ca și cum ezitarea ei nu fusese decît întîmplătoare, ea alese furculița de stridii și aștepta să vadă cum se servea colonelul de ea.

— Ați călătorit probabil foarte mult.

— Nu întotdeauna pentru propria mea plăcere. Burnbam este o localitate foarte plăcută, mai ales pe vremea stridiilor.

Începu să mănînce. Ruth îi urmărea toate mișcările. Lady Sillocks vorbea într-una ! Această femeie era probabil prea remarcabilă ca să se intereseze de mîncare.

Un valet ținea o sticlă de vin deasupra paharului lui Ruth.

— Vin, doamnă ?

Foarte repede și cu hotărîre, ea răspunse :

— Nu, mulțumesc !

Ruth trăise cîteva momente de spaimă, dar odată cu primul fel de mîncare, tensiunea ei nervoasă scăzuse. Chipurile bătrînilor domni deveneau mai prietenoase, plastroanele scrobite mai puțin țepene, dar tot așa de politicoși, de reci și de îndepărtați. Vecinul ei din dreapta n-o supără prea mult. Se ocupa într-atît de mîncare și vin încît o femeie în rochie de seară roz nu avea nici o influență asupra lui. Dar celelalte personalități strînse în jurul mesei începură să se intereseze de Ruth.

O voce strigă :

— Un pahar cu șampanie, nu vă poate face rău, doamnă Hazzard !

Doi ochi albaștri, foarte blînzi, se fixară asupra ei.

— Dar nu beau niciodată șampanie.

— Cu siguranță că nu aveți nevoie !

— Dar dumneavoastră ?

— Ah ! Nu e prea amabil să mi-o spuneți !

— Oh ! Cum de am putut să fiu atît de răutăcioasă ?

El surîse amuzat. Mack reunise în seara asta, două femei demne de a fi cunoscute, dar Ruth apărea în ochii lui Graham cea mai remarcabilă și cea mai demnă de a fi cunoscută.

— Doamnă Hazzard, cred că e cel mai plăcut lucru ce mi s-a spus de-a lungul anilor.

— Dar vă asigur, am spus-o foarte serios !

— Vă cred, Doamnă, și tocmai de aceea, mi s-a părut atît de adorabil, scumpă, micuță Doamnă !

Ea îl privi cu o expresie de copil fericit. Avea oare succes ? Da, trebuia să-și mărturisească cu toată sinceritatea că avea succes pe lîngă colonelul Graham. Vecinului ei din dreapta reveni la suprafață între vînat și desert. Descoperi în același timp pe Ruth și măslinel. Îi întinse cupa.

— Nu, mulțumesc, aș prefera o bucată de șocolată.

Se simțea mai sigură cu șocolata și colonelul îi oferi.

— Foarte bine, nu aveți nevoie de măsline.

Vecinul din dreapta mormăia batjocoritor :

— Dar eu aș vrea să mănînc. Culoarea lor... Oh ! Am greșit... Sînt migdale !

Lady Sillocks mînca și ea măsline și Ruth nu-și lua privirea de pe ea, avînd presimțirea că această femeie va juca în viața ei un rol nenorocit.

Sanchia Sillocks era o femeie extraordinară. Era în permanență agitată, o replică strălucită, nări largi și o gură lacomă. Avea vreo treizeci și șase de ani ; era subțire și fină, și atît de sigură de ea că nu pierdea probabil nici o clipă prilejul să se privească în oglindă. Nu putea sta locului liniștită, făcîndu-te să te gîndești la acele valuri ce se lovesc neîncetat de peretii aceleiași stînci. Ruth văzînd-o cum mînca într-una măsline, tot vorbind cu Domnul Mack și Hazzard, se simți deodată foarte mică și neînsemnată, o ființă prost crescută, îmbrăcată în rochie roz.

De cealaltă parte a mesei, Lady Sillocks expunea teoriile sale, căci avea teorii și vederi asupra tuturor subiectelor cu putință. Ea punea într-una întrebări lui Christophe :

— Dar ar trebui să fiți siguri de rezultatele d-voastră ! Ce se aude cu statistica ? Koch a făcut dezastruoasa greșeală să creadă că atunci cînd încălzești o cultură de microbi la o temperatură...

Ruth asculta vocea ascuțită și monotonă. Ce oare va răspunde bărbatul ei ?

— Să greșești la primele experiențe este adeseori inevitabil !

— Dar opinia publică este defavorabilă acestor greșeli.

— Nu, poate că nu, pentru că se folosește ea însăși, de multe ori, de aceste metode.

— Răspuns foarte curajos. Cu toate acestea, în cazul unui copil tuberculos...

Masa continua. Vocea Lady-ei Sillocks răsuna mereu. Ce femeie remarcabilă ! Să fii în stare să vorbești cu Hazzard, să întrebuințezi același vocabular, să discuți și să-l contrazici uneori, în termeni științifici ! Ruth, alături de Graham, se simțea din ce în ce mai mult, asemeni unei școlărițe neștiutoare. Gelozia o chinuia. Micul ei succes feminin nu mai avea nici un interes.

— Ar trebui s-o auziți pe această femeie făcînd o conferință, spuse bătrînul soldat.

— Ține discursuri ?

— Cum ? N-ați auzit-o încă niciodată ?

— Nu. Ies foarte puțin. Am prea mult de lucru acasă. Dar în definitiv... cine este această doamnă... această Lady Sillocks ?

— Îmi puneți o întrebare foarte serioasă. Are reputația de a fi cea mai bună conferențiară din Londra, și dă lecții la toată lumea. Are un extraordinar simț al răspunderii.

Ruth păru contrariată.

— Da, dar cine este ? Sînt grozav de ignorantă.

— Cred că bărbatul ei se ocupă de navigație maritimă. Acum cîțiva ani a fost înnobilat. Au o casă la Berkeley Square și o reședință de vară în Sussex. Sillocks își trece viața pe terenurile de golf ale Angliei. Și nevasta lui vînează !

— Călărește tot atît de bine cum face toate celelalte lucruri ?

— Nu vorbeam de acest soi de vînătoare, scumpă doamnă, ci de cu totul altfel de vînătoare.

Lady Sillocks se retrase cea dintîi. Ea scutură energic mîinile celor de față, schimbînd atitudinea și expresia chipului pentru fiecare persoană în parte. Ea spuse lui Hazzard :

— Cred, doctore, că a fost o seară importantă pentru noi. Am aruncat o privire pe pămîntul promis. Este opera dumitale !

O privi curios pe această ființă banală care era soția lui Hazzard și îi acordă vîrfurile degetelor ei nobile. Apoi părăsi pe toți acești oameni și fiecare avu senzația că stinsese în urma ei și luminile, lăsînd reuniunea într-o penumbră plicticoasă.

Ruth își dădu seama că mai mulți bărbați se priveau.

Domnul Mack lăsă să-i cadă monoclul, aruncă țigara pe jumătate aprinsă în cămin și aprinse alta.

— Olimpul ne-a vizitat astă seară !

Hazzard lăsă privirea să-i rătăcească pe focul din cămin, ca și cînd ar fi văzut ceva în flăcările vesele. Soția lui se apropie de el și îi atinse brațul.

— Cred că e timpul să plecăm și noi, Christophe !

Avea aerul pierdut și absent. Ea îi întrerupse gîndurile.

— Să plecăm ? Nu încă ! Mai avem ceva de discutat.

Dar dacă Hazzard nu terminase încă de discutat, ceilalți bărbați sfîrșiseră de mult. Planul fusese expus, discutat și adoptat. Un comitet fusese ales. Lady Sillocks promisese să intereseze pe anumite personalități la acest proiect. Nu se mai putea realmente face nimic altceva decît să pleci la culcare.

Toți își luară rămas bun unii de la alții. Soames distribuia paltoane și pălării și la orele unsprezece și douăzeci și cinci, Ruth și soțul ei traversară Russel Square. Stelele păreau atîrnate în vîrful copacilor. Ruth ar fi dorit puțină dragoste și cîteva cuvinte calde, dar Hazzard era pierdut printre stele.

Deodată el rosti :

— Este o femeie cu totul excepțională.

Ruth rămase tăcută. Hazzard avusese aceeași expresie ca și bătrînul soldat, dar cu o nuanță deosebită. Ajunseră în fața casei lor și Hazzard căută cheile.

— Am interesat-o imediat. Este un debut fericit. Iată una din acele femei care știu să realizeze proiectele cele mai îndrăznețe.

El deschise ușa și soția lui intră. Nu-și dădea seama de tăcerea ei, nici de ceea ce putea să spună această tăcere. În tot timpul serii, nu se preocupase o singură clipă de Ruth, căci plutise într-o țară de visuri, în tovărășia Lady-ei Sillocks.

Ruth se simți jignită. Îl lăsă să închidă ușa și urcă să-și scoată frumoasa ei rochie. Îmbrăcămintea ei avusese poate un succes oarecare, dar ea, cu toate acestea, naufragiase.

CAPITOLUL XXXIV

1

Două personalități influente intrară astfel în viața lui Ruth : Domnul Osmin Mack, cu intenția să se amuze și Lady Sillocks, care vîna gloria. Primul vroia să părăsească lumea făcînd ultimul său gest frumos ; creînd un sanatoriu pentru copii, tot astfel cum crease societăți de căi ferate și de vapoare, sau Hotelul Imperial.

Lady Sillocks susținea proiectul, fiindcă avea o pasiune pentru întreprinderile publice, pentru reuniuni și pentru președințiile comitetelor. Proiectele filantropice sînt foarte necesare ; îți dau posibilitatea să faci cunoștința oamenilor influenți, pe care orice femeie de lume trebuie să-i cunoască. Ea putea cere sprijinul episcopului, să-și permită o vizită la contesa de Sligo și la ducesa de Dorchester, fără teamă că va fi prost primită, fiindcă o făcea în favoarea sărmanilor și micuților bolnavi.

Hazzard propune casa mamei sale din Melfont, care ar fi putut să devină centrul organizației. El o dăruia pentru ca să satisfacă un sentiment de dreptate, spunea el. Totuși, generozitatea lui o înspăimîntă pe Ruth, care descoperi în această împrejurare fanatismul soțului ei.

De îndată ce sacrifica cu atîta uşurinţă casa mamei sale, putea să sacrifice alte lucruri în chip tot atît de generos.

— Aş fi vrut totuşi să păstrăm căsuţa, Christophe !

— De ce ? Nu ne servea la nimic. Pe de altă parte, aş vrea să dau şi eu ceva, Ruth !

— Tu ai dat întotdeauna destul de mult. Ţi-ai dat viaţa. Nu e oare de ajuns ?

Ea îşi dădea seama că n-ar fi avut nici o obiecţie de făcut dacă Christophe i-ar fi cerut să facă parte din marea lui acţiune. Dar pentru moment, numai Sanchia Sillocks avea un preţ în ochii lui. Devenea din zi în zi mai excepţională.

Hazzard vorbea fără încetare de Sillocks. Spitalul devenise un fel de casă de păpusi pentru Lady Sillocks. Christophe spunea unele lucruri care o jigneau profund pe Ruth. Lady Sillocks era o suprafemeie, care avea o imaginaţie bogată, care era întreprinzătoare şi genială în tot ce întreprindea. Ştia, cum nimeni altul nu ştia, să se servească de societate. Avea spirit cu carul şi era de o cultură vastă.

Ruth asculta tot ce Lady Sillocks îşi propunea să facă, dar mai cu seamă amănuntele bazarului ei de binefacere reveneau în fiecare clipă pe buzele lui Christophe. Avea de gînd să închirieze Stornway Hall şi să intereseze pe toată lumea din West End. Bazarul va fi inaugurat de Majestăţile Lor Regale.

Ruth stătea retrasă, ascunzîndu-şi gelozia. Sanchia Sillocks venise odată cu succesul, deci Ruth nu putea să lupte cu această femeie, fiindcă lupta ar fi fost inegală.

Comitetul refuzase oferta lui Christophe cu privire la căsuţa mamei sale. Christophe singur i-o spusese într-o seară.

— După părerea generală, casa e prea departe de oraş şi prea izolată.

Ruth era pe cale să aprobe înţeleapta hotărîre a comitetului.

— Lady Sillocks propune regiunea Surrey, în mijlocul pădurii şi al nisipului. Cred că are dreptate.

Ruth nu se putea împiedica să nu aibă o reflexie plină de amărăciune :

— Lady Sillocks are întotdeauna dreptate !

Hazzard nu remarcă ironia acestei fraze și continuă :

— Da, are întotdeauna dreptate, în cazurile cele mai grele și mai încîlcite. Are geniul organizației.

Ruth nu răspunse nimic, dar tăcerea ei era tragică. Se vedea de data asta pe un mal întunecat și nesigur și îl vedea pe bărbatul ei, plecînd pe o mare necunoscută și îndepărtată. Ea îl lăsa să plece în depărtări și rămînea cuminte acasă, căci înainte de toate, căminul îi aparținea și avea răspunderea lui permanentă.

2

Mack, sosind la orele cinci fără ca să fie așteptat, o găsi pe Ruth în uniforma ei albastră.

— Bărbatul dumitale a ieșit ?

Ruth avea în mînă o broderie și nu ridică privirea asupra domnului Mack.

— Da. Își face vizitele. Este o mare epidemie de gripă în oraș.

Atitudinea ei față de Domnul Mack se schimbase, îl făcea răspunzător de toată nenorocirea ei și el își dădea prea bine seama de această schimbare. Jucase rolul unui Zeu, în fața acestor doi oameni, dar Zeii nu văd viața în totalitatea ei. Chiar în mitologie, intervenția zeilor în dragostea oamenilor producea nemulțumiri și stricăciuni. Adusese în casa din Russel Square succesul, dar și pe Lady Sillocks.

Începu să vadă greșeala pe care o înfăptuise. Fenomenele umane nu se tratează la fel ca întreprinderile de căi ferate sau societățile de navigație. Erau deosebiri fundamentale. În cazul de față, viața unei femei era în joc.

— Ce părere ai despre bazar ?

Observă faptul că Ruth ținea mereu capul aplecat peste lucrul ei. În atitudinea ei, era ceva voit, ceva studiat, ceva nenatural.

— Bazarul Lady-ei Sillocks ?

— Dacă vrei ! Dar să-l numim mai degrabă bazarul „nostru“. Am făgăduit să mă ocup de un stand. Nu mă pricep defel, și ghicește te rog ce fel de stand mi-am ales.

Ruth continua să coasă.

— Nu știu și nu ghicesc defel.

— Săpun, parfum, farduri și alte obiecte de lux. Nu vrei să te ocupi dumneata în locul meu ?

Ea nu răspunse numaidecît, făcu cîteva împunsături și răspunse sever :

— Nu !

Acest nu, deși rostit jumătate sever, jumătate amabil, era definitiv. Domnul Mack privi uluit, și la el, uluiala nu era un lucru prea obișnuit.

— Dar.. .te rog... drăguța mea... să primești... Vei ști să te descurci în chip admirabil.

Ea ridică ochii și îl privi îndelung.

— Nu, vă mulțumesc. Prefer să mă abțin.

Ruth continua să poarte uniforma albastră ; o purta dimineața, după masă și după ceai. Acest amănunt ar fi trebuit să-l surprindă pe Hazzard, dar el nici măcar nu-l observă. Era obișnuit cu această uniformă și cu Ruth. Poate că dacă soția lui ar fi apărut goală sau într-o cămășuță cusută din perle, ar fi remarcat ceva anormal.

Ruth purta uniforma albastră în după amiaza cînd Lady Sillocks își făcu apariția în casa lor. Din întîmplare, Ruth era așezată lîngă fereastră și văzu somptuoasa mașină oprindu-se în fața casei și o siluetă îmbrăcată în blănuri ieșind din ea. Ea coborî în fugă scările și o îndepărtă pe Nelly care se îndrepta spre ușă.

— Lasă, Nelly, mă duc eu !

Ea deschise ușa și păru să nu recunoască pe Sanchia Sillocks.

— Doamna ce dorește ?

— Dar... sînteți... Doamna Hazzard !

— Da !

— Bărbatul d-voastră este acasă ? Aș avea să-i comunic un lucru de mare importanță.

— Doctorul este în oraș. Nu pot să-i transmit mesajul d-voastră ?

Sprîncenele negre ale Lady-ei Sillocks nu dădură dovada vreunei surprize, dar exprimară o întrebare ironică. Ea o judecase pe Ruth încă din seara recepției. Ce păcat că acest om se însurase cu zece ani mai devreme decît ar fi trebuit și că se căsătorise cu o fată din Bloomsbury ! De ce nu așteptase puțin, să fi făcut o căsătorie mult mai onorabilă ?

— Nu cred să vă pot transmite mesajul meu... Doctorul Hazzard se va întoarce oare atît de tîrziu ?

— Este foarte ocupat !

— Da... știu ! Dar va întîrzia încă multă vreme ?

— Nu știu !

— Îl voi aștepta ! Am o comunicare urgentă de făcut.

Ruth o conduse în sufragerie și închise ușa. Ajunse pe ultima treaptă a scării de sus, cînd auzi cheia bărbatului ei în broasca ușii. Ea coborî întru întîmpinarea lui.

— Christophe, Lady Sillocks te așteaptă în sufragerie.

Ruth avu impresia că ochii bărbatului ei străluceau în chip neobișnuit.

— A venit de multă vreme ? E cald în sufragerie ?

— Așteaptă de o jumătate de minut numai.

Hazzard își trînti pălăria pe masa din vestibul și se îndreptă spre sufragerie, aproape alergînd. Trînti zgomotos ușa în nasul nevestei lui.

Ruth urcă încet scara și se instală aproape de foc. Reluă cartea pe care o citea înainte, dar nu putea să se concentreze. Ea `asculta cu urechea încordată, dar numai imaginația ei lucra, fiindcă era cu neputință să se audă vocile de jos. Niciodată nu-i trecuse prin minte gîndul că ar putea să fie geloasă pe clientele bărbatului ei. De data asta însă, era înspăimîntător de geloasă din pricina acestei femei. Era jignită și mîhnită la gîndul că o altă femeie putea să vorbească într-un chip atît de apropiat și intim cu Christophe, să-l asculte și să ia parte la activitatea și la proiectele lui. Nu mai putea să suporte. Ruth era geloasă pe puterea, pe ambiția, pe inteligența celeilalte femei, care îi fura tainele ei, orgoliul naiv și dragostea ei. Ruth știa că altădată, bărbatul ei îi acorda un mare interes, se sfătuia întotdeauna cu ea, dar acum era înlocuită

și înlăturată, acum, cînd viața devenea un triumf. Odată cu venirea gloriei, Ruth încetă să mai existe. Ceilalți și celelalte treceau înaintea ei, ei sau ele aveau un cuvînt de spus. Un adînc complex de inferioritate puse stăpînire pe Ruth.

Așezată înaintea focului, se gîndi cu părere de rău la vremea de luptă și mizerie din pasajul Cordier. Acea căsuță bătrînă și stranie fusese a ei, acest colțișor ascuns și necunoscut, în care nici Mack, nici Sillocks nu pătrunseseră. Și totuși... Ea era aceea care pusese cheile succesului în mîinile lui Hazzard. Cele o mie de lire din moștenirea ei creaseră această situație. Ea se rugase, plînsese, visase și muncise din greu. Care erau astăzi rezultatele chinurilor ei ? Succesul care bătea la ușa lor nu reprezenta pentru ea decît o cupă otrăvitoare ; cînd un vapor intră în apă cu prea mare violență sau prea repede, se întîmplă ca cineva să fie aruncat de pe punte.

Aruncă cartea din mînă și se așează în genunchi în fața focului. Își împreună mîinile ca pentru rugăciune. Nu ! Acest lucru nu putea să fie adevărat. Cu siguranță că ea exagera. Marele ei om rămînea marele ei om. Nu era decît foarte ocupat cu grijile altora, și cu propriul său ideal. Așteptase atîta vreme ca norocul să-i surîdă ; avea oare dreptul să-l împiedice, să nu-l cuprindă cu amîndouă brațele pe acest copil capricios, care se numește izbîndă ?

Ochii i se umplură de lacrimi. Nu, ea nu invidia triumful bărbatului ei, dar visul ei se năruia, visul ei de a rămîne mereu alături de el, tovarășă fericită și mîndră. Ea îl ajutase într-o mie de feluri cum numai o femeie îndrăgostită știe să ajute. Ea cîrpea ciorapii și lenjeria, în timp ce Lady Sillocks ținea faimoasele ei discursuri.

Își înăbuși lacrimile și se sculă. Auzise voci în vestibul, o ușă care se închidea și o mașină care pleca. Hazzard urcă scara.

Toată ființa ei ar fi vrut să-i iasă întru întîmpinare, dar se reținu. Nemișcată, stătea în picioare în mijlocul salonului. El intră și privirile ei căutau pe ale lui, dar el nu-și privi soția și se îndreptă spre cămin. Părea preocupat.

— Ruth, Lady Sillocks ne invită să cinăm la Berkeley Square Marţea viitoare.

Hazzard îi spuse acestea pe un ton care dovedea în chip hotărît că această invitaţie trebuia primită fără ezitare.

— Amîndoi ?

— Da !

Ea îl privi : era tot atît de departe de ea. Instinctul ei îi şoptea cam în ce fel Lady Sillocks făcuse invitaţia : „Dar firește, vino cu micuţa d-tale soţie“. În realitate, aşa se petrecuseră lucrurile.

— Îmi va trimite o invitaţie în scris ?

— Să scrie ! De ce ? O să fie o masă fără ceremonie.

El ridică volumul aruncat de Ruth, îl frunzări şi îl aşeză pe o măsuţă.

— Christophe, nu pot să mă duc la acest dineu.

Surprins, el o privi.

— Dar trebuie să vii. De ce nu ?

— Pentru că nu vreau !

— Dar, draga mea, de ce nu vrei ?

El părea uimit şi plictisit.

— Este ridicol, Ruth. Ai să scrii ca să te scuzi.

— Nu mă voi duce, nu e locul meu acolo ! Şi nu voi scrie nici un cuvînt acestei femei, fiindcă nici ea nu mi-a scris.

3

Acest dineu la Lady Sillocks săpa o dezbinare, o spărtură între aceste două fiinţe. Ruth refuzase să se ducă şi se întreba dacă bărbatul ei va merge singur, fără ea.

Ea nădăjduia că nici el nu va primi invitaţia şi nu se va duce la dineul Lady-ei Sillocks.

Ruth avea motivele şi sentimentele ei ; ele constituiau pentru dînsa fapte tot atît de reale ca şi succesul lui Christophe.

Nici un cuvînt nu fusese rostit. Se va duce oare ? O înțelegea dar atît de puțin ? Devenise atît de străin ?

Ruth se simți singură și asta este cea mai îngrozitoare senzație pe care o poți simți în prezența bărbatului, acest alter ego al tău. Hazzard se căsătorise cu o fată tînără care avea mentalitatea unui copil, dar de-a lungul anilor de viață comună, fetița se transformase în femeie și asemenea transformări se fac încetul cu încetul fără să le ghicești și fără să le vezi. El nu-și dădea seama cît o făcea să sufere. Părea să fi încetat de a vedea în ea fetița, dar nu știa să descopere femeia.

Tăcerea continuă. Hazzard atinsese culmea gloriei, dar el continua să meargă tot mereu înainte, cu privirile fixate pe o glorie mai desăvîrșită încă. Lăsa în urma lui o făptură disperată, dar nu se preocupa deloc. Mergea înainte, mereu înainte, ca și cînd dragostea era alături de el, dar el nu-și dădea seama că o părăsise la jumătatea drumului.

Sosi și ziua cea mare. Tăcerea se rupse în sfîrșit.

— Mă însoțești astă-seară, nu este așa ?

Vorbea prietenos în timp ce făcea cîteva însemnări în registrul său.

— Aș prefera să nu mă duc acolo !

— Nu te simți bine ?

— Ba da !

El o privi cu ochii scrutători.

— Atunci, de ce nu vrei să vii ? S-a întîmplat ceva ?

— Oh ! Nimic. Îmi place mai mult să rămîn acasă.

Ea ar fi vrut să strige și poate ar fi fost mai bine pentru amîndoi, dar vocea îi era sugrumată ; ea nu putea să spună : „Dar nu înțelegi odată, omule ? Ei pe tine vor să te vadă, dar pe mine nu ! Această femeie mă ia drept o ființă vulgară și neștiutoare. Poate că așa sînt într-adevăr, dar te iubesc, Cristophe și sînt mîndră că te iubesc. Nu vreau să mă duc în locurile unde nu sînt dorită“. Dar ea nu spuse nimic și el continua să scrie.

— Va trebui să te obișnuiești cu gloria, Ruth. Am făcut o cale lungă de la pasajul Cordier pînă aici !

Ea nu răspunse nimic !

Îi pregăti fracul, cămaşa scrobită, cravata albă şi butonii de aur şi nu înţelegea de ce Hazzard nu era impresionat de toate acestea ! I se părea că pregătea lucrurile lui pentru o călătorie lungă, din care poate nu va mai reveni niciodată. Nu se simţi nimic mai mult decît o servitoare.

La început nu fusese servitoarea lui ?

Da, dar au trecut atîţia ani de atunci ; ea nu mai era aceeaşi. Era acum soţia doctorului Hazzard şi nu mai semăna defel acelei Ruth, casieră în marele magazin Petter & Gom. Munca ei fusese însufleţită de dragoste şi de mîndrie, cu toate că nu era decît o muncă de femeie, pe care bărbatul n-o vede niciodată decît numai atunci cînd ea nu este făcută.

Hazzard se ducea deci la Barkeley Square. Ruth stătea în salon, lîngă cămin, în timp ce Christophe se îmbrăca.

Se ducea totuşi fără dînsa şi ea accepta acest lucru. Nu se mai întreba dacă era bine sau rău că nu primise invitaţia, dacă nu cumva se purtase ca un copil prost crescut... dar luase hotărîrea să rămînă acasă şi se felicita.

El intră în salon, ţinînd haina şi fularul pe braţ.

— Cravata e bine legată, Ruth ? Sînt atît de neîndemînatic !

Ea se ridică repede, emoţionată că mai avea nevoie de ajutorul ei. Se ducea să ia masa la Lady Sillocks, dar pentru cravată venea spre soţia lui.

— Nu, Christophe !

Cu grijă şi reţinîndu-şi respiraţia, ea refăcu nodul cravatei.

— Iată ! E ceva mai bine acum !

— Aş fi vrut să vii şi tu, Ruth !

— Într-adevăr ?

— Sigur ! Te îndoieşti ?

O sărută, şi ea îl reţinu o clipă în braţele ei.

— Christophe, nu te îndepărta de mine ; nu te pierde în lumea mare !

— Iubito, iubito, de ce te gîndeşti la astfel de lucruri ?

Vorbindu-i, el o privi ca și cum n-o mai văzuse de foarte multă vreme. Ea îi mîngîia încetișor mîneca fracului, vrînd parcă să îndepărteze fire de praf invizibile. Tremura toată.

— Sînt atît de fericită că în sfîrșit gloria vine spre tine.

El o luă în brațe.

— Vorbește, ce se întîmplă ?

Dar ea nu putea vorbi. Ea nu putea să-i spună ;

„Am mai distrus odată cariera ta, nu vreau ca să se mai întîmple și a doua oară“.

— Nu se mai întîmplă nimic, Christophe. Îmi place mai mult să rămîn acasă. Asta e totul. Ai nevoie de o mașină. Mă duc să-ți caut una.

El o reținu.

— Nu ! Sună pe Nelly, asta este treaba ei. Nu mă aștepta, Ruth, pari foarte obosită.

Puțin timp după plecarea lui Hazzard, o agitație febrilă puse stăpînire pe Ruth. Se duse spre fereastră și, dînd perdelele la o parte, privi squarul. Era o seară de iarnă, liniștită și umedă. Noaptea Londrei o atrăgea în chip irezistibil. Urcă în odaia ei, își puse o pălărie și o haină și se furișă în stradă.

Gîndurile ei se pierdeau în trecut. Cîteva clipe, rămase în stradă, nemișcată și nehotărîtă. Privirile ei alunecară pe arborii desfrunziți, apoi se opriră pe numeroasele ferestre luminate ale Hotelului Imperial. Se gîndi la poarta magazinelor Petter & Gom, pe care de atîtea ori o închisese în urma ei. Un bărbat trecu pe lîngă ea și o privi cu îndrăzneală. Alte amintiri năvăleau în minte.

Încet, încet, ea începu să meargă pe străzi, condusă de firul Ariadnei, de firul amintirilor. Străzile păreau pline de mister și casele, pierdute în noapte, mai mari și mai dușmănoase. Trotuarele luceau de ploaie. Ea se simțea

totodată femeie și copil, înaintînd în această lume fermecată. Știa o mulțime de lucruri, fără să înțeleagă de ce anume le știa. Nu se temea de nimic. I se părea că întinde brațele înainte și atinge viitorul. Era fericită și tristă în același timp... O viață ascunsă se trezea în ea.

Ajunse în fața pasajului Cordier și se opri uimită. Ea nu mai era Ruth, ci femeia, fără deosebire în individualitatea ei, ciudat de conștientă de tot ce se întîmpla, sau putea să se întîmple unei femei.

Pătrunse în pasajul Cordier. Strada i se păru mai luminoasă și mai zgomotoasă decît pe vremea cînd locuise acolo. Londra devenea din zi în zi mai luminoasă. Pasajul acesta era o fîșie din imensitatea misteriosului oraș. Erau aceiași copii, mai mulți copii chiar, cu vocile ascuțite, cu mucii la nas și cu fețe murdare. Micuțe ființe sălbatice! Și totuși... da, strada asta o emoționa.

Se îndreptă spre Nr. 7, care se transformase din nou în magazin. De data asta se vindea pește prăjit. Printr-o fereastră ieșea un fum gros. Era un amestec murdar de femei, de ulei, de cartofi prăjiți, de mirosuri grele, de pachete învelite în ziare vechi și de noroi pe podea. Stătea locului și privea. Se miră de ciudățenia realității.

Întoarse capul, dar nu strigă. „Ce oroare! Ce decepție!“ Nu era defel decepționată și asta îi păru foarte ciudat. Se gîndi la bucătărioara ei atît de curată, la delicioasa ei cameră de culcare, la perdelele albe, la grădinița ei, la lădițele cu flori, la bărbatul ei și la idealurile lui. Hazzard dorea o lume curată ca o sală de baie, tot atît de luminoasă ca soarele Elveției.

În timpul acesta, Hazzard stătea la masă între un episcop și Lady Cutare. În fața lui, monoclul bătrînului Mack arunca scîntei.

Hazzard nu bănuia în ce termeni Lady Sillocks îl introdusese în această societate.

— Un mic individ fascinant! L-am botezat „geniul culturilor de microbi“. Un fel de micuț Pasteur. Are o soție, pe care ar face foarte bine s-o lase acasă.

Bătrînul Mack ascuțindu-și ironia împotriva tuturor, fiindcă în viața lui văzuse și făcuse totul, studia pe Vulcan și pe Venus.

Ori poate era Minerva, femeia cu bufnița sfîntă?

Cît pot să pălăvrăgească asemenea femei! Amuzat, el ronțăia migdale prăjite. Ce gîndea oare Hazzard de Lady Sillocks?

Hazzard își luă rămas bun la unsprezece și jumătate. Seara se petrecuse în chip remarcabil. Toată lumea îl ascultase cu luare aminte tot timpul cît vorbise, atît cît îngăduia firește Lady Sillocks să se vorbească sau să fie ascultat cineva în afară de dînsa.

O seară minunată. Dar femeile excepționale și seratele remarcabile sînt foarte obositoare.

Hazzard era un muncitor îndărătnic și neobosit. El lucra și nu flecărea despre ceea ce fac alții. Ajunse în Russel Square, în fața ușii albastre a casei sale, a căminului său. Soția lui era probabil culcată și poate dormea profund. Se va furișa încetișor alături de ea și va simți siguranța prezenței ei.

Își scoase haina și pălăria, stinse lumina și urcă scara pe dibuite. Fără zgomot, deschise ușa camerei de culcare. O lampă micuță pe noptieră împărțea o lumină gălbuie și slabă. Nu aprinse altă lumină, căci îi plăcea obscuritatea. Ruth dormea.

Dar se agita în somn și îl striga:

— Christophe!...

— Sînt dezolat că te-am trezit, Ruth!

— Te-ai distrat bine acolo?

— Într-un anumit fel, da. Vorbesc însă așa de mult!

Deodată, el se îndreptă spre dînsa și se așează pe marginea patului. Se aplecă asupra ei.

— Sînt bucuros să fiu din nou cu tine, Ruth!

— Iubitul meu!...

CAPITOLUL XXXV

1

În Ianuarie, Ruth începu să fie bolnavă, cum se întîmplă adesea femeilor. La început, se înspăimîntă. Nu voise niciodată să aibă copii, căci, la fel cu Hazzard, ea avusese o copilărie chinuită și astăzi încă, se temea de copii. Copleșea cu dragostea ei pe un cîine sau pe o pisică, dar în prezența unui copil, ea se simțea stingherită și intimidată. Îi era rușine de acest sentiment. Uneori se întreba dacă nu este cumva anormală și cum ar judeca-o alte femei dacă ar ști acest lucru.

Christophe avea și el părerile și teoriile lui asupra concepției și a sarcinii care, cu cîțiva ani înainte de război, au fost considerate de majoritatea englezilor ca scandaloase. Pentru Hazzard medic, nu exista decît un singur remediu. Prea mulți copii veneau pe lume, mai ales prea mulți copii schilozi. Scrisese numeroase articole cu acest subiect, dar nu găsi pe nimeni îndeajuns de curajos pentru a le publica. O singură revistă științifică îndrăznise să publice o scrisoare a lui Hazzard și această scrisoare stîrnise atîta scandal încît Hazzard ridică din umeri și amînă dezlegarea problemei pentru mai tîrziu.

Hazzard scrise o serie de întrebări și ceru directorului revistei științifice să le supună cititorilor, dar editorul timid declarase că nu mai vroia să revină în revista lui asupra acestui subiect.

Întrebările lui Hazzard erau puse în felul următor :

Omul trebuie să se lase condus de natură și instinctele lui ? Civilizația noastră nu este tocmai aceea care luptă permanent contra acestei naturi ?

Cîți copii nu sînt decît rezultatul unei dorințe trecătoare ?

Cînd o tînără pereche își poate îngădui luxul de a crește în chip decent unul sau doi copii, are dreptul să crească șase sau zece ?

Care este numărul nașterilor de copii cu insuficiențe fizice și morale, potențialul copiilor tuberculoși și sifilitici care se nasc într-un an la Londra ?

Dar în fond, nu era vorba decît de o discuție teoretică, căci omul din popor rezolvă problema în chip practic și Christophe era un individ practic. El observa fenomenele, procesul lor, consecințele lor și asociația acestor consecințe, pe care noi le numim cauză și efect. Dar cînd propriul său copil fusese conceput, el deveni copilul de totdeauna. Era copilul de ieri și de mîine! Era mama și tatăl lui și el era Ruth și rudele lui Ruth și o părticică din cei ce au trăit înaintea lor. Era un amestec misterios de bucurii și de amărăciuni, de speranțe și realizări, o ființă concepută în Russel Square și nu în pasajul Cordier. Asta era important. Nu era produsul unei prostii și al unei sărăcii neputincioase.

Era copilul lui și al lui Ruth!

Și Ruth reînvia!

Ea rămînea aceeași, deși se schimbase între timp. Hazzard nu se gîndi să aibă un copil. Erau prea săraci, prea cufundați în lupta cotidiană. Anumiți oameni nu trebuie să fie împiedicați de copii. Dar acum se găsea în fața unui fapt împlinit, și sentimentele lui față de Ruth se schimbaseră subit. Se smulgea din preocupările lui personale, pentru a deveni un bărbat în fața unei femei. Avea o nouă conștiință a vieții, într-un chip personal și uman.

— Aș vrea ca doctorul Berkeley Chrisholm să te examineze, Ruth!

— E nevoie, Christophe? Indispozițiile mele sînt normale!

— Evident, totul este normal, dar aș vrea totuși ca un specialist să te vadă și să te supravegheze tot timpul.

Ea îl înțelegea. Era liniștită și fericită. Așezată lîngă foc, îl avea pe bărbatul ei alături de ea. Plecase într-o călătorie lungă, dar revenise la dînsa. Străinul ocupat și distrat din ultimele luni nu mai exista.

— Nu trebuie să fii îngrijorat, Christophe!

— Nu sînt îngrijorat. Vreau numai să știu că totul este în perfectă ordine.

Ea îi mîngîie părul și bărbatul cel nou care devenea Hazzard, părea fericit de această mîngîiere. Își apropia fotoliul alături de acela al soției lui. Chipul său avea o

expresie caldă și senină. Nervozitatea, asprimea și graba erau alungate.

— Nu se știe niciodată ce poți să simți înainte ca evenimentul să se producă, spuse el încetișor.

Dar Ruth continuă să fie senină și sigură. Din ziua cînd o nouă viață se trezise în ea, nu mai auzise vorbindu-se de Sillocks și de lumea ei. Și chiar dacă el i-ar fi vorbit de tot ce se petrece în acea lume străină, ea tot n-ar fi fost tulburată. De data asta, bărbatul ei îi aparținea cu adevărat. O știa cu precizie. De ce își făcuse atîtea griji, de ce se chinuise atît de mult?

Doctorul Berkeley Chrisholm veni și o examină pe d-na Hazzard. Îi asigură că Ruth avea o sănătate robustă și că totul se va desfășura în chip foarte normal.

— Nu ai de ce te teme, Hazzard. Totul este normal și nu putem avea nici un fel de surprize. Voi veni în fiecare lună s-o vizitez pe doamna. Poate e mai bine dacă ar putea să vină la mine, la consultație!

— Vă mulțumesc din toată inima, vă sînt recunoscător. Dar vă rog examinați-o cît se poate de atent. Știu că e îndrăzneț ceea ce vă cer... dar...

— Ai încredere în mine, Hazzard. O voi examina foarte conștiincios.

2

Clientela lui Hazzard creștea mereu. Venitul lui se ridica la două mii de lire pe an. Avea și destul timp să se retragă în laborator și să descurce problemele grele, să cerceteze și să descopere cauzele prime, în loc să păcălească omenirea cu medicină în sticle. Pentru a obține însă acest rezultat, a trebuit să lupte dîrz, să înfrunte batjocura, să trăiască în mizerie ani de-a rîndul.

Dar izbînda de astăzi nu-i aparținea în întregime. O datora în cea mai mare parte soției lui care stătuse la o parte, fericită să se sacrifice. Ea îl însufleți se, ea îi redeșteptase încrederea, ea îl salvase din pasajul Cordier.

La început, gloria îl orbise pe Christophe, dar această epocă era îndepărtată. Începea să vadă mai departe și mai profund.

Îndărătul lui Ruth, el regăsea pe mama lui, această femeie care la rîndul ei își sacrificase viața, pentru ca băiatul ei să ajungă un om.

Ce femei minunate !

Cum se face că astăzi vede cu totul altfel decît ieri ? Și vedea pe copiii bolnavi într-o lumină nouă. I se părea că vede în ei chipul copilului său, care nu era încă născut. Pasiunea lui de a vindeca și de a ajuta devenea o nevoie spirituală.

Sanatoriul pentru copii mergea spre realizare. Domnul Oswin Mack donase cincizeci de mii de lire. Toată lumea din jurul Lady-ei Sillocks se interesa de această operă de binefacere. Comitetul lucra cu febrilitate. Alegerea locului se oprise la o localitate lîngă Wrensham, în regiunea Surrey și tratativele pentru cumpărarea terenului erau foarte înaintate. Un arhitect pregătea planuri și devize.

În Aprilie, bazarul Lady-ei Sillocks va lansa moda clinicii infantile din Marylebone și noul sanatoriu.

Hazzard lua masa de seară în oraș. Ar fi putut să învețe să-și înnoade cravata cu pricepere, dar venea întotdeauna spre Ruth ca să i-o facă. El nu încerca s-o convingă ca să-l însoțească. Mai tîrziu cînd totul se va sfîrși, vor ieși împreună.

— Nu-mi place să mă duc singur la aceste reuniuni. Mi-ar face plăcere să fii cu mine.

— Dar nu te plictisești, cu toate acestea, Christophe !

El se gîndi puțin.

— Oare mă amuz într-adevăr ! Adevărul este că eu nu sînt un om modern. Oamenii care vorbesc mult mă obosesc și mă enervează. Aș prefera să lucrez în laboratorul meu, sau să mă instalez aici, alături de cămin...

— Și eu cred că nu sînt o femeie modernă, Christophe ! Toate aceste personalități mă înspăimîntă.

— Te înspăimîntă ? Pe mine, deloc ! Știi Ruth, cînd vei fi vindecată, vom lua masa în oraș, odată pe lună. Numai tu și eu.

— Așa... da !

Hazzard începu s-o găsească pe Lady Sillocks cam obositoare. Nu cunoști pe oameni, decît atunci cînd încep să te plictisească. Lady Sillocks avea o pasiune să strîngă

în jurul ei oameni diverși și să îi expună ca pe niște animale dintr-o menajerie.

Dar de îndată ce încetau să fie curioși sau interesanți, treceau la abatorul societății. Ea colecționa celebrități : compozitori, pianiști, oameni politici și de știință și toți bărbații care purtau pantalon și aveau un succes oarecare. Ea știa să utilizeze tot felul de oameni pentru tot felul de chestiuni.

Bazarul Lady-ei Sillocks sosi în Aprilie, ca un uragan. Un regiment de infirmiere în uniformă trebuia să asiste și doctorii aveau misiunea să primească pe vizitatori. Lady Sillocks avu o idee : într-un colț al bazarului, se va putea instala o sală de spital, cu paturi autentice și cu copii bolnavi, tot autentici, ce vor fi transportați la Marylebone.

Hazzard se opuse cu violență acestui proiect, ajutat fiind și de alți colegi. Lady Sillocks era furioasă ; ea nu îngăduia nimănui și nu suporta să fie contrazisă. Dar comitetul trecu de partea lui Hazzard. Christophe, întors acasă, descrise lui Ruth încurcăturile și stupiditatea acestei femei.

— Voia să expună copiii în acest bazar, ca pe niște purcei într-o expoziție agricolă. M-am opus violent acestei idei.

— Înainte de toate, este „bazarul“ ei !

— Începe să fie cam prea mult „bazarul“ ei ! Ea încearcă să stăpînească pe toată lumea, să conducă totul, să dea toate directivele. Această femeie începe să mă enerveze !

Înainte de sfîrșitul primei zile de expoziție, ea îl înfurie și mai mult pe Christophe. Această serbare de binefacere trebuia să țină două zile. Un membru al familiei regale deschisese serbarea. Lady Sillocks nu era decît surîsuri, mișcări grațioase din șolduri, amabilitate exagerată și gesturi feline. Ea prezentă pe toată lumea, unii altora, și ținu cîteva discursuri.

Îl luă de mînă pe Hazzard și îl conduse prin tot bazarul, arătîndu-l mulțimii ca pe o maimuță, pe care o ții legată de o zgardă. Ea nu-l pierdea din ochi. Se părea aproape că se temea ca maimuța să nu-și uite demnitatea și să nu se scarpine.

Bătrînul Mack apăru la ora solemnă, distrîndu-se foarte mult de acel spectacol. Hazzard, scăpînd o clipă de sub supravegherea Lady-ei Sillocks, se îndreptă spre standul domnului Mack, ținut de o delicioasă femeiușcă, amuzantă și veselă. Christophe cumpără parfum, boabe de sare parfumată pentru baie și un serviciu de unghii pentru soția lui.

3

Domnul Oswin Mack trimitea de două ori pe săptămînă flori la nr. 107 din Russel Square și adeseori florile ajungeau în același timp cu el.

În ochii lui, Hazzard și soția lui erau oameni care trăiau cu adevărat, iar nu niște sclavi ai societății. Îl amuzau și îl interesau. Se simțea atras de simplitatea lui Ruth, de parfumul liniștit al încăperii, de mirosul lavandei și de vasul cu trandafiri. Ea trecea drept o femeie prea puțin modernă, uneori chiar demodată, dar o asemenea femeie era deasupra timpului, pentru că ea rezolva problemele căsătoriei, trăindu-le cu intensitate, în loc să găsească soluțiile în flecăreli sau în scris. Tirania bărbatului Hazzard era și ea una dintre aceste probleme, dar micuța lui nevastă, stătea cuminte și liniștită acasă și îl reținea printr-un fir invizibil. Bărbatul poate fi un muncitor neobosit și să lucreze patrusprezece ore pe zi. Dar cu cît muncește mai mult, cu atît are nevoie de un cămin. Domnul Mack întrebuința întotdeauna numai bărbați, nici o femeie nu făcea parte din personalul său, Ruth îl interesa. Era atît de spontană, exact contrariul Lady-ei Sillocks. Pentru ea, un bărbat era un bărbat. Pentru celelalte femei, bărbații sînt mai curînd o colecție de maimuțe.

4

Mack observă pe Ruth care confecționa mici obiecte de leagăn și nu se întrebă dacă această ocupație făcea plăcere tinerei femei. Ea stăpînea înțelepciunea realității.

— Bărbatul dumitale are din ce în ce mai mult de lucru.

— Da, dar își iubește meseria.

— Îți place gloria, drăguța mea ?

Ea ținu o clipă în aer, îmbrăcămintea la care lucra.

— La început mă înspăimînta puțin.

— Adevărat ?

— Da. Dar acum nu ! Eu nu înțelegeam prea bine că, pentru un om ca Hazzard, munca are aceiași semnificație ca și gloria, și eu fac parte din munca lui, domnule Mack !

— Este adevărat !

5

Hazzard atinse unul din acele momente cînd succesul satisface pe deplin un bărbat. În curierul de dimineață se găsea scrisoarea unui doctor din Hampstead, care explica cum un doctor străin fusese chemat la căpătîiul unui copil bolnav în tratamentul lui, dar că părinții nu erau satisfăcuți și doreau ca doctorul Hazzard să examineze copilul lor. Doctorul Hazzard va avea generozitatea să telefoneze, și să indice ora cînd va putea veni, pentru ca celălalt medic să se poată aranja să fie liber în același timp cu el ? Era vorba de bătrînul profesor Dighton Fanshawe.

După ce telefonă, Hazzard luă o mașină pentru a se duce la Hamstead. Văzu în fața porții mașina particulară a profesorului Dighton, care venise înaintea lui. Era uluit că bătrînul profesor acceptase să se întîlnească cu el, la căpătîiul unui bolnav.

Dighton se purtă cu cea mai desăvîrșită amabilitate, ca și cînd nu văzuse în viața lui pe Hazzard.

Era un om de lume înainte de toate, pentru a nu disprețui jignirea. Firește, acești oameni, fără îndoială proaspăt îmbogățiți, au insistat ca Hazzard să vie...

Hazzard confirmă diagnosticul lui Dighton, dar nu era de aceeași părere asupra tratamentului prescris de celebrul profesor. Își spuse părerea în chip liniștit și sigur.

Discuția avu loc în fața părinților copilului. Dighton, înfășurat în demnitatea lui, stătea în picioare în fața căminului. Situația lui era foarte încurcată și neplăcută.. Medicul familiei, așezat pe un scaun lîngă ușă, părea plictisit și nenorocit.

Profesorul vroia să dea copilului o doctorie și Hazzard propunea un tratament de injecții. Acest neplăcut incident profesional fusese ascultat de către părinte, un bărbat din Yorkshire, rece și măsurat, care cîntări îndelung pe cei doi savanți și metodele lor opuse.

— Domnilor, mă puneți într-o situație foarte grea și trebuie să vă mărturisesc că mă simt încurcat.

Își vîrî mîinile în buzunarele hainei.

— Nu am nici o pricepere în această chestiune, dar mi se pare inutil să vărs apă cu zahăr într-o capcană de șoareci, pentru a-i distruge. Cred că propunerea doctorului Hazzard este mai acceptabilă !

Craniul bătrînului Dighton deveni roșu ca focul. Ridică privirea înspre tavan și se îndreptă încet spre ușă.

— Atunci, las cazul în grija doctorului Hazzard. Bună ziua !

Și plecă grăbit și jignit în demnitatea lui.

CAPITOLUL XXVI

1

Într-o dimineață de Mai, Ruth spuse :

— Christophe, mi-ar place să mă duc pentru cîteva zile în căsuța noastră.

Ea presupunea că bărbatul ei era prea ocupat ca s-o poată însoți la Melfont, dar sînt împrejurări în care un bărbat găsește întotdeauna vreme și în luna Mai, copacii din Melfont înfloreau și amintirile reveneau la suprafață.

— Aș putea fi liber spre sfîrșitul săptămînii. Te voi însoți, iubito !

Oswin Mack le puse la dispoziție cea mai frumoasă din cele trei mașini ale lui și un șofer.

Doamna Tribute aprinse focul și timpul se încălzise. Florile copacilor fructiferi se scuturau. Culmea muntelui Sisbury se descătușase de rugina iernii și păsările cîntau. Și de data asta, o duioșie tristă și ciudată se așternu pe pămînt.

Tot Melfont-ul văzuse mărimea și eleganța automobilului lui Oswin Mack. Întrucît oamenii proorociseră înfrîngerea omulețului cu piciorul înțepenit, satul turbă de furie la vederea mașinii, dar se înseninâ subit cînd află că nu era decît împrumutată.

Doamna Lup, mai grasă și mai roșie ca oricînd, fiind depășită în drumul ei de puternica mașină, se grăbi să alerge ca să vadă cine va coborî din ea. Ea îl văzu pe Hazzard, pe Ruth și pe șofer.

Duminică dimineața, îndreptîndu-se spre biserică, doamna Lup aruncă o privire peste poarta grădinii acestor Hazzard și zări pe tînăra femeie întinsă pe un chaise-longue, cu genunchii înveliți cu o pătură. Hazzard, așezat într-un fotoliu de paie, ședea alături, cufundat în lectura unei cărți. Doamna Lup se opri si întrebă :

— Nu mai mergi la biserică, Christophe Hazzard ?

— Bună ziua, doamnă Lup !

Și își continuă lectura.

Sînt mai multe feluri de tăceri și doamna Lup înțelese prea bine, semnificația tăcerii lui Hazzard. Nemaigăsind nici o piatră de aruncat, nici o insultă de rostit, ea se îndreptă spre căsuța doamnei Tribute. Trebuia să se ușureze de toată greutatea ce-i apăsa pe suflet.

— Fac prinsoare că nu se vor duce nici chiar la mormîntul mamei sale. Și ce n-a făcut sărăcuța pentru el ? Nici măcar nu i-a pus o piatră ! Este un scandal, o monstruozitate... Asta ți-o spun eu !...

— Te înșeli, Sarah ! A fost la cimitir în zorii zilei. Anumite persoane nu au nevoie de pietre sau monumente funerare pe mormintele lor !

— Crezi dumneata ? Tînăra lui nevastă așteaptă un copil, nu ?

— Și găsești acest lucru scandalos, Sarah Lup ? Dumneata ai făcut copii... într-o cantitate considerabilă, nu este așa, Sarah Lup ?

— Ei, da. Ai mei sînt frumoși și voinici. Nu prea are aerul să dea naștere unui copil sănătos.

— Și aici te înșeli, Sarah Lup. Soția lui este sănătoasă și copilul lor va fi voinic. Dar ai să ajungi cu întîrziere la biserică. Nu știu dacă bunul D-zeu se poate lipsi de prezența dumitale !...

După ce luă ceaiul, Hazzard urcă pe Sisbury. Cu toate că era într-o Duminică, nimeni nu se afla acolo și se simțea stăpînul lumii. Se așeză în iarbă, sprijinindu-se de piatra seculară și urmărea umbra muntelui, care se asemăna cu aceea a unui om gigantic, purtînd o glugă și alunecînd în vale. Ea căzu pe casa Mariei Hazzard, dar un colț al grădinii, acolo unde se afla Ruth, rămînea în plină lumină.

Hazzard surîse. Era oare o prevestire fericită ? Ruth aparținea acelei rase de copii ai soarelui ! Regăseai o strălucire de meridională în ochii ei, în părul ei și în temperamentului ei. Ciudat lucru și ereditatea ! Hazzard era convins că și el cobora din oameni ce au trăit prin munți. Dar fiul lor ? Christophe, nu se putea ușor obișnui cu gîndul că în curînd va fi tată. Sentimentele paterne îi erau cu totul necunoscute. Sus pe Sisbury, el era băiatul mamei sale, întotdeauna copilul speriat, pe care viața brutală și dușmănoasă îl înspăimînta. Cînd era copil, de multe ori o lua la fugă spre casa lor și se arunca la pieptul cald al mamei, căci Sisbury era uneori un munte plin de strigoi și în această seară de Mai, acest straniu sentiment îl cuprinse din nou. Umbrele se adunau în jurul lui. Ai fi putut aproape să le auzi, atingînd piatra seculară.

Într-o clipă se ridică și coborî drumul aproape în fugă, alergînd spre soția lui, ca altădată spre mama lui.

2

Cum spusese prea bine doamna Lup, Hazzard nu pusese pe mormîntul mamei sale o piatră funerară, purtînd

inscripția obișnuită : „Aici odihnește Maria Hazzard". Dar în timpul acestor zile de vară, spiritul moartei veghea asupra lui Christophe, asupra lui Ruth și asupra copilului lor. În ce privește cea de a doua remarcă a doamnei Lup că Ruth nu avea aerul unei femei în stare să dea naștere unui copil sănătos, toate indicațiile biologice dovedeau contrariul.

Era o vară caldă și însorită ; Ruth își trecea o mare parte din timpul liber pe o bancă din Russel Square, la umbra unui platan. Astăzi, nu mai trebuia să lupte cu viața, căci viața era pentru ea mai îmbelșugată și mai plină ca oricînd.

Ea nu suferea defel și era mai puțin îngrijorată decît Hazzard. Era foarte fericită, pentru că îi aparținea în totul ei și căminului lor. Cînd pleca în oraș să-și viziteze bolnavii, ea nu avea niciodată senzația că era părăsită, pentru că de fiecare dată el revenea spre dînsa cu expresia chipului vesel și fericit. Era lucrul cel mai de seamă. Dacă ea se afla în grădină sau în salon, știa s-o găsească fără ezitare. Se simțea supravegheată ca o comoară, și acest sentiment de fericită seninătate, de caldă ocrotire, creștea în sufletul ei, ca și copilul din pîntece, căci Hazzard era puțin înspăimîntat. Deși izbînda venise în calea lui, o izbîndă ce părea sigură și de lungă durată, cu toate acestea, vechea teamă, amenințarea împrejurărilor neașteptate și necunoscute continua să stăpînească pe Hazzard. Cunoscuse prea bine lupta, ura și dușmănia ; simțise întotdeauna nevoia de a fi ocrotit. Se înarmase împotriva prejudecăților.

Dar acum soarele strălucea : cîștiga bani, mulți bani, fără oboseală ; clientela lui creștea neîncetat ; Ruth era o femeie tînără și sănătoasă și totuși... această spaimă... această neliniște apăsătoare ! I se păru că era prea mult soare, prea mult aer, prea multă liniște și prea multă fericire care te făcea să bănuiești și să te temi de seninătatea atmosferei. Dar cine poate avea o siguranță desăvîrșită în lucruri și evenimente ? Era bine oare ca un om să se simtă în perfectă siguranță ?

Ruth dormea foarte bine și Christophe foarte puțin. Stătea treaz, prefăcîndu-se că doarme. Sau atunci, se tre-

zea speriat, ascultînd orice mișcare. Auzea respirația regulată a soției sale și adesea, întindea o mînă, o atingea pe Ruth încetișor, vrînd parcă să se convingă că era acolo. Nu vroia s-o trezească, vroia numai să-i simtă corpul alături și să-i audă respirați.a

Față de doctorul Berkeley Chrisholm, Hazzard se simțea devenind un mic școlar. Chrisholm era un personaj cu renume, doctorul cel mai demn de încredere din Londra și Ruth era îngrijită de el. De ce dar lucrurile n-ar merge în chip perfect ?

Într-o seară, chemat de un bolnav în Bedford Place, Hazzard trecu prin pasajul Cordier. Îngustimea străzii îl uimi. Se opri în fața vechei sale locuințe. Privi spre ferestrele prietenoase și atît de încărcate de amintiri și i se păru că o privește pe mama lui, pe Ruth și pe el însuși. Și acum... căsuța lor de odinioară devenise un magazin murdar, în care se vindea pește și cartofi prăjiți.

Oare casele au un suflet ?

Deodată tresări. O voce de bărbat cînta și această voce părea să răsară din trecut :

Viața e tristă,
Și moartea pe aproape.
Cînd te cuprinde-n brațe,
Ce oare poți face,
Decît să te supui ?

Hazzard, neliniștit și frămîntat, își continuă drumul.

3

Familia Sillocks plecase în Scoția. Sezonul era pe sfîrșite și pentru Christophe, moda acestei familii trecuse deasemenea, fără să fi bănuit o clipă cît suferise Ruth din pricina acestei femei. Domnul Mack rămînea la Londra. Londra îi ajungea. Spunea rîzînd :

— Dragul meu, de ce să dorești să alergi pe picioare ca ale mele ? Nu mă simt fericit aici ?

Domnul Mack se interesa mereu de sanatoriul de copii. Își luase răspunderea, și greutatea atîrna pe umerii lui. El nu se simțea fericit dacă umerii lui nu se îndoiau sub o greutate care ar fi doborît pe majoritatea muritorilor de rînd. Dorise întotdeauna să părăsească lumea ca Samson, fie distrugînd, fie construind ceva colosal și împrejurările prevesteau că o va părăsi, numai după ce va construi ultima lui operă grandioasă.

— Am impresia, doctore, că nu este prea rău ceea ce am întreprins. Stau aici în fotoliu și cobor privirea asupra lumii, ca individul de trei dimensiuni care vizitează lumea de două dimensiuni. În definitiv, acest univers de două dimensiuni este acela al mulțimii, al poporului.

Hazzard răspunse :

— Pentru mine, luciditatea perfectă este mijlocul de a pătrunde în cea de a patra dimensiune !

Terenul din Surrey, în apropiere de localitățile Hanshire și Berkshire, fusese cumpărat, planurile și condițiile arhitectului, acceptate. Într-o zi spre sfîrșitul lui August, Domnul Mack trimise lui Hazzard un bilețel.

„Plec la Wrensham ca să studiez terenul sanatoriului, dacă reușești să ai o după amiază liberă, vino cu mine“.

Hazzard îl însoți pe domnul Mack. Șoferul primi ordinul să treacă prin Hindhead. Mack, în picioare, ținîndu-se cu amîndouă mîinile de spătarul din față al mașinii, privea peisajul.

— Ce țară minunată este Anglia ! Mă întreb ce va rămîne din ea peste douăzeci de ani. Un fel de hîrtie de prins muște.

Își reluă locul în fundul mașinii și îl privi pe Hazzard strengărește.

— Adu-ți aminte, doctore, o crimă este mai importantă decît un poem liric. Asta este maniera engleză. Și totuși, nu sîntem oameni chiar atît de răi. Personal, prefer poezia acțiunii !

Treceau prin mijlocul unor case din cărămidă roșie, proaspăt ieșite din pămînt. Asta era ultima modă londoneză pentru casele de la țară.

Domnul Mack făcu următoarea remarcă asupra acestei arhitecturi și asupra imbecilității ei :

— Sînt bucuros că am impus arhitectului nostru, culori simple, cenușiu și alb cu cîteva înfloriturі de negru, fiindcă altfel ne-ar fi fabricat ceva în roșu.

Wrensham se odihnea în liniște, în soare și în miros de brad. Oswin Mack opri mașina pe drumul nisipos ce conducea la terenul ales și rămase în mașină.

Hazzard coborî și continuă drumul pe jos. Terenul era izolat în mijlocul unor păduri de brazi. În depărtarea albastră se zăreau dealurile acoperite de iarbă și flori. Singurătate, arbori imenși luminați de razele piezișe ale soarelui, căldură, parfumul înviorător și rășinos al brazilor, tăcere, liniște solemnă ; toate acestea se găseau adunate în acest colț de rai.

Hazzard merse mai departe și, deodată, văzu o flacără roșie care lumina întunecata pădure de brazi. Se opri locului și privi. Această orgie de culori și de lumini era provocată de apusul soarelui. Hazzard nu-și amintea să fi văzut în viața lui ceva mai frumos și mai misterios. Inima i se strînse și gîndi :

— Aș vrea ca Ruth să vadă această minunăție !

Frumusețea și liniștea peisajului îi aminteau tăcerea și modestia soției sale. Sărmană, micuță Ruth ! Inima i se strînse și se simți foarte singur. Era ridicol totuși să te simți părăsit cînd al doilea eu nu se află decît la o depărtare de patruzeci de kilometri.

De ce această neliniște ? Ruth se simte bine, în curînd va trece peste obstacolul cel mare și lucrurile vor intra în ordinea lor.

CAPITOLUL XXXVII

1

Era o noapte de Septembrie, cu cer înstelat. Nori întunecoși treceau peste vîrfurile platanilor și peste acoperișul Hotelului Imperial.

Hazzard stătea în salon cu ușa deschisă. O voce îl striga :

— Doctore Hazzard !

Era vocea infirmierei, care plecase din camera de culcare și se aplecase deasupra scării să-l strige pe Christophe. Hazzard veni în fugă. Chipul său exprima groaza.

— Da, ce s-a întîmplat ?

Cred că e timpul să chemați pe profesorul Berkeley.

— Iau imediat o mașină.

Ieși în grabă și alergă spre o mașină. Noaptea era călduroasă și umedă, dar pentru Hazzard, această noapte nu însemna altceva decît o serie de ceasuri lungi și de așteptări neliniștitoare. Urcă într-un taxi și dădu adresa profesorului.

— Mergi cît poți de repede, te rog !

Se așeză pe marginea pernei din mașină. Era speriat și plin de compătimire pentru soția lui care suferea. Cu o jumătate de oră mai înainte urcase scara și stătu îndărătul ușii unde se afla Ruth. Auzise un geamăt ușor, apoi un țipăt înăbușit.

Îl găsi pe Chrisholm, confortabil instalat într-un fotoliu, fumînd o țigară de foi, după o masă copioasă. Se înveseli de expresia îngrijorată a lui Hazzard. Văzuse în cariera lui atîtea chipuri îngrijorate. Doamna Hazzard era o femeie tînără, normală și sănătoasă. Atunci ?

— Mașina așteaptă jos !

Berkeley surîse.

— Ia, te rog, o țigară, Hazzard !

— Mulțumesc, dar nu voi putea fuma.

Cît de asemănători, și totuși altfel, sînt toți bărbații în aceleași situații ! Unii fumează țigară după țigară și alții nu pot să tragă un singur fum.

Se îndreptară spre Russel Square, Hazzard plăti taxi-ul și luă trusa profesorului. În această clipă, Berkeley era pentru Hazzard omul cel mai de seamă din Londra ; i-ar fi sărutat bucuros mîinile. Infirmiera le ieși înainte.

— Doamna Hazzard dorește să vă vadă, Domnule profesor.

Berkeley urcă scara cu un aer de siguranță deplină.

Hazzard se furişă în salon, se aşează pe un scaun, se sculă din nou, se plimba de-a lungul şi de-a latul încăperii şi trase cu urechea. Dădu perdeaua la o parte şi privi squarul, apoi o lăsă să cadă.

Ce stupidă era frămîntarea lui ! Asistase la peste o sută de naşteri şi nu i s-a întîmplat să aibă un singur caz mortal. Dar Ruth era altfel decît celelalte femei.

Auzi o uşă care se închise şi paşii profesorului pe scări. Stătea în picioare, în mijlocul salonului, crispat şi palid, privindu-l pe Chrisholm cu îngrijorare.

— Totul este în cea mai perfectă ordine, Hazzard ! Soţia dumitale ar vrea să te vadă o clipă !

Hazzard o luă la fugă. Şi el vroia s-o vadă numai o clipă, s-o privească în ochi, să-i mîngîie fruntea, să se convingă că într-adevăr era Ruth. Intră în cameră, în vîrful picioarelor. O văzu pe Ruth, patul, şi infirmiera care stătea lîngă fereastră. Se simţea ciudat de emoţionat. Soţia lui îi surîse.

— Mă simt foarte bine, Christophe ! Profesorul Berkeley crede că momentul se apropie.

El se apropie de pat, se aplecă şi o sărută pe frunte. Era fierbinte şi jilavă. Curajul şi liniştea lui Ruth îl uimiră.

— Domnul să te ocrotească, iubito !

Ea surîse încă odată, dar surîsul dispăru subit. O expresie de spaimă apăru în ochii ei. Durerile reîncepeau.

— Du-te, dragul meu... şi aşteaptă !

O sărută încă odată pe frunte şi ieşi, aruncînd o ultimă privire asupra ei. Cînd ajunse pe coridor, i se păru că o parte din fiinţa lui a rămas în această odaie. Cît de neputincios era într-o asemenea împrejurare ! Trebuia să laşi viaţa să-şi urmeze cursul.

Profesorul Berkeley, instalat în fotoliul lui Ruth, citea un ziar.

— Este o femeiuşcă foarte curajoasă, Hazzard !

Christophe se plimba de colo colo, se frămînta şi fixă îndelung craniul lui Chrisholm.

— E minunată !

Dar de ce stătea Chrisholm aici ? De ce nu urca s-o vadă ? Celebrul medic citea liniştit un ziar cu totul inu-

til. Noutăți ? Ce fel de noutăți puteai găsi în acel ziar ? Hazzard era din ce în ce mai agitat.

— Totul merge bine, domnule profesor !

— Foarte bine. Într-o oră totul va fi terminat.

2

Ora unsprezece !

Hazzard stătea mereu în salon, cu ușa larg deschisă. Auzise cînd una din servitoare plecase să se culce. Cu toate acestea, Elisabeth rămăsese în bucătărie. Era o fată care lua totul în serios ; pe dînsa, pe ceilalți și viața în general.

Casa era excepțional de liniștită. Zgomotul din stradă încetase ; din cînd în cînd trecea cîte o trăsură. Hazzard primi această tăcere ca pe o binecuvîntare. În camera de sus, totul trebuia să se petreacă în chip normal. Îl și vedea pe Chrisholm coborînd scările și anunțîndu-l cu un aer vesel :

— Este un băiat și mama se simte foarte bine.

Da, așa se vor întîmpla lucrurile. Hazzard trăise aceste clipe, mai mult de o sută de ori, în alte case, cu alți părinți. De rîndul acesta era Chrisholm care îi lua locul.

E bine pentru un bărbat să se găsească de o parte și de alta a cortinei experienței, în calitate de spectator și în calitate de actor. Astfel poți privi prin prisma celorlalți, în chip obiectiv. Nu se putea împiedica să nu privească pendula în fiecare minut și să nu ciulească urechea. Acum totul era în liniște... Încetul cu încetul, frica puse din nou stăpînire pe el. Tăcerea devenea apăsătoare. Se ridică din nou și începu să se plimbe prin salon. Erau două ore de cînd Chrisholm era sus și spusese că copilul va fi născut într-o oră.

Nu era vobra decît de o apreciere relativă a timpului. Totuși Berkeley avea o mare experiență. Se întîmplase vreo nenorocire ? Ce lucruri se petreceau în odaia de sus ? Neliniștea lui devenea tot mai apăsătoare. Ieși pe prag și ascultă. Auzi șoapte, apoi cîteva cuvinte nedeslușite. Vocile păreau nervoase. Se hotărî să urce la eta-

jul doi. Trebuia să afle ce se petrecea acolo. Nu mai putea suporta această ușă închisă.

Era pe prima treaptă, cînd auzi ușa deschizîndu-se. Chrisholm ieși din odaie. Începu să coboare scara. Chipul său trăda graba. Însăși umbra lui părea grăbită. Era fără haină, cu mînecile cămășii prinse deasupra coatelor. Mîinile lui erau pătate de sînge.

Înainte de a ajunge aproape de Hazzard, îi strigă :

— Sînt dezolat. Telefonează lui Steel, te rog. Spune-i să vină imediat cu un aparat de transfuzie a sîngelui.

Hazzard rămase locului, împietrit. Își dădea seama în treacăt de paloarea și de agitația profesorului.

— S-a întîmplat ceva ?

— Hemoragie. Chestiune plicticoasă. Cu totul neașteptată. Am oprit-o, dar...

— Vorbiți ! Ce mai este ?

— Pulsul este imperceptibil. Telefonează lui Steel. Numărul 27. Îi voi vorbi eu !

3

I-au spus că Ruth era pe moarte.

El nu putea să creadă ! Nu vroia s-o creadă.

— Lăsați-mă s-o văd, o clipă. Trebuie s-o văd.

Dar nu i se dădu voie să intre în cameră. Mai rămînea o șansă, o licărire de speranță și nici o emoție din afară nu trebuia s-o tulbure. Infirmiera coborî copilul.

Privi uimit la pachetul de pînză albă.
El nu se gîndise deloc la copil. Era un băiat.

— Nu vreau să-l văd. Luați-l de aici !

Ieși ca un nebun în stradă. Făcu ocolul squar-ului de mai multe ori. Gura îi era uscată. În timp ce mergea, avu impresia că înceta să mai fie un corp omenesc, cu ochi și cu nas, cu urechi și cu mușchi. Nu mai era decît un spirit neliniștit ce dădea tîrcoale caselor, în umbra deasă a copacilor. Realitatea nu mai exista pentru el, sau mai curînd nu mai exista decît o singură realitate : soția lui

era pe moarte. Ar fi vrut să strige ca un copil : „Mamă ! Mamă !“

Suferea prea mult, trebuia s-o vadă pe Ruth. Totul îl atrăgea spre această duioasă și bună creatură, întocmai cum un copil e atras spre mama lui. Dar nenorocirea era că nu exista nici o Ruth, spre care să alerge și care să-i aline suferința și frica.

Singurătate înspăimîntătoare !

Cu capul în mîini, stătu cîtva timp, rezemat de grilajul de fier din fața casei lor. Ce tăcere de mormînt ! Londra dormea.

Oftă, spuse în cîteva rînduri un : „Oh ! Dumnezeule !“ și continuă să meargă. I se păru că trebuia să meargă veșnic, că era osîndit să facă acest drum fără scop și fără popas. Ce mai însemna viața pentru el ? Aceste case întunecate, aceste stele de pe cer, erau oare reale ?Asta era realitatea ? Mergea mereu, mergea într-una. Deodată își dădu seama că toate ferestrele square-ului erau întunecate, în afară de una, una care era luminată. Se opri locului și o privi îndelung. Ah ! firește, era fereastra lui Ruth.

În sfîrșit lumină !

Cîtă vreme de aici înainte va mai fi lumină la această fereastră ?

Asta era oare casa lui, casa pe care Ruth o alesese pentru el ? Și ea ? Ea era culcată acolo sus, era pe moarte, în agonie poate și nu-i dădeau voie să se apropie de dînsa. El înjură printre dinți.

— Blestemați să fie cu toții, oameni răi ! Eu trebuie s-o văd pe soția mea !

Alergă spre ușa de la intrare. O lăsase deschisă. Trecu ca un glonț prin vestibul, lăsînd mereu ușile deschise în urma lui.

Chrisholm se află deodată în fața lui ca și cînd l-ar fi așteptat.

— Vreau s-o văd pe soția mea !

Vocea lui era răgușită. O mînă energică îl înhăță și îl reținu.

— Liniștește-te, Hazzard ! Vrei s-o omori ? Își revine încetișor, dar orice emoție îi poate fi fatală. Intră, te rog, aici și încearcă să te calmezi puțin.

Îl conduse pe Hazzard în salon și îl așează pe un scaun.

CAPITOLUL XXXVIII

1

Către orele patru dimineața, Hazzard adormi în scaunul lui Ruth și Chrisholm îl lăsă să doarmă. Infirmiera îl însoți pe profesor pînă la ușa de intrare. Se ducea acasă, ca să facă o baie, să se bărbierească și să mănînce ceva. Începea să mijească de ziuă și copacii treceau de la cenușiu la verde.

Mă voi întoarce la orele opt. Îți voi trimite o infirmieră, pentru ca dumneata să te odihnești puțin.

— Oh ! Domnule profesor, pot să mai rămîn. Vreau s-o ajut să trăiască. Nădăjduiesc că mai avem o speranță.

— Nu știu nimic. Vreau să nădăjduiesc c-o vom putea salva. Este cea mai mare spaimă din viața mea. O asemenea hemoragie ! Dar să nu uit... doctorul Hazzard a adormit în salon. Cred că e mai bine să închizi ușa cu cheia.

— Sărmanul om !

— Și-a pierdut capul. A fost nevoie să-l înhață de gît, pentru a-l liniști. Da, e mai bine să-l închizi cu cheia. Nu trebuie sub nici un motiv să intre în odaia ei, fără îngăduința mea.

Chrisholm ieși în cenușiul dimineții, ca un navigator care, după ani îndelungați de călătorii fericite, este prins în vîltoarea unei furtuni puternice. Infirmiera urcă scara și intră în salon. Hazzard dormea mereu ; capul îi căzuse pe umeri, mîinile îi atîrnau de-a lungul corpului. Chiar în somn, dădea impresia oboselii, a sfîrșelii, a neputinței... Încetișor, infirmiera scoase cheia din broască și închise ușa pe dinafară. Urcă spre camera bolnavei, clătinîndu-se.

Hazzard se deșteptă pe la șapte. Soarele strălucea. După ce aruncă o privire asupra pendulei, se îndreptă spre ușă, pe care o găsi încuiată.

Cu mîna pe clanță, el reflectă. De ce au închis ușa ? Era cu bună știință, sau întîmplător ?

Era de o luciditate extraordinară, cum se întîmplă adesea în urma unei mari dureri. Dacă Ruth ar fi murit, ei n-ar fi închis ușa. Își pierduse într-adevăr capul ? Se simți puțin rușinat, dar în rușinea lui, se strecură o rază de nădejde, curajul dimineții poate. Traversă camera și se apropie de fereastră. O deschise și auzi un zgomot cunoscut. Se aplecă puțin și o văzu pe Elisabeth, care freca treptele peronului de la intrare. Viața continua deci. În picioare, în aerul răcoros al dimineții, se simți impresionat de lucrurile și amănuntele cele mai simple ale dimineții, sentiment necunoscut de el pînă atunci.

Un lăptar trecu în fugă de-a lungul trotuarului. „Uite laptele !“ Elisabeth se ridică și se duse înaintea lui, ținînd în mînă o oală.

— Frumoasă dimineață, domnișoară !

— Era și nevoie. Am trăit una din acele nopți !...

Hazzard se retrase de la fereastră și își trecu mîna prin bărbie. Trase cu urechea. În camera de sus, în camera lui Ruth, cineva umbla. Acest cineva coborî scara și se opri în fața salonului. Cheia se învîrti în broască.

Pașii coborîră primul etaj și Hazzard așteptă pînă ce auzi vocea infirmierei vorbind cu Elisabeth. Cu multă grijă el întredeschise ușa.

— Acuma doarme. E semn bun. Trebuie ca totul în casă să fie foarte liniștit.

— Ce pot să-i pregătesc ? Laptele a sosit chiar acum.

— Încălzește puțin lapte.

— Foarte bine !

— Ce face copilul ?

— Oh ! Un adevărat îngeraș ! Am pus leagănul lui alături de soba din bucătărie. N-a țipat nici o singură dată. Nu-i așa că n-o să moară, spune ? Ar fi prea îngrozitor !

— Nu știm încă nimic, dar avem speranțe.

Hazzard deschise ușa, dar își aminti că avea pantofii în picioare. Se aplecă să și-i scoată.

Ținîndu-i în mînă, el urcă scara și trecu prin fața ușii sfințite de suferință. Se simțea ca un băiețaș într-o casă plină de femei. Încet, ca să nu facă zgomot, el intră în camera de baie și lăsă să curgă puțină apă caldă în chiuvetă. I se păru că cel mai ușor zgomot putea fi auzit. Își scoase gulerul și cravata, se bărbieri, se spălă și își pieptănă părul. Cu pantofii în mînă, el părăsi odaia de baie și coborî cele două etaje. Cînd ajunse în hol, se așeză pe ultima treaptă și își puse pantofii.

Elisabeth pregătea micul dejun în sufragerie. El auzi zăngănitul ceștilor și intră.

— Bună ziua, Elisabeth !

— Bună ziua, domnule doctor !

Se simți o ființă fără însemnătate.

— Vă aduc imediat cafeaua, domnule doctor.

— Îți mulțumesc, Elisabeth !

Mîinile roșii și sortul albastru al servitoarei îi făceau plăcere. Îi era recunoscător pentru aceste realități, recunoscător pentru tăcerea ei, căci Elisabeth avea marea calitate de a fi tăcută și la locul ei.

Elisabeth reveni de îndată cu o tavă.

— V-am adus șuncă, ouă și cafea, domnule doctor.

Stranie realitate... șuncă și ouă ; două ouă... Și Ruth dormea. O ! somn binecuvîntat și înviorător, somn dătător de viață nouă !

3

La orele opt profesorul Berkeley veni cu mașina însoțit de o infirmieră. Se odihnise puțin și părea mai optimist. Hazzard, în picioare lîngă fereastră, îl privea ca pe un zeu și liniștea de pe chipul profesorului îi dădea speranțe noi.

Se întîlniră în hol.

— Bună ziua, Hazzard !

Hazzard rămase mut, privindu-l îndelung.

— Infirmiera este sus ?
— Mi se pare că da.
— Ceva nou ?
— Cred că soţia mea doarme.
— Perfect !

Îşi puse pălăria pe masă şi urcă cu noua infirmieră. Şi de data asta, Hazzard rămase adîncit într-o aşteptare chinuitoare. Casa părea plină de oameni care aveau de lucru, numai el uitase cu totul că trebuia şi el să lucreze. Omul din el gonise pe medic.

Aşteptă tremurînd o şoaptă, un zgomot. Auzi soneria de la uşa de intrare. Elisabeth aducea o comunicare : Domnul Mack cerea veşti despre sănătatea doamnei Hazzard. Chrisholm stătea uluit. Veşti ? Ce veşti ar fi putut da ?

Îi spuse Elisabethei să transmită din partea lui că de îndată ce va fi cu putinţă, domnul Mack va fi încunoştiinţat de rezultat.

Dar ce naiba face Chrisholm ? De ce nu mai coboară ?

Cînd în cele din urmă Chrisholm apăru, îl găsi pe Hazzard umblînd prin odaie ca un leu în cuşca lui.

— Veşti mai bune, Hazzard ! Începe să-şi revină ! Nu este în afară de orice pericol, dar se simte infinit mai bine. Ce spaimă am tras ! Dar ia spune-mi, te rog, era expusă hemoragiilor ?

— N-a avut niciodată !

— Hm ! Vreau să sper că este şi ultima, fiindcă altfel...

Chrisholm îşi regăsi încrederea şi în acelaşi timp, aerul lui de om de lume. Hazzard îl conduse pînă la poartă şi îl întrebă sfios dacă putea s-o vadă o clipă pe soţia lui. Chrisholm îl privi cu simpatie.

— Asta va hotărî starea în care se va afla. Poate pe la unsprezece. Dar numai o jumătate de minut. Bine-înţeles nu trebuie s-o agiţi. Voi reveni pe la doisprezece.

Hazzard închise uşa de la intrare şi se întîlni în hol cu Elisabetha, surîzătoare şi purtînd în braţe un pachet alb. Veselia ei spunea limpede : „Iată cea mai mare minune a lumii !“

— Vreţi să-l priviţi, domnule doctor ?

Hazzard se aplecă să-l vadă pe fiul lui. Elisabeth descoperi micuțul obraz caraghios. Copilul căsca. Căpșorul îi era acoperit de cîteva fire negre. Hazzard îl privi fără să scoată un cuvînt. Privise pînă atunci sute de copii, dar micuțul acesta era fiul lui Ruth și fiul lui.

Elisabeth strălucea de bucurie. Fața ei roșie părea aproape frumoasă.

— Ciudată, micuță creatură spuse Hazzard.

Elisabeth păru ofensată. Într-adevăr, ciudată micuță creatură !

4

Cînd Hazzard intră în odaia soției sale, frumusețea ei îl surprinse și îl emoționă. Avea impresia că o vedea pentru prima oară. Ea îl privi senină, fixînd asupra lui frumoșii ei ochi negri. Chipul ei avea o strălucire palidă, aureolată de părul ei negru. Părea să aparțină unei alte lumi.

— Nu te mișca, micuța mea Ruth iubită !

Ea nu vedea decît sărmanul chip rătăcit al bărbatului ei.

— Christophe !

El se îndreptă spre pat. Întinse mîna, dar nu îndrăzni s-o atingă. Hemoragia putea să reînceapă. Stătea în picioare și o privea.

Dar mîna dreaptă a tinerei mame se mișca sub plapumă și încercă să se apropie de el.

Încetișor și cu teamă, el puse mîna lui peste a ei.

— Sînt atît de obosită, Christophe, atît de obosită !

Obrazul lui Christophe tremura, dar se stăpîni. Ochii lui străluceau de o flacără intensă.

— Ruth... nu mă părăsi. Am nevoie de tine... Nu pot să trăiesc fără tine, iubito !

Ea suspină și surîse.

— Iubitul meu drag !

Din această clipă, o schimbare uluitoare se produse în starea fizică și morală a bolnavei. Văzuse chipul bărbatului ei, răvășit de spaimă și deznădejde.

După ce Hazzard ieși din odaie, ea privi ușa și spuse infirmierei, care se apropie de pat :

— Bărbatul meu are nevoie de mine. Vreau să trăiesc !

— SFÎRȘIT —